

SESSİZLİK ŞİMDİ BİR ÇIĞLIK

— Öyküler —

Erol KÖKTÜRK

Sessizlik Şimdi Bir ığlık

Öyküler

EROL KÖKTÜRK

Kitabın Adı: Sessizlik Şimdi Bir Çığlık

Kategori: Öykü

Yazarı: Erol Köktürk

Yayımlanma Yılı: Temmuz 2026

Yayın Türü: Elektronik Kitap

ISBN: 978-605-87346-7-8

Kapak Tasarımı: chatGPT

Yazarın İletişim Bilgileri

e-posta: erolkokturk@gmail.com

web: erolkokturk.net

İçindekiler

Ateş Böceği	01-08
Belediye Başkanına Mektubumdur	09-18
Çırılçıplak Bir Akşama Özlem	19-29
Çocuk Rehber	31-37
Dertlilerin Babası X	39-50
Ender Dere	51-59
Fırtına	61-65
Kâbus	67-73
Koca Aydınlık Yürekler	75-110
Kum Böceği	111-117
Küpeliler Koğuşu	119-129
Kutulardaki Paralar	131
Mahallenin Çaresizliği	133-143
Satılık Yazlık	145-158
Seçim Propagandaları	159-167
Seçim Toto	169-170
Sessizlik Şimdi Bir Çılgılık	171-186
Sırasını Beklerken	187-199
Size İyi Yıllar	201-209

ateş böceği

“Ay-kut!!!! Bu akşam biliyosun!!!” dedi, sert ve kararlı bir sesle. Hatta işaret parmağını gözüne sokarcasına sallayıp sürdürdü, “Konuştuk bunu!”

“Yok,” dedi, “Yok, görüyorsun...” Mazlum ve mahzun bir yüz ifadesiyle, alçak sesle, savunma duygusuyla... Hatta ezilmişlikle.

Eşiydi uyarıyı yapan. Öyle bir kararlıydı ki hem ses tonu hem de davranış olarak, masadaki herkesin dikkatini çekmişti. Daha önce yapıldığı, ama gereği gibi uygulanmadığı açığa vurulan bu uyarının, bu akşam uygulanması, gereğinin yapılması bekleniyordu. Bu akşam uygulama akşamıydı. Ya da bir sınama akşamı. Ya da kırılmayı derinleştirme; fay hattına yeni bir enerji yükleme.

Uyarıya, Aykut’un prangalı ruh durumu neden oluyordu. Bilinen insan olarak yaşama şansı kalmayan, ama yeni bir başlangıcı da bir türlü başaramayan prangalı ruh durumu. Bir kelepçe bazen ayaklarını, bazen ellerini, ama çoğunlukla aklını kilitliyordu. Kaç kere fırlatıp atmak istemişti. Toprağın derinliklerine gömmek istemişti. Tam dört yıldır deniyordu. Ama olmuyordu bir türlü. Yapısını bir kanaviçe gibi oluşturmuş ilmikler, sonrasında yaşadıklarının ve yaptıklarının içinde çözülmez düğümlere dönüşmüştü. Yapısı bu düğümlerden oluşmuştu. Yaşamını da davranışlarını da onlar belirliyordu. Başka türlü davranma hakkı devre dışı kalmıştı. Çizilmiş sınırların dışına çıkmak yoktu. O nedenle son derece net ve belirliydi hareket alanı.

O, yapısını ha deyince değiştiremezdi. Ayrıca değiştirmek de istemiyordu... Ne de olsa bir nehir, bir derecik bile yıllardır oluşturduğu yatağından vazgeçip, “Sıkıldım artık, biraz da şuradan akayım,”

diyemiyordu ki... Hadi diyelim onun bunu deneme şansı yok. Ama deme şansı olan herkesin bunu yapma iradesi var mıydı? Aykut da görüyordu. Kör değildi. Akıllı da yapması gerektiğini söylüyordu. Ama o adımı ya da adımları atamıyordu bir türlü. Bıyıkları terlememişken başlayıp, dişiyle tırnağıyla oluşturduğu yatağını terk etmek kolay mıydı öyle!

Ama bugünün sorunu başkalaşmıştı. Aşamadığı sorun, gürleyip akamamasıydı artık. Gürül gürül akamamasıydı. Eski yağmurlar da yağmıyordu, eski karlar da. Bulduğuyla yetinecekti, ama bulabildiğı bir şey de kalmamıştı. Neyi akıtacaktı bu yatak? Karlarla beslenmişti bir zamanlar. Yağmurlarla beslenmişti. Onlardan aldığı güçle kayalara vurmuştu kendini. Yamaçlara vurmuştu. Düzlüklerde dinlenerek sürdürmüştü yolculuklarını.

Yol aynı yol gibi görünse de besin kaynakları kurumuş bir yataktaydı artık. Hiç ummadığı, beklemediğı bir gün, “Yağmur da yok artık, kar da” deyivermişlerdi. Onun için ve tabii ki kendine benzer başkaları için küresel ısınma beklenenden önce başlamıştı.

Şimdi bırakıldığı, daha doğrusu fırlatılıp atıldığı çemberin dışında, sınava hazırlanmamış bir öğrenci gibiydi. Yaşam jürisi kaşlarını çatmış bekliyordu. O ise ne diyeceğini bilmiyordu. “Hazırlanamadım,” deme şansı da yoktu. Utangaç, sıkılgan... Ama akılla yaşamayacağı bir an gelip çatmıştı. Kaçınıcı kez tosladığı duvar dikilmişti karşısına. Yanında taşımaya da bagajına koymaya da bir yerden çıkıveriyordu kahrolası duvar. Olması gereken yerde oluyordu. O da aynı sahneyi, engelleyemeden yaşıyordu. Yazılmış, değiştirilmesi olanaksız bir sahne. Toslayacaksın. O da tosluyordu.

Bu akşam henüz toslamamıştı. Ama o anın yaklaştığının farkındaydı.

Lanet olsun! Neye mi? Bile bile toslamaya.

Beslendiğı karların, yatağını doyasıya dolduran yağmurların başka bölgelere kaydığı bir dönemdi artık. Karlar eskisi gibi yağmıyordu. Yağmurlar bulutlarından boşalamıyordu.

Eşinden gelen uyarı “sıvı” içmeme uyarısıydı. Duman uyarısı yapılmamıştı. Onu kapsamıyordu.

O da dumana sarılıyordu şimdi.

“Amca senin önünde dursa da... Hani fırsat olur da dikkati başka yerdeyken şöyle küçük bir firt...”

Kaçamaklara sığınmıştı.

Hiç yapmadığı şeylerdi. Hiç yapmaması gereken.

İşi dikkatti.

İşi gözleri dört açmaktı.

İşi dik durmaktı.

İşi gözü karalıktı.

Ama şimdi...

Kuru bir yatakta akamayan, hatta yürüyemeyen biri olup çıkmıştı. Ayağına çakıllar dolansa da dengesini yitirse de arada bir, “benim yatağım bu” diye ısrarlarını sürdürüyordu. Yatağın dışına çıkıp yamaçlara tırmanmayı, nefes nefese kalmayı, öbür vadiye geçmeyi bir türlü göze alamıyordu. Yapamayacağından değil, yatağın mıknaatıs gücünden. O tutuyordu onu kendisinde. Adımını dışarı atmayı denese, çekiyordu arkasından. “Seni ben biçimledim,” diyordu. “Biz artık ayrılmaz bir ikiliyiz,” diyordu. “Beni sen oluşturdun, seni de ben,” diyordu.

Yaşadığı, vazgeçememenin tutsaklığıydı. Her tutsaklık gibi çemberin sınırında bitiyordu düşler. Yürümekten vazgeçmesi, çemberi omuzlarıyla zorlamakta inat etmemesi, artık sıçraması gerektiğini bilmesine karşın böyleydi.

Bak herkes dilediği gibi yiyip içiyordu masada. O ise yalnızca yemek zorundaydı. Su içebilirdi. Bu hakkı vardı. Başka...

Oysa içtiği şeyler de bir sığınmaydı. Bilmez miydi bunu! Ama hiç olmazsa bağıra bağıra dillendiremediği sıkıntılarını uyuşturuyordu. Herkes bedenini uyuştugunu sanırdı. Oysa onunki içinde taşıdığı yükleri uyuşturup hafifletmekti.

Eşi bir ara masadan uzaklaştığında, yanında oturan amcasının kadehinden bir firt alıvermişti kaşla göz arasında. Sesini çıkarmamıştı amcası. Tebessüm etmişti yalnızca. Hatta kadehi kendi önünden hafif

onun tarafına doğru kaydırıvermişti. Sonra da sağ elinin ayasıyla sırtını sıvazlamıştı.

Amca da eşinin ona yaptığı uyarından payını almıştı. Tartışmanın zamanı değildi. Biliniyordu her şey. Yaşananlar birlikte yaşanmıştı. Yaşanmakta olanlar yalnızca ona değil, masadaki herkese sıkıntı veriyordu.

Çocukluk döneminde girdiği askeri liseden görevine son verilen ana kadar hep cam gibi gözlerle bakmıştı çevresine. Duru suların mutluluğuyla bakmıştı. Çocukluğundan bu yana arzuladığı bir mesleği seçmişti. Onun bütün kuralları tuğla tuğla yerleşmişti yapısına. Ama yüzbaşılığa yükseldiğinde duyduğu heyecanları ve hazları yaşayamadan her şey bitivermişti. Aniden. Kendince olağan başlayan bir günün ortasında güneş tutulması gibi. Ve tutulup kalmıştı güneş onun için. Gün normalleşmemişti. Ve o da o tutulmanın tutsağına dönüşmüştü. Güneşin önceki tutulmaları geçip gitmişti. Oysa bu onu içine almış duruyordu. Gitmiyordu.

Kaç kez denemişti çıkmak için. Ama olmuyordu bir türlü. Oluşmuş askeri yapısından sivil yaşama geçmek için engel olan tuğlaları atması gerektiğini bilmiyor değildi. Hem aldığı eğitimler hem kendi yetenekleri gereği bunu biliyordu. Görüyordu. Ama tuğlaların hepsini bir anda atamazdı. Bu nedenle onları tek tek sökmeyi denemek istedi. Ne zaman bir tuğlayı yakalayıp yerinden sökmeye çalışsa, tüm yapısı sarsılıyordu. Acı çekiyordu. Bu kez ruhunda güneş tutulması başlıyordu. Kararıyordu ruhu, bakışları. Keyfi kaçıyor. Ruhu yeniden gün ışığına çıkıncaya kadar günler geçiyordu.

O yapı oradayken üstüne yeni tuğlalar koymayı denemez mi? Böyle gitmemesi gerektiğini göremeyecek kadar yetilerini yitirmemişti henüz. Sorumluluk, yapısının temel tuğlası olarak konulmuştu. Ailesine, eşine, bir kız bir erkek çocuğuna karşı sorumluluklarında dört yıl öncesine kadar hiçbir aksama olmamıştı. Çünkü en ağır tuğlalardan biri sorumluluk tuğlasıydı. En altta o duruyordu. O olmazsa atıldığı mesleği yapılamazdı zaten. Ona dokunmaya niyeti de yoktu. Ama nasıl yerine getirmeliydi sorumluluklarını?

Denedi. Denedi. Denedi.

Olmadı bir türlü.

Ama yine de çevresine bakmaktan vazgeçmedi. Bu dört yıl içinde çok acı çekti bu nedenle. Umutlarını yitirdiği oldu. Uyumsuzluğun her ortaya çıkışında, daha üstteki tuğlalardan biri çatırdayarak ruhuna batmaya başladı. Ağlamadı, inlemedi. İçinde tuttu, her ne oluyorsa.

Fakat böyle zamanlarda normalin üzerinde alkol aldığı oldu. Ölçü normalin üzerine çıkınca, normalden farklı davranışları doğurdu. O öyle yapmak istediğinden değil. İçinde fokurdayan kaynama kabarcıkları. Çevreye zarar verme anlamında değil. Ama aynı çatı altında çekilmezliğe varan anlatımlara, uzatmalara, bitmeyen konuşmalara vardırırdı diyaloglarını. O anlarda saygısı zarar gördü bundan. Sıkıntı yarattı. Sayısı çok olmalı ki, bu akşam bu nedenlerle sert bir uyarı geldi kendisine. Kendi çatıları altında kim bilir kaç kez yapılmıştı bu uyarı!?

Akşamın başında verilen komut sonrası, masadakilerin bakışları aynılaşmıştı. Onca yeteneği vardı. Beceriksiz, elinden işi dışında hiçbir iş gelmeyen bir adam değildi. Omuzlarındaki apoletlerin sökülmesi, yeteneklerini yok etmiş olamazdı. Bir yerden başlasaydı o da! Kaç kişi şu dünyada sevdiği işi yapıyordu? Bu genç sayılacak yaşta böyle boş boş yaşamak ona yakışıyor muydu? Haklıydı eşi valla. O, sabah erkenden kalkıp çocuklarını okula hazırlayıp, işe yetişme telaşındayken, kendisi uyumaya devam ediyordu. Akşama kadar evde televizyon izliyordu. Bu yaşta insanın kendisine inziva yaşamını reva görmesi hoş görülebilir miydi? Olacak şey miydi bu? Silkelenip kendisine gelmesi gerekiyordu. Dört yıl göz açıp kapayana kadar geçivermişti. Hadi ilk yıl bir şey yapmaması, yapamaması anlaşılır şeydi. Ama bu süre biraz daha uzarsa artık hiçbir şey yapamazdı. Kendini bu yaşta alkolle avutmak da ne işti? Hangi sorunu çözüyordu ki alkol? Çözmüştü? Unutturuyordu, uyuşturuyordu. Sıkıntılarını o anlık hafifletiyordu da. Ama içinden sökülüp atılmıyordu ki. Evet, evet böyle gitmemeliydi. Tezi yok bir iş tutturmalıydı. Böyle olmazdı. Yaşam giderek zorlaşırken, her şey pahalalanırken, ev yaşamına katkı sağlayacak bir gelir yaratmalıydı.

Masadaki tüm bakışlar koro halinde bunları söylüyordu. Bazılarının sesi az çıkıyordu, bazılarının çok. Bazılarının çatlak, bazılarının detone. Bazıları içinden, bazıları diliyle. Ama ortak söylüyorlardı bunları.

Bölüklere komuta eden kendisi, şimdi komut yeme durumuna düşmüştü. O, ancak üstlerinden komut almaya koşullu bir yerden geliyordu. Ama burada ast-üst birbirine karışmış yükleniyorlardı kendisine.

Masadan sessizce kalktı. Bahçenin karanlık bir köşesine doğru yürüdü. İçindeki karanlığın bütünleştiği bir karanlıkla buluşacağı noktaya kadar gitti. Bir sigara yaktı. Anlatamadığını düşünüyordu. Kendi içinde esen fırtınaları anlatamadığını. O köşeden masaya haykırmak istiyordu. “Eyyy Millet! Ben hepinizi anlıyorum da siz beni anlamıyorsunuz!” diye bağırarsa, “İşte kafayı yedi,” diyeceklerdi. Karanlığın sindiği bakışlarla süzdü masadakileri. Acı çeken bakışlarla.

Onun açısından kimsenin anlamak istemediği şey, sudan çıkmış balık gibi oluşuydu. Dört yıldır su arıyordu. Bunun için zıplayıp duruyordu. Geriye, içinde olduğu, büyüdüğü nehre, zaman zaman girip çıktığı denize dönme düşleri görüyordu. Oysa şu karşısındaki masada oturan başta eşi olmak üzere herkes, susuz yaşamaya alışmasını söylüyorlardı. Ama o bunu yapamıyordu. Yapamayınca da çok konuşan, iş yapmayan ya da onlara göre yapamayan biri olarak sıradanlaşıyordu. Eskiden ciddiye alınan kendisi, şimdi bu algıdan çok uzaktaydı. Bir şey demeye kalksa, “Yine mi? Uzatmaaa!” bakışları kuşatıyordu kendisini. Aslına bakılırsa bir üçüncü göz baksa, çoktan sıradanlaştığını söylerdi. Ama o üçüncü göz ona özel olarak sorsa, bunu kabullenemediğini, bırak kabullenememeyi, bu durumu kaldıramadığını haykırırdı.

O karanlık köşesinde ikinci sigarayı içine çekerken, karanlıkla akraba düşüncelere dalmıştı. Daha doğrusu karanlığın bir parçası olmuştu. Çoğu kez olduğu gibi. İçindeki karanlıktan bir an sıyrıldığında çevresinde dört beş tane ateş böceğinin yanıp söndüğünü gördü. Gittiğinde de varlardı da fark mı etmemişti, bilmiyordu. Şimdi bütün dikkati onların üzerinde yoğunlaşmıştı. Karanlığın onca yoğunluğuna inat, meydan okuyorlardı. Bir noktacı, bir anlık. An an varlıklarını fark ettiriyorlardı. Bu meydan okuma öyle yüksek sesli bir meydan okuma olmasa da karanlığa karşı oluşuyla başka bir anlama bürünüyordu. Karanlığı nokta nokta yarararak önünde dolanıyorlardı. Bir çizgi oluşturmadan, bir oradan bir buradan. Şaşırtmaca oynar gibi. Karanlık, varlıklarını yok edemiyordu. Aykut, gözlerini açmış onları izlemeye başlamıştı. Bir süre bir ona bir öbürüne baktı. Bir şey düşünmeden, içindeki karanlık boşlukla baktı. Neden

çıkıvermişlerdi ortaya? Neden çevresinde dönüp duruyorlardı? Her şeyin anası olan doğanın yarattığı bu canlılar, böyle zamanlarda, grup için, özellikle de çocuklar açısından genelde bir eğlence aracına dönüşürlerdi. Ama şimdi onlara eğleneceği canlılar olarak bakmıyordu. Kendisini onlara yaklaştırmak istedi. Kafasını onlara doğru uzattı.

Sonra birini avucuna aldı. Avucunu kapattı. Bilirdi bu kapatmanın ölçüsünü. Avucundaki kuşu sıkmamayı, sıkarsa öleceğini; ama gevşek de bırakmamayı, gevşetirse uçup kaçacağını biliyordu. Amacın kuşu daha uzun sevmekse, ölçüyü tutturmak gerekiyordu. Hemen bu geldi aklına. Gevşek yumruk yaptı. Kavgaya hazırlanmayan, sevmeye hazırlanan yumruk. Ateş böceği, ışık yaymayı sürdürüyordu. Küçük bedeninde gerçekleşen kimyasal süreçler onu diğer canlılardan ayırıyor, ışık yayan canlıya dönüştürüyordu. Avucu bir kararıyor, bir aydınlanıyordu. Avucunda duran, bir kaçma çabası olmayan bu canlı, az önce büyük bir can sıkıntısıyla geldiği bu köşede sanki onu anlamaya çalışan, onu uyaran, hatta dürten bir dost gibiydi. Öyle mi anlıyordu, öyle mi anlamak istiyordu, hiç önemli değildi.

Gelirken bedeninde var olan gerginliğin gevşediğini fark etti.

Avucunda ateş böceğiyle masaya yürümeye başladığında, avucundan başlayıp bedenine doğru yayılan, yakıcı değil sarıcı bir ılıklığı duyumsadı. Bu yaz gününde buz kesmiş ruhu çözülüyordu.

Masadakiler şenlenmeye başlamışlardı. Aykut, ateş böceklerini fark etmeden önce kendisine ulaşmayan, ulaşsa da ruhuna değmeyen şarkılar, şimdi onu da kendilerine doğru çekiyordu. Yalnız geldiği köşesinden, yalnızlığını karanlığa emanet edemeden masaya geri dönüyordu. Ama şimdi tümüyle yalnız değil. Yalnızlığının hiç olmazsa avucundaki bölümü bir aydınlanma saldırısı altındaydı. Adımlarında acele etmeden, karanlıktan, yüz vatlık ampulün aydınlattığı masaya doğru ilerliyordu.

Masaya karanlık köşeye gittiği gibi dönmemişti. Amcasının yanındaki yerine oturdu. Şarkılara katılmaya başladı. Arada bir masanın altında tuttuğu avucunu açıp, ateş böceğine bakıyordu. Kimseye göstermeden yapıyordu bunu. Bu, ikisiyle aralarında korunması gereken özel bir ilişkiydi. Hatta bir sırdı. Zaten masadaki kimsenin böylesi bir özel ilişkiyi fark edecek durumu yoktu. O sınır aşılmıştı. O nedenle rahattı Aykut. Ateş böceğiyle ilişkisini gönlünce yaşıyordu.

Zaman ilerliyordu. Öyle bir an geldi ki, yine karanlık köşeye geri dönüp, ateş böceğini arkadaşlarının yanına bırakma düşüncesi çaktı kafasında. Ama bu düşüncenin kendisi bile, Aykut'un karanlık bir objeye geri dönüşü anlamına gelirdi. O zaman...

O zaman bu ilişkiyi sonsuzlaştırmalıydı. Masadan kalktı. Ateş böceğiyle ortak mekânlarına, zifir karanlık köşelerine gitti. Orada avucundaki ateş böceğini içindeki karanlığa bırakıverdi. Dış karalıktan iç karanlığa geçen ateş böceği, karanlığın egemenliğini orada da rahatsız ediverdi. Her bir ışık çakışında, bir deniz feneri oldu. Karanlık delik deşik olmaya başlamıştı. Kevgire döndükçe, artık ruhunun duvarından geri dönen ışınların girebileceği delikler çoğalmaya başlamıştı.

Ve masaya geri dönerken, ruhunda uzun zamandır hareketi tutsak alan karanlığı parçalayan, sağlam bir yağmurun müjdecisi olan şimşekler çakmaya başlamıştı. Yüzü gevşedi.

Masadakiler artık oyun havasına geçmişlerdi.

Kendini oynayanların arasına attı...

Yazmaya Başlama Tarihi: 05.06.2019

Tamamlama Tarihi: 23.07.2019

belediye başkanına mektubumdur

Oğuz ATAY'ın “Bir Mektup”

Öyküsüne Saygıyla...

Saygıdeğer

Belediye Başkanım,

Size bu mektubu yazmak zorunda kaldığım için büyük bir üzüntü içindeyim. Sizin gibi değerli bir kişiliğin zamanlarını meşgul etmek, bizim haddimiz olmamalıdır. Ben belediyenizin imar biriminde çalışan bir mühendisim. Yazmak için, göreve başladığımız günün ertesinde bizleri toplayarak yaptığınız konuşmadan cesaret aldım. Daha doğrusu siz bana o cesareti verdiniz. Daha o an, “Ne şanslıyım, böyle bir belediyede görevliyim,” diye düşünmüştüm. Böyle düşünemeyenlerin olduğunu bildiğinden, “düşünmüştüm” diyorum. Her belediye çalışanı bizim kadar şanslı değildir. Bu şans bize verdiğiniz için size minnettarım.

Diyeceksiniz ki bu mektubu neden yazıyorum? Bunu açıkça söylemeliyim ki, siz de sonuna kadar okuyunuz. Bunu net biçimde ifade edeceğim. Değerli zamanınızı almamak için de bu mektubu uzatmayacağım.

Sayın Başkanım, ben sizi çok sık görüyorum. Örneğin belediye dışındaki toplantılarınıza gizlice katılıyorum. Çünkü müdürümüz söyledi, “Belediye çalışanları görevlerinin başından ayrılmayacaklar. Dışarıdaki toplantılara yalnızca halkımız katılacak,” demişsiniz. Çok takdir ettim. Ama ben sizi görmek, dinlemek için kaçamak yapıyorum. Halkın arasına karıştığım için siz beni çalışanınız olarak bilemezsiniz ki. Bu nedenle size kendimi belediye içinde göstermem doğru olur. Bizim müdürlüğün önünden geçiyorsunuz bazen. Beni görüyor musunuz,

bilmiyorum. Fakat ben kafanızı bizim tarafa her çevirdiğinizde, hemen toparlanıyorum. Ceketim varsa ilikliyorum. Ayağa kalkmaya yelteniyorum. Ama hızınıza bir türlü yetişemiyorum. Ayağa yarım kalktığımda bile siz geçmiş oluyorsunuz. Bunun için kendime çok kızıyorum. Size kendimi fark ettirmek için elime geçen fırsatları bugüne kadar değerlendirmeyi beceremedim. Gerçi fark etseniz ne olacak? Şimdi bu soru üzerine diyebilirsiniz ki, “Fark edilmen önemli değilse, neden bu mektubu yazıyorsun kardeşim?” Siz kardeşim der misiniz? Hani ben öylesine yazdım da. Bu soruyu soran sesiniz kulaklarımda çınlıyor şimdi. “Ne güzel sordu Başkanım,” diye mutlu oluyorum. Bu nedenle fazla uzatmadan bu mektubu neden yazdığımı açıklayacağım.

Siz farkında değilsiniz. Nasıl olacaksınız? Televizyondan beni görecektaliniz yok ya! Ama ben çıktığınız, çıkacağınız bütün televizyon programlarını biliyorum. Günlük planımı da onlara göre yapıyorum. Evde televizyonu yalnız izliyorum genellikle. “Neden yalnız izliyorsun Mehmet?” diyeceksiniz. Bu arada adım Mehmet, sayın Başkanım. Neden yalnız izlediğimi açıklayacağım size. Açıklamadan önce şunu belirtmeliyim ki, kameralar size dönünce kendimi ayağa kalkmaktan alıkoyamıyorum. Bir süre sonra sessizce ve yavaş yavaş oturuyorum. Ama bu da beni rahatsız ediyor. Siz gece gündüz, TV-radyo demeden koşturun, çalışın. Birkaç saat uykuyla güne başlayın. Ben de koltukta oturmuş, ayak tabanlarını, üstelik de çorapsız olarak size uzatmış, bir aydır kesmediğim tırnaklı parmaklarımı oynatarak sizi izleyeceğim. Olur mu sayın Başkanım? Ben yapmam. Yapmam. Ben dürüst, namuslu, ama aynı zamanda saygılı bir insanım. Hele hele size karşı... O nedenle programın sonuna kadar ayakta kalmak beni adeta daha mutlu ediyor. “Hiç olmazsa,” diyorum, “Başkanım yorulurken, ben de biraz yorgunluk çeksem,” diyorum.

“Televizyon programlarını evde yalnız izliyorum,” demiştim. Ana konuya gelmeden önce, bunu açıklayayım izninizle. Mektubu buraya kadar okuduysanız, sormak isterim size: Sizi sıkımlıyorum değil mi sayın Başkanım? Onca işinizin gücünüzün arasında... Elinizde bu mektubu tuttuğunuz anı düşünüyorum da. Bunu düşünmek bile beni heyecanlandırıyor. Kanım çekiliyor, inanmayacaksınız. Elinizde benim mektubum... Odanız, bekleme odası, özel kalem müdürünün önündeki koltuklar dışı gibi dolu. Ayakta bekleyenler var. Çünkü benim gibi herkes

size kendini fark ettirmek istiyor. Sizinle iki dakika görüşmek istiyor. Herkesin derdi de iş-güç değil. Yani bir şey istemek için gelmeyenler de var. Sırf sizinle iki laf etmek, selfi çekmek için... Bekliyorlar. Siz kimseyi göndermiyorsunuz. “Beklesinler,” demişsiniz özel kaleminize. Bekliyorlar. Ne zaman sıra gelirse. Tabii ki bekleyecekler. Hatta bazı öğle aralarında sandviç bile dağıttırıyormuşsunuz bekleyenlere. Ne yücelik! Keşke tek işiniz sizinle görüşmek isteyenler olsa. Bir de belediyenin bürokrasisi var, her gün sizi bekleyen. Kendi müdürümüzden biliyorum, imzalanması gereken evraklar konusunu. Çok çalışan belediyenin çok evrakı oluyor haliyle. Bizim müdür her sabah zor taşıyor evrak klasörünü. Bir de yirmi müdürlüğü düşünüyorum. Masanızın üzerleri dolu, imzalanacak evraklarla. Bir kısmı sayın özel kalem müdürünüzün masasının üzerinde. Bir de tabii ki müteahhitler vardır bekleyenlerin arasında. Biz taslak olarak hazırlıyoruz da yapı ruhsatlarını, siz imzalamadan, onaylamadan kesinleşmiyor. Siz ki yaşadığımız bu kenti kendi evi gibi gören bir başkan olarak, bu ruhsatlarda nasıl titizleniyorsunuzdur. Bir yapının diğer yapıdan bir santim bile yüksek olmaması için ne kontroller yapıyor, kesitler çizdiriyorsunuzdur. Hep merak ederim, kot ölçümleri için bazen araziye çıktığınız oluyor mu acaba, diye... Müteahhitler almışlar, hemen imzaya... Size kim bilir kaç kere gidip geliyorlardır. Ve bunca yoğunluğun arasında, okumak zorunda olduğunuz bir mektubu ellerinizde tutuyorsunuz. Ne olur kusuruma bakmayın. Hemen ana konuya geçip, mektubu bitireceğim. Değil elli dakikanızı, beş dakikanızı bile almamam gerektiğini biliyorum, sayın Başkanım.

Size evde neden yalnız olduğumu yazacaktım. Sayın Başkanım, ben üniversiteyi zar zor bitirdim. Aman ne olur yanlış anlamayın, zekâ, kafa yönünden değil, maddi yönden. Yoksa akıl konusunda, üzerinize afiyet, iyiyimdir. Notlarım iyidir yani. Ben üç-beş dersten bütünleme sınavına kalmışım, sayın Başkanım. Derslerdeki titizliğim işime de yansıyor tabii ki. Lütfen benim raportör olduğum dosyalara iyi bakın. Başka herhangi bir tanesiyle yan yana getirin. Farkı göreceksiniz. Bundan eminim. Yani bu konuda kendime güveniyorum. Bazı konularda güvenmiyorum da. İsterseniz onları da açıkça yazarım size. Bir listem var çünkü. Sayın Başkanım, müdürüm bana bir dosya verdiğinde, gerçi son zamanlarda ayda yılda bir veriliyor da karşımda dosya sahibini değil,

sizi görüyorum. O zaman, “Mehmet” diyorum kendi kendime, adımın Mehmet olduğunu yukarıda belirtmiştim Başkanım, “Bu dosya Başkanın dosyası, ona göre...” O nedenle titizleniyorum. Bazen işi uzattığım oluyor. Ne yapayım? Kota bakmam gerekli, plana bakmam gerekli. Yönetmeliği her keresinde birkaç kere okuyorum. Ne olur ne olmaz? “Benim yüzümden Başkanımın başına bir şey gelmemeli,” diyorum, “Ya gözümden kaçan bir şey varsa?” Ben bu ağır sorumlulukla çalışıyorum, sayın Başkanım.

Neyse bu paragrafı fazladan yazdım. Bunları siz zaten izliyorsunuzdur. Yani dosyaların farkını biliyorsunuzdur da benim kim olduğumu bilmiyorsunuzdur. Merak etmişsinizdir. Ama tanışmaya zamanınız olmamıştır. Neyse, bu fazlalık için özür diliyorum. Yazmış bulundum işte. Yoksa ben kendimi övmeyi hiç sevmem. Asla. Başkaları beni överken bile yüzüm kızarır. Ayrıca da belirtmeliyim ki, bu çok sık olan bir durum. O nedenle “Alış buna,” diyorum kendi kendime, “Kızarma! Çünkü hak eden övülür!” Ama yapı sayın Başkanım, kızarıyorum yine. Yani bedenim değil, affedersiniz, yüzüm kızarıyor. Karadenizlilere, yüzleri kızarınca, “Mısır ekmeğiyle mi büyüdü kardeşim?” derler. Karadenizli de değilim. Aslında söylemeyecektim. Böyle şeyler de hoşuma gitmez benim. Ama yeri geldi de. Yani “Karadenizli değilim” deyince, nereli olduğumu merak edeceksiniz diye yazıyorum. Yoksa gerçekten... Valla nasıl ifade edeceğimi de bilemedim. Söylemesi ayıp, hemşerinizi sayılırım. Yani ben köydenim de. Ama aynı ilçeliyiz. Bu konuya hiç girmeyeyim. Girersem, çıkamam. Bu mektubu uzatmayacağıma söz verdim size.

Üniversiteyi zar zor bitirdiğimi söylemiştim ya, mecburen... Yani sağa sola bakacak durumum olmadı. Yanlış anlamayın lütfen. Ben ülke sorunlarıyla ilgili bir insanım. “Sağa sola bakacak durumum olmadı,” derken sözün gelişi. Yoksa ben sağın da solun da ne olduğunu bilirim. Ne de olsa üniversitede mürekkep yaladım. Sizin partinizin görüşlerine yakınımdır. Tam savunuyorum diyemem. Bir iki yöneticinizin açıklamaları bazen beni rahatsız ediyor. Ama genel başkanınızı çok takdir ediyorum. Takdir ediyorum derken, haddime mi, beğeniyorum demek istedim. Bu konuyu sizinle konuşmayı nasıl da isterdim. Bana şöyle fazla değil iki saat ayırırsanız. Sizi dinledikten sonra, memur olduğum için olmaz, ama zamanı gelince partinize üye olacağımdan

eminim. Ben ki akşamları TV’lerde abuk sabuk programlar izleyeceğime, tartışma programlarını izleyen biriym. Ama siz daha sık çıksanız o programlara, şimdiye kadar söylenmemiş ne fikirler söylerdiniz. Ama ben yüz yüze dinlemeyi çok isterdim. Öyle bir görüşmede söyleyeceklerinizi, ileride olacak çocuklarıma, bana söylediğiniz günü ve saati belirterek anlatırdım gururla. Bunun benim için ne büyük bir hayal olduğunu ifade edemem. Dilerim bu hayalim gerçek olur.

Yani, özetle, zor bitirdiğim üniversiteden sonra, diplomayı alınca ne yapacağımı bilemedim. Bu koca şehirde bir tanıdığım da aklıma gelmedi. Önce sağa sola başvurdum. Açıkladım bunu; sağ sol partilere değil tabii ki. Yani bazı firmalara. Bir kapı aralayamadım. Mühendis diplomam olmasına karşın, kalfa gibi çalışmaya razı oldum. Hani kalfalığı küçümsediğimden değil. Ne kalfalar tanıdım, mühendisi sağ cebine koyar, sol cebinden çıkarmaz. Onları tenzih ederim. Çok şey öğrendim kalfalarla birlikte çalışmamdan. Ben herkesten öğrenen insanım sayın Başkanım. Okurum da. Bugüne kadar yirmi tane roman okudum Başkanım, edebiyata meraklıyım yani. Neyse... Dört yılımı verdiğim bir diplomam var. Yani ona uygun bir işte çalışsaydım. Askerliğe kadar olanaklı olmadı. Ama inanmayacaksınız, askerlik benim için kurtuluş oldu. Kısa dönem gitmek istemedim askere. On iki ay yedek subaylık yaptım. Orduevinde de kaldım mı sana! “Sana” dedim. Böyle ifadelere kızmayın ne olur. Yakın hissediyorum kendimi size. Anlatayım derken de kaptırıyorum kendimi. Kaçıyor arada bir. Yoksa hem dikkatliyimdir, süzerim, hem de kısa yazarım. Hani bir yerde okumuştum, “kısa yazacak kadar usta olmak,” diye bir şeydi. Ben de kalfalık dönemini aştığımı düşünüyorum. Kısa ve öz. Şappadanak söylerim, söyleyeceğimi. Zaten sizin zamanınızı da almak istemiyorum. O nedenle uzatmayacağım mektubu. Nerede kalmıştım? Haa, evet, orduevlerinde kalmıştım. Kazandığım paraların çoğu cebimde kaldı. Çok azını yedim. Askerlik görevini yaptığım yerde sinema, tiyatro da yoktu. Olsa ne olacak ki? Ben TV’lerde izliyorum onları. Bir de hafta sonunu dört elle çekiyorum. Bizim takımın maçını bekliyorum dört gözle. “Bizim takım” derken, boşuna demiyorum. Ben sizin tutduğunuz takımı tutuyorum. Sayın Başkanım, “kader” demek istemiyorum da o kadar bağ var ki beni size bağlayan. Oturuyorum TV’nin karşısına. Askerlere, “Getir oğlum bir

bira!” diyorum. Ne de olsa as.teg’im. Biliyorsunuz “as. teg.”, “Asteğmen”in kısaltılmışı, unutulmuşsunuzdur diye açıklamak istedim. Her maçta bir bira içiyorum. İyi gidiyor. Neyse yemeye içmeye girmeyeyim şimdi. Sonuçta epey tasarruf yaptım askerde.

Bu büyük şehre yeniden dönmeden köye gittim. Bir hafta dinlendim. Babama üç beş kuruş verdim. Babam, “Ne yapacaksın o şehirde. Kal burada. İş bulamasan, bağ-bahçe var. Gitme,” dedi. Ama ben artık köyden kopmuş, şehirli olmuştum. Nasıl yapardım, mühendis olarak orada yaşamayı? Bir hafta sonra annemin babamın elini öpüp, otobüse atladım ve bu şehre geri geldim. Cebimde param var. Bir gecekondu kiraladım. Yine iş başvuruları yapıyorum. Eskiden kalfa olarak çalıştığım şirkete kalfa olarak bile almadılar. İş konusunda sıkıntılar başlamış. Bu kere “Sağa sola” dememek için zor tuttum kendimi. Oraya buraya başvuruyorum. Böyle bir on beş gün geçti. Para azalıyor yavaş yavaş. Bitmeden bir iş bulmalı. Bir görüşme yaptım babamla. Tabii ki cep telefonu. Babam da almış bir tane. Görüştük. İlk sorusu, “İş buldun mu?” oldu. “Bulamadım, arıyorum,” dedim. “Bizim köylü Ahmet var. Sen ona Ahmet Abi derdin. Gerçi buralardaki lakabı, Sığır Ahmet’tir. Sığır güderdi. Şimdi şirket kurmuş. Belediyelere iş yapıyormuş. Ona uğra. Selamımı söyle,” dedi. Gittim kendisine. Diyeceksiniz ki, “Bana ne Sığır Ahmet’ten kardeşim?” Haklısınız. Hemen sadede gelip, uzatmadan açıklayacağım. Ben Ahmet Abiyle görüşmeye gittiğim gün, yanında çalışmaya başladım. Ahmet Abi ekibi kurmuş, taşeronluk yapıyor. Maşallah elinde birçok işi vardı. Ben de hemşerimin yanında güvendeyim. Sığır Ahmet Abi ortaokulu ikinci sınıftan terk etmiş, kaba saba bir adam. Ama nasıl bağlıyor bu işleri, anlamadım. Demek var bir hikmeti. O da beni sevdi. Her yere koşturuyor beni. Sağ kolu gibiyim. Abartmıyorum, o kadar etkili oldum şirkette. Ne de olsa çalışkan bir insanım. Muhabbetimiz ilerleyince, bir gün, “Ahmet Abi, babamın hatırına, beni belediyeye soksana,” dedim. “Bakarız,” dedi. Hiçbir şeye hemen “Hayır” ya da “Evet” demezdi, “Bakarız...” Gel zaman, git zaman, bir gün beni bir şirketten aradılar, “Gel görüşelim,” dediler. Gittim. Meğer belediyeye taşeron işçi veren bir şirketmiş. Benimle konuşan insan kaynakları müdürü, “Sen mühendissin. Ahmet Bey’in de hatırı vardır üzerimizde. İyi abimizdir. Seni işçi olarak almaya karar verdik. Belediyeye, imara vereceğiz. Yüzümüzü kara çıkarma.

Patronunu üzecek işler de yapma,” dedi. Resmen, babam gibi öğüt verdi. “Hiç üzer miyim Ahmet Abiyi, pardon Ahmet Bey’i,” dedim, “Ne de olsa ekmeğini yedim.” Hemşerim olduğunu söylemedim. Ne olur ne olmaz.

Bunları bilin diye yazıyorum. Affedersiniz. Yine “Bilin” diye yazdım. “Biliniz” demem gerekiyordu. Özür diliyorum. Yani sayın Başkanım, ben sizden önceki başkan döneminde, böyle göreve başladım. Başlar başlamaz iş vermeye başladılar bana. Müdürümüz sağ olsun dosya veriyor. Hazırlıyorum. Çağırıyor beni, “Bunu neden böyle yaptın?” diyor. Anlatıyorum. “Hayır!” diyor. Hatamı göremiyorum. Diyor ki, “Bak planı böyle de okursun, aha şöyle de. Neden böyle okudun?” Haklı, “Neden böyle okudum?” Düzeltiyorum. Öğreniyorum. Yaşam pratiği ne de olsa okuldan farklı. Okul bilgileriyle olmuyor bazı şeyler. Başka bir gün yine çağırıyor müdürümüz, “Bak Mehmet, su basman kotunu neden oradan verdin. Şuradan da verebilirsin. Veremez misin?” Bakıyorum, inceliyorum. Yine haklı adam. Neden oradan vermişim ki? Düzeltiyorum. Bir şey daha öğreniyorum. Müdürüm beni resmen eğitiyor. Baba adam valla. Kendime güvenim artıyor. Bir öğrendikten sonra o hatayı bir daha yapmıyorum. Ama önemli bir eksiğim var, imza atamıyorum. Mühendisim, ama taşeron işçiyim. İmza atma yetkim yok. O nedenle dosyayı hazırlayıp, müdürüme veriyorum. Orada işim bitiyor. İşler böyle mutlu mesut giderken müdürüm, birkaç ay sonra çağırıyor beni. Zarf içinde bir şeyler veriyor. “İşleri hızlandırınca bahşiş verirler bize,” diyor, “Senin payına düşen bu.” Demek ki daha hızlı çalışmam gerekiyor. Bunu da öğreniyorum. Bir yıl sonra gecekondudan çıkıp, normal bir ev kiraliyorum, ikinci katta. Makul biçimde tefriş ediyorum. Yaşamım iyi dönüyor.

Sevgili Başkanım, uzatmıyorum değil mi? Ben belediyede şunu öğrendim. Sizin döneminizde bunu daha iyi uygulayacağım. Çalışırsan, hızlı çalışırsan, dosyaları hızlı çıkarırsan, emeğinin ödülünü alırsın. Taşeron işçilikten kazandığımı ikiye üçe katlıyorum bu çalışmayla. Pardon söylemeyi unuttum. Belediyede çalışmaya başladıktan beş ay sonra nişanlandım. “Kimle?” diye sormayın bana. Bir köylümüzün kızıyla. Ortaokulu bitirmiş bir ev kızı. Bir gecekonduda yaşıyorlar. Babasının sabit bir işi yok. Onlara da yardım ediyorum bir yandan. Hafta sonları nişanlımla dışarı çıkıyoruz. Evlerine yakın bir yerlerde oturup çay içiyoruz. Ben kullanmam, ama o sigara içiyor. Meğer annesinden

babasından gizli olarak içiyormuş. Ne de olsa görücü usulü oldu bu iş, birbirimizi tanımamız gerekiyor. Birbirimizi anlamaya çalışıyoruz. Haliyle aramızda bir eğitim farkı var. “Sıkıntı olur mu?” diye kafama takılıyor. Ne bileyim, elinden bir şey gelmeyen ev kızı. Çalışayım dese, nerede çalışacak? Evlere temizliğe mi gidecek? Olmaz ki bu. “Eşin ne iş yapıyor?” diye soranlara ne derim ben? O çalışmazsa, iki kişiye ve bir de ailesine bakacağım. Kafam pek rahat değil bu konuda. Nasıl bunları enine boyuna düşünmeden karar verdim bu işe? Kızıyorum bazen. Ailesine yardım etmem hoşlarına gidiyor. Ama benim avucuma bakar duruma gelmeleri de canımı sıkıyor.

Asıl konu bunlar değil. Ama şunu mutlaka yazmam gerek, sayın Başkanım. Belediye seçimlerine üç ay kala, ben bir sorun yaşadım. Tamam bana çok şey öğretti müdürüm. Ama bir konuda benden istediği talebi yerine getiremedim. Yani “Bunu görmüyor musun Mehmet? Böyle yapsaydın ya!” diye ısrar ettiği konuda, ben başka şeyler gördüm. “Yapamam,” dedim, “Şimdiye kadar çok şey gösterdin bana, benim görmediğim. Ama şimdi “Gör!” dediğin şey senin bana verdiğin eğitimleri aşıyor!” Sen misin öyle diyen, dosyaları kesti. İş vermiyor. Oturuyorum. Ay sonu geldi, yalnızca taşeron şirket maaşıyla baş başa kaldım. Zorlandım. Nişanlım avucuma bakıyor. Yok bende bir şey. Bende ki parayla kira mira ancak ödenir. Sonraki ay yine boş geçtim. Birden durumum kötüleşti mi? Askerdeki gibi biriktiremedim de. Eve, üstüme derken bir şey kalmadı tasarruf edecek. Ne oldu biliyor musunuz? Bir hafta sonu nişanlımla bir çay bahçesinde çay içerken, “İki aydır yardım ettiğin yok. Benim için bir şey de yapmıyorsun. Mühendissin, ama çulsuzun tekisin. Senle olmaz bu iş,” deyip nişanı attı mı sana! Seçimler öncesi bir de bu durumu yaşadım. Yani bekarlığa geri döndüm.

Hep böyle bekar kalamam ya, değil mi sayın Başkanım. Ben de bu yaşadıklarımın bir ders çıkardım. Akılandım da diyebiliriz. Şimdi size yazma nedenime geliyorum. Fazla uzatmadım değil mi sayın Başkanım? Sizi inşallah işinizden gücünüzden alıkoymamışımdır. Yoksa üzülürüm. Nasıl bakarım yüzünüze, eğer karşılaşırsak? Size en küçük bir sorun yaratmak beni gerçekten üzer. Bunu özellikle bilmenizi isterim. Siz ki benim hemşerimsiniz, bu nedenle de hassas davranmak zorundayım.

Davranmazsam, nasıl giderim bayramda, seyranda memlekete? Başıma kakmazlar mı benim? Böyle bir davranışta bulunamam kesinlikle.

Yazmamın nedeni şu, sayın Başkanım. İzin vererseniz açıklayayım. Siz Başkan olduktan sonra bizi toplayıp konuştunuz ya! Dedim ki, “Ben bu Başkanla kesinlikle bağlantı kurup, derdimi anlatabilirim. O da beni anlar.” Siz gelir gelmez belediyede bazı değişiklikler yapmaya başladınız. “Helal olsun!” dedim kendi kendime. Bizim müdürü de danışılmayan danışman yaptınız mı? Yaptınız. Bir “Helal!” daha çektim. Yeni müdürü açıkçası çok iyi tanımıyorum. Siz atadığınıza göre mutlaka iyi bir insandır. Onunla iyi çalışmalar yapmak isterim. Yani onun için sizden bir şey istememe gerek yok. İşin o tarafını ben çözerim. Benim için sıkıntılı olan taraf, taşeron işçi olmak. Sayın Başkanım, mühendis olup, taşeron işçi olarak çalışmak bana dokunsa da önemli olan bu da değil. Önemli olan bir mühendis olarak imza yetkimin olmaması. Siz de yüksek okul bitirdiğinizden beni anlarsınız. Biz dört yıl o mürekkepleri boşuna mı yaladık sayın Başkanım? O nedenle “Anlarsınız” diyorum.

Sizden makul ve masum olduğumu düşündüğüm bir talebim var. Yani beni kadroya alsanız. Beni taşeron işçilikten kurtarsanız. Sekizinci derece birinci kademeye de razıyım. Hani “Sigortalı günlerimi saydıralım,” bile demiyorum. Gerek de görmüyorum. Ben 657’ye tabi olsam yeter. Neresinden olacaksa olsun. Yeter ki devlet memuru olayım. Olayım ki, imza yetkim olsun. Yani o kadar emek verdiğiniz bir dosyanın altına imza atamamak bana koyuyor sayın Başkanım. Üzülüyorum. Sizin dosyanızı başkası imzalıyor. Oysa ben kendi dosyalarımı, hızlı biçimde, gece gündüz demeden çıkarmak istiyorum. Daha fazla dosya yapmak istiyorum. Hele hele sizin döneminizde. Yani benim müdürlükte, yöneticilikte falan gözüm yok. Haa, yeni müdüre hemşerinizi olduğumu söylerseniz, belki memur oluncaya kadar, eski müdürün koyduğu dosya ambargosunu kaldırır. Yazık değil mi bana sayın Başkanım? Aynı müdürlükteki diğer mühendislerle aynı olanaklara sahip olmamak. Siz ki eşitliği savunuyorsunuz. O zaman bu eşitsizliği kaldırmanızı hasseten talep ediyorum.

Sözün özü sayın Başkanım, müdürlükte eşitlik talep ediyorum. Şunu söylemeyi bile gereksiz görüyorum. Geçen bayram memlekete gitmiştim. Amcamgillere de uğradım, bayramlaşmak için. Amcam ilçe

merkezinde ticaretle uğraşıyor. “Ne yaptığımı?” sordu. Ben de durumumu anlattım. Hatta size mektup yazacağımı da söyledim. “Netice alamazsan, bana bildir. İlçe Başkanı ahabım,” dedi. Ben bu yolları gereksiz görüyorum. Birileri sizi arayacak da benim için bir şey talep edecek de. Ben amcama, “Gerek yok,” dedim, “Bizim başkanımız öyle bir insan değil! Ben kendisine aracısız da ulaşır, bu sorunu çözerim,” dedim. “Ayrıca da belediye başkanımız çalışanına yakındır. İki, bilemedim üç ayda bizi toplar. Bizimle görüşür,” diye de vurguladım. Hepimizle tek tek görüşecek hali yok ya!.. Haksız mıyım sayın Başkanım? Herkes birinin işi için sizi aramaya kalksa, sizin dosyaları imzalayacak zamanınız kalmaz. Oysa siz bu şehre gereklisiniz. Bunları söylememe bile gerek yok.

Çok zamanınızı aldıysam, affınıza sığınıyorum. Ben imarda çalışan taşeron işçi mühendis Mehmet olarak, size sağlık, afiyet ve muhabbet diliyorum.

En derin ve kalbi hürmetlerimi arz ediyorum.

Saygılarımla

Mehmet O.

Mühendis (İmar)

[**Önemli Not:** Bu mektubun yazıldığının ertesi günü Başkan, Mehmet O.’yu çağırarak, hemşerisi olması nedeniyle kendisini “Hemşeri İlişkilerinden Sorumlu Müdür” yapmıştır. Bu nedenle mektubun Başkana verilmesine gerek kalmamıştır.]

Bitiş Tarihi: 28.08.2017

çırılçıplak bir akşama özlem

Başka seçeneğim olmadığı için kabul etmek zorunda kaldığım bu kıyı kasabasındaki işim nedeniyle üç günümü, yaşadığım kentte kalbimi bırakarak, burada geçiriyorum. İki yıldır coşkularımın hüznlerime galip gelemediği günler ve akşamlar yaşıyorum. Saatin kadranında akrep ve yelkovanın yerine iki işkenceci dönüyor.

Her hafta iki akşamüzeri yaptığım gibi, yine denize karşı oturuyorum. Görmek istediğim yer, karşı dağların ardında ışıldıyor. Biliyorum. Ama göremiyorum. Gözlerimi kapatıyorum. Kentimin ışıklarının ayı beslediğini düşünüyorum. Kentim, ayı ayna gibi kullanıp gönderiyor ışıklarını bana.

Ve bu nedenle midir nedir, bir hüznün çöküyor durgun denizin üstüne... İçimde taşıdığım bir hüznün, akşamla kurmuş dostluğunu; adım adım karanlığa yaklaşıyor... Biraz sonra, az bir zaman sonra, hüznün karanlıkla sarmaşacak... Kendi karanlığı, akşamın karanlığına karışacak. Ayır ayırabilirsen... Zor olacak bu akşam yine. Belli oldu, zor olacak. Sabah zor olacak. Güneş zor doğacak. Otelden çıkmam zor olacak. İşime gelmem. Günü tamamlamam hep zora koşulacak. Sonunda otobüse bineceğim. Zor, ancak o zaman bitecek. Otobüs beklerken de değil, hareket ettiğinde.

Ama şimdi zordayım. Işıklar akşam alacasına henüz üstün gelemediler... Denizin kurşunu görünümü daha kararmadı... Ve yalnızlığım içimden ayrılmadı. Kurşun gibi bastırıyor üzerime. Hücrelerim onun sarmasından kurtulamadılar henüz. Hareketsizler, suskunlar, henüz çaresizler.

“Hava kurşun gibi ağır...”

Benim iki yıldır buradaki akşamlarım kurşun gibi ağır.

İyimser olmaya çalıştığım akşamlarda da bu hüznün sinsi biçimde yanımda beklediğini fark etmişimdir. İlk fırsatta beni, her şeyimi sarmalamak istediğini gözlerimle gördüm. İlk açığımda önce aklımı aldı avuçlarına. Mantiğımı aldı. Sigaraya sarılmak zorunda bıraktı beni... Kaç akşam yaşadım bunu... Kaç akşam!

Bilen bilir bu duyguları. Hak edilmemiş yalnızlığın kahredici yükünü taşıyanlar bilir. Haksızlığa uğramış bir geçmişin geleceğe yürümedeki isyanını, haksızlığa uğrayanlar bilir...

Ne ki yalnızım işte. Hak etmediğim biçimde yalnızım. Ve bu kaç kişinin umurunda? Ayrıca da çok kişinin umurunda olsa ne yazar? Yalnızlık, yaşamını sürdürdükten sonra. Yalnızlık, göbeğini büyüttükten sonra ne yazar? Her şeye karşın yalnızlığını duyumsadığında yalnız olmadığını hissetmeyen anlayamaz durumumu.

Yaklaşıyor akşamın karanlığı... Yalnızlığımla sarmaşmak için, göz göre göre geliyor üzerime. Yapacak hiçbir şeyim yok. Kaçacak bir yerim, sığınacak bir göğüs, tutacak bir el...

Böyle başlar ovalarda isyanlar. İsyân duyguları ayaklandığında da tepkileri alırsın hemen: Ne gereği vardır? Her şey yolunda değil midir? Gündüz tebessüm eden sen değil misindir? İşini iyi yapmaya çalışan... Çevrendekilerin büyük bölümünün mükemmel dediği insan...

Ama o isyan damarlarında vardır zaten. Uğradığın haksızlık beslemektedir onu. Kendini üreten enerji gibi, haksızlığa uğramışlık kendisini üretir her gün yeni baştan. Söküp atamazsın içinden...

Bu kaçırıyor tadımı biliyorum. Beni buraya bağlamayan, bu neden... Bu nedeni ortadan kaldırmadığım sürece, kendime olan saygım ayaklanacak sürekli. Bunu görüyorum. Ben böyle oldum çünkü hep... Yitireceklerimin hesabını asla yapmadım. Ne ki kendim için istediğim bir şey yoktu. O nedenle “yitirdiğim şeyler” diye bir derdim olmadı. Kazanacaklarım da kendime ait şeyler değildi zaten. Hiçbir zaman kendim için kazanmanın coşkusunu yaşamadım. Paylaşılmayan coşkunun da paylaşılmayan sevincin de ne tadı var ki?

O nedenle bu ateş, umudu üretmeli. Her zaman başaramasam da bu ateşten doğacak umudu diriltmeliyim. Ateştense ateşten, küllerindense küllerinden bir umut çıkıp toprağa basmalı. Bu umudu diriltmeliyim. Diriltmek yetmez, yürütmeliyim. Yürütmek de yetmez, koşturmalıyım. Telaşlı değilim. Sakin görünümlüyüm. Ama acelem var. Acelem de bana ait değil. Yaşamın acelesi.

İşte karanlık pencereme dayandı. Bütün gücüyle abanıyor cama. Karanlık sonsuz bir duvar gibi duruyor önümde. Sokak lambalarının ve odaların ampullerinin yansımaları. Ne güçleri var ki yenebilsinler karanlığı? Olası mı bu? Görülmüş mü? Tek başlarına karanlıkta açabildikleri deliklerin derinliği ne ki? O pire kadar delikler de karanlığın içindeki adacıklar...

Biraz sonra, sessizliğin yorgunluğu saracak her yanı... El ayak çekilecek. Bildiğim çırpıntılar ses verecek yine. “İşte arkadaşlarım,” diyeceğim, “Hoş geldiniz”. Yalnızlığı içine alan karanlık, farkında olmadan ruhumun çırpıntılarına bir dost gönderecek. Penceremi açacağım. Burada iki yıldır geçirdiğim, iki çarpı on bir ay boyunca yaptığım gibi. Odama doluşacak o sesler. Kulaklarım açacak bütün kapılarını. Beynimin kıvrımlarına yerleşecekler.

Yine türküler başlayacak kendiliğinden. Dilimin şişi inecek biraz sonra. Az kaldı. Çok az kaldı.

Yalnızlığım karanlıkla sevişmesini bitirene kadar tadını çıkarmalıyım bu anın. Yaşamın anları. Anlar... Kareler... Pazılın parçaları... Yok yok o parçaları yerleştirmeye başlamaya hiç niyetim yok. O havamda değilim. Şimdi parçalarla ilgilenmek daha fazla hoşuma gidiyor.

O da ne? Bir eksiklik var diye geçiriyordum içimden. Çıplak sesli martılar yok bu akşam. Hem çıplak hem cırtlak... Penceremden yalnızca dalgaların çırpıntılarının sesi doluyor odama. Hafiften esen poyrazın kışkırttığı karanlık denizin suları, kör biçimde dövüyor kıyıyı... Kör ve sağır... Ne vurduğu yerden haberi var ne de çıkan tınılardan... Ne bana yaptığı iyilikten haberi var, ne de karanlığa yaptığı kötülükten... Karanlığın yalnızlığımla şehvetinin seslerini duyamıyorum böylece... O benim içimde seviştiğini sanıyor...

İsyan ateşleri ısıtıyor parmaklarımı... İsyan ateşleri yüreğimi ısıtıyor. Ama isyan ateşleri bir tek sandalyemi ısıtmaya yetmedi, yetmiyor. Soğuk soğuk oturuyorum odamda... Yaz-kış üşüyorum. O nedenle sık sık ayaklanıyorum. Üç beş adım atmak, kanımı koşturmaya yetmese de miskinlikten kurtarıyor hiç olmazsa.

Bana gündüz şaka yollu söylediklerini ciddiye alıyorum. Ve “Şimdi olmak istediğim yerde olmak vardı anasını satayım,” diyorum. İçimden değil. Yekten. Açıkta. Dobra dobra. Korkacak, utanacak bir şeyim yok artık. O nedenle neden kendim duyacak biçimde mırıldanayım ki? Bağırıyorum. Haykırıyorum. Bunu ne zaman yapsam, duvarlar derin uykularından silkinip bana bakıyorlar sıra bakışlarıyla.

Dünleri unutuyorum hızlıca. Burada geçirdiğim dünleri. Onlar geçirilmek ve unutulmak için varlar benim için. Bugün, yani o gün başlayıncaya kadar sıcak kalabilmek için; olmak istediğim yerin ateşini dolduruyorum buraya her gelişimin sabahında. Gidişimin akşamına kadar yetmesi için. Gizli gizli yapıyordum bunu. Kimseye söylemeden. Kendi çapımda onunla ısıtıyordum geleceğimi. Ama artık açıkça depoluyorum. Gizlemiyorum. Bilinmesinde bir sakınca da duymuyorum. Dolduruyorum tüm boşluklarımı. Ve o ateşi, o sıcaklığı azar azar, idareli biçimde kullanıyorum... Üç gün yetmeli bana. Üç gün sıcak kalmalıyım. Üç gün sonra sıcacık girmeliyim o yerin sınırından içeri. Sınır bana yine hınzırca göz kırpmalı. Ben de karşılık vermeliyim.

Ve bir gün bu ateş, depolamaya gerek kalmadan içine almalı beni. Yeniden yirmi dört saat, üç yüz altmış beş gün birlikte olmalıyım onunla... O ateşle bugünlere kadar geldik. Bundan sonraki yaşam yolculuğumda da yakmalı beni... Kömür olana dek...

Yalnızlığım, sürdür sen karanlıkla sevişmelerini. Beni de ateşimle baş başa bırak bu akşam. Akşamın tadında kalayım. Karanlığın da senin olsun. Yarını bana bırak. Yarın benim, çarşambaları benim olsun. Senden istediğim başka bir şey de yok.

Seninle bundan sonra birlikte olacağım daha. O birlikteliklerimde seni asla akşamlara bırakmayacağım. Ne buranın ne de herhangi bir yerin akşamlarına. Seninle oynışmanın zevkini ben süreceğim...

Ama şimdi o zevke eremiyorum. Yanlış yerde ve yanlış zamanda çıkıyorsun önüme.

Seninle buluşmalarım, köşe bucak sevişmelerim için ayaklanmaya karar verdim ben. Verdim kararımı. Durmayacağım buralarda. Bu kararı verince aydınlandı içim. Bunu sağlamam ne kadar sürer? Bunu bilemem. Bildiğim, senin beni mutsuz kılan yanını burada bırakmaya kararlı olduğum.

Ne yapalım! Sen de bir gerçeksın. Yaşadığımız her şeyin gerçek olması gibi. Sana isyanım, haksızlıklardan beslenmen. Aslında seninle başka bir derdim de yok.

Diyeceksın ki “Haksızlıklar da bu ülkenin gerçekleri. Neden bu kadar büyük bir kinle yaklaşıyorsın ki onlara?”

Boş ver bunları şimdi. Ne yeri ne de zamanı... Bunları sonra konuşacağım.

Şimdi masamda çıplak ve çocuksu gözleriyle bana bakan umudumla birlikteyim. Onun uykusu gelmeden sohbetimi biraz daha sürdürmeliyim. Ve zevk almalıyım. Akşamüzeri dikildiğin karşımdan, iyi ki karanlık çekip aldı seni kendisine...

Sana iyi geceler... Ne halt yersen ye... Bana ne!

Ben yarının coşkusundayım. Sabah şimdiden olmaya başladı bile...

Burada uyandığım üçüncü sabahın sonrası hep çabuk geçer zaten. Uçarlaşırim işlerimi yaparken. Çok şey sığdırırım saatlere. Öğlen yemek bile yemem. Önemli olan saatleri doldurmak çünkü.

Ama otobüse binip de beni kendisine doğru çeken kente, artık benim de ortağı olacağım kentime yaklaştıkça, yine de hüzünlenirim. Beni koparan nedenlerin saçmalığı gelir oturur yanı başıma.

Hangi koltuk doldurucunun umurunadır ki senin umutların? Ya da içini tırnaklayan acılar? Köstebeklerin gece gündüz gezinmeleri bedeninde, kimin umurunadır?

Oysa yirmi birinci yüzyılın bir öğrencisi olarak girdiğim üniversite nasıl büyütmüştü hayallerimi?! Milenyum genciydım... Gökte yıldızlar

parlamıştı, patlamıştı saatlerce... Sanki yıldızlar parlayacaktı gündüzlerimizde de. Nasıl bir pazarlamamış ama!

Her ders olmasa da bazı derslerin bizi sıralardan koparıp havalandırdığını yaşarken aldığım hazlar... Hadi haksızlık yapmayayım, bu hayalleri paylaştığımız hocalarımız da yok değildi. Öncelikle de o hayallerimizi büyütenler. Ve arkadaşlarımız tabii ki...

Bu mutlulukla geçiverdi yıllarımız. İnsan kendisini yüksek lisans öğrencisi olarak bulduğunda, artık yalnız hayallerle yaşamamanın değil, onları gerçek kılmanın zamanının geldiğini fark ediyor. Öyle bir tez konusu belirlemiştik ki hocamla, ikimiz de mutluyduk. Uydular vardı işin içinde. Artık yaşamımızın her alanına girmiş, evimizde yanı başımızda sinyalleriyle dolanan uydular, hayallerimizi de genişletiyordu sonsuzluğa doğru. Ayaklarımızı yerden kesip, göğe yükseltiyorlardı. Benim hayallerim de bir uydunun üzerine oturup binlerce kilometre yukarıdaki bir yörüngeden dünyaya bakar olmuştu.

Nasıl heyecanlıydım ilk kaynakları okurken? Satırların altlarını çizerken ellerim titriyordu. Deliler gibi saldırıyordum birincil kaynaklara. Lisede öğrenemediğim İngilizceyi hazırlık sınıfında öğrenmişim. Sonra belama dönüşecek bu sistemin tek yararı bu hazırlık sınıfıydı bizim gibi dil sorununu lisede çözemeyen öğrenciler için. İlk kaynaklara erişebiliyordum elektronik ortamda. Gidemediğim üniversitelerin kütüphanelerine girebiliyordum. Notlar alıyordum. Biriktiriyordum. Bir açığı genişliyordu gözlerimin önünde.

Kafamda hayallerden gerçeklere doğru bir köprü oluşuyordu. Somutlanıyordum. Ayaklarımın yere bastığını duyumsuyordum. Hayallerimiz gökte olsa da amacımız bastığımız yere, beslendiğimiz topluma dokunmaktı. Hocamla bu amaca yönelik coşkulu çalışmalarımız oluyordu saatler boyu. Hiç yorulmadan. Yorgunluk nedir bilmeden. Nasıl destekliyordu beni! Nasıl içten ve arzulu! Onun hazzının da bu olduğunu fark ediyordum.

Tezin sonuna yaklaşırken, bir gün bana, “Birlikte çalışalım seninle,” deyiverdi. Boğazım düğümlendi. İçimde sözcükler patlamalar yaparken, dökülemiyorlardı bir türlü. Duygularımı özgürleştiremiyordum. Bunu anladı hocam. “Bir düşün,” dedi. Neyi düşünecektim ki? Tamamdı işte. Tezimin yanı sıra başka bir hedef görünürmüşü. Önümdeydi. Uzanma

yakınlığındaydı. Odadan çıktığım zaman ne yaptığımı anımsamıyorum. Üzerine oturduğum uyduyla kaç tur attım dünyanın çevresinde bilmiyordum. O uyduyla kantine gittim. Arkadaşlarıma sarılıp sarılıp öptüm, ne olduğunu söylemeden. Söyleyemedim. Gerek de yoktu. Beni çok mutlu eden bir durum vardı. İfade edemiyordum. Ama paylaşıyordum. Paylaşıyorduk.

Bazı dirençler olduysa da bazı koltuk dolduruculardan, araştırma görevlisi olarak girdim okula. Tam da anayasa referandumu sonrasındaydı, hiç unutmam. Özgürlük söylemleri yarışı vardı. Havada uçuşuyordu her şey. Ben doğmadan önce olmuş, babamın yaşadığı sıkıntıları anlatmadığı bir darbenin izleri kaldırılıyordu ortadan, bakılırsa. Savunalar öyle savunuyordu. Babamın anlatmadıklarından, ama onun yaşadıklarını bilenlerden ve yaşadıklarından öğrendiğim o yılların çerçeveleri içinde büyümüştük biz. Şimdi o çerçeveler kaldırılacak, diyorlardı. O darbeden acı çekmiş birileri de buna kanıp destek veriyordu. Ben bile yadırgıyordum bunu.

O günler geçiverdi. Bir süre sonra doktora için seminerler süreci başladı. Duygularım amatörülüğünü korusa da hedeflerime erişmek daha zorlu bir yolu yürümemi gerektiriyordu. Yalnızca gençliğin heyecanlarıyla değil, aklımın sağduyularıyla da yürümeliydim bu yolu. Hatta yolun bir kısmını başka bir ülkede yürümek, kalan kısmını kolaylaştırabilirdi. Bir yandan arayışlara girdim. Yazışmalar yapmaya başladım.

Ne güzeldi yaşamak. Yaşam, amacın, amaçların anlamlı olunca nasıl da yaşanması oluyordu! Hazzın tanımsızlığını, tanımlamanın da gereksizliğini yaşıyordum. Kanatlanıp uçacak durumum yoktu. Akıl işleriyle uğraşıyordum. Ama duygular uçarıydı. Uçmak istiyordu. Havalanmak istiyordu. Konmamak. Daldan dala, çiçekten çiçeğe sıçrayarak yaşamak. Bunun tadı da başkaydı. Ama yaşamın tamamı olamazdı bu anlar. O anlar ancak akıl işlerimin besleyicisi olabilirlerdi. Bu dengeyi de tutturmalıydim.

Doktora çalışmam çok iyi gidiyordu. Çağdaş teknolojileri yaşamı kolaylaştırmak için kullanma yolları üzerinde düşünmek, bir çözüm ortaya koymak beni heyecanlandırıyordu. Heyecansız bir şey yapamayan birisiydim. Bir şey beni heyecanlandırırsa da gözüm bir şey görmezdi. Yapmam gerekeni yapardım. Zamanıma çok şey sığdırmaya çalışarak

yapardım yapılması gerekeni. Doktora çalışmamın bana verdiği heyecan da bu nedenle gece-gündüz ayırımını ortadan kaldırıyordu. Cumartesi-pazar beklentilerini de. Sevgilimle buluşmalarında da yalnız bırakmıyordu bu heyecan. Gerçi kendimi kaptırıp doktoramdan söz ettiğimi fark ettiğimde yadırgamazdı sevgilim. Ama ben kendime hayret ederdim.

Tüm yaşadıklarım beni yine de tatmin etmiyordu. Üniversite dışındaki yaşam giderek zorlaşıyordu. Toplumsal sorunların çetrefilleşmesi karşısında, kendimi üniversite duvarları arasına sıkıştırılmış bir yaşamla sınırlayamazdım. Bilime karşı sorumluluklarım bilimsel çalışmalarımın sınırlı kalamazdı. Genlerimdeki bazı halkalar, duyarlılık alanımı genişletmemi söylüyordu. Bu nedenle üyesi olduğum Araştırma Görevlileri Derneği'nde yaptığımız tartışmalar hem üniversite için hem ülkemiz için yapacaklarımızı kapsıyordu. Kafa yoruyorduk. Ne ki işimiz zaten kafa yormaktı. Kapasitemizin bir kısmını da topluma karşı olan görevlerimize ayırmalıydık. Bunun verdiği mutluluk da başkaydı.

İçime nasıl girmişse girmişti sorumluluk duygusu. İyi bir uyandırıcıydı bu duygu. İnsanı hep uyanık tutuyordu. “Ben ne yapabilirim?” duygusunun besleyicisiydi. Benim de önemli bir besin kaynağım olarak yolumu aydınlatıyordu. Görmemi sağlıyordu. Görmenin yeterli olmadığını gösteriyordu. Bir gün bir arkadaşım, “Güneydoğu’da kötü olaylar oluyor. Bir tepki vermemiz gerekiyor. Yalnızca akademisyenlerle sınırlı olmak üzere kamuoyuna bir bildiri sunulacak. İmzalamak ister misin?” dedi. İşte bu duygu, sorumluluk duygusu dinlediği yerden hareketlendi ve “Evet” dememi sağladı. Fazla düşünmeden, uzatmadan.

Doktoramı tamamladığım sürecin sonrasında oldu bu gelişmeler. Ben akademik yolculuğum için yeni hayaller kurarken, bir gün “üniversite ile ilişliğimin kesildiğini” öğreniverdim. Oysa doktora çalışmamı öyle ilginç bir konuda yapmıştım ki, bir yurtdışı TÜBİTAK bursu kazanmıştım. Hollanda ile iletişimim sürüyordu. Bu fırsatları kesintiye uğratmamak için hemen bir dava açtım. İdari kararın kaldırılmasını istiyordum.

Ama salt hukuk aracının yetersiz kalacağını düşünerek, sesimi duyurmanın yollarını düşünmeye başladım. Üniversite içi bir sahiplenme yaratabilir miydim? Acaba tepki büyürse rektörlük kararını geri çeker miydi? Tükenmiyordu umutlar. Hep bahar tazeliğinde çıkıveriyorlardı

ortaya. Düşündüm, taşındım ve rektörlük binasının önünde çadır kurmaya karar verdim. İlginç bir eylemdi.

Neler görmedim o bir hafta boyunca, neler! Bir hafta boyunca rektör o kapıdan girip çıkmadı. Göz göze gelemedik bir türlü. Gözlerimde yılgınlık göremeyeceğini bildiğinden olsa gerekti. Sonra yanımdan hiç ayrılmayan daha çok genç, biraz orta yaşlı meslektaşlarım. Birlikte görünmekten çekinmeyenler. Birlikte güldüğümüz. Üniversiteye birlikte baktığımız. Sonra yoldan geçenler. Tanıdıklarım, tanımadıklarım. Çadır tarafına bakmaktansa, ağaçlara bakmayı yeğleyenler. Bir avuç basın mensubunu içeri almama çabaları. Beni en çok etkileyen, hocalarının gösteremediği cesareti gösterip her boş anlarımda çevremde kenetlenen öğrencilerdi. İçimi ısıtan kantinden taşıdıkları çaylar değil, yürekleriydi. Bir de, bir de Ayşe teyze. Bölümümüzün çaycısı. Bir hafta boyunca her sabah, bölüme gitmeden önce evde yaptığı kurabiyeleri getirdi bana. Sırtımı sıvazlamadan da ayrılmadı yanımdan. O gittikten sonra ağladım hep. Onun gözlerinin içine bakarak olmazdı.

Her türlü engellemeye karşın, yapılan haksızlığı üniversite duvarlarının dışına taşımayı başarmıştım, başarmıştık. Ama rektörlüğün geri adım atmasını başaramadım.

Umudumu artıran mahkemenin kararı oldu. Davayı kazandım ve göreve başladım. Başlar başlamaz da Hollanda bursunu değerlendirmek için burs sürecinde “maaşlı, yolluksuz izinli sayılmak” için yönetime başvuru yaptım. Başvurumu kabul etmediler. Kabul edilmeyince de burs yandı.

On yıldır yaşadığım mutluluk çelmelenmeye başlanmıştı. Kanatlarım da yükümü taşıyamaz olmuşlardı. Keşke yalnız kanatlarım olsa. Bacaklarım da yalnız kaldığımızda isyanlarını haykırıyorlardı bana. Fakat ne zaman biri yanıma yaklaşıp on sekiz yaşımın gücüne kavuşuyorlardı.

Her şeye karşın içim boşalmamıştı. Boş durmuyordum. Tam bu arada Kanada’da bir proje kapsamında doktora sonra araştırma için yaptığım başvuru kabul edilmişti. Hep seçtiğim konu, hocamın katkılarıyla doktora olarak ortaya çıkan üründü belirleyici olan. Haber ulaştığında tanımı güç bir mutluluk oluvermiştim. O gün kanatlarım yine güç topladı ve beni havalandırdı.

Yine başvuru yaptım, tükenmeyen umutlarla.

Yine görevlendirmediler, bitmeyen kinleriyle.

İnip çıkıyordu umutlarım. Heyecanlarım ayaklanıp, sönümleniyordu.

Bu süreçte, yurt dışına gitme fırsatlarını kovaladığım süreçte hep bir ayağım burada olsun istiyordum. Gideceğim ülkede tek ayaklı yaşayayım diyordum. Seviyordum ülkemi. Tümüyle kopmayı, gittiğim ülkede yaşamayı asla düşünmüyordum. İki ayağımı da götürürsem gelmeme olasılığı vardı. Küçüktü. Ama vardı. Bir şeylerin beni hep geri çekeceğini bilsem de bu olasılık vardı. Bu nedenle bir ayağımı bu topraklarda bırakmak istiyordum. Çünkü bu topraklardan kopmak, yaşama bağlarımı zayıflatacaktı. O nedenle gitsem de geleceğimi biliyordum. Ne kadar kalırsam kalayım, biriktirdiklerimi yanımda getirmek, bu topraklara serpmek istiyordum.

Görevlendirilme süreçlerini yürütürken, üniversite yönetimi Bildiriye attığım imza nedeniyle soruşturma başlattı.

Yeni bir aşamaydı bu. Ne ki yaşam da sürüyordu. Yapmam gereken işler vardı. Yapıyordum. İş disiplini asla gevşetmezdim. Gevşetmedim. Üniversiteye ve öğretime katkılarımı sürdürmeliydim. Sürdürüyordum. Evet, açıktı, netti. Bana haksızlık yapılıyordu. Çevreme, en azından yaşadığım kente baktığımda haksızlık yapılan tek kişi de ben değildim. Hem karşı duracaktım hem de yaşayacaktım. Karşı dururken de tüm haksızlıklara karşı hakkımı hukuk yoluyla arayacaktım. Stresimi ve öfkemi kontrol edecektim. Mücadeleyi de yaşamı da yan yana götürecektim. Zordu. Ama yaşam bir mücadeleler bütünü değil miydi zaten!

Her akşam bir muhasebe yapar olmuştum. Neler yapmıştım, neler yamalıydım? Gördüm ki, elimde son bir çözüm kalmıştı. Artık üniversite defterini kapatmalıydım. Kanada'daki kurum, benim üniversiteyle ilişkimin sürmesini önemsemiyordu. Gönderdiğim belgeler, hele hele tek başına doktora çalışmam onlar için yeterliydi. Benimle çalışmak istiyorlardı. Bu nedenle ilişkiyi bitirmeye ben karar verdim. Zor oldu istifa dilekçesini yazmak. Ellerim titriyordu bilgisayarın klavyesini tuşlarken. Sabaha kadar uyuyamadan, kerelerce yeniden yazdım. Sildim sildim yeniden tuşladım boş sayfaları. Ama ne çare?! Sabah dilekçeyi imzaladım ve götürüp verdim.

Mademki benden kurtulmak istiyorlardı, işte vermiştim dilekçemi. Bırakıyordum üniversiteyi. Ben rahatlamayacaktım, biliyordum. Kendi hayallerine kendi eliyle son vermek kimi rahatlatırdı ki? Ama siz bir akıl kurumunun yöneticileri, karar vericiler rahatlayacaktınız işte.

Ama nasıl yanılmışım. Anlatamam. Ne kadar büyükse içlerindeki kin, istifa dilekçemi kabul etmediler. Yazı işleri kayda almadı. Bu kez. İadeli taahhütlü olarak gönderdim. Onu almamazlık edemediler. İşleme koymak zorunda oldukları dilekçeme olumsuz yanıt verdiler. İstifa talebimi reddettiler. Benim bu en masum hakkımı bile kullanmamı engelliyorlardı. Çünkü kendi araçlarıyla süreci sonlandırmak istiyorlardı. Elllerinde bir bıçak gibi değil bir balta gibi duran KHK aracıyla. Vurdular ve üniversiteyle bağımı kopardılar. Vahşi bir darbeye. Bunu yaparken pasaportumu iptal etmeyi de sağladılar. Böylece yurt dışına çıkışımın bütün yollarını kapatmış oldular.

Çok zor bir süreçti yaşadığım. Bu süreci kuşkusuz tek başıma yaşamadım. Odamı boşaltmak için üniversiteye gittiğimde yanımda bölüm başkanı tabii ki yoktu. Ama öğrenciliğimden bu yana hep yanımda duran hocamın burukluğu, kalbinin kırıklığı kendini ele veriyordu.

Hepsiyle öpüşüp, arkama bakmadan ayrıldım üniversiteden.

Bir süre sıkıntılar yaşadım. İşsizliğin, gelirsizliğin sıkıntılarını. İşin kötüsü ne yapacağıma da karar veremedim. Sonunda bulduğum bu iş...

Kentin tabelasında yansıyan ışıkla çıktım bu çevrimden. Kentime gelmiştik. Gelmiştim.

Geriye doğru gerindim.

Sonra içimdeki uçarı bir heyecanla akşamki buluşmayı düşünmeye başladım. Çırılçıplak bir akşam beni bekliyordu. Çırılçıplak dostlukların akşamı.

Umutlarımın duygularımla sarmaşacağı bir akşam...

İlk Yazım: 23.05.2006

Yeniden Yazım Tarihi: 24.05.2019

 ocuk rehber

Daha İstanbul'da u a a binerken gerildi imi, bu gerginliğin uçak Diyarbakır havaalanına indiğinde arttığını fark ediyorum. Bedenim lime lime parçalanıyor. Demir so uklu uyla bakıyorum  evreme. İkinci kez geliyorum Diyarbakır'a. Okuduklarım, izlediklerim etkili olmuş ki, gerilimimi de yanıma alıp gelmi im. Yanıma almış olsam iyiydi. Bırakırdım bir yerde, olur biterdi. Kurtulurdum. İ imi gerilimle tıka basa doldurmu um me er.  ıkarıp atamıyorum da...

Havaalanından kalaca ımız otele kadar tedirginli im büyüdü. Kent merkezine yakla tı ka güvenlik noktalarının sayısı artmaya başladı. İstanbul'da görmediğim türden önlemler ve koruma kalkanları... Ama güvenlik noktalarının sayısının artı ı güvende olma duygumu desteleyecek yerde, bu duygumu daha da zayıflattı. İçin  zeti, tedirginim. Kente giydirilmi  olan bu gerilim g mle inin dondurucu etkisi altına ister istemez girmiş durumdayım.

Otele varıncaya kadar bir yerde bir şey olacaktı  gibi tedirgin bir ruh halinde baktım  evreye. Her an bir olay patlayacaktı  da iki ateşin arasında kalacaktı ım gibi düşünüyorum. Bu nedenle kendimce alarm durumundaydım. Bir şey olsa ne yapabileceksam! En azından kafamı kollarımın içine alırım. Cenin pozisyonuna geçerim falan.

Neyse bir şey olmadan otele vardık. Araçtan sa a sola bakarak indim ve hemen otele girdim.

Ben yine de be  yıl önceki gibi olacak sandım her şeyi. Kentte bir gerilim olsa da ya da ben gerilim penceremden baksam da fark etmem uzun sürmedi. Bo una ilk geli imdeki, özgürlük olmasa da serbestlik havasını aramaya niyetlenmi im.

Niyetlerim boşuna çıktı.

Bu kente ilk geldiğimde iki gün boyunca kentin en bilindik yerlerinde dolaşıyorduk. Sur'un, daha doğrusu eski Sur'un sokaklarında rahatça yürüyorduk. Daracık sokaklarında top oynayan çocuklarla fotoğraflar çektiler kapı önlerinde oturan yaşlı kadınlarla iki çift laf edebilirdik. Yüksek duvarlarla çevrili avluların içlerini merak etsek de meraklarımızı kapı önlerinde bırakmıştık.

Çin Seddi'nden sonra sürekliliğini koruyan dördüncü uzun surlar olan Diyarbakır surlarının üzerinde istediğimiz gibi yürüyorduk. İsteddiğimiz burca çıkıp fotoğraf çekmiş, çekirmiştik. Karışan eden yoktu. Bizi uyaran, çıkmamızı engelleyen, çıktıysak indirmeye kalkan da.

On Gözlü'den surları, surlardan On Gözlü'yü izlemek güzeldi. Dicle'nin, Hevsel Bahçeleri'nin kentin silüetini oluşturan surlarla bütünleşmesi keyifliydi. Ters bakışta da insanın surlardan kendini Hevsel Bahçeleri'ne atması geliyordu. Hezarfen Ahmet Çelebi'yi kıskanır insan surların üzerinde.

Valizlerimizi odaya atıp bir çay içip kendimizi dışarıya attığımızda gördüm ki, şimdi serbestçe çıkılabilen sur, gezilebilen sokak kalmamış artık. Her yerde üniformalı görevliler. Herkesi şüpheli gören bakışlar. O kadar çok bakış üzerinize gelince, insan kendinden kuşkuluyor. Sağına soluna bakıyor “bende bir şey mi var?” diye. İşlemediği bir suçun baskısı altına giriyor kendiliğinden. Kendini ele vermeye hazır bir şüpheliye dönüşüyor.

“Yasak” kentin anahtar sözcüğü olmuş. Nereye gitsen kapalı. Nereyi görmek istesen yasak. “Neden?” diye soramıyorsun. “Üstümü arayın. Tamam. Bir şey yoksa, ben bu Keçi Burcu'na çıksam ne olur?” diyemiyorsun. Korkuyor musun? Gereksiz bir polemige girmekten mi kaçınıyorsun? Zaten gergin olan ruh halini daha fazla germek mi istemiyorsun? Sonuçta sesini çıkarmıyorsun. Pasıfsın. Aktif olmak kaygı veriyor. “Durduruk yerde başıma bir şey gelmesin” korkusu bu. Korkuların en pisi. İnsanı pısınklaştıran, sinsî biçimde içini ele geçiren bir korku. Demek az ya da çok bu korku var içimde. Ben de diretemedim sonuçta.

“Yasak mı?”

“Yasak!”

“Peki.”

Nereye gitsen bu kısa diyalog yineleniyor. Uzayamadan sona eriyor. İstersen uzatmayı dene. Sonunun nereye varacağı belli olan bir tepki bu. Diyarbakır’dasın ne de olsa. Haklı olma şansın yok.

Doğu Sur dışarıya kapatılmış. Kalkan balığının yarısına girilemiyor. Bütün giriş noktalarında ömrü hayatımda görmediğim beton bloklar var. Burası için özel döktürüldükleri anlaşılıyor. İçeride hummalı bir çalışma sürüyor. Hendekler sonrası, bütün evler yıkılıyormuş. “Muş” diyorum, gördüğüm, görebildiğim bir şey yok. Okuduklarımdan, söylenenlerden biliyorum. Balığın yarısının iç organları boşaltılıyor. Kalın ve tırnaklı parmaklar, homurdanarak, yüzünü eğip bükerek yüzgeçlerin oradan başlayıp aşağıya doğru bütün organları koparıyor. Bir dumandır yükseliyor göğe. Bu bir hafriyat dumanından, toprağın tozundan çok, bir yıkım dumanı; kırılan tuğlaların, parçalanan sıvaların, çimentoların, yerle bir olan kiremitlerin dumanı. Yok edilen bir tarihin, kültürün dumanı. Rengi farklı. Oradan anlaşılıyor.

Sokaklarda insanlar dolaşıyor. Hele Gazi Caddesi insan kaynıyor. Kentin doğal yaşamı mı? Doğal gibi görünüyor. Sonuçta insanların gereksinimleri var. Bu cadde de bu kentin kalbi. Doğu tarafındaki sokaklara on beş yirmi adım girilebilse de buradan karşılanıyor gereksinimlerin çoğu. O nedenle bu caddeye geliniyor zorunlu olarak.

Ama benim çocuklar gözüme çarpıyor. Nereye gitmek istesen önüne çıkıyor çocuklar. On beş bin sokak çocuğunun bin tanesinin doğrudan sokaklarda yaşadığını öğrenince gözlerim büyüyor. Bu kentteki sıkıntıları büyükler taşıyabilir belki, yıllardan bu yana bağışıklık kazanmış olmalılar. Çocuklar nasıl taşır acaba? Yüzlerine bakmaya çalışıyorum. Tedirginlik ve yok sayılmışlık yerleşmiş bakışlarına. Onlar da kendi başlarının çaresini arar gibiler. Yürüyüşlerindeki eziklik, giyim kuşamlarını görmemi engelliyor. Üst başlarını fark etmiyorum bile. Ne var üstlerinde? Ayaklarında ayakkabı var mı? Hiç görmemişim. Gözleri, yüzleri beni daha çok ilgilendiriyor. Bazıları dikkatli baktığımı görünce kafalarını çeviriyor. Bazıları kara kara tebessüm ediyor.

Kafamda on beş yaşın üzerini donduruyorum ve siyah-beyazlaştırıyorum. Caddelerde yürüyenlerin daha fazlası çocuklar...

Yürüyorlar, koşuyorlar, sağa sola bakıyorlar. Direklere yaslanıp gelip geçenlere bakanlar var. Hepsini izlemem o kadar zor ki!

Batı Sur'a yöneliyoruz. Orada gezmek görelî olarak serbest. Ulu Cami'den başlamaya karar veriyoruz. Meydandan ağır ağır camiye yaklaşıyoruz. Durup girişinin fotoğrafını çekiyoruz.

Camiyi daha önce görmüş olsam da özellikle avlusundaki güneş saatini bir kez daha görmek istiyorum. Kendi adıma doğrudan oraya gitmeyi düşünüyorum. Ama ne mümkün?

Bir çocuk çıkıyor önümüze. Atlıyor ya da bizim grubu kapıyor demek daha doğru.

“İşte,” diyorum, “Binlercesinden biri. Para isteyecek şimdi. ‘Karnım aç’, ‘Ekmek parası,’ diyecek.”

Ama hayır! Bize hiç sormadan Ulu Cami'yi anlatmaya başlıyor. Şaşıyorum. Gruptakiler ilgisiz. Ama ben çocuğa bakıyorum. On üç-on dört yaşlarında bir çocuk bu. Kürtçenin baskın olduğu bir aksanla konuşuyor. Ama nasıl konuşuyor!

“Ulu Cami, Roma döneminden kalma bir yapıdır. Bu yapının camiye çevrilmesini 639 yılında Hz. Ömer emretmiştir. O zamana kadar bu yapı Martoma Kilisesi'ydi.”

Hem dinliyorum hem avluyu tarıyorum bakışlarımla. Arada bir deklanşöre basıyorum. Sağ taraftaki revaklara, önündeki El Cezeri tarafından yapılan 800 yıllık güneş saatine dikiyorum bakışlarımı.

Duvarların dayandığı taşlar, sütunlar, sütun başları yılların izlerini bugüne taşımış. Duvarlarda çeşitli uygarlıkların, Roma, Bizans, Selçuklu, Artuklu, Akkoyunlu, Karakoyunlu ve Osmanlı dönemlerinin izleri girenleri selamlıyor.

“Bu caminin avlusunda namazgâh, şadırvan, musalla taşı var. Çoğu Selçuklu hükümdarı Melikşah tarafından yapılmış,” diyor. Yalnızca demiyor, eliyle de bir tiyatro oyuncusu gibi gösteriyor.

Ne anlatacağını ne kadar anlatacağını merak ettiğimden susuyorum. Bir şey sormuyorum.

Gruptakiler koptu bizden. Herkes ilgisine göre bir köşeye dağıldı. Durup bakıp fotoğraf çekiyorlar.

Ben rehberimle baş başa kalıyorum.

O kadar içten ve istekli anlatıyor ki. Sanki kürsüde şiir okur gibi. Yalnızca ses tellerini kullanmıyor. Bütün bedenini katıyor anlatımına. Bütün avluda gezdiriyor beni, durduğumuz yerden. Nereyi gösterirse oraya bakıyorum. Ama esas her fırsatta gözlerimdeyim. Toplumun kendisine karşı kayıtsızlığını, kendi çabasıyla alt etmeye çalışıyor. Sokakta yalnız başına bırakılmışlığa bir isyan okuyorum gözlerinde. Ama bir kararlılık da. Sokağa teslim olmadan sokaktan çıkarmaya çalışıyor ekmeğini. Belli. Bakışlarından belli. Ne güzel de kirpikleri var. Kirpiklerini ok eylemesine gerek yok. Ok gibiler zaten.

“Ulu Cami minaresinin benzeri az bulunur. Çünkü kaidesi ve gövdesi kare biçimindedir.”

Dikkatle bakıyorum minareye. Daha önce bir çan kulesi olduğu ne kadar belli. Minare bölümü sonradan eklenmiş, çanın yerine. Caminin bu yapısı da kendi tarihini yansıtıyor tüm heybetiyle.

Ama her fırsatta rehberimin yüzüne bakıyorum. Dudaklarından tükürükler saçılıyor anlatırken. Kendisini öylesine kaptırmış ki, yalnızca ezberlemediğini, hissettiğini de görüyorum. Beynine doldurduğu ne varsa söylemek istiyor.

“Doğu, batı, kuzey ve güney olmak üzere dört cepheden oluşan Ulu Cami'nin her cephesi farklı mimari özellikleri yansıtır.”

Kim yönlendirdi acaba bu işe? Kendisi mi merak saldı? Daha on üç-on dört yaşlarında. Liseye başlamış olmalı. Belki tarih öğretmeni, belki kişisel merak. Anlattıkları derinlemesine bilgiler olmasa da bir bütünlük içinde paylaşıyor bildiklerini. İlk kez duyuyormuş gibi dinliyorum kendisini.

“Bir zamanlar Ulu Camii avlusunda Allah'ın bir kulu seccadesini yere sermiş. Namaz kılarken 'İblis' yılan kılığında gelip kulun boynuna dolanmış ve namaz kılmasını engellemek istemiş. Tam o sırada yılan bir demir parçasına dönüşmüş ve Ulu Camii'nin taşlarının arasına ibret olsun diye yerleştirilmiş.” Duruyor. Yutkunuyor. Bana bakıyor. *“Bugün*

bile Ulu Camii'nin kütüphane olarak kullanılan kısmın iç avlu tarafından bakıldığı zaman yılan şeklindeki o demir hâlâ orada asılıdır.”

Efsaneleri de öğrenmiş. Yalnızca yapıyla ilgili bilgiler değil anlattıkları. Hayretimi belli eder biçimde “Öyle mi?” diyorum. Mimiklerimle de destekliyorum gözlerinin içine bakarak. Teslim olmamış bakışlar bunlar. Teslim olmaya niyeti olmayan bakışlar.

Güneş saatine doğru yürüyorum. O da benimle birlikte geliyor.

“Bir metre kadar yükseklikteki bu yuvarlak mermerin üzerinde...” Boyu yetmiyor üstünü görmeye. Ama eliyle gösteriyor. *“... bulunan demir parçasının, güneşin dönme hareketiyle birlikte etrafında dönen gölge sayesinde zamanı bildirmektedir. Bu saat, başlıklı bir adet sütun üzerine yerleştirilmiş (gösteriyor), güneşin hareketine göre zamanı göstermektedir.”*

Sonra?

Susuyor.

Gözlerime bakıyor. Ben de onun gözlerinin içine bakıyorum. Gözlerini kısmış, biraz kurumuş dudakları azıcık aralı. Elleri yana sarkmış duruyor. Özensiz kesilmiş kısacık saçlarıyla düşmüş kaşları arasındaki daracık alnı parlıyor.

Bekliyor. Anlatacakları bitti belli ki.

O nedenle bekliyor.

Ne de olsa çaba harcadı. Emek verdi. Caminin önünde avucunu açıp para istemedi. Daha doğrusu dilenmedi. Bildiği, öğrendiği kadarıyla bu camiye anlattı bana. Harcadığı çabanın karşılıksız bırakılmasını kabullenmeyecek gibi.

Ne yapacağını merak ediyorum. Elimin cebime ya da çantama gitmediğini görüp umudunu kesecek mi? Yoksa hakkını almada ısrar mı edecek? Ederse nasıl edecek?

Fazla uzatmaya niyetli değil. Hareketlendi biraz. Bir şeyler yapacak belli ki. Demeye kalmıyor,

“Abe, bi de İngilizce anlatam mı?”

“Ne zaman öğrendin İngilizceyi?” diye sorgulamanın anlamsızlığı bir yana, emeğine saygıda geciktiğim, bu ânı uzattığım için utanıyorum. Başımı yana çeviriyorum. Sulanan gözlerimdeki düştü düşecek yaşları görmesini istemiyorum. Güneş saatine bakar gibi yaparak kendimi toparlamaya çalışıyorum. Cebimden mendil çıkarıyorum. Önce gözümün yaşlarını silip, sonra burnumu sümkürüyorum.

Kendimi toparlayınca rehberimin başını okşuyorum.

Teşekkür ediyorum. Bir taraftan kendime lanet ederken, öte yandan emeğinin karşılığını vermek için çantama sarılıyorum.

Gözlerimin içine bakıyor. Kaşlarını kaldırmış. Uzun kirpiklerinin çevrelediği gözlerinin akı kadar beyaz bir onurla dimdik duruyor karşımda.

Parayı uzatırken, “Hayır, İngilizce anlatmana gerek yok,” diyorum, “Sen çoktan hak ettin...”

Yine başını okşuyorum.

Parayı alıp özenle cebine koyup caminin girişine koşuyor.

Rehberimin arkasından bakarken ne caminin ne avlunun ne güneş saatinin ne de sonra gideceğimiz yerlerin bir anlamı kalıyor.

Sokaklardaki bütün çocukların yok sayılmışlıklarının kahrı çöküyor omuzlarıma.

Yazmaya Başlanılan Tarih: 25.08.2018

Bitiş Tarihi: 06.02.2019

dertlilerin babası X

*Oğuz ATAY'ın “Ne Evet Ne Hayır”
Öyküsüne Saygıyla...*

Psikoloji yüksek lisans eğitimimde işin zor tarafını bitirmiş, derslerimi tamamlamış, kredileri toplamıştım. Üzerimden büyük bir yük kalkmıştı. Sonunda tezimi alabilecek ve çalışmaya başlayabilecektim. Kafamda bazı konular vardı. Ben sıkı bir konuda tez yapmak istiyordum. Ama hocam ne derdi acaba? İyi bir tez çıkarırsam, doktoramın da önü açılırdı. Bu nedenle duayen psikologların analizlerindeki bazı kavramlara yönelmeyi tercih edecektim. Sigmund FREUD'un psikanaliz kuramının önemli öğelerinden olan “oral dönem”in süper-egonun oluşumuna etkileri konusu hep ilgimi çekmişti. Bu konuda çalışmak bana inanılmaz bir ivme verirdi. Alfred ADLER'in “eksiklik duygusu” da çalışmayı arzuladığım konulardan birisiydi. Ne bileyim? İçinde kuramın ağır bastığı, okumadığım kaynakları okuyacağım bir konu bekliyordum açıkçası...

Sözleştiğimiz saatte Hocamı ziyaret ettim. Dersleri tamamlamış olmamdan dolayı beni kutladı. “Çalışmalarından memnun olduğumu” belirtmesi de beni mutlu etti. Ben görüşmemizin bu aşamalarının bir an önce geçilmesini ve tez konusuna gelinmesini o kadar çok istiyordum ki. Hocam bir dergide yayınlanan son makalesini gösterdi. Sanki onun üzerinde biraz sohbet etmek istiyordu. Ama ben hiç bu havada değildim. Önce konuyu belirlesek sabaha kadar sohbet ederdim de öncesinde bütün arzularım tez konusunun üzerine odaklanmıştı. Bu ara sohbetler bir yıl gibi mi, iki yıl gibi mi geldi bana? Sonunda “Gelelim senin konuya” dediğinde, sanki dünyanın bütün kanatları bedenime monte olmuşlardı.

“Sen ne düşünüyorsun?” diye sordu.

Hep sorardı. Saygı duyardı. Bu yanını çok severdim. Ben de ne düşündüğümü anlattım.

“Anlıyorum,” dedi, “akademik yaşama yönelen her meslektaşımız, duayen psikologların kavramlarından, tezlerinden birini ele almak ister. Bu son derece doğal. Ama bir de içinde yaşadığımız toplum var. Örneğin “Dertlilerin Babası X” diye bir köşe var, büyük bir gazetede. Hiç okudun mu?”

Ne diye okuyayım? Arabesk bulduğum için dönüp bakmamıştım bile. Bu nedenle hemen ve sert biçimde, “Hayır” dedim. Dedim de rahatlayamadım. Geçirdiğim sarsıntıyı dışarı vurmamaya çalışıyordum.

“Ama ben senin tezinde bu konuyu ele almanın çok yararlı olacağını düşünüyorum.”

Az önce monte olan kanatların hepsi bensiz uçup gittiler. Arzularım kablosuz topraklandı. Ben psikoloji yüksek lisans öğrencisi Evrim, ruhsuz bir cisme dönüştüm. Kalakaldım. Yani hocadan beklediklerimin o kadar tersi bir önermeydi ki bu. “İnsana kal geldi” derler ya, aynen öyle. Bana kal geldi. Yani beyni çalışmayan, ruhu kıpırdamayan, bedeni sabitlenmiş bir varlık olarak kalakalmıştım. Hocamın gözlerinin içine bakıyormuşum meğer, “Yapmayın hocam, konular mı bitti,” dercesine.

“Neden dondun kaldın öyle? Beğenmedin mi yoksa? Ben çok hoşuna gideceğini düşünmüştüm.”

Ben kendime gelmeye çalışırken, Hoca ısrar ediyordu. Hocamı kırmak istemiyordum. O nedenle bu çevrimden hızlı biçimde çıkmak iyi olurdu. Bu şaşkınlıkla bu sohbeti sürdürmenin bir yararı yoktu. Hata yapmaya açık bir ruh durumundaydım. Bu nedenle zaman kazanmak iyi olurdu.

“Çok hazırlıksız yakalandım. Siz düşündüklerimin tam tersi bir konu önerince... Ne bileyim? Ben biraz düşüneyim mi bu konuda? Daha sonra bir kez daha görüşsek sizinle...”

“Olur tabii... Bir hafta sonra yine bu saatte görüşelim.”

Teşekkür ettim yanından çıktım. Çıktım da üzerimde tonlarca ağırlık, beni taşımak istemeyen ayaklarım... Zor attım kendimi okuldan. Çok

zor. Ne yapacaktım ben şimdi? Böyle abuk bir konuyu nereden bulmuştum ki hoca? Nereden tutacaktım da nasıl ele alacaktım? Ben bu karmaşık beyinle, arkama bakmadan yürürken, erkek arkadaşım aradı.

“N’aber? Nasılsın? Belirlediniz mi konuyu?”

“Acil, çok acil görüşebilir miyiz? Hemen. Mümkünse on beş dakika sonra.”

Şaşırmıştı. Buluştuk. Şaşkınlığımı, isteksizliğimi, düş kırıklığımı anlattım hızlı hızlı. Susmuş, dikkatlice dinliyordu. Tüm barutlarımı bitirip susunca, bir şeyler söylemesi için yüzüne baktım.

“Amma gerilmişsin. Ne var bu kadar gerilecek? Senin tarafından bakınca seni sarmamış bir konu. Ama hocan da boşuna önermedi ya. Bir de o açıdan baksan. Neden bu konuyu önerdi diye düşünüsen...”

“Ne yapayım yani? Önemli olsa gerek, diye mi düşüneyim?”

“Tam da onu demek istiyorum. Bir arama motoruna girsen örneğin. Ne var ne yok diye bir baksan.”

Eve gelir gelmez bilgisayarı açtım, hemen bir arama motoruna girdim. Değişik anahtar sözcüklerle taramalar yaptım. Şaşkına döndüm. Değişik adlarla ne kadar çok köşe ne kadar çok site vardı. Nereye el atacağımı bilemedim. Bunların gerçekliğine de güvenemedim. Ama bir makale çok ilgimi çekti. Adı çok bilinen bir psikolog, Özcan KAYA bu köşeler üzerine bir yazı yazmıştı. Uyarılar da vardı. Ama yararlılık değerlendirmeleri de. Makaleyi bir kez daha okudum. Sonunda bu uzmanla görüşmeye karar verdim. Acaba randevu alabilir miydim? E-postasına bir ileti gönderdim. Kendimi tanıtmış, amacımı belirtmiş, hocamın da adını vermiştim. Bir gün sonra bana geri döndü ve randevu verdi. Biraz moralim düzelmişti.

Buluştuk. Kırk beş dakikamız vardı. Sonrasında hastalarıyla görüşmelere geçecekti. Günün ilk görüşmesini bana ayırmıştı. Hemen konuya girdik. Ben kısaca süreci anlattım. Bu konuda kafamın karışık olduğunu söyledim. O nedenle kendimi ikna etmeye çalıştığımı açıkça belirttim. Bu görüşmeden hocanın haberi yoktu. Kendim gelmiştim. İnternette makalesini okumuştum. Biraz moral bulmuştum. Bu nedenle biraz daha ayrıntılı konuşmak istemiştım.

“İsteksizliğinin temel nedeni nedir?” diye sordu.

“Arabesk bir konu,” dedim. “Daha akademik bir konuyu arzuluyordum. Ama bana ‘akademik-arabesk’ karşılaşması çok aykırı geldi. Hemen benimseyemedim. Çünkü sonrasında akademik çabalarımı sürdürmek, doktora yapmak istiyorum. Bu da kuramsal olarak donanmaktan geçiyor. Böyle düşünüyorum.”

“Arabesk bir konu öyle mi? Sen hangi toplumda yaşıyorsun? Yani içinde yaşadığın, havasını soluduğun, yaşamını sürdürdüğün, bir parçası olduğun toplumu tanımadan, nasıl akademik çalışma yapacaksın? Üstelik senin objen insan. Yani belki başka alanlar olsa, denebilir ki, toplumun içine çıkmaya, insanlarla yüzleşmeye gerek yok. Sen bunu diyebilir misin?”

“Diyemeyeceğimi bilmekle, amaçlarımı örtüştürmek bana ayrı şeyler gibi geliyor. Kuşkusuz örneklemeler yaparken topluma, insanlara yöneleceğim. Sağlam bir kuramsal altyapı olmadan bu nasıl olanaklı olacak? O nedenle altyapı kurmayı önceliyorum ben.”

“Sen en son ne zaman Eminönü Meydanı’na indin? Metroda, otobüste ne kadar yolculuk edersin? Yaşadığın kentin nerelerinde oturur kalkarsın?”

“Bizim arkadaşlarla gittiğimiz belli yerler var. Onun dışında...”

“Hiç gittiğin bu merkezlerin dışındaki semtlere gidip, sokaklarında yürüdün mü?”

“Çok çok sayılı.”

“Bu konuşmayı sürdürebiliriz. İyi de olur. Ama zamanımız yok. Ben sana bu “Dertlilerin Babası X” başta olmak üzere bu köşelere yazılan bazı mektuplardan örnekler okuyayım. Ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksın.”

Raflarından bir klasörü aldı. Rastlantı olarak çevirdi.

“Örneğin bir tanesini okuyalım:

Sevgili Baba,

Önce hürmet ederim. Keşke bunları kendi BABBAMA söyleyebilseydim? Ama nerdee!!! Benim derdim basit aslında BABBA. Kızı seviyorum yani Ama o tam farkında mı emin değilim. Görünce yani nerde görsem bağırarak istiyorum, “Seni SEVİYORUM, biliyor musun” diye Kimseye dememişim ki. Bağıramıyorum BABBA. Sesim kesiliyor her keresinde. Her gün aynı sahne. İşim yok, gücüm yok. Ama seviyorum, lakin söyleyemiyorum. Ne olacak benim halim BABBA? Böyle nereye kadar yaşarım? Bir yol göster BABBA. Ellerinden öperim.”

“Hadi tezini yazmaya başla! Ne yazacaksın? Bu mektubu yazan kim? Hangi durumda, hangi duygular içinde? Bir sorunu var. Ne o? İş yok, gücü yok, ama kendince sırlıslıkla aşıklar. Tek taraflı. Ve gözü başka bir şey görmüyor... Öncelikle sevgi ne? Sence ne, onun penceresinden ne? Yani sen sevgi üzerine tez yapsan, bu kişiyi nereye koyacaksın? Önemseyecek misin, önemsemeyecek misin?”

“Ama kuramsal bir pencerem olmazsa, ben bu yazanı nasıl göreceğim? O kimse kim? Ama ben bu mektubun kodlarını çözecek bilgiye sahip değilim. Önce o maymuncukları edinmem gerekiyor mu?”

“Ama bu sorulara da verecek yanıtların olması gerekiyor mu? Böyle bir insan sana gelse ne diyeceksin? Hemen o dakika senden bir önerme istiyor. Kitaplara dönüp, ‘o onu diyor, bu bunu diyor,’ diyemezsin.”

“Mutlaka söylemem gereken bir şeyler olmalı. Ama onlar doğru da olmalı. Yani bu mektuptaki kişinin açmazına bir müdahalede bulunabilmeliyim. Az ya da çok. Ama nasıl?”

“Düşün sen! Dinle, tabii ki bir tez kolay bir iş değil. Dinlemek de önemli. Ama bu kişi kim? Bu kişiyi yok sayabilir misin? Bunun bizi ilgilendirmesi gerekiyor.”

“Doğru.”

“Aynı köşeye yazılan bir başka mektup okuyayım:

Hep hayal görüyorum baba gecem yok gündüzüm yok., Bir sarışın kıza yaklaşıyorum! O da gözümün içine bakıyor. Yaklaşıyorum, yaklaşıyorum. Tam elimi değdireceğim. Elim havada kalıyor baba. Ben hiçbir kıza dokunamayacak mıyım? Hepsi serap mı baba? Bu kızların hiç gerçek olanı yok mu? Yani baba o sabit duruyor Ben korkarak uzanıyorum

Korkarak uzanıyorum baba korkuyorum. Elimi değdirince, elimin yanmasından korkuyorum.”

“Bu kim biliyor musun?”

“Bilmiyorum.”

“Belki bugün bana gelirken bindiğin taksinin şoförü. Belki sana uzanmak istiyordu, sen de sarışın olduğun için. Dikiz aynasından bakıyordu. Nasıl yapacağını düşünüyordu...”

“Yani ben bu mektupları yazan herkesle aslında yan yana yaşıyorum. Ama onların farkında değilim. Bunu mu demek istiyorsunuz?”

“Bak Evrim, yaşam kuramların yazdığı gibi karmaşık mı, tartışmak gerekir. Ben basit olduğunu düşünüyorum. Aslında işin özü “yalnız insan”a dokunma sorunu. Ben bu kadar basit olduğunu söylemeliyim. Paylaşmayan, paylaşamayan, güvensiz insana bir pencere açıp, “Haykır, kafandan, ruhundan ne geçiyorsa” deme sorunu...”

Geçenlerde “Dertlilerin Babası X” köşesinde bir mektup yayınlandı. Neydi biliyor musun?

“Neydi?”

“Baba, ben parmağında yüzük olan nişanlı bir kızım. Nişanlımla arada bir dışarı çıkıyoruz. AVM’lere gidiyoruz. Bir yerlerde oturuyoruz. Ben ona değil geçenlere bakıyorum. Yanımdaki adam benim aradığım adam değil mi acaba? Ne de olsa görücü usulü nişanlandık. Ben ne yapacağım. Nişanı bozsam, ailem ne yapar?”

Hadi bana bu kızın içinde bulunduğu insani durumu açıkla ve buna bir şeyler öner.”

Elindeki kalın klasör doluydu. Zaman olsa sabaha kadar konuşacak, örnekler verecekti. O arada ofis telefonu çaldı. Klasörü masanın üzerine bıraktı. Odaya geçti. Aslında klasörü karıştırmak istiyordum. Ama ayıp olurdu. Ya karıştırdığımı görürse! Elimi uzatıp çektiğim oldu. Kendimi kontrol etmeye çalışıyordum. Merakım tepe yapmıştı. Ama... Çok yüksek olmayan bir sesle konuşuyordu. Ama yine de duyuyordum.

“Geç mi kaldım? Bugün öğleden sonra gönderirim yazıyı...”

“...”

“Öyle mi? Sizi mi aradılar? Hangi mektupmuş acaba? Rumuz ne dediniz?”

“...”

“Ona da yanıt vermeye çalışırım. Akşama kalmadan gönderirim. İyi günler.”

O konuşurken hiç olmazsa bir kere açtım klasörü. Mektuplar fotokopi değildi. Gerçektir. Şaşırmıştım. Ama inceleyemezdim. Yakalanma korkusu. O zaman güvenini sarsmış olurdum. Çaresiz bu merakımı yendim ve beklemeye başladım. Özcan Bey de telefon görüşmesinden sonra yanıma geldi. Yine aldı klasörü eline.

“Hep kız-erkek ilişkileri mi? Yani bu mektuplar genellikle o temada mı yoğunlaşıyor?” diye sordum.

“Doğru bir soru bu. Çok büyük bir bölümünün böyle olduğu doğrudur. Ama bunun böyle olması doğal değil mi? Örneğin kendini ele al. Mutlaka iyi okullarda okumuştundur. Sana hangi derste cinsel organınla, cinselliğinle ilgili bilgi verildi?”

“Hiçbir zaman... Bunu kendi yaşitlarımla kendi aramızda konuşmaya çalışıyorduk. Birinin söylediğini ciddiye alıyorduk. Doğru mu, yanlış mı ölçmeden, değerlendirmeden yapıyorduk bunu. Neyle ölçecektik ki? Ben bu konuyu annemle ilk kez konuştuğumda utandığımı, yüzümün kızardığını anımsıyorum.”

“Sen bu durumdaysan, Anadolu’daki milyonlarca genç ne yapacak? Nasıl öğrenecek? Yakın çevresinde birisi yoksa, bir rumuzla bu mektupları yazacak. Bir çare arıyorlar bu köşelerde. Bir psikoloğa gidemezler. Birçok nedenle gidemezler. Böyle bir kültür yok, parasal olanaklar yok, toplumsal hastalıklı yaklaşımlar var. Biri bir sorunu için psikoloğa gitse, hemen “deli” olarak nitelenmekten korkar. Öyle değil mi?”

“Doğru söylüyorsunuz.”

“Ben sana söyleyeyim. Bana gelen hastalar hali vakti yerinde insanlar. Varoşlardan gelen hastam yok. Keşke olabilse. Biz özel çalıştığımızdan,

o insanların verebileceğinden daha fazlasını talep ediyoruz. Bu insanlar bana gelemeyince, hastaneye gidemeyince ne yapacak? Mektup ucuz bir yol üstelik... O nedenle bu köşeler önemli bir toplumsal işlevi yerine getiriyor. Şunu da söyleyeyim, bu köşelere yalnızca cinsellik ağırlıklı mektuplar yazılmıyor. İzlersen görürsün. Kayınpederine aşık olan kızıdan, karısının kendisini başka erkekle aldattığı erkeğe kadar mektuplar yazılsa da patronuyla konuşamayan işçiden, intihar etmeyi düşünen gençlere... Şunu da saptamak gerekir ki, mektup yazarların çok büyük bölümü gençler...”

“Ne yapmalıyım?”

“Zamanımız azalıyor. İşin bir tarafı gazetelere yazılan mektuplarsa, öbür tarafı televizyonlar... Gazetelere yazılan mektuplarda insanlar kendilerini rumuzla gizliyorlar. Televizyonlarda gizleme de yok. Yani toplum artık öyle bir noktaya geldi ki, kendini gizleme gereği bile duymuyor çoğu. Her konuyu milyonların önünde konuşuyor. İyi kötü, eğri doğru... Utanmıyor, sıkılmıyor... Bir boyutu da körüklenen tanınan insan olma, giderek meşhur olma psikolojisi.”

“Görsel medyanın konumuzla ne ilgisi var?”

“Sana önerim sabah 10’da, öğleden sonra 16’da televizyon kanalları arasında bir gezinti yapman. Neler göreceksin? Sen nerede yaşıyorsun anlamaya çalış!”

“Özellikle önerdiğiniz bir kanal var mı?”

“Hayır! Onu sen belirle... Reality Show’lara katılan insanlarımızı, sorunlarını, yaklaşımlarını dinle... Evlendirme programlarındaki insanlarımızı izle... Bunlar bizim insanlarımız. Yani başımızdaki insanlar. Aynı sokakları paylaştığımız, aynı kentte, aynı ülkede yaşadığımız insanlar. Seçimlerde ülkenin yazgısını birlikte belirlediğimiz insanlar. Oylarımız eşit. Toplum neden böyle? Kafana takılıyordur bu soru? Takılmıyorsa, takılması gerekmez mi?”

“Mutlaka gerekir...”

“Toplum, aydınların, okumuşların içinde yer aldığı, yaşadığı, oluşturduğu çevreyle sınırlı değil! Kafamızı kaldırıp bakmak gerekiyor... Kimler var, neler var! Ne olaylar ne sorunlar var! O

programlarda konuşulanları izlemeni öğütlerim. Yalnızca o kişiler bile tez konuyu oluşturabilir bence...”

“Kayıtları bulabilir miyim?”

“Vardır o kanalların kayıtları. Bulursun mutlaka...”

Olayın öbür yanı da şu: Böyle insanlar var. Televizyona çıkıyorlar, birileri de onları izliyor... Rating yarışları boşuna mı? Yok mu çevrende bu insanlar? Neden izliyorlar bu programları? Bir araştır bakalım? Televizyonlara çıkanların sorunları var da onları izleyenlerin, sonraki programları dört gözle bekleyenlerin sorunları yok mu? Belki o zamanlar sen küçüktün. “bbg televizyonu” diye bir yayın vardı. Özü neydi biliyor musun, insanların yirmi dört saatlik yaşamlarını izlemek. Türkçesi dikizlemek. Sana ne başkalarının yaşamından. Doğru bu gibi görünüyor. Ama değil. Akli başında milyonlarca insan izliyordu bu kanalları. Şimdi sen, “Bana ne?” diyebilir misin?

Benim savım şu: “Dertlilerin Babası X başta olmak üzere bu köşelerin ve programların sorumluları bir parti kursalar, belki barajı geçerler...”

Zamanımız bitmişti. Teşekkür ederek, yeniden görüşme dileğiyle ayrıldım. Sokağa çıktım. Özcan Bey’in ofisinin olduğu bina bir ana caddedeydi. Sokak kapısının önünde durdum. Sonra oturmaya karar verdim. İnsanları izlemeye başladım. Ben daha önce bunların yanından geçiyordum. Psikologdum, ama gözlerine bakmayan, onlarla temas etmeyen, çarpışınca “Pardon” diyen biriydim. Aklım fikrim halkla ilişkilerdeydi. Bir şirkete kapağı atarım, diye düşünüyordum. Ne de olsa iyi bir okuldan mezun olmuştum. İyi de para kazanırdım. Ne işim olurdu ki bu insanlarla? Ne kadar oturdum giriş kapısının önündeki merdivenlerde bilmiyorum.

Sonra metroya indim. Hangi yöne gittiğine bakmadan bindim. Çok kalabalıktı. Sırt sırta, yana yana insanlar. Bazılarının ter kokusundan burun direğim kırılıyordu. İkili olanların bazı sohbetlerine kulak veriyordum. İstemesen de duyuyordun çünkü. Bir kız oturuyordu, epey kısa bir şort giymişti. İşte diyordum, bir saldırı objesi. Bakalım müdahale eden olacak mı? Saldıranların içinden çıktığı toplum bu. Benim çevremdekiler. Normal gibi dursalar da iç dünyalarında yanardağ patlamaları olan; manevi değerlerin baskın olduğu, tatminsizlik,

yetersizlik, parasızlık, işsizlik gibi dertlerin diz boyunu aştığı insanlar... Durduk yerde o tepkiler neden çıksın ortaya? Şimdi düşünüyordum bunları. Bir yandan da bencil biçimde, “Ahh bir saldıran olsa” diyen geçiriyordum içimden. O normal görünümlü sandığım bir tipin öbür yüzünü görme, belki onunla temas etme olanağım olsa... Gözlerinin içine bakıyordum insanların. Yaşıtlım ve büyüğüm olan bazıları bu bakışlarımı başka türlü yorumluyordu. Bu nedenle vagon değiştirdiğim ya da inip diğer treni beklediğim de oldu.

Son durakta inip, bu kez metrobüse bindim. Nereye gittiği hiç önemli değildi. Kayıtlar yapıyordum kafama. Gerçeğin içinde yüzüyordum şimdi. Gerçeğin kendisinin içinde. Uzağında değil, dirsek temasında. Konuşmadan. Gözleyerek ve dinleyerek. Cep telefonu ile konuşuyordu birisi. İşindeki mutsuzluğunu anlatıyordu. Bağıra bağıra. Kimse müdahale etmiyordu. Etse... Bütün metrobüs patronunun ibne olduğunu öğrendi. Telefonu kapattı. Dışarı bakıyordu. Tünelde nereyi görecekse? Rahatladı mı acaba, daha mı kemikleşti? Bir ara baktım, çevremdeki herkes telefonuyla oynuyordu. Connecting people’da kimse kimseyle ilişkili değildi. Herkes kendi atomize dünyasında.

Gün boyu bu yolculuklarımdan yoruldum. Akşam arkadaşım ile buluştum. Sabahtan akşama kadar yaşadıklarımı anlattım. Garibim, o da dinledi. Sabırlı insandır zaten. Hemen tepki vermeyen türlerdendir. Asla elimden tutup, beni bir yere götürmez. Önüme el feneri tutmakla yetinir. Yürümeyi bana bırakır. Bu yanını da severim. Yalnız bu yanını değil elbette, tipim de aynı zamanda. Yakışıklı... Epey yolculuklar yapıyorum içimde. Sohbetimiz koyulaştıkça, düşünsel yolculuklarım da uzuyor.

Bu yaşadıklarımdan sonra, akşam uyumanın keyfini çıkardım. Sabah kalkamadım. Annem uyandırdı resmen. Kahvaltıyı hazırlamış. İşleri varmış. Alışverişe gidecekmiş. Öğleden sonra arkadaşları gelecekmiş. “Yardım edip edemeyeceğimi,” sordu. Hemen “Evet” dedim. Şaşırdı. Önceki gün olsa hemen “Hayır” derdim çünkü. “Arkadaşlarım gelecek,” dediği günler evden kaçardım. Ellerimiz dolu eve geldik. Dolaba konacakları yerleştirdik. Sonra mutfakta hummalı bir çalışma başladı. Annem becerikli kadındır. Benim gibi bir yardımcı da vardı yanında. Arkadaşları gelmeden yarım saat önce masa hazırlanmıştı. Çok çekici görünüyordu. Yok yoktu. Karnım da acıkmıştı.

Beş arkadaşı geldi. Hepsi beni gördüklerine çok sevindi. Çaylar, yemeler, muhabbetler... Ben de katılmaya çalışıyordum. Her konuyu konuşuyorlardı. Annemin bir arkadaşı,

“Bu Ali Koşar beni öldürecek. Ne dedi en son programda biliyor musunuz? Kendisine baba demeyen oğluna, ‘Konuş oğlum Şevket, konuş! Yoksa bizi yakacaklar!’” dedi.

Önce gülüştüler. Sonra yoğun bir sohbet başladı. Dün görüştüğüm Özcan Bey çok haklıymış. Meğer annem dahil hepsi bu programları izliyormuş. Hatta birinin çalışan arkadaşı, öğlen koşa koşa eve gelip, izleyebildiği kadar izleyip işe dönüyormuş. İnanamadım. Bu programda bir aile sorunu ele alınmış. Bir evde bir gelin öldürülüyor... Baba, öldürülen gelinin eşi oğul dahil üç erkek çocuk, anne bir buçuk yıl bir programın objesi oluyorlar. Bir ara içeri alınmışlar. Sonra bırakılmışlar. Bir buçuk yılın sonunda müebbetle yargılanmak üzere hepsi içeri alınmış. Birisi, “Benim anlamadığım koca olacak çocuk, olayların olduğu sırada, öbür kentte. Allah bilir babası onu uzun süreli oraya göndermiştir. O da müebbetle yargılanacak. Bunu anlamadım gitti,” dedi.

“Gelini Cevriye’ye tayt ve iç çamaşırı alan Ali Koşar, bu işlerin başı. Müebbet bile az ona...” diye katılıyordu öbürü.

Bazen gülüyorlar, bazen ciddileşiyorlardı. Ama tüm ayrıntılara da hâkimdiler. Yarım saatten fazla sürdü yalnızca bir program. Sonra evlendirme programlarına geçildi. O da uzun süre konuşuldu.

“Ben beş yıl önceki programlara bakıyorum da. Çok değişti. Eskiden insanlar, sevgi, huzur konuşurlardı. Şimdi...” dedi bir konuk.

“Çok haklısın. Şimdi ilk sorular ‘Evin, araban var mı? Emekli maaşın ne kadar?’ Çok maddiyatçı oldu toplum, çok,” diye sürdürdü öbürü.

“Ama gençler biraz daha farklılar. Onlarda da sorular değişti. İlk soru neredeyse, ‘Kıskanç mısın?’ sorusu. Eşlerinin kıskanç olmasını istiyorlar genellikle. Bir de ‘eşinin cep telefonunu karıştırır mısın?’ Eskiden bu kadar güvensizlik yoktu galiba.”

Neyse, daha neler neler... Ama ben garip bir biçimde mutluydum. Görmediğim şeyleri görüyordum, duymadığım gerçeklerin parçası oluyordum. Hocama hak mı veriyordum ne? Belki veriyordum da bu kez

de kafam başka türlü karışıyordu. Ama kısa zamanda öğrendiklerimden anladığım kadarıyla, televizyonlarda kurmaca yan daha baskındı. Ne de olsa rating kaygısı vardı. O nedenle söylenenlerin, söylenebilecek olanların gerçekliği tartışmalıydı. Böyle bir izlenim ediniyordum.

Oysa “Dertlilerin Babası X”in köşesine gönderilen mektuplar daha içtendi. Yazanlar kendilerini gizledikleri için, daha içten ve doğrudan yazıyorlardı. O nedenle daha sahiciler, gibi geliyordu bana. Sanki sıcak bakıyordum oraya... O mektuplardaki insanlar, sokakta normal gibi görünen, ancak patladıkları zaman içlerini görebildiğimiz o insanlara daha yakın duruyordum şimdi.

Ben içimden bunları geçirirken, konuklardan biri,

“Ayy, saat 16.30. Program başladı çoktan. Bugün ‘Eşiniz Bizden’ programının finali var. Şerif ile Fahriye bugün karar verecekler. Hadi aç şu kanalı,” diye yarı çığlık attı.

Annem büyük bir telaşla kumandayı buldu. Kanalı açtı. Evet, program başlamıştı. Yedi kişi, yemeyi içmeyi bırakıp programı izlemeye başladık. Odada “çıt” yoktu...

Hocamı düşündüm.

Galiba bu tezi yapacaktım.

Yazmaya Başlama Tarihi: 21.06.2017

Bitirme Tarihi: Aralık 2018

ender dere

Ali, yumruk yaptığı sağ elinin işaret parmağının dışıyla dudaklarına bastırılmış, kaşlarını birleştirmiş, “Nasıl yani?” demek istiyordu. Boğazı düğümlendi. Aklı dumura uğradı. Söyleyecek bir şey bulamadı. Gözleri pörtlemiş biçimde bakıyordu derenin yatağına. Sonra yumruğunu çekti dudaklarının üzerinden, elini, avucu yukarıda derenin yatağına doğru çevirdi. Ama yine titremedi ses telleri. Yüksel’e baktı, “Senin açıklaman var mı?” diye soran bakışlarla.

Çocukluklarında balık tutmak için geldikleri, mavisinin yeşillerle oynasa oynasa aktığı bir su yoluydu Ender Dere. Bitki yoğunluğunun arasındaki maviliğiyle insanın ruhunu dinlendiren bir derecikti. Evet, bir ırmak değil, bir dere değil, derecikti Ender Dere. Şimdi...

Bacaklarının bağı çözüldü. Kendilerini yamaca, toprağın üzerine bıraktılar. Ne diyeceklerini bilememenin şaşkınlığıyla, göremedikleri dereye kilitlendi bakışları. Zaten sesi çıkmazdı da Ender Dere’nin. Şimdi neden göremediklerini anlayamadıklarından, ortamdan uçup gitmiş olan seslerden birinin geri gelmesini istiyorlardı. Dereden gelecek bir ses... Bir kurbağanın vıraklaması, bir balığın su yüzeyine çıkıp yeniden dalması, suyuna devrilen bir toprak parçasının şılap diye ses vermesi, karganın ağzından tam da dereye düşürdüğü cevizin çıkardığı bir ses... Hangisi olursa. Geldiklerini duyumsamış mıydı acaba Ender Dere? Açıklama yapmaya çalışıyor muydu?

Oysa bu yamaca her gelişlerinde ilk işleri, buldukları taşları dereye atmak olurdu, “Biz geldik,” dercesine. Bu yolla ses veren dere, “Hoş geldiniz,” demiş olurdu. Araya aylar girmiş olan ilişkileri böyle başlardı. Bu taş atma işi bir “Merhaba” gibiydi. O taşın suya değer değmez yükselen “Culup” sesinin ruhlarına değışı, bedenlerindeki elektriği

boşaltışı... Bu ses belleklerine işlemiş bir sestir. Çocukluklarının sesiydi. Oraya götürürdü onları.

On beş yıl önceye...

Şimdi yamacına gelip, oturup kaldıkları yerde hareketsiz duruyorlardı. Ender Dere yoktu ortada. Sağa baktılar, sola bakındılar. Yanlış bir yere mi gelmişlerdi? Yollarını mı şaşırmışlardı? Hayır! Burası Ender Dere'nin yatağıydı. Bu mevsimde kurumuş olamazdı. Yok olamazdı. O zaman...

Dikkatli baktıklarında yatağının olduğu yerde toprakların arasında yer yer betonları gördüler. Birbirine baktılar. Gördükleri sahici miydi? Öyle bile olsa, inanmak istemedikleri yüzlerinden belliydi. Ama...

İkisinin de aynı anda düşündüğü şey bir gerçektir. Ne yazık ki Ender Dere beton içine alınmıştı. Yani kapatılmıştı. Yani kanal olmuştu. Yani dere yok olmuştu. Betonun üzeri de toprakla örtülmüş, sanki bu ayıp gizlenmeye çalışılmıştı.

Susuyorlardı.

Konuşamıyorlardı.

Geldiklerinden bu yana ses telleri boşalmıştı. İki söz çıkmamıştı dudaklarının arasından.

Nedendi? Bu kendi halinde dereciği betona hapsetmek kimin aklına gelmişti? Hangi neden bu yok etmeyi haklı gösterebilirdi ki?

Yine geçmişe gittiler...

Oyuna dönüşürdü taş atmaları. Derenin akıp akmadığı belli olmadığından, yüzeyi hep durgundu. Belki alttan altta akıyordu. Ama yüzeyine bakınca, doğanın içinde upuzun bir gölcük gibiydi. Yüzeyindeki dinginlik, taşın sıçrattığı birkaç damlayla bozulur, küçük halkalar fazla büyüyemeden kendilerini yok ederdi. Taşın büyüklüğüne göre bazılarının derenin kıyıcığına ulaşip karaya çıktığı da olurdu. Sonra, sonra dere kendi doğallığına dönerdi.

Şimdi bu terapiden yoksun kaldıkları gibi, bedenlerindeki gerilim daha da artmıştı. Çocukluklarından bir parçanın daha yok olduğunu duyumsamışlardı. Dere onların yaşayan çocukluğuymuş meğer. Çocukluklarının bir sığınağı yoktu artık. Daha doğrusu çocuklukları, bir

şeyleri yitire yitire küçülüyordu bu kasabada. Çocukluklarının mekânları azalıyordu, bozuluyordu, deforme oluyordu. Ender Dere'nin yok olması korkularını büyüttü.

“Öylesine gelirdik buraya. Bacaklarımız kendiliğinden getirirdi. Dere çekerdi bizi kendisine. Görmeden, kıyıcığında oturmadan ayrılmazdık bu kasabadan. Şimdi...”

Sürdüremedi Ali konuşmasını. Ağlamaklı oldu. Dudakları titredi. Bacaklarının arasından toprağa bakıyordu. Toprağa sarılmak, ağlamak istiyordu.

Kardeşi Yüksel susuyordu. Abisine bakmıyordu. Karşıya, söğüt ağacının yapraklarına asılmıştı bakışları.

Bir büyüsü vardı. Bir çekim gücü. Göz ardı edilemezliği barındıran bir cazibesi vardı. Her neyse o özelliği ya da bütün özellikleri, bir açıklama arayışına girmeden, dereye mutlaka uğrarlardı.

Ağır ağır yaklaşırlardı Ender Dere'ye. Acele etmeden, sindire sindire. Uzaktan önce çoğunlukla söğütlerin dereyle birlikte kıvrılan yeşilliğini görürlerdi. Onların arasından akardı dere. “Akmak istemezdi” demek belki daha doğrudu. Sanki akıp gitmemek, söğütleri, ara ara kavakları, ceviz ve erik ağaçlarını, kıyısındaki menekşeleri yeterince sulamak, beslemek için ağır hareket ederdi. Kendini durmaya zorluyor gibiydi. Üç ileri iki geri akardı Türkçesi. O ağaçlar, menekşeler de vefalı dost gibi, derenin güzelliğine tüm renklerini armağan ederlerdi. Mor menekşeler, yeşilin içinde şımarık çocuklar gibi gösterirlerdi kendileri.

Sonra, her zaman yaptıkları gibi, yamacına gelir otururlardı.

Dereyi yüksekten görebildikleri bu yamaç, çimenlerle, bitkilerle örtülüydü. Bazıları çiçek açmış bitkilerin arasında neredeyse kaybolmuşlardı. Birbirlerine değil, dereye, daha doğrusu betona bakıyorlardı, eski dereyi düşünerek. Konuşmadan. Betonun içinde ne yapıyordu dere acaba? Akıyor muydu? Ağlıyor muydu? Karanlıktan korkuyor muydu?

İkisi de dalıp gitmişti. Aynı şeyleri mi düşünüyorlardı acaba? Aynı geçmişin aynı sahnelerini... Suskunluk hareketlerine de sinmişti. Ama

susmayan canlıların arasında, kendi suskunluklarını dağıtamıyorlardı bir türlü.

Şimdi olmayan kurbağa sesleri çıktı belleklerinden, kulak zarlarına yerleşti. Kurbağaların vıraklama senfonisi. Bazıları derenin kıyısındaki otların arasından çıkıp yüzerdi. Vıraklarken kulak yerlerinden bir zar balon gibi şişerdi. Kurbağaları hayal ederlerken, söğüt ağacının yapraklarının yoğunluğundan göremedikleri bir kuş ağıt gibi ötmeye başladı. Bu içli ötüş onların hüznünü daha da katmerleştirdi. Yapraklar hareketlendi bir ara. Kuş yer mi değiştiriyordu, yoksa uçup gidecek miydi? Görürlerdi biraz sonra nasıl olsa.

Aslına bakarsan kuş havalanıp gitseydi iyi olacaktı. Bu hüznü büyütmeden uzaklaşsaydı...

“Çocukluğumuzda buraya gelip dönmemiz en az yarım günümüzü alırdı,” dedi Ali.

Tebessüm etti kardeşi, bakışları betonu parçalamak istercesine keskinleşmişken.

“Ne kadar çok şey sığarmış, evle buranın arasına...”

Yüksel sohbete nedense katılmıyordu. Katılamıyordu. Girdiği ruhsal çevrimin tutsağı gibiydi. Göz kapaklarını kısmış, bakışlarını sabitlemiş, nefesini olabildiğince azaltmış, duruyordu. “Bırak, şu derenin suyu, kanaldan değil, içimden aksın,” der gibiydi.

Kendilerinden başka kimsecikler yoktu çevrede. Ama çevreleri bomboş da değildi. Ekinler yarım boy yükselmişti. Yemyeşil başakları, ürünün bereketli olacağının işaretiydi. Çocukluklarında top oynadıkları koca ırmak yatağının bitiminden sonra bir yıl buğday, bir yıl mısır ekilen tarlalar, bu dereye kadar dayanırdı. Mısırlı yılı daha çok severlerdi çocukluklarında. Sütü mısırları yaktıkları ateşte pişirip yemek, günlük besin gereksinmelerini karşılamamanın yollarından biriydi.

Yüksel çevresine bakındı. Bir şey arandı. Arkasına döndü. Taş arıyordu, ama bu verimli topraklarda taş bulmak... Koca bir keseği aldı. Büyük bir hınçla betona fırlattı.

“Lanet olsun!” diye bağırdı. Sessizlik yarıldı. Kuşlar yaprakların arasından uçuştular.

Ali büyük bir sarsıntı geçirdi bu haykırıştan. İçinde dalga dalga yayılan isyanla kayaların üzerinde bekleyen kartal gibi kaldırdı omuzlarını.

Yine sustular. Bedenleri hareket etmeyi unutmuş gibiydi. Ama belleklerinde kapılar açılıp açılıp kapanıyordu. Yine anılarda yolculuğa başladılar.

Yüksel'in yüzünde hınzır bir gülüş belirdi. Balık tutamadıkları zamanlar oltalarındaki yemleri kurbağaların gözlerinin önünde sallama oyunu düşmüştü usuna. Zavallı hayvancıklar yemi kapmak için zıpladıklarında oltayı hemen kaldırmaları... Hayvanın suya düşmesi... Sonra yine sıçraması... Oyunun bir anında oltayı çekmekte gecikince kurbağanın yemi kapması, yakalanması... Oltanın ucunda sallanması... Sonra onu oltadan kurtarmak için elini değdiremeyişi... Üstüne basıp oltayı ağzından çıkarması...

Kafalarını kaldırıp uzaklara baktılar, önlerindeki ağaçların yaprakları arasından.

"Güzel bir ilişkimiz varmış Ender Dere'yle. Şimdi onu yitirince, bize verdiklerinin çokluğu daha iyi anlaşılıyor. O zaman ne kadar doğal gelirdi bize sundukları... Meğer ne kadar cömertmiş..."

Titrek bir sesle söyleyebildi bunları Yüksel. Belki de ağlamamak için söyledi. Belki vazgeçer gözlerinin pınarları boşalmaktan, diye umut ederek.

Yine sustular.

Ne kadar sustular ve daldılsa, bir sesle irkildiler.

"Merhaba gençler! Ne yapıyorsunuz burada?"

Beyaz saçlı ve yaşlı bir ihtiyar, yetmiş yaşlarında, yanında tasmatsız köpeği. Elinde kendi yaptığı belli olan bir bastona dayanmış, hafif kamburuyla arkalarında durmuş, onlara bakıyordu.

"Otuyoruz amca. Dereyi görmeye gelmiştik, ama..."

"Dere iki aydan bu yana sizlere ömür. Gömdüler dereyi."

"Kim gömdü?"

“Belediye... Kepçeler çalışmaya başlayınca, kaç kere gittim reise. Bizim ömrümüzdür o dere. Yapma, yolu kaydırıver diye...”

“Yolu mu?”

“Evet! Bunun üzerinden yol geçecekmiş...”

Sustular yine.

İhtiyar onların sustuğunu görünce “Yürü Karabaş” dedi köpeğine. Acelesiz uzaklaştılar.

İki kardeş arkalarından bakakalmışlardı. İhtiyar ve köpeği ağır adımlarla, derenin yamacı boyunca yürüyüp gözden kayboldular.

On dakika sonra art arda iki patlama sesiyle sıçradılar. Art arda iki patlama, çift kırma olurdu. Demek avcıydı ateş eden.

“İnşallah vuramamıştır,” dedi Ali, sesin geldiği yöne bakarak. Bildircin dönemiydi. Yılın bu döneminde avcılar, ekinlerin arasından av köpekleriyle havalandırıp, avları bıldircinleri.

Sonra geri döndü. Buğday tarlasına, yeşil denize baktı. Çok hafif bir esinti sallıyordu başakları. Buğdayların arasından boy veren gelincikler, tüm tarlaya yayılmıştı. Damarlarındaki kan, kıskandı renklerini. Bir noktada ekinler hareketlendi. Bir bıldircin havalandı. Kahverenginin tonlarının serpiştiği sırtı ve kanatları, ekinlerin yeşiliyle ne kadar uyumluydu. Neredeyse ekinlerin başaklarına değen kanatları, acemi bir yavrununkiler gibi sallanıyordu. Elli metre bile gitmeden ekinlerin arasına düştü. İyi ki avcı onların yakınına gelmemişti.

Yeniden betona dikti bakışlarını.

Yüksel sağ yanındaki bir bitkinin yapraklarını parmaklarının arasında ezdi. Sonra parmaklarını kokladı. Gözlerini kapatıp, derin derin içine çekti kokuyu. Öfkesini yatıştırmak istemiş gibi. Sonra ellerinin ayalarını arkasında toprağa dayayarak güç aldı ve geriye doğru kaydıldı.

Az önce kıyısında yürüyerek geldikleri, bazen mavi bazen kahverengi, bazen gürültülü bazen sessiz akan ırmağı besleyen bu derecik yürüyüşlerinin doğal son durağı olsa da geçmişin de sıkışıp biriktiği bir yerdi. Kıyıcığında biriken geçmiş, sıçrayıp derenin öbür yanına

geçemezdi. Hep bu yakada kalırdı. Şimdi onu kapatmış, kuşatmış, tutsak almış betonun üzerine basmak bile istemiyorlardı.

Kendilerini bitkilerin üzerine bıraktılar. Bedenlerini uzatarak ellerini enselerinde kilitlediler. Bitkilere zarar verecek hareketler yapmamaya çalışıyorlardı. Yeter ki kırmasalardı. Kırmadığın sürece, üzerlerinden kalktıktan bir süre sonra toparlarlardı kendilerini bu bitkiler. Kokuları, renkleri, kendileri dirilirdi yine.

Aşağıda müebbede mahkûm edilmiş derenin maviliğini alıp, göğün mavisiiyle buluşturmak için gözlerini kapattılar. Hayallerinde gerçekleşti bu buluşma. Aralarına betonun girdiği bir dostluğu orada canlandırabildiler.

Uyudular mı? Düşündüler mi? Düşlediler mi?

Ali bir hışırtıyla gözlerini açtı. Oturma pozisyonuna geçti. Bir karayılan, bitkileri hareket ettirerek, kıvrıla kıvrıla aşağı iniyordu. Belki de su içmeye. Ama nerede? Onun için de yoktu artık dere. O da artık daha uzun yol kat etmek zorundaydı suya ulaşmak için. Altında beton olan toprağa vardığında durdu orada. Aradığını bulamamış olmanın şaşkınlığı görülüyordu hareketlerinde. Sonra eskiden öbür kıyı olan bölgeye geçip, bitkileri sallandırarak kayboldu gözden.

Ali “Hadi Yüksel, kalk!” dediğinde, kuş gibi olmuş bedenleri dikeliverdi ayaklarının üzerinde. Bedenlerinin elektriğini yamaca yükleyip kalkmışlardı.

“Neden kaldırdın?”

“Derenin ağzına, deremize gidelim,” dedi.

Yürümeye başladılar. Ağır adımlarla, bitkilerin arasından yürüyorlardı. Gidecekleri yüz metrelik yerdı topu topu. Ama ırmağa ya da derenin ucuna yaklaştıkça bir ses artıyordu sürekli. Birbirlerine baktılar. Su sesiydi. Çağlayan sesiydi. Patlayan su borusu sesiydi. Her şey olabilirdi.

Betonun bittiği yeri görebildikleri noktaya geldiklerinde şaşırıp kaldılar.

Ender Dere kanalın içinden kendini ırmağa atıyordu. İçin için patlayan bir coşkunlukla ırmağa karışıyordu. Kanalın içinden havaya fırladığında, bembeyaz bir kütleye dönüşen suları, havadan ırmağa düşüp

mavileşiyordu. Suyunun damlaları, güneş ışınlarıyla bütünleşip, henüz madeni bulunamamış kristallere dönüşüyor, sonra ırmak oluyordu.

Şaşkınlıklarını üzerlerinden atamamışlardı. Anlayamıyorlardı. Anlam veremiyorlardı. Eskiden ırmağa karışmamak, kendini yok etmemek için dokuz takla atan Ender Dere, sanki arkasından gelen bütün suyunu da boşaltmak istercesine kanalın içinden ırmağa fişkırıyordu.

Bir süre seyrettiler ve dinlediler bu patlamaların, haykırıışların sesini. Hatta oturdular. Gözlerini kapattılar. Bir parçası olmaya çalıştılar bu atmosferin. Ruhlarını Ender Dere'ye teslim ettiler.

Sonra ağır ağır ve dikkatli biçimde aşağıya inmeye başladılar. Bir kaysalar, kendilerini ırmakta bulurlardı. Yamaç o kadar dik değildi, ama yemyeşil bitkilerin üzerinde yürüyorlardı.

İndiklerinde ısrarla betonun üzerine çıkmadılar. Kenardan seyirlerini sürdürüyorlardı.

İrmak azıcık aşağıda kaldığından, bir çağlayana dönüşmüştü Ender Dere'nin kanaldan boşalma arzusu.

Eskiden nazlı nazlı davranan, düşmemek için bin bir gerekçe üreten, toprağın üzerinde zırlı zırlı akan dere, sanki kendini hapseden betona isyan ediyordu.

Müebbet hapsinin duvarlarını yıkıp, özgürlüğe kavuşmanın heyecanıydı bu. “Benim özgürlüğüm artık ırmak” dercesine karışıyordu suyuna. Ender Dere'nin değişik boydaki kardeşlerince beslenen, bazıları sakın ve sessiz, bazıları çılgın sularını verdikleri ırmak da çağıl çağıl akıyordu denizine.

İki kardeş susmuş, derenin kendini yeniden var edişini izlediler bir süre. Sonra ırmağa baktılar, sonra da akıp gittiği deniz yönüne.

Ardından derenin suyuyla yüzlerini yıkadılar, ağızlarını çalkaladılar. Suyu dudaklarının arasından ırmağa doğru fişkırttılar. Islak parmaklarıyla saçlarını taradılar.

Yüksel “Bizim Deremiz bu! Bu Ender Dere işte!” diyerek yerinde zıplamaya başladı.

Ona abisi de eşlik etti. Yöresel dansları yaptılar, müziksiz.

Sonra yamacın üstüne çıktılar. Bu kere ikisi de aynı anda kesekleri alıp alıp betona fırlattılar.

“Tutsak alamadın Ender Deremizi!” diye bağırdılar, “Tutsak alamadın!”

Bir süre sonra ellerini çırpıp, toprakları temizleyip geri döndüler.

Ender Dere’den uzaklaşmak istemeyen ayaklarına uyup, hızlanmaya çalışmadılar.

Derenin sesini duyabildikleri son noktada durup geriye döndüler.

Yüzlerindeki tebessüm doğaya yansıdı... Gelinciklere, başaklara, güneşe, gökyüzüne...

Yazılış Tarihi: 12.07.2018

Bitiş Tarihi: 16.08.2018

fırtına

Uzun bir yürüyüşten sonra yolun sonuna vardık. “Yol” dediğim, dağda taşta değildi. Kentin göbeğindeydi.

Yolda bir kez ciddi mola vermek zorunda kaldık. Öylesine uzundu yol.

Toplu taşıma araçlarını kullanmak istememiştik.

Yürümek, bir kenti yaşamamanın en iyi yoluydu.

Da sorun, cep telefonlarımızın uluslararası görüşmelere kapalı olmasıydı.

Bu durumda yanımızda olması gereken bir kent haritasına da sahip olmamaktı.

Sokak adı ve numara...

Gelmeden bilgisayarım üzerinden inceleme yapmıştım.

Bir siparişi arayacaktık marketlerde. Zamanımız kalırsa bu dükkânı arayacaktık.

Ama yürümenin bir aşamasında, “sormak iyi olur” diye düşündüm.

Bir kargo arabasının yanında duran bir görevliden daha iyisi olamazdı, soracağım.

O ülkenin ana dilinde sordum.

Eşim, kendi ana dilinde “Ne kadar yolumuz varmış?” diye sorunca, dil değişiverdi.

Kargo görevlisi de ortak anadilimize döndü.

Ve elini kaldırıp parmak ucuyla gösterdi.

Şu uzakta görünen kilise... Ondan sonraki sokak...

“Metroya binseniz, bu sıcakta” önermesinden de kendini alamadı.

Anadilimizde teşekkür edip, hafifleyip, yürümeye başladık...

Kilisenin oraya varmak da bayağı yolmuş. Orada zorunlu ihtiyaç molası verdik.

Çünkü benim prostatım zorlamaya başlamıştı.

Yol da o kadar uzundu yani.

Bir restorandan içeri girip, görevliden rica ettim.

Net, “Hayır” dedi ve yüz metre ötedeki kent wc’sini gösterdi.

Elli senti attım, kapı açılmadı. Beklerken, biraz dağınık bir kadın geldi ve “Bir haftadır bozuk burası,” dedi. “Para atarsın, bu kapı açılmaz...”

Neyse bir başka restorana gittim, aceleci adımlarla. Rica ettim. İzin verdiler.

Adımlarım rahatlamıştı.

Hava mevsim normallerinin üzerindeydi. Sıcak, direncimizi kırmıştı.

Neyse, yol bitmek üzereyken, numarayı bulduk.

Sarı tabela bir bodrum katı işaret ediyordu. “Merdivenlerden indik. “İtiniz” yaparak kapıyı açtık. Pandeminin üzerinden iki buçuk yıl geçmiş, ama bizim maskelerimiz takılı. İçeri girdik. Tezgâhlara bakarak, ana dilimizde, “Böyle bir dükkânı bizim vatandaşlarımız açamaz,” dedim eşime. Öylesine. Bu tümceyi daha önce kurmuştum kafamda.

Sonra o ülkenin dilinde “Merhaba” dedim.

O, olduğu yerden bana baktı. “Bana” derken, maskeli yüzüme.

Sonra hareketlendi.

Bana yaklaştı.

"Sarılabilir miyim hocam?" dedi.

“Hocam” dediğine bakmayın. Aramızda unvan olarak bir tık fark vardı.

O farkın yok olup gitmesine ramak vardı ki, şimdi bu dükkânı açmak zorunda kalmıştı.

Heyecandan titreyen yüreğim yerinden fırlayacaktı.

“Nasıl tanıdın?” diyemedim.

Ama lanet olası maskeyi çıkardım. Sarıldık birbirimize...

Ne kadar sarılı kaldık? Ben kaç kere okşar gibi sırtına vurdum? Nasılsın? Özlemişim? Merak ediyordum... gibi, parmak uçlarımin dili olmayan hareketlerini yani...

Kalplerimiz küt küt atıyordu.

Göğüslerimiz sarılamıyorlardı bir türlü.

Yaşamımın en özlem yüklü buluşmalarındandı. Ne kadar sarmaş dolaş kaldık, anımsamıyorum. Eşime, bu aralıkta onu unutmuşluğumdan dolayı özür dilercesine baktıktan sonra, onunla tanıştırdım.

Ve o yarım saate beş yılı sığdırmaya çalıştık.

“Olmayan zaman” neden olduysa ve neden uzayamazsa?

Tabii ki, zaman dayanamadı...

Ve patladı.

Bir barış bildirisine imza atmanın dayanılmaz bedeli...

Zaman boynunu bükmişti...

Oradan buralara, bugünlere gelen bir mücadele...

Zaman utanç içindeydi...

Yaşamından çaldıklarından dolayı.

Zaman kollarını aşağıya salmıştı...

İşinden, eşinden, çocuklarından konuştuk; iki tane olandan, bir tane yolda olandan...

Zaman ellerini kaldırıp, iki eliyle gözlerini kapatmıştı...

Aslında zamana eşlik etmem gerekiyordu.

İyi ki akademisyenken amatörce sürdürdüğü uğraşları varmış. Dı. Olmuştu.

Şimdi onlardan biri, yaşamını profesyonelce yeniden kurmasını sağlamıştı.

Dönüyordu çarklar artık...

Oturmak aklımıza gelmeden, ayakta konuşuyorduk.

Bir şey ikram etmenin zamanı bölmesine izin vermeden akıyordu sohbet...

Sohbet bir şeye, neydi o sahi, anlamadığım bir şeye takılıverdi.

"Yok" dedi, "Yok! Geri dönmeyi düşünmüyorum!"

Vurgu var mıydı ses tellerinde?

Özellikle mi ima ediyordu?

Ayırt edecek durumda değildim.

Ama az buçuk anladığım, sanki kapıyı tam kapatamamıştı.

Bana böyle gibi geldi.

"Hele çocukları düşününce..."

Şimdi bir kapanma sesi duyuldu.

Sonra, "Ama zor olan ne biliyor musun hocam?" dedi.

Bilebilseydim keşke...

Bazen bilememek, ne kapılar aralıyor...

Bakışları ele verdi kendini...

Bir fırtınayı haber verir gibi baktı gözlerime...

"Burada da dostlar edindik. Ediniyoruz."

Ne güzeldi. Mutlulukla anlatırken, birden hüznle susuverdi.

Yanardağların patlamadan önceki suskunlukları gibi.

"Ama" dedi...

Ne oluyorsa? Ana dilini unutmadığına göre, o tümceyi, her neyse, kurabilirdi.

“Ama, kurduğum arkadaşlıkların en eskisi üç yıllık!”

Fırtına patlamıştı. Dükkânındaki her şey uçuşmaya başladı.

"Ülkemde bıraktığım yirmi yıllık, otuz yıllık dostluklarımı o kadar özleyor ve arıyorum ki!"

Fırtına bizi sokağa fırlattı.

Eşimle el ele bile tutunamadan, darmadağın dolanmaya başladık, bu yabancı kentin sokaklarında.

Belli oldu.

Savrulacaktık.

Kaybolacaktık.

Berlin

Yazmaya Başlama Tarihi: 25.06.2022

kâbus

“Bu kampanya önemli,” dedi en eski ve samimi arkadaşlarımdan biri olan Can. Ve sürdürdü, “Biliyorum, sen siyasetten hoşlanmazsın. Bu, salt, hatta kuru bir siyaset olayı değil. Geleceğimiz söz konusu olan. Nasıl bir ülkede yaşamak istediğimiz. Aslında oylanacak olan bu. Bu nedenle ...” Daha konuşacaktı, bendeki durgunluğu görünce sustu birden. Yüzüm ona dönük, boş gözlerle bakıyordum. “Duydun mu beni Ali?” dedi Can. Başımı aşağı yukarı salladım. “O zaman?” dedi. Yine heykel moduna girdim. Gri, mermer bir heykel...

Oyumun rengi belliydi. Annemin, babamın da. Ama o kadar işte. Ortalama bir yurttaş daha fazla ne yapardı ki? Ömrü hayatımda bu moddan bir tek Gezi olayları sırasında çıkmıştım. Bir gün, anneme öğleden sonra arkadaşlarla top oynayacağımızı söyleyerek, Can’a kanıp onunla Taksim’e gitmiş, birkaç saat kalmıştım. İnsanların, çadırların arasında yürümüştüm. Bu kadar insanı bir araya getiren ortak nedeni kavramakta zorlanmıştım açıkçası. Hiçbir yüzde bir tedirginlik, bir mutsuzluk görmemiştim. Bu nedenle şaşkın biçimde geri dönmüştüm. Onun dışında uzak durdum böyle olaylardan. Öyle büyümüştüm, büyütülmüştüm. Aile ortamı da öyleydi. Bizim ailemize göre değildi böyle şeyler. Sonra polis, molis... Allah göstermesin, cop, dayak, şimdilerde gaz... Devletin güçleriyle karşı karşıya gelmek iyi bir şey değildi. Uzak durmak gerekirdi. Üniversiteye başlamıştım. Derslerim vardı. Bir an önce bir baltaya sap olmam gerekiyordu. Sonra askerlik, evlenmek... Evdeki genel yaşam şablonu böyleydi.

Ortaokuldan bu yana tanıdığım, güvendiğim ve sevdiğim Can ise başkaydı. Onun annesi ve babası öğretmendi. Ne zaman evlerine gitsem sıcak karşılanırdım. Siyah-beyaz gazeteler okurlardı hep. Evlerinin her

yerine kitaplar saçılmıştı. Mutlaka benim hiç de alışık olmadığım sohbetlere girilirdi. Benim söyleyecek bir sözüm olmazdı genellikle. Onlar da zorlamazlardı zaten. Güncel olaylar üzerine konuşurlardı. Herkes fikrini söylerdi. Bu nedenle Can ortaokulda bile duvar gazetesinde bilmediğim, anlamadığım şeyler yazardı. Fotoğraflar asardı. Eylemleri severdi. Haksızlık yapan öğretmenlere karşı, sınıfı örgütlerdi. Ama sevilirdi de. Derslerde de başarılıydı. Hatta okulun en güzel kızları, onun bu eylemliliğine âşıktılar. Biz pısıriklara bakmazlar, ama Can’a kendilerini göstermek için deli olurlardı. Can bu işlerle ilgilenmezdi. Mühendis olmak istiyordu, makine mühendisi.

Bugünlerde beni kendi pasif, bir şey yapmayan yapımdan kurtarmak istiyordu. Bu kampanyada yer almamı sağlamaya çalışıyordu. Ama ben çelişik duygular içindeydim. Ne zaman bu konu gündeme gelse, susuyordum. İçimdeki dip dalgalarının bakışlarıma yansımaya izin vermemek için sohbetin odak noktalarını değiştiriyordum sürekli olarak. Can’a hak veriyordum. Bu konuda içimde en ufak bir çelişki yoktu. Ülkede olanlardan o kadar da soyut değildim. Bazılarını anlamlandırmakta zorlansam da kendimce bazı değerlendirmeler yapıyordum. İlkokuldan bu yana okullarda çok şey değişmişti. Bunlar nasıl fark edilmezdi? O nedenle “oy vermekle yetinmemeli” vurgusu içimde bir yerlere dokunuyordu aslında.

Odama kapanıp epey düşünme ve değerlendirme çabalarından, sorgulamalardan sonra, anne-babama bir sözcük bile etmeden, yaşamın dış görünüşte doğal akışı içinde bir yerlere vardım. Anne-babamla konuşsam, gözlem hapsine alınacaktım. Yaşamım sınırlanacaktı. Hayır’lar çoğalacaktı. Bunlara hazır olmam gerekiyordu. Gerekiyordu da gerçekleşmesi için benim bir şeyler yapmaya sıcak baktığım Hayır, aslında yaşamımda olumlu bir gelecek için önemliydi. Düşüncelerimi etkileyen öncelikli faktör, Can’ın çok sevdiğim bir arkadaşım olmasıydı. Ona güvenmem ve onunla birlikte olacak olmam biraz da olsa rahatlatıyordu beni. Bu nedenle vardığım fikri ona açtım. Açıkça da sordum, “Benden ne yapmamı istiyorsun?”

Çarşamba günü ders çıkışında Can’la buluştuk. Hâl hatır sorulduktan sonra, “Bir toplantı yapılacak,” dedi Can. “Merak etme, kalabalık olacak. Bir olay çıkma olasılığı da zayıf. Kısa sürecek zaten” dedi. “Kim

organize ediyor? Nasıl bir toplantı? Polis dağıtır mı?” gibi sorular aklımdan geçse de bunları sormadım. “İki gün sonra, yani cuma günü akşamüzeri mesai sonrası meydana buluşacağız. Biz seninle birlikte gideriz zaten. Birlikte de döneriz. Seni yalnız bırakmam, merak etme” diyerek ve güvenimi pekiştirerek açıklamalarını sürdürdü Can.

Ayrıldık, eve yöneldim. Eve vardığımda annem klasik soruyla karşıladı, “Nasıldı okul? Nasıl geçmişti?” Klasik yanıt, “İyi... Beş dersimiz vardı bugün.” O kadar, uzatmadım. Odama giderken, “İspanak yaptım bugün. Baban gelince yeriz yemeği” dedi annem. Çalışma masama kitapları bıraktım. Yatağa uzandım. İki gün öncesinden bedenimi saran heyecanı duyumsadım içimde. Nereme dokunsam, heyecan elektriğe dönüşmüş, çarpıyordu. Nasıl olacaktı acaba? Bir olay çıkacak mıydı? Başıma bir şey gelirse bunu eve nasıl açıklayacaktım? Hangi grup organize ediyordu? Gerçi Can şiddet içeren eylemleri savunan biri değildi. Ama yine de... Polisin en küçük gruplaşmaları bile dağıttığını duyuyordum. Hiç biber gazı çekmemiştim ciğerlerime. Çok olay dinlemiştim Can’dan, ama yaşamak başka olurdu herhalde. Biber gazını tatmayı istediğimi fark ettim. Gaz bir şey değildi. Cop, mermi... Bir titreme nöbetine girdim yatağın üstünde.

Yemekte durgundum. Pek konuşmadım. Yorgundum. Dinlenmek istiyordum. Yarın altı dersim vardı. İki laboratuvarı. Odaya çıkmak istiyordum. Çıktım. Ders çalışmaya zorladım kendimi. Olmadı. Olmuyordu. Aklımda fikrimde cuma günü saat on sekiz vardı. Üniversiteyi kazandığım için armağan olarak alınan küçük televizyonu açtım. Amaçsız zapingler yaptım. Uyuyakalmışım.

Perşembe günü ders çıkışında meydana uğradım. Nerede toplanırlardı acaba? Bu meydan benim yaşadığım ilçenin meydanı olsa da kendimce inceleme yaptım. Gezi Parkı’ndaki gibi merdivenler olan bir yer vardı. Oraya çıktım, inip-çıkanları gözledim. Oradan meydana baktım. Herhalde Atatürk anıtının orada buluşurlardı. Ama orası da polisin önlem aldığı yerdi. Kaçması gerekirse, hangi yöne gitmek iyi olurdu? Otobüs duraklarının oraya koşup, halkın arasına karışırsam, paçayı yırtar mıydım? Meydanda öylesine bir tur attım. Sonra eve doğru yürümeye başladım. Yolda insanların özellikle yüzlerine bakıyordum. Mutlu insan göremedim nedense. Herkes benim gibi miydi yoksa? Kafaları karışık,

ne yapacağını bilemeyen, kendisini ortaya çıkarmayan... Sokakta insanların yüzlerine mutluluk maskesi takacak halleri yoktu. Ama yine de yüzüne yansırı insanın. Bir ayna olsaydı da kendi yüzüme baksaydım şu an.

O akşam gece bire kadar uykum gelmedi. Oysa bir an önce uyumak için pijamalarımı giymiş ve uzanmıştım. Ne de olsa yarın önemli bir gündü benim için... Ruhen ve bedenen dingin olsam iyi olurdu. Ona teslim etmek istiyordum kendimi. Ama o yakınımdan bile geçmiyordu. Kalktım. Dışarıya baktım pencereden. Girişin üstünde oturduğumuzdan sokağı görebiliyordum. Sokağı karanlık teslim almıştı. Doğduğumdan beri değişmeyen tablo. Sokak lambası ve direği... Selvi ağacı, özellikle karlar yüklü görüntüsü için kışın gelmesini özleten... Karşı evlerin bahçe duvarlarındaki sarmaşıklar. İhlamur ağacı. Temmuz ayları pencerem açık uyurum hep, kokusunu içime çekerek uyurum. Hep aynı yerlerindeler. Karanlığın bir parçası olmuşlar. Onlar yerlerinde sabit, hareketsiz dururken, benim her tarafım hareket halinde. Kontrolüm dışında. Korku mu, heyecan mı... Adını koyamıyorum. Keşke selvi ağacı gibi karanlığa direnebilsem, direnebilseydim her gece... Her gün. Bu düşüncelerle sokağa bakarken, birden bütün nesneler hareketlendi. Hepsı birer yaratığa dönüşmüş pencereme doğru geliyordu. Hemen perdeleri kapattım. Kendimi yatağa attım Yorganı üstüme çektim. Titreme nöbetine girmiştim. Derin derin nefes alıp vermeye başladım. Dizlerimi karnıma çekmiş, normalleşmeyi bekliyordum. Biraz yatışınca bedenim sağa dönük durumdayken daha hızlı uyuduğumu anımsadım. Yine öyle yaptım. Bir an önce uyumam gerekiyordu çünkü. Sabah dingin kalkmalıydım. Bütün maddi güçlerin bedenimden çekildiğini duyumsamaya başladım. Evet, uyku yaklaşıyordu. Kendimi organsız, hareketsiz bir duyguya dönüştürüyordum. Uyku öncesinin son anımsadığın âni bu olurdu genellikle.

Cuma günü, Can'la sabahtan kararlaştırdığımız gibi saat on yedide buluştuk. Heyecanımı hemen fark etmişti Can. Bu nedenle elini omzuma attı. Yürümeye başladık. Meydandan bir önceki durakta buluşmuştuk. Yürüyorduk birlikte. Yol üstünde bir yerde birer meşrubat içtik. Can yapılacak eylemden söz edip, benim heyecanımı depreştirmek yerine, okulu sordu. Derslerini sordu. Ortaokuldan birkaç anıya girdi. Saat on sekize on kala meydana geldik. Meydanda kurulu bir kürsü yoktu,

toplantıyı çağrıştırarak. İnsanların hareketleri, mesai sonrası olağan koşuşturmacalardı. Bir olağanüstülük görünmüyordu. Polisler kentin bu ünlü meydanlarından birinde her zaman önlem alırdı. Bu nedenle onların varlığından da tedirgin olmuyordum. Saat 18’de o tekil insanların önemli bölümü birden hareketlendi. Can, “Hadi” dedi, “Acele et.” Bir nokta sanki insanları kendisine doğru çekiyordu. Biz de oraya doğru yürümüyor, akıyorduk. Ve buluşma yerinde önemli bir kalabalık oluştu. O ortamda polisin ne yapacağı aklıma geldi ve onlara baktım. Ohooo, çevremiz çoktan kuşatılmıştı. İçimden bir ürperti yukarıya doğru tırmandı ve ciddi biçimde titredim. Korkmaya fırsat bulamadan, korku tarafından esir alındığımı fark ettim.

Can, yanımdaydı. Sık sık sırtıma vurarak yalnız olmadığımı gösteriyordu. Ama yakalandığım titremeyi fark etmemişti. Bir ara yüzüme baktığında, durumun ciddi olduğunu kavradı ve kulağıma bir şeyler söyledi. Duymamıştım, kalabalığın sesinden. Toplanan grubun içinden bir kişi öne çıkmıştı. Megafonuyla slogan atmaya başladı. Söyledikleri, her gün, her yerde duyulan şeylerdi. Tek kişi, padişahlık, cumhuriyet, demokrasi, çağdaş gelecek, bağımsız yargı... Her vurgunun sonunda kalabalıktan “Hayır!” haykırıları yükseliyordu. Polis de dağılmanızı anons ediyordu. Sloganlar, Hayır’lar sürerken, grubun bir kısmının polisle göğüs göğse geldiğini görmüştüm. Dimdik duruyorlardı. Ben de orada olsaydım... “Ben orada dimdik duramazdım” diye geçirdim içimden. Ama birden polisler maskelerini taktı. Şaşkın biçimde izliyordum. En önde, av tüfeğinden daha kısa namlusu olan tüfekli birkaç polis vardı. Bunların gaz fişegi fırlattıklarını televizyonda görmüştüm. Ve ilk silah sesi patladığında içimdeki sıkıntı da patladı...

Polisle yüz yüze olanlar direnmelerini sürdürürken, polis kalabalığın içine doğru biber gazı fırlatıyordu. Ortalığı duman kaplamaya başladığında, öksürmeler çoğalmış, hazırlıklı gelenler, limonları çıkarmıştı hemen. Fişek sesleri, belki aralarda plastik mermi sesleri çoğaldığında, hep yanımda duran Can’ın olmadığını fark ettim... Kalabalık bir yöne doğru sürüklenirken, silah sesleri sürerken, Can’ın yere düşmek üzere olduğunu gördüm, kalabalığın içinde. Ona doğru gitmek istedim... Gidemedim. Gitmedim mi yoksa? Can, elini şakağına getirir gibi yapmış ve düşmüştü. Sağ şakağından kan akmaya başladığını görünce dehşete kapıldım. Onu o durumda bırakamazdım. Ama polis de

kalabalığı sürüklüyordu. Can'a gitmek istesem, bizim olduğumuz yöne doğru gelen kalabalığı nasıl yaracaktım? Bir hamle yaptım. Ama olmadı. Can'ın gözleri açık mıydı, görememiştim. Ne durumdaydı acaba? Arkadan gelenler onu da getiriyorlar mıydı? Sürüklenirken kendimi unutmış, Can'a takılmışım. Birden bir polisin "Alın bunları, götürün" diye bağırdığını duydum, "Alın bunları, götürün..." Yüzünü görmediğim bir polis sürekli komut veriyordu. Yanımdaki bir kişiyi, deyim yerindeyse gruptan kapmışlardı... Bir el, polis mi, koşanlardan biri mi, bana değdi, kolumu tutar gibi yaptı... Ya da öyle duyumsadım. Bir sporcu çevikliğiyle kurtuldum ve daha hızlı koşmaya başladım.

Koşarken girdiğim caddenin neresi olduğunu bilmiyordum. Bu meydana çok iyi biliyordum ama sanki kentin başka bir caddesinde koşar gibiydim. Hem hava kararmıştı artık. Bir yön yitimi yaşıyordum. Şu an önemli olan koşabilmektir, gittiğim yer değil... Kendimi karakol dışında herhangi bir yerde bulmam fark etmezdi. Yakalansaydım, duruyor olacaktım. Koşabiliyorsam, sorun yoktu. Öylesine koşuyordum ki, sanki meydanadaki bütün polisler benim peşime takılmışlar ve kovalıyorlardı. Arkama baksam yakalanacakmışım korkusu sarmıştı dört bir tarafımı. Kalabalığı bırakmışlar, özellikle beni yakalamaya çalışıyorlardı emniyet güçleri. Sanki bu eylemi ben organize etmişim. Lider bendim. O, yerde kanlar içinde yatan, o durumda bıraktığım Can, sıradan bir katılımcıydı. Canımı dişime takmış koşuyordum. İyi ki futbol oynuyordum da henüz nefesim kesilmemişti. Arkama asla bakmıyordum. Tüm siren sesleri beni izliyordu. Bazen kaldırımda bazen araçların yoluna inerek koşuyordum. Karanlık çöktüğünden araçların farları yanıyordu. Ancak gözlerimdeki ateşin saçtığı ışıktı benim önümü aydınlatan.

Yaya kaldırımında koşarken birden biri kolumdan kavradı. O hızla önce sarsıldım. Öne doğru sendeledim, kesilen hızımla birlikte. Düşmemek için kendimi zor tuttum. Saçlarımın dibinden kaynaklan ter omurgam boyunca şarıldayarak kuyruk sokumuma doğru akıyordu. Göğsüm ılık terden sıırılsıklamdı. Ağzımdan sık aralıklarla nefes alıp veriyordum. O kişi kolumu pazı kısmından yakalamış sıkıyor ve bırakmıyordu. Simsiyah bir kaygıyla döndüm, kolumu kavrayanın kim olduğunu anlamak için. Kişiyi görünce bedenimdeki bütün ter dondu. Gözlerim açılmış, hareketsiz, nefesim durmuş biçimde bakıyordum. "Benim" dedi, kolumu kavrayan kişi, "Benim, Can..." Gözlerim daha da büyüdü. "Ali,

benim Can...” Can, meydan, kanlar, polis, gaz, fişek, karanlık, korku, ter, annem... “Heeyyy, Ali, benim, ben, Can!”

Sarsılarak uyandım... Sırılsıklam ter içindeydim. Çarşaf, nevresim su içindeydi.

Güçlükle kaldırdığım kolumdaki saate baktım: 03.30...

koca aydınlık yürekler

“Ama anneciğim, her şeyin bir sonu vardır değil mi?”

Samed BEHRENGİ, Küçük Kara Balık

“Bizim şu anda yaptığımız sohbeti, acaba annenle baban yapmışlar mıdır?”

“Tabii ki bilmiyorum, Deniz. Ama büyük olasılıkla benzer tartışmaları olmuştur.”

“Tebriz’deki evinizde balkon var mıydı?”

“Ben o evi hiç anımsamıyorum.”

“Nerden geldiyse aklıma? Annenle babanı evinizin balkonunda, sizinle şu an oturduğumuz gibi oturmuş, tartışırken canlandırdım kafamda. ‘Şahın devrilmesi için Mollalarla iş birliği yapmak gerekir mi, gerekmez mi?’ konusunu ne kadar tartıştılar acaba?”

“Onlarla ilgili ne biliyorsam, teyzemin anlattıklarından biliyorum. Kafamda canlandırmaya çalıştığım görüntüleri de teyzemdeki birkaç fotoğraftan oluşturuyorum. Dedemin ve ninemin ölümünden sonra aile arşivini teyzem korumaya çalışmış. Bu albümlerde annemin küçüklük fotoğrafları da var. Ama babamın yalnızca evlendiklerinde çekilen fotoğrafları kalmış. Öncesi yok.”

Ve daldı.

Gerilere, çok gerilere gittiği, sessizliğinin derinliğinden, gözlerinin, kirpiklerinin sabitlenişinden anlaşıyordu. Duyduklarından, dinlediklerinden, okuduklarından öğrendikleriyle gidebildiği kadar

gerilerdeydi şimdi. Bir ara gözlerini kıstı. Balkondan sokağa bakmaya başladı. Sokağa baktığı, ama sokaktan geçenleri görmediği kesindi. Ya da hiçbir bakışın olmadığı gözlerini o yöne dikmişti. Sokak, kendisine neden bakıldığının farkında değildi.

Kırk yaşında olsa da kırk yıllık bir geçmişe sahip olamadan yaşamıştı. Bir türlü dolmayan, büyük bölümü boş kalan yıllar... Boşlukların içindeki cınlamalarla geçen bir otuz yedi yıl. Annesinin ve babasının götürülmelerinden sonra teyzesi gelinceye kadar tek başına kaldığı evden, annesinden, babasından kalan hiçbir iz yoktu belleğinde. Tüm zorlamalara karşın, belleğin açılmayan kapıları... Pas tutmuşçasına. Yalnızca flu görüntüler... Yoksa bulut kaplı hayaller mi demeli? Sanki bağrısmalar... Sanki annesinin “Samed! Samed!” diye ortalığı yırtan sesi... Sanki ortamda ne varsa yırtmakla kalmayan, anne yüreğinin yalvaran sesi... Sanki onu kucaklamak için uzanan ellerini havada yakalayan kapkara eller... Sanki zorla götürülen bir insanın odanın tabanında sürüklenen, sürtünen, direnen parmak uçlarının sesleri... Sonra, sonra mutlak sessizlik... Sanki ağlama... Bağırmadan, iç çeke çeke... Sümükleri akarak... “*Mâdar, mâdar,*” diye inleyerek... Onun geri gelmesi için yalvarırcasına... Nice sonra kapıdan içeri soluk soluğa giren bir kadın... Onu kollarına sarışı... Ve götürüşü... Evlerinden son çıkışı... Geri dönmemesine... Ertesi gün geri dönülebilecek bir evin kalmayışı... Sanki geçmişi olmayan bir yaşamın başladığı an...

Samed Behrengi’yle aynı köyde yaptığı iki yıllık öğretmenliğin birinci yılında yaşama bakışı kökten değişen bir babası vardı. 1966 yılına, o köye gidinceye kadar böyle şeyler babasına söylense de inanmazdı. Ama öyle oldu. Bir insanın, yaşamını ters yüz edebileceğini, yaşayarak öğrendi.

Behrengi o yıllarda yirmi yedi yaşındaydı. Mahir’s e yirmi yaşında bir öğretmen. Behrengi dokuz yıldır, Mahir bir yıldır çocuklarıyla birlikteydi. Her ikisinin öğretmen okulundaki yılları da onlarla, her yıl çoğalacak olan yavrularıyla buluşmanın özlemiyle geçmişti.

İran’ın toplumsal olarak kaynadığı yıllardı. Behrengi’nin öğretmenlikte altıncı yılını tamamladığı 1963 yılında İran halkı şah tarafından ilan edilen “Beyaz Devrim” e büyük bir tepki göstermişti. Kutsal Muharrem

ayının onuncu gününe rastlayan 4 Haziran'da polis Ayetullah Humeyni'yi tutukladı. Bu tutuklama Kum'da ayaklanmaya yol açtı. Kum'daki ayaklanma giderek İran'ın diğer kentlerine de yayıldı. Çok sayıda kişi yaşamını yitirdi.

O yıldan, 1963 yılından sonra İran Gizli Servisi tüm rejim karşıtlarını izlemeye başlamıştı. İran'da yeni bir dönem başlıyordu artık. Zor, karanlık ve kanlı bir dönem. Katliamların, faili meçhul cinayetlerin dönemi. Bunun karşısında İran'daki "Halkın Fedaileri", "İran Halkının Kurtuluş Ordusu" ve "Halkın Ezeli İsteği" örgütleri birleşerek "Halkın Fedaileri Gerilla Örgütü"nü oluşturmaya başladılar. Mücadele sertleşiyordu. Behrengi'nin Halkın Fedaileri ve özellikle yakın çalışma arkadaşı Behrûz Dehgânî ile yakınlaşması, yeraltında faaliyet gösteren bir kısım yazar ve aktivist ile arasındaki bağı güçlendirmişti.

Tüm bu karanlık ve zor günlerde Behrengi ne kısılmaz bir sesi ne taşkın bir yüreği varsa, halkına seslenmesini sürdürüyordu. Elinden kalem kâğıt düşmeden sürekli yazıyordu. S. Garanguş, Çingiz, Merâtî, Bâbek, Behreng, Adıbatmış, Daryûş, Nevvâb Merâgî, S. Adam, Solma gibi takma adlar kullanıyor, yazdıklarını yayımlıyor, yayıyordu. Sesi her geçen gün biraz daha yükseliyordu. Sürekli çalışıyor, yaratıyor ve üretiyordu. 1965 yılının yaz aylarında İran Eğitim Bakanlığı'nın, özellikle İran Gizli Servisi (SAVAK)'nin şimşeklerini üzerine çeken "İran Eğitim Sorunları Üzerine Araştırma" adlı kitabı yazdı. Yazmakla kalsa...

Tatillerde ayaklarında postallar, elinde kitap dolu siyah çanta, köy köy dolaşıyor, gidiyorsa minibüsle, bir araç gitmiyorsa bisikletle, kimi zaman yürüyerek yazdıklarını dağıtıyordu. Hedefi çocuklara ulaşmaktı. Onların geleceklerini yitirmemelerini sağlamaktı. Masallarıyla onların gönüllerini kazanmak, beyinlerine ışık tutmaktı. Hangi köye gittiyse, sohbet ettiği, masallarını anlattığı çocuklar şoseye kadar uğurluyordu onu. Sarılıyorlardı. Tekrar bekliyorlardı. Bu aşk, enerjisini çoğaltıyordu Behrengi'nin.

İşte bu Behrengi bir yandan köy çocuklarının dizlerinin dibine çöküyor, onları eğitiyordu. Mamkan, Gogan veya Ahircan köylerinde öğretmenlik yapmıştı, yapıyordu. Öte yandan da onlar, yani çocuklar için kitaplar yazıyordu.

Bu köylerden birinde, -Samed babasının ilk olarak hangi köye gittiğini tam olarak bilmiyordu-, gencecik bir öğretmen olarak geldiği köydeki ilk tanışmalarında, yukarı kıvrılmış bıyıklarıyla bir yiğit insanla tanışmanın onuru sarmıştı babası Mahir'in duygularını. Meğer Behrengi bıyıklarını arada bir yukarı kaldırmış. O gün ona denk gelmiş. Oysa ondan sonra yalnızca birkaç kez kalkık görmüştü bu bıyıkları. Doğal olan, hep dudaklarını örten sarkık bıyıklarının altından dökülürdü sohbetleri.

“Ben Samed Behrengi” diye kendini tanıtırken, gözlüklerinin altındaki gülen gözleri, bir büyücü gibi etkisi altına alıvermişti Mahir'i. Bembeyaz dişleri, ruhunun dışı vurumu gibiydi. Yapısının, karakterinin, kalsiyum sertliğinde direngen olduğunu öğrenmesi uzun zaman almayacaktı.

Sonra mı?.. Sonrası?!

Görev yapacağı köye, anayoldan bir saat yayan yürüyerek gelmişti. Biraz da dağları tırmana tırmana... Hafif terlemişti bedeni. Günlerden cumartesiydi. İlkokulu aramasına gerek yoktu. Ağaçsız, kırmızıya çalan doğada, bir yamaca kurulmuş küçücük köyde, taştan evlerden farklı tek yapı okuldu. Tek çatılı binaydı. Evlerin azıcık dışında iki yapı yan yana duruyordu. Okulun yanında barakamsı küçük bir yapı vardı. Belli ki öğretmenlerin kaldığı yer orasıydı. Kapısını vurduğunda karşısına çıkan kişiydi, Samed Behrengi.

“Benim adım, Mahir,” dedi.

Böyle tanıştılar. Onu içeri aldı. İki yataklı, tek masası, küçük dolabı olan bir oda. Bir köşesinde kapkara, küçük ocak vardı. Başka da bir şey yoktu.

“Evimiz burası,” dedi Samed, “Benim yatağım bu, seninki de şu. Bir masamız var. Ortak kullanacağız. Ben biraz sonra üstündeki kitaplarımı, defterlerimi toplarım.”

Mahir şaşkın biçimde, “Tuvalet?” diyebilirdi.

“Kapının yanındaki kulübe. Onu da söyleyeyim, aynı zamanda banyomuz...”

Mahir, göz bebekleri büyümüş biçimde bakınırken, Samed,

“Bu okul, benim daha önceki okullarıma göre çok varlıklı. Gittiğim bazı köylerde okul binası yoktu. Çocukları topladığım yerde, duvar diplerinde öğretmenlik yaptığım köyler oldu. Bilesin!” dedi gülümseyerek.

Gülüyor muydu, konuşuyor muydu, coşuyor muydu?

Bu karşılaşmanın ve bu karşılaşmanın sıradanlığı, meğer Samed Behrengi’nin derin düşünceleri konusunda ipuçlarıymış. Her derin düşüncesinin görüntüsü sıradan ve doğaldı. Sonra, hemen sonra fark edecekti bunu. Mahir, elindeki tahta valizini koydu. Yatağın üstüne oturdu. Onun yatağın üzerine oturduğunu gören Samed,

“Yarın köyden bir sandalye bulalım. Bulamazsak, yapalım,” dedi, “Çayı bir saat önce demledim. İster misin?” diye sordu. Mahir başını sallayınca ona da bir çay koydu. Koyarken de,

“Yoldan geldin. Açsındır. Azıcık azık var. Al bunu da ye. Çayla güzel olur,” diye ekledi.

Mahir azığını yiyip çayını içerken, Samed sandalyesine oturdu.

“Sen uzan biraz, dinlen. Konuşacak çok zamanımız olacak. Ben biraz çalışayım,” dedi ve masaya döndü.

Mahir gözlerini açtığı anda, hava kararmak üzereydi. Samed halen masadaydı ve bir şeyler yazıyordu. Ama masanın yarısı boşaltılmıştı. Uzandığı yataktan kalktı. Tuvalete gitti. Odaya girdiğinde, Samed,

“Köyün muhtarı biliyor geldiğini. Evine davet etti bizi,” dedi.

Yarım saat sonra çıktılar. İşte doğal zemin üzerine kurulmuş bir köy. Yamaçta kurulduğundan, evler teras evler gibi. Her evden kıraç dağların yamaçları, sert yüzölçümlü kayaları görülebiliyor. Bütün evler taştan ve yer evi. Üzerlerinde sıkıştırılmış toprak, teras havası vermiş. Evlerin çevrelerinde bahçe duvarı yok. Çoğu bahçesiz zaten. Yollar yapılmamış, yürüye yürüye yol olmuş. Yürürken tek tük yüzleri yanık insanla karşılaşıyorlar. Selamlaşıyorlar. Yoksullukla bakıyor insanlar. Üstleri başları, paramparça giysilerle örtülmüş. Köy, çırılçıplak. Yeşil renk hiç yok gibi. Doğanın bu hoyratlığında ayakta kalabilecek ahlak gibi yaban armutları var tek tük. Bu yamaçtan aşağı indiklerinde işledikleri, buğday ektikleri tarlalar var. Her evin birkaç tane hayvanı yaşamlarının parçası.

Muhtarın evinin üstünde, yani terasında oturdular. Bu köyde doğup büyüüp de normal insan olmak olanaksız gibi. Bu doğanın insanları kendisine benzetmemesi ya da köydeki insanların doğaya benzemeden yaşayabilmesi düşünülebilecek bir şey değil. Masaya ekmek, ayran ve tavuklu bulgur pilavı geldi. Yediler. Sonra çay içerlerken köy üzerine, okul üzerine sohbetler ettiler. Samed muhtara her şeyi anlattırıyordu. Köyün yaşlılarını, nasıl yaşadıklarını, nasıl evlendiklerini, nasıl eğlendiklerini, giysilerini, oyunlarını, köyden gidip dönmeyenleri... Aklına ne gelirse bıkmadan usanmadan soruyor ve dikkatli biçimde dinliyordu. Öyle bir sesi, dili, ifadesi vardı ki, ağzına baktırıyor, dinletiyordu. Sohbetin sonuna doğru, konuyu okula getirdi. Bir hafta sonra dersler başlayacaktı. Köydeki bütün çocukların okula gelmesini istiyordu. Onlar bizim her şeyimizdi. Yetişmeleri, okumaları gerekiyordu. Köyden çıkmış birçok genç, Tebriz’de sürünüyordu. İş gücü sahibi olmak için öğrenmek gerekiyordu. Muhtar sürekli, “Haklısın valla,” diyor, kafasını sallıyordu. Sallıyordu da tütününü de derin derin çekiyordu. Sanki “Haklısın, ama böyle gelmiş böyle gider bu işler,” der gibiydi.

Bu faslı da bitirdikten sonra bu kez, okul için yardım istedi. Kötü durumdaydı okul. Duvarlar dökülüyordu. Hiç olmazsa biraz kireç bulabilseydi. Sıralar kırık döküktü. Biraz kereste sağlansa da bunları Mahir’le birlikte onarsalardı. Bir haftada hazırlarlardı okulu. Bunları duyan Mahir yerinde hareketlendi. O, her şeyin hazır olduğu bir okul hayaliyle gelmişti buraya. Ne diyordu bu Samed? Onarım, kereste, keser, çivi... Hava kararmış, bahar serinliğinin altında gökyüzünün gri rengi karşıdaki dağların üzerine düşmüştü. Çok vahşi görünüyordu, dağlar. Kayalar, bu ışık altında yer yer parlıyordu. Köyün fakirliğiyle yarışircasına çırılçıplak duruyorlar ve köyün yazgısını paylaşıyorlardı. Başka yer yok muydu da bu köy burada kurulmuştu. Diline kadar geldi bu soru Mahir’in, ama muhtara sormadı. Oysa Samed her şeyi nasıl da soruyordu.

Kalktılar. Karanlık yollarda, evlerden sızmayan, ancak doğanın gizemli bir aydınlıkmişçasına gönderdiği mavi ışıklar altında ağır ağır yürüyorlardı okula doğru. Konuşmadan. İkisinin de ayrı şeyler düşündüğü kesindi. O kendisini biliyordu da, acaba Samed neler düşünüyordu? Kim bilir?

Evciklerine girmeden önce, okulun çevresinde yürüdüler. Yine konuşmadan. Mahir “okul” denilen bu yapıya baktıkça, şaşkınlığı büyüyordu. Bahçede bir taşın üzerine oturdular.

“Bir hafta sonra bülbüller, kanaryalar şakıyacak bu bahçede. Senin benim düşündüklerimden çok farklı duygularla gelecekler buraya. Bazıları zorla, bazıları gönüllü olarak gelecek. Gelemeyenler de olacak. Bizim işimiz onlardan bazılarını Tebriz’e okumaya göndermek olmalı. Keşke hepsine sağlayabilsek bunu. Zor olduğunu biliyorum. Ama hepsi olsun diye çalışacağız.”

Ne diyeceğini bilemiyordu Mahir. Dinliyordu. Samed bunları öylesi bir içtenlikle söylüyordu ki, sanki yanında oturan değil de içine girmiş biri gibiydi. Gri gökyüzü yarın beyaza döndüğünde okullarını toparlamaya, onarmaya, yavrucukları için hazırlamaya başlayacaklardı.

Kalktılar odacıklarına gittiler. Mahir yattı. Samed kandili yaktı ve kandil alevinin sağa sola savrulan ışığının sözüm ona aydınlattığı masada bir şeyler yazmaya başladı. Mahir yattığı yerden bir süre onu izledi. Alevin duvarlarda yarattığı ışık oyunlarını baktı.

“Mektup mu yazıyorsun?” dedi.

Samed, ona hiç bakmadan, “Sevgililerime armağan hazırlıyorum,” dedi.

“Çok mu sevgilin var?” diye sürdürdü Mahir.

“Çok fazla. Yalnızca bu köyde yirmi-otuz tane var. Bütün çocuklar benim sevgililerim,” dedi.

Mahir’in ağzı açık kalakaldı. Soracak başka soruları olsa da sesi çıkamadı. Mahir de öğretmendi, ama öğrencilerine karşı böyle duygular taşııyordu. Gözlerini tavana dikti. Bakışlarını kendi içine dikmeden uyuyakaldı.

Sabah uyandığında Samed masanın başındaydı. Akşam bıraktığı gibiydi. Bu sefer yazmıyor, okuyordu.

“Uyumadın mı yoksa?” diye sordu Mahir.

“Uyumadan dinlenemeyiz. Ama ben az uykuyla da dinlenebiliyorum. Fazla uyku, yaşamımdan yitirdiğim bir süre gibi gelir bana,” dedi, bembeyaz dişlerini göstererek.

Mahir kalktı, önce tuvalete gitti. Kovadaki suyla yüzünü yıkadı. İçeri girdiğinde kupalara çay konmuştu. Dün geldiğinde yediği azıktan yediler çayla birlikte.

“Sabah muhtar bir şeyler göndermiş. Bugün okulu hazırlamaya başlamalıyız” dedi.

Kahvaltıdan sonra, ellerinde çaylarıyla dışarıya çıktılar. Ayaküstü ne yapacaklarını konuştular. Serindi hava. Sonbahar gelmişti. Okula doğru yürüdüler.

Çalışmaya başlama arzusu bir yana, kendi evini yapıyor olsa, bu kadar mutlu olmazdı. Alt tarafı Mahir’den altı yaş büyüktü. Ama ondan altmış kat becerikliydi. Sanki anasının karnında öğrenmişti, inşaat işlerini... Okulda bir tek sınıf vardı. Dört sırada, toplam kırk öğrenci oturabilirdi. Ama sıraların yarısı kırık döküktü. Başladılar onları onarmaya. Öğlen küçük bir mola veriyorlardı, bir şeyler atıştırmak için. Burada öyle uzun uzun yemek yoktu. Atıştırmacı vardı. Molalardan sonra hemen başlıyorlardı. Arada bir türküyü söylüyordu Samed; bazen eline bir süpürge sapı alıp saz çalar gibi yapıyor hem çalışıyor hem söylüyordu. Sular seller gibi coşarak çalışıyordu. Mahir ona yardımcı olmaya çalışıyordu yalnızca.

O akşam işleri bitmiş, ellerini yüzlerini yıkamış, yemek denemeyecek şeyler atıştırmış, odalarına yerleşmişlerdi. Gündüz gelen malzemelerden Mahir’e de bir sandalye yapmışlardı. Masada ikisi oturuyordu. Masayı yarı yarıya bölüşmüşlerdi. Ama Mahir’in koyacak bir şeyi yoktu. Onun öylesine oturduğunu görünce, gözlerinin ta içine baktı, kara gözleriyle. Bir büyücü gibi yine.

“Sana dün akşam bitirdiğim çocuklara armağanlarımdan birini vereyim de oku,” dedi, “İlk taslak. Biraz daha çalışacağım üzerinde.”

Mahir saman yapraklı bir defteri aldı. Kapağında büyük harflerle “*Ulduz ve Kelâghâ (Ulduz ve Kargalar)*” yazıyordu.

İç kapağı çevirdi. Çok güzel yazısı vardı. Kandil, masanın ortasında titrek ışıyla, güçsüz de olsa karanlıkla kavgasını sürdürüyordu. Samed yine yazmaya, o okumaya başladı. Nice sonra Samed, “Ben yatıyorum, iyi geceler,” dediğinde kafasını kaldırmadan “İyi geceler” diyebildi.

Kafasını kaldırdığında ise Samed çoktan uyumuştı. Oturduğu yerden döndü, uzun süre Samed'i seyretti. Mırıldanır gibi bir sesle, "Nasıl yazabildin bunu?" diyordu. Yineleyip duruyordu. Çocuklarına armağan etmeden önce ilk o okumuştı bu kitabı. Tuhaf, anlayamadığı, bir yere koyamadığı duygular içindeydi.

Kalktı, tuvalete gitti. Tuvaletten çıkınca fark etti. Gökyüzü sanki bahçeye inmişti. O uzak yoldan gelip bahçeyle buluşmuş, sohbete dalmışlardı. Sanki yıldızlar bu akşam okulun bahçesinde, köyde, kayaların arasında gezintiye çıkmışlardı. Yanındaydılar. Uzansa okşayabileceği yakınlıktaydılar. Bölük pörçük bilgileriyle yıldızların arasında bildiklerini aramaya koyuldu. Hepsi de birbirine benziyordu. Bu sonsuzluğun içinde yine de bazı yıldızlar farklıydı. Farklı duruyor, farklı parlıyordu. Dikkatli bakarsan görüyordun bunu. Kendilerini göstermek isteyenleri görmek gerekiyordu. Şu karşıdaki dağların kayaları da birbirine benziyordu, ama ortadaki daha bir heybetli ve yiğit duruyordu. Gözlerinin bakışı mı değişmişti ne? Neden ayırıyordu ki gördüklerini? Ne kadar gezindi bahçede, bilmiyordu. Nedense bu akşam bir şeyler olmuş, uykuyu seven Mahir, yüzyıl uyumuş da uyanmış gibi, uykusu karşı dağlara kaçmış, zirvelerine çıkmıştı. Nice sonra yatağa uzandı. Yatağın içinde kıvrandı durdu. Uzun süre uyuyamadı. Sonra sızdı.

Sabah uyandıktan sonra çaylarını içerken, çalışmaya başladıklarında hiçbir şey sormadı Samed. Masalı nasıl bulmuştu, beğenmiş miydi, okumak için başka armağanlar ister miydi? Hiçbir şey... Mahir yanıp tutuşsa da sormadı. Gerçi sorsa nasıl anlatacaktı masalı? Onu da bilmiyordu.

Cumartesi günü öğleye doğru okulu hazır duruma getirdiler. Badana yapılmıştı ve kuruyunca sınıf bembeyaz olmuştu. Sıralar yamalı bohça gibiydi, farklı kerestelerle onarılmış, ama üzerine defter konulabilir, düzgün yazı yazılır, oturulur duruma gelmişlerdi. Öğrencileri karşılamaya hazırdılar. Samed öyle titizdi ki, çivi çakarken kırk kere kontrol ediyordu; öğrenci oturunca poposuna batmamalıydı, bir yerde tahtadan fırlamış ve eğilmemiş çivi öğrencilerin bacağını yırtabilirdi. Sıraları tek tek kontrol etti. Öğretmen masaları da onarıldı. Sınıfta iki öğretmen masası, iki sandalye vardı. İki sıraya ilk üç sınıf öğrencileri,

diğer iki sıraya üst sınıflar oturacaktı. Samed üst sınıflarla, Mahir ilk üç sınıfla ilgilenecekti.

Samed muhtara haber göndermişti. Veliler öğleden sonra okula çağrılmıştı. Bir azık molasından sonra bu toplantıyı beklemeye başladılar.

Öğleden sonra, öğrencilerden önce veliler oturdu sıralara. Samed yaptıkları onarımları anlattı. Eğitimin önemi üzerinde durdu. Sonra da “Pazartesi çocukları bekliyoruz,” dedi, “Mutlaka bekliyoruz. Çocuklarınızın iyi insanlar, size ve ülkemize yararlı insanlar olmalarını istiyorsanız, okula gönderin. Bir-iki hayvanınızın peşinden salacağınıza, okumalarını sağlayın.” Kimseden ses çıkmıyordu. Muhtar dâhil bir şey söyleyen olmadı. Gelirken yanlarında öğretmenler için yiyecek bir şeyler getirenler de vardı. Utanarak sıralara bırakıp gittiler.

Toplantıdan sonra Samed muhtarı kenara çekip, “Senden bir isteğimiz var. Benim ve Mahir’in birer pantolonunu ve gömleğini ütületir misin karına?” dedi. “Eşine” özellikle demedi. Anlamayabilirdi. Köydeki tek kömür ütüsünün muhtarda olduğunu biliyordu.

Pazartesi büyük aşk başladı... İki öğretmen, çocukları tertemiz, ütülü giysileriyle karşıladılar okulun bahçesinde. Hepsinin yanaklarını okşadılar. Daha doğrusu Mahir, Samed’den gördüklerini yaptı. Öylesine yumuşak bir sevgiyle yaklaşıyordu ki onlara, hepsine öyle şeyler söylüyordu ki, çocukların da başlarını dik tutup onun gözlerinin içine bakmasını sağlıyordu. Bu göz teması kurulduktan sonra gerisi ayrıntıydı. Köyde okul çağında kırk çocuk olduğunu biliyordu. Ama yirmi beşi gelmişti.

Hepsini dikkatli biçimde inceliyordu. Tepeden tırnağa. Neleri var, neleri yok. Gerçi varlarını saymak daha kolaydı bu çocukların. Köylerinin durumundan, evlerinin durumundan var çıkarmak pek hayal olurdu. Ama yine de en kötülerini belirlemiş olmalı ki, onları kenara çekti. Sonra evlerine gitti. Yanında bir çuval getirmişti. Oradan çıkardığı ayakkabıları, yalınayak gelenlere giydirmeye çalıştı. Elleri boş gelenlere, defter ve kalem verdi. Ayakkabıları zayıf olanlara çorap giydirdi. Mahir, Samed’in ne yaptığını önce anlamadı. “Nerden buldu bunları? Ne zaman getirdi?” gibi sorular aklına gelip gittiyse de bir önemi yoktu. Bu işlere yabancı bir üçüncü kişi gibi bakakalmıştı. Nice sonra, bunun sıralarda

oturan öğrencilerin yoksulluk içindeki varlıklarını eşitleme çabası olduğunu fark edebildi. O, öğretmen Mahir, gerçek okulun, yani yaşamın öğrencisi olduğunu yeni anlıyordu.

Sonra öğrenciler yaşlarına göre sıralara oturdular ve öğretim başladı. Mahir'in bir yarıyılı iki çabayla geçti. Bir yandan kendi öğrencilerinden ilk gelenlere alfabeyi, diğerlerine matematiği, sosyal bilgileri öğretiyor. Ama öbür kulağını Samed'den hiç ayırmıyordu. Sınıfta öğrencilerin öğretmeni, Samed'in öğrencisi olmak zordu, ama bu fırsat kaç kişinin eline geçerdi ki!

Ders dışı saatlerde ise, yine işi zordu Mahir'in. Orada bir sıradan insanın dostu olduğunu duyumsuyordu. Ona yaklaşıyordu. Paylaşıyordu. Ama öte yandan hep dikkatli olmalıydı. O, sıradan gibi görünen sohbetlerde söylediklerini içinden yineleyerek unutmamaya çalışıyordu. Sonra, tek başına kaldığında, onların üzerinde yeniden düşünüyordu. Köydeki evleri, evlerin taşlarını, taşların örüntülerini görüyordu artık. Kıraç toprağı, bu toprak üzerindeki yaşam izlerini görüyordu. Yalınayak çocukların yüzlerindeki masum beklentileri ve umutları görüyordu.

Sonbahar öyle ya da böyle geçti. Kış, hiç kolay geçmedi. Anlatılması kolay olmayan, iki metreye yakın karın yağdığı kış koşullarında gelen öğrenci sayısı da azaldı, eğitim yapmak zorlaştı. Karşı dağlarda kayaların kahverengisi görülmez olmuştu. Küçük ocaklarında yaktıkları odunlar zar zor ısıtıyordu odalarını. Ama Samed için bunlar yakınma gerekçeleri değildi. Her mevsim yaşamını aynı şekilde sürdürüyordu. Hep okudu ve yazdı. Ve hep güldü. Sömestrde köyden dışarı çıkamadılar. Kar köyün tek yoluna onlar için yağmamazlık etmemişti.

Nisanın ilk günleri Kurban Bayramı cuma gününe rastladığından üç gün için Tebriz'e gitmeye karar verdiler. Araç bulmak için bir saat yürüyüp ana yola inmeleri, orada kim alırsa binip gitmeleri gerekiyordu. Tebriz'e vardıklarında Samed teyzesine gitti. Mahir de ailesinin yanına. Ama köye dönmeden bir gün önce buluşmaya karar verdiler.

Sözleştikleri saatte Golestan Parkı'nda buluştular. Yürürlerken Samed, “Sana zaman zaman sözünü ettiğim lokale gideceğim. Gelmek ister misin?” diye sordu.

Hiç tereddüt etmeden “Evet” dedi, Mahir.

“Ama öncesinde çocuklara iki armağanımı çoğaltmak için birisine uğrayacağım. Benim köyümün dışındaki çocuklara ulaşmalı bu armağanlar,” dedi.

Birlikte matbaa olduğu anlaşılan bir yere uğradılar. Samed’i tanıyordu sahibi. Sarılıp öpüştiler. Yayıncı,

“Neler yazdın yine?” diye girdi söze, “Daha önce bastığımız *Talhun ve Diğer Hikâyeler, Pare Pare* toplatıldı. Sen artık izlenen bir yazarsın. Bu masalların da sıkıntı yaratabilir hem benim için hem de senin için... Sen de artık dikkatli olsan, iyi edersin,” diye tamamladı sözünü. Karamsar bir ifadeyle konuşuyordu, ama “Basmam” demiyordu.

Ulduz ve Kargalar’ı verdi yayıncıya. Yayıncı dayanamayıp, şöyle bir karıştırdı defteri. Sonra mutlu bir yüzle baktı Behrengi’ye.

“Söz vermiyorum, veremiyorum. Senin adınla mı, başka bir adla mı? Haber ederim sana. Ne zaman inceksin tekrar Tebriz’e?”

“Yazın artık. Bu ara başka gelemem...”

“Geldiğinde uğra, duruma bakalım...”

“Ama o zamana kadar eski kitaplardan biraz daha bas bana. Yazın köylerdeki çocuklara armağan götürmem gerekiyor.”

“Tamam,” dedi yayıncı başını sallayarak. *Ulduz ve Kargalar*’ı elinden bırakmıyordu.

Oradan ayrıldıktan sonra biraz yürüyüp merkezden uzaklaşıp lokale gittiler. On, on beş kişi vardı lokalde. Duvarlarda orak çekiçler, ellerinde tarım araçlarıyla yürüyen, arka planlarında ayçiçekleriyle sert bakışlı köylüler... İçerdekiler Samed’i görünce, kırk yıllık dostlarını görmüş gibi üzerine atıldılar. Sarılıp, öpüştiler. Samed, Mahir’i hepsiyle, tek tek tanıştırdı. Oturdular. Çaylar geldi. Sohbet başladı.

Mahir’in aklında olup da bu sohbette pekişen sözcükler, yoksulluk, fakirlik, eşitlik, özgürlük, baskı... Dağlara doğru çıktıkça belki özgürlük akla gelmiyordu, ama yoksulluk da dağlarla birlikte yükseliyordu.

“Baskılar artıyor,” dedi birisi, “Gizli servis daha fazla saldırmaya başladı. Dikkatli olmalıyız.”

Bir başkası, “Şah, halkın desteğini alamayacağını anladı. İran Tahran’dan ibaret değil. İktidarını korumak için, muhalefeti daha fazla sindirecek. Yok edecek. Bir yandan kendimizi korumalıyız. Bir yandan da çoğalmalıyız, kenetlenmeliyiz.” dedi.

Mahir’in gözleri Samed’in üzerindeydi. “Bir şey diyecek mi?” diye bekliyordu. Samed, her söz alanı dikkatle ve saygıyla dinliyordu. Söz alana kafasını çeviriyor, başka hiçbir şeyle oyalanmadan, sonuna kadar dinliyordu. Bilmez miydi, beyni hepsini kaydediyordu. Öyle bir belleği vardı onun. Buradan çıkınca, kimin ne dediğini sözcük sözcük söylerdi. Son söz alandan sonra küçük bir suskunluk olunca yerinde hareketlendi.

“Yoksulluk en büyük derdimizdir,” diyerek başladı. “Daha fazla yoksul insana erişip bunun bir kader olmadığını anlatmamız gerekiyor.”

Böyle girdi söze. Sonra eğitim sistemine değindi. “Bana yazacak takma ad kalmadı,” diye espri yaptı. Eğitim konusundaki makalelerinin, hele hele yayınlanan son araştırma kitabının gizli örgütün dikkatini çektiğine değindi. Biliyordu, şimşekler üzerindeydi. Dikkat ediyordu. Etmeliydi. Ama sayılarının daha fazla olması için ne gerekiyorsa da yapılmalıydı. Bunları anlatırken, herkesin onu, nefes almadan dinlediğini gözledi Mahir. Nasıl saygı duyuyorlardı, belliydi. Gözlerindeki umutla, yüzlerindeki kararlılıkla dinliyorlardı. Ve konuşmasını bitirirken söylediği şu sözleri Mahir’in beynine silinmemecesine kazındı:

“Amaç doğru bir yolda yürümektir. Bu yolun bizi nereye götüreceğini, yolun sonunda ne olduğunu biliyoruz. Onun için başka bir yolda değil de bu yolda yürüyoruz. Ama bu güzel yolun sonunu göremeyebiliriz de. Bunun moralimizi bozmaması, kararlılığımızı azaltmaması gerekir. Hiç durmamalıyız. Biz bu yolun sonuna erişemeyeceğimizi bilsek de ertirilmeyeceğimizi görsek de durmamalıyız. Bu yolda ölecek miyiz? Ne yapalım canım, ölürüz işte. Dert değil!”

Donup kalmıştı Mahir. Sanki tatil yerinde birisiyle sıradan bir sohbet eder gibi doğallıkla, ama onun dışında az sonra çıkılacak eylemin ciddiyetini anlatan bir önderin kararlılığıyla konuşuyordu. Herkesin gözünün içine baka baka, yüzleri gözlüklerinin camlarında onunla bütünleşe bütünleşe konuştu. Bu konuşmadan sonra Mahir’in kendine gelmesi birkaç dakikayı aldı. Birer çay daha içtiler. Sonra birbirlerine geldiklerinden daha sıkı sarılıp ayrıldılar.

Lokale bir sonraki gelişleri, iki ay sonra okullar tatil olunca Tebriz'e dönüşlerinde oldu. Bu sefer daha fazla insan vardı lokalde. Yine konuşmalar oldu. Ama kaygılar biraz daha artmıştı.

O yaz Mahir sık sık uğradı lokale. Ama Samed'i az görüyordu. Bir karşılaşmalarında kendisiyle daha fazla sohbet etti. Armağanlarını çocuklara dağıtmak için köylere gittiğini anlattı Samed. Bazı araştırmaları için de köylülerle görüşmesi gerekiyordu. O nedenle Tebriz'de fazla kalamıyordu.

Mahir o yaz, çalışmaların içine iyice girdi. Gece yazılamalarına, afiş asmalara katıldı. Birkaç kere polis tarafından kovalandı. Başlarda korksa da, korkmamayı öğrendi. O da o yolun yolcusu olmuştu artık. Diğerleriyle birlikte yürüyordu.

1967 yılında, eğitim başlamadan bir hafta önce birlikte gittiler köyelerine. Okulu birlikte onardılar yine, çocukları için hazırladılar bir armağan olarak. Sonra yeni öğretim yılına canla-başla başladılar.

Hep yazıyordu. Yazdıklarından bazılarını Mahir'e veriyor ve tepkilerini alıyordu. Değer veriyordu fikir almaya. Mahir konuşabilmek için kendisini zorlasa da Samed, üzerinde hiçbir baskı kurmadan dinliyordu onu. Fikirlerini anlatabilmesini sabırla bekliyordu.

Kardan, kıştan sonra 1968 yılının baharına ermişlerdi.

Samed, bir akşam, saman yapraklı bir defteri uzattı Mahir'e. Elleri titreyerek defterin kapağını kaldırdı. "*Mâhî-yi Siyâh-i Kûçûlû*", *Küçük Kara Balık*...

"Bakalım nasıl bulacaksın bu masalı?" dedi.

Bir görev üstlenmişti Mahir. Bir şey diyemedi. Samed yatağına uzandı ve uyudu. Ama Mahir, elinde tuttuğu defterin içindekileri merak ediyordu. Uykusu kaçmıştı.

Samed sabah uyandığında Mahir yatakta yoktu. Merak etti. Gün yeni yeni ışıırken, Mahir kapının önüne oturmuş, ağaçsız dağlara ve köye bakıyordu.

"Günün aydın olsun. Hayrola? Uyumadın mı sen?" dedi Samed.

"Uyuyamadım," dedi Mahir.

“Neden?”

“*Küçük Kara Balık* beni kendi yolculuklarından birinde yanında götürdü bu akşam. Sabaha kadar birlikteydik. Beni nehrin sonuna götürmek istedi.”

Hıncırca güldü Samed.

“Yani?” diye sordu.

“Yanisi şu; nasıl bir yolculuk bu? Bir de merak ettiğim bu *Küçük Kara Balık*’ı Türkçe yazmışsın. Anlıyorum, sen anadilinde yazmakta ısrar ediyorsun. Neden?”

Ve başladılar sohbete...

O günden sonra *Küçük Kara Balık* kendi nehrinden çıkmış, Mahir’in damarlarına girmişti. Yüzüp duruyordu ve Mahir bunu duyumsuyordu. *Küçük Kara Balık* yeni keşifler için damarlarında yüzerken, Mahir artık kitabı okuduğu akşamın öncesinden farklı olarak çalışıyor, ter döküyordu.

O öğretim yılının sonuna kadar, *Küçük Kara Balık*’ın ilk taslağını birkaç kez gözden geçirdi Samed.

Okul kapanınca birlikte Tebriz’e indiler. Ertesi gün buluştuklarında,

“Hadi gel. Önce *Küçük Kara Balık*’ı teslim edelim,” dedi.

Yayınevine gittiler. Basit bir matbaası olan küçücük bu odaydı. Tahta bir masada oturan yayıncı, onları görünce sevinçle ayağa fırladı. Samed’i kucakladı.

“Ne getirdin bu kez?” diye sordu.

Konuşmadı Samed. Heybesinden bir defter çıkardı ve verdi yayıncıya.

Başlığı okuduğunda yüzündeki hareketlerden, mimiklerden hayret ettiği anlaşılıyordu. Şöyle bir karıştırdı.

“Yine Farsça yazmamışsın. Bu masalını da Farsça’ya çevirmek gerekecek. Aynı soru: Senin adınla mı, yoksa?..”

Gülüştüler.

1968 yılının yaz günlerinde lokalde ara ara birlikte oluyorlardı. Bir karşılaşmalarında, “Seni yalnız bırakıyorum. Sözün gelişi. Köyde demek istedim. Yoksa aynı yolun yolcusu olduk. Bunu görüyorum. Daha çok yürüyeceğiz birlikte. Ama eğitim müdürlüğünden bir yazı aldım. Beni başka bir köye vermişler. Gelecek yıl köyde yalnız olacaksın,” deyince, hüznüldü Mahir. İlk kez yalnızlıktan ürktü. O dağ köyünde, tek başına... Ama kendisinden önce o, Samed Behrengi de tek başınaydı...

O yaz tatilinde Behrengi’nin eski yeni bütün ürünlerini kerelerce okuyup, içini, aklını dolduruyor, yazdıklarının beynine iyice yerleşmesini sağlamaya çalışıyordu. Yerleşip yerleşmediklerini kontrol etmek için, birkaç gün arayla yinelemeler yapıyordu. Kitapları ve broşürleri elde gezdirmek zor olduğuna göre, o fikirleri gizli servisin en erişemeyeceği yerde, beyninde tutmak daha kolaydı. Depoluyordu Behrengi’nin fikirlerini.

Behrengi, uzun yollara çıkan küçük kara balık nasıl yeni yerleri keşfetmek istediye, öyle yapıyordu. Daha doğrusu onun toplumsal yolculuğu, kara balığın yolculuğunda somutlanıyordu. Örgütlü olmanın olmazsa olmaz olduğunu anlatıyordu kimle, kimlerle konuşsa. Mahir de o yolculukta ona yoldaşlık yapıyordu, tartışmasız bir güvenle ve sevgiyle. Bu güveni sağlamak için olağanüstü hiçbir şey yapmamıştı. O kadar doğallıkla yapıyordu ki yaptıklarını Samed, o kadar içten ve açık paylaşıyordu ki düşüncelerini, bu yalınlık bağlıyordu insanı kendisine.

1968 yılının ağustos ayında, henüz okullar açılmamışken, Behrengi “Yukarılar” dediği Aras Çayı’nın kıyısındaki köylere gitmeyi planlamıştı. Yine çantası doluydu. Çocukları onu bekliyordu. Minibüsle mi gitti, yoksa yürüyerek mi? Yolda karşılaştıklarıyla sohbet ede ede mi erişti köylere? Kim bilir! Anadiliyle, Türkçenin Azeri lehçesiyle konuşurdu. Yaşlılar bayılırdı sohbetlerine. Çocuklar da. Yaşlıların da çocukların da her konuda fikirlerini alırdı. Yaşlılarla onların kalplerini kırmadan tartışırdı. Yanlış düşüncelerini, batıl inançlarını onları incitmeden eleştirirdi. Doğruları anlatırdı. Küsecek bir şey söylemezdi. Söylediklerini de küstürecek biçimde söylemezdi. Kimsenin kalbini kırmadan saatlerce konuşurdu insanlarla.

İşte yine ne zaman geri döneceği belli olmayan bir yolculukta yollara düşmüştü. Gidişinden sonra bir süre geçmişti. Samed’in ağabeyi Esed

evdeydi. Saat 14 sıralarında evden çıktı. Sokaklarda, caddelerde çarşıda zehirli bir esinti dalgalanıyordu. “Samed”, diyordu esinti. “Samed, Aras'ta?” diyordu. “Bir kaza mı ne?” “Aras'ta mı?” Düştüler yola, gidebilecekleri en kısa sürede vardılar Aras kıyılarına. Ağır koşullarda, büyük sıkıntılarla. Mahir'in içinde olduğu grup, neredeyse hiç uyumadan dört gün aradılar Samed'i. Aras kıyıları boyunca, bir aşağı bir yukarı. Suların içinde aradılar, kıyılardaki kurumuş ağaç diplerinde. Elleriyle aradılar, ayaklarıyla. Onu incitmemek için, dal, sopa kullanmadılar. Sonunda cesedini buldular, Aras'ın sığ bir kıyısında.

Cesedini mi?

Samed'in cesedi?

İnanılacak gibi değildi. Ölüm bu kadar mı yakışmazdı bir insana?.. Bu kadar mı iğreti dururdu bir bedende?.. Bu kadar mı utanmazdı kendisinden?..

Samed yüzerken suda boğulmuştu öyle mi? Aras'ta boğulmuştu! Olabilir miydi böyle bir şey? Bu kadar yaşama bağlı bir insan, bu kadar kolay biçimde ölüme yenik düşey miydi? Ölümün en vahşisi, en kaçamadığı ânı onu yakalamış olmalıydı. Bu da olsa olsa bir kalleşlik ânı olabilirdi. Bu da olsa olsa onun bir şey yapamadığı bir an olmalıydı. Yoksa hava sıcakmış, serinlemek için çaya girmiş... Kaldı ki Samed yüzme bilmezdi. Bu nedenle Aras'a girip de serinlemek istemesi onun zekâsındaki bir insanın yapacağı iş değildi. Ayaklarını sokardı, elini yüzünü yıkardı ama neden kendini bilmediği sulara atsındı.

Kesindi, öldürülmüştü Samed. Öldürülmüş ve Aras'a atılmıştı. Masallarındaki "*kötü adam*"ın kendisine benzediğini düşünen Şah, ağustos ayında gizli servisinin en cellat ajanlarına, yaşamdaki en değerli varlıkları olan çocuklarına masal anlatan bu adamı öldürtmüştü. Nasıl öldürmüşlerdi? Bilinmez.

Samed Behrengi, yirmi dokuz yaşının baharındaydı. Kara toprağa binlerce sayfa hayalini, yıldızlar kadar çok özlemini de götürdü yanında. Gözleri, yolunu bekleyen çocuklarının gözlerinde kaldı. Köy yolları beklediler adımlarını. Yaşlılar yolunu gözlediler, ellerini tutsun, hatırlarını sorsun diye.

Dört gündür suda olması nedeniyle şişmiş, bembeyaz kesilmiş cesedine önce kimse dokunamadı. Bakamadı. Bulanların çaresizliği, bütün düşünceleri de dondurmuytu. Ama akılları çalışmadan önce yürekleri, gözyaşları dayanamadı ve bıraktılar kendilerini. Hepsi bir köşeye çekilip yere çömeldi ve elleriyle yüzünü kapatıp sessizce gözyaşı döktü. Nice sonra Samed'in cesedini, büyük bir saygıyla ve özenle kucaklarında Hurmalı köyüne getirdiler. Köyde jandarma komutanlığının sağlık memuru, "Suda boğulma" tanısı koydu. Resmi işlemler bitince, Samed'in cesedi özenle sarılıp sarmalanıp bir katıra yüklendi. Köylülerle birlikte iki gün bir gece boyunca yürüdüler. Hiç konuşmadan. Çok az mola vererek. Gece gündüz demeden. Hep önlerine bakarak. Sonunda ilçe jandarma bölge komutanlığına ulaştılar. Buradaki işlemler de tamamlanınca, Tebriz'e yola çıktılar. Oradan hareket ettikten üç gün sonra Samed'i 11 Eylül 1968 günü Tebriz'in İmamiye Mezarlığı'nda sevenlerinin gözyaşları arasında toprağa verdiler. Mezar taşında öldürüldüğü tahmin edilen 31 Ağustos tarihi yazıyordu.

Mahir cenaze töreninde gözyaşlarının mezarlığa boşalmaması için kendini zor tutuyordu. Göz pınarları patlayacaktı. Ama dik durmalıydı. Defin töreni boyunca, dik kalmalıydı. Gözyaşlarını boynunda zincir yapmak istemiyordu. Sonra, gider bir yerlerde ağlardı nasıl olsa. Yalnız, tek başına, kimseye göstermeden.

Mezardan en son ve tek başına Mahir ayrıldı. Defin törenine katılanlar lokale gittiler. Ama o Golestan Parkı'na gitmeyi tercih etti. Samed'le kerelerce geldikleri, saatlerce yürüdükleri parka. Banklarda oturdu, düşündü, kalktı, yürüdü. Zaman zaman yeşilliklerin arasına girip ağladı, elleriyle yüzünü kapatıp. Kollarının yeniyle yüzünü silip çıktı yeşilliklerin arasından, yine yürüdü. Kendisini yalnız hissediyordu. Çevresinin boşaldığını ve tek başına kaldığını düşünüyordu. Bu düşünce onu telaşlandırdı. Ne yapacağını bilse de nasıl yapacağı konusunda hep Samed'le konuşurdu. Ama şimdi? Yine yürüdü. Meğer yaşamının ne kadar önemli bir bölümünü doldurmuştu Samed. O ölmeden bunun farkında değildi. O da hissettirmezdi zaten. Ama doldurdıklarını alıp gitmişti şimdi. Mahir böyle sanıyordu. Bu nedenle ortada kaldığını düşünüyordu. Aklıyla düşünemiyordu. Hep duyguları, hep duyguları. Onlar da onun ortada kaldığını söylüyorlardı, çevresinin boşaldığını...

Aklı nice sonra kontrolü ele almaya başlayınca, haksızlık yapmaması gerektiğini fark etti. Aslında o kadar da yalnız değildi. Ayrıca Samed de bu mücadelede kişileri değil, örgütü ve örgütlenmeyi konuşurdu. Ve örgüt vardı. Örgütler vardı. Defin sonrası gitmediği lokal, yoldaşların buluşma yeri idi. Demek ki oraya zaman ayıracaktı bundan böyle. Oradan çıkacaktı mücadele araçları. Oradakilerle birlikte yürüyeceklerdi mücadele yollarında. Mahir de Samed'i yanında hissederek, onunla yarım kalan yolculuğunu tamamlamaya çalışacaktı. Ondan güç almayı sürdürerek atacaktı adımlarını.

Bunları düşünebilmiş olsa da o gün lokale değil, eve gitti.

Samed'in kaybolduğu haberi geldiğinden bu yana, on iki gündür Samed'den başka bir şey düşünmediğinden, okul aklına bile gelmemişti. Evde elini yüzünü yıkayıp sedirin üzerine oturduğunda, on beş gün sonra okulların açılacağını anımsadı.

Bu on beş gün içinde lokale gitmeyi ihmal etmedi. Ara ara Samed'in kitaplarını basan yayıncıya giderek, elindeki kitapları aldı ve evinde bir yerde sakladı. Onlar depoların karanlıklarında yalnız bırakılmamalıydı. Gün görmeliydiler. Olmaları gereken ellere ulaştırılmalıydılar, çocukların saf ve temiz ellerine. Bunları düşünmek, bu kitapları dağıtmayı akıl etmek için heyecanla doldurdu Mahir'in, duyguları kıpır kıpır etti.

Bu öğretim yılında köyde zaten yalnız olacaktı. Samed'le vedalaşıp, kendi köylerine gideceklerdi. Şimdi vedalaşmadan, ama Samed'i de yanına alarak köyüne gitti. Bu dönem de onun desteğini almayı sürdürecekti. Ona soracakları vardı. Henüz her şeyi öğretmemişti Mahir'e. Çünkü acele etmezdi. Bilgileri doğrudan beynine sokup, beynin sonsuzluğunda erişilmesi zor bir yörüngeye oturmalarını istemezdi. Sindirme yolculuğu yapmalıydılar. Bu nedenle hep gözlerinin içine bakardı karşısındakinin. Kendi gözlerini kısar, bilgilerin yolculuğa başlayıp başlamadıklarını görmeye çalışırdı.

Onunla birlikteyken öğrendikleriyle başladı işe. Yarım bir şevkle koyuldu hazırlıklara. İçindeki yarımılığı hissedince kızdı kendisine.

Samed de kızardı bu duruma. Öyleyse şevkinin kırılmasına asla izin vermemeliydi. Okulu yavrularına hazırlamaya koyuldu.

Kaldıkları odadaki masasının yarısını hep Samed' ayırdı. Kalan yarısını kullandı. Samed'in yatağını her gün derli toplu tuttu.

Yanında Samed, yavrularının karşısına çıktı okulun ilk günü. Ertesi gün gelmeyenlerin peşine düştü. Muhtara gitti. Ailelerine gitti. Birkaçının daha gelmesini sağladı.

Otuz altı öğrencisiyle her gün, hatta hafta sonları birlikte yaşamaya başladı. Bazılarının cumartesi pazar çobanlıklarında onlara eşlik etti. Bağ bahçede ailelerine yardım etti. Kış yaklaşırken, teneke sobanın delinen yerlerini onardı. Odun stokladı.

Mutluydu, coşkuluydu.

Fırsat buldukça, Samed'in eğitim reformu üzerine yazılarını, öykülerini okuyordu. Her okuduğunda yeni şeyler öğreniyordu. Gözünden kaçanları fark ediyordu.

Ayda bir Tebriz'e iniyor ve lokale uğruyordu. Bazı belgeleri büyük bir özenle saklayıp sonra inceliyor ve okuyordu.

Tebriz'e inişlerinde, kaç gün kalıyorsa her gün İmamiye Mezarlığı'na uğruyordu.

Kardeşleri ve yoldaşları defin töreninden sonraki günlerde Samed Behrengi'nin mezarı başına, Behrengi'nin saçlarının küçük kara balığa benzediği bir resminin bezendiği ve üzerine şu ifadenin kazındığı bir mermer başlık koymuşlardı: *"Samed, Aras'ın dalgalarıyla denize kavuştu."*

Mahir ziyarete her gelişinde önce, dik duran mermer başlığın üzerindeki, İran'lı şair Mustafa Rahimi'nin şiirini yüksek sesle okurdu:

"Ey vefasız bahar / Dün benim yaşamıma nazlı bir rüzgâr gibi geldiğin zaman / Getirdiğin çiçeklerin kokusu benim aklıma alırdı / Ama artık senin goncaların benim kalbimde açılmayacak / Senin ay mehtabının güzelliği benim kara gözlerimde kaldı / Senin ateşten alevlerinin savrulması benim ruhumda söndü."

Sonra Samed'in saçlarına benzetilen küçük kara balığa odaklanır ve gözlerini kapatır. Onunla yeni bir yolculuğa çıkar. Hep denize ulaşma çabasıyla gezinirlerdi nehirde. Hiç susmazdı küçük kara balık. Hep anlatırdı. Meraklarını, hayallerini, korkularını... Kara Balığın, "Bugünlük buraya kadar," demesini beklerdi gözlerini açmak için.

Sonra mezar taşının üzerine oturur, Samed'le konuşmaya başlar. Yaptıklarını anlatır, sonra susar, ne dediğini dinler.

Ardından yanında getirdiği çiçekleri mezara bırakır, elleriyle toprağını okşar ve ayrılır. Daha güçlü duygularla ayrılır mezarlıktan. Daha pekişmiş bir kararlılıkla.

Köyde bolca zamanı oluyordu düşünmeye. Özellikle hava karardıktan, el ayak çekildikten sonra... Okul binası ve kaldığı yer tam bir sessizliğe bürünürdü. Hiçbir yapay aydınlanma olmadığından, gök yüzü oturma odasına dönüştürdü. Tebriz'i düşünürdü. Daha çok da Tahran'ı... Orada daha karışık durumlar. Kendisinin elinden geldiğince verdiği katkıların yeterli olmadığını düşünmeye başladı. Başka dostları daha fazla risk alırken, kendisi... Rahatsızlık duydu. Bir akşam uykusunu kaçırdı bu düşünce. Gündelik yaşamların içinde kaybolup gitmenin anlamı yoktu. Daha fazla sorumluluk almak gerekiyordu.

Uzun süre düşünüp değerlendirdikten sonra bir karar noktasına gelmişti. Yine bir yıldızlı geceydi. Yine sonsuzlukla sonluluğun içi içe geçtiği bir andı. Yıldızların yeryüzüne inip inip çıktıkları bir akşamdı. Siyasal bir tercihte bulunmuş, TUDEH'in siyasal mücadelesinde yer almaya karar vermişti. Diğer örgütlerin silahlı mücadele hedefleri kendisine yakın gelmemişti. TUDEH daha düzen içi bir mücadele hattını savunuyordu. Haklar mücadelesi, özgürlükler mücadelesi, demokrasi talebi...

Artık her Tebriz'e inişinde lokalde beraber olduğu bazı arkadaşlarıyla işçilerin örgütlenmesine zaman ayırıyordu hafta sonları. Fabrikalara gidiyor, fabrika dışında buluşuyor, sendikal örgütlenmeye çaba harcıyordu.

Amaç, şah rejiminin devrilmesiydi. Cumhuriyetti, demokrasiydi. Monarşi rejimini devirmek öncelikli hedefleriydi. Petrol gelirlerinin halkın refahına aktarılması hedefleriydi.

Eylül'dü, kardi kıştı, dondurucu ayazlardı, çaydı-katıktı, bahardı derken günler geçip gidiyordu. Bir öğretim yılı daha sona ermişti.

Tebriz'e indi. Ve yaz boyunca örgütlenme çabalarının içinde yer aldı. Zaman yaratarak, yakın köylere gidip Samed'in kalan kitaplarını dağıttığı da oluyordu.

Lokalde Samed'in ölümünün birinci yılı için hazırlıklar da yapılıyordu. Anma töreni mezar başında anmayla başlayacak, lokalde devam edecekti. Mezarı başına yirmi beş dostu geldi. Daha anma başlamadan, başka gelecek olanları beklerken, şahın muhafızları mezarlığı bastı ve hepsini gözaltına aldı.

Yirmi beşini de kapalı ve eski bir aracın içine bindirdiler. Bindirirken hepsinin gözlerini siyah bandajla kapattılar. Ellerini ters kelepçe yaptılar. Havasız bir araçta buram buram terliyorlardı. Kimse konuşmuyordu. Böyle durumlarda konuşmamak en temel ilkeleriydi.

Neresi olduğunu bilmedikleri bir merkeze götürüldüler. Araçta bir süre beklettiler. Sonra indirip, sorgu sual olmadan, iteleyle kakalaya hepsi hücrelere kapatıldı. Kapılar kapatılmadan önce ellerindeki kelepçeler çözülüp gözlerindeki bandaj çıkarıldı. Gözleri açılınca, gardiyanı gördü Mahir. Hücresinin demir kapısını kapatırken "Hadi Bakalım! Şaha karşı çıkmak neymiş?" diye homurdandı gardiyan, salyalar saçıyordu dudaklarının arasından. Kerelerce döndürdü kapının kilidini. Ve mutlak karanlığın içinde buldu kendisini Mahir.

İlk kez hücreye atılmıştı. El yordamıyla hücreyi keşfe çıktı. Ayağı bir sedire takıldı. Yokladı. Bir tahta parçası. Sonra bir tenekeye takıldı. Teneke gürültüyle devrildi. Onu yerine koydu. Başka da bir şey yoktu hücrede. Koku, karanlık ve sonsuzluk.

Sedirin üzerine oturdu.

İlk aklına gelen Samed oldu. Burada da yalnız bırakmamıştı kendisini. En zor günlerinin gecelerinde hep yanında olduğu gibi, yine yanı başındaydı. Beyaz dişleri hücrenin karanlığına meydan okuyordu. Ama bıyıkları kalkık değildi.

Ve Samed'le birlikte geçirecekti hücre günlerini. İlk kararı buydu. İkinci kararı ise, bu zifır karanlıkta olmak yerine, hep köydeki kulübenin

kapısının önünde bulutsuz gecelerde düşünecekti kendisini. Yıldızlı, mavi, sonsuz gecelerde. Arada bir köpek havlamalarının duyulduğu, som sessizliğin hüküm sürdüğü gecelerde. Yalnızca damarlarında akan kanın sesinin duyulduğu oturmalarında. Sırtını kulübenin duvarına dayamış, sonsuzlaştığı yalnızlıklarında. Orada nasıl güzel günleri düşünerek sabahlara uyanmışsa, sürdürecekti bunu. Kulübenin tam karşısında, eğilmeden duran kayaları düşünecekti.

Bir rutin yaşam başlamıştı. İki-üç günde bir işkenceye götürülme, kendine gelinceye kadar tahtanın üzerinde yatma, arada bir ne verilerse yediği çok az azık. Kendine gelince yine yıldızlarla buluşma. Sonra yine götürülme...

Zamanı unutmuştu artık. Zamansız bir dünyada yaşar gibiydi. Hiçbir ânın diğerinden farkı yoktu. Gün batmıyor, doğmuyor, horozlar ötmüyordu. Yalnızca bir şeyler vermek ya da işkenceye götürmek için gelen gardiyanlar dışında aynışmış günlerdi. Bazı günler yaşadıklarını yaşayıp yaşamadığını bile ayırt edemiyordu.

Her gün bir masal okumaya karar verdi. Belleğine depoladığı masalları okuyacaktı.

Ulduz ile Kargalar'la başladı. İlk okuduğu öyküydü. Saman defterden, orijinalini okumuştı. Sonra *Küçük Kara Balık*... Onun okumaları iki gün sürüyordu. Çünkü küçük kara balık haşarı ve meraklı bir balıktı. Yolculukları uzun sürüyordu. Girip çıkmadığı kovuk kalmıyordu. *Kar Tanesinin Serüveni*, *Pancarlı Çocuk*, *Kel Güvercinci*... Masalların hepsi belleğinde capcanlı duruyordu. Hasarlanmamış biçimde. İşkenceler sırasında bedenine çok zarar veriyorlardı. Ama beynine erişmeyi beceremiyorlardı. Nasıl bir koruyucuydu beyin! İsteddiği an kapılarını açıyor, o masalın çıkmasına izin veriyor, sonra kapıları sıkı sıkı kapatıyordu. İyi geliyordu masal okumalar.

Nasıl olsa buradan çıkacaktı. Ölmemeye kararlıydı. Onlar öldürmek isteseler de ölmemeye karar vermişti. Yine yavrularıyla buluşmanın hayallerini kurmaya başladı. Onlar için hazırlık yapmalıydı. Kendini, eksiklerini gözden geçirmeliydi. Bu konuda da Samed yardımcı oluyordu ona. Samed'in bazı makalelerini de her fırsatta yeniden gözden geçiriyordu.

Hiç kimseyle görüşmeden, uzun bir zaman geçti. Saymadığı için ölçemediği, belki birkaç ay, belki birkaç yıl... O ânı, buradan çıkacağı ânı beklemekten başka yapabileceği bir şey yoktu.

Vardı aslında, ihanet etmek... Öyle diyorlardı, onu ihanet etmeye zorluyorlardı, özendiriyorlardı, “Konuş, anlat! Hemen bırakalım seni...” İşkencelerde dilsiz oluyordu. Belleğinin kilitlenmiş kapılarının anahtarını hücrede bırakıp çıkıyordu. İşkencelerde küçük kara balık çıkıp geliyor, “Hadi” diyordu. Sonrasını anımsamıyordu.

Hiç beklemediği bir gün, tam yeni bir masala başlayacakken, yine işkenceye götürmek için hücreden çıkardıklarını düşündüğü bir gün onu bir koğuşa götürdüler. Mezarlıktaki yoldaşlarından bazıları da vardı orada. İlk öğrenmek istedikleri şey, hangi günde olduklarıydı. 1970 yılının Mart ayındaydılar. Altı aydan fazla zaman geçmişti. Her birinde farklı izleri vardı geçen altı ayın. Zor yürütenler, yüzlerinde derin yara izleri olanlar, zor konuşanlar. Bazılarının bacakları bedenlerini zor taşıyordu. Saç-sakal birbirine karışmıştı. Bakışlarıyla sarıldılar birbirlerine. Yüreklarını kenetlediler. Olan bir şey yoktu. Havalara uçmayı gerektirecek kadar mutlu olunacak durum değildi koğuşa gelmek. Ama hiç olmazsa konuşabileceklerdi. Birbirlerine temas edebileceklerdi. Sırt sırta verebileceklerdi.

İlk mahkemeye yılsonuna doğru çıkarıldılar. O zamana kadar kimseyle görüştürülmediler.

Mahkeme salonundaki tahta sandalyelerin üzerine oturtuldular. Yargıçları beklerken, bir genç avukat onlara yaklaştı.

“Sizleri ben savunacağım,” dedi, “Benim adım Forouzan.”

Bir lise öğrencisi kadar genç bakışlarıyla baktı hepsine. Yüzü tanımsız bir masumiyet ve gülümseme doluydu. Kara gözlerinden kömür ateşi fişkırıyordu. Makyajsız ve sade yüzünde özenle yapılmış gibi duran doğal kaşları, yeni allaşıyormuşçasına dudakları ve yüzünün ortasında toplu düzgün burnu, orta boylu ve kilosuz bir bedeni vardı. Mahir’le göz göze geldiklerinde azıcık duraladı. Bakışları değdi Mahir’in yüreğine. Mahir yaşadığı sarsıntıyı ele vermek istemedi. Gülümsedi yalnızca.

Avukat söz kendisine geldiğinde, “Müvekkilleriyle bugüne kadar görüştürülmediğini, savunma hazırlayabilmesi için zaman verilmesini,

müvekkilleriyle de görüştürülmesini,” talep etti. Bunu meydan okurcasına söyledi. Dimdik, düzgün cümlelerle, dobra dobra. Yüreğindeki cesaret ses tellerine yansımıştı.

Talebi yerine getirilmişti. Her ay bir kez görüşmeye başlamıştı Forouzan içerdekilerle. Altı ay sonraki duruşmaya hazırlanıyordu. Suçlamaları tam da öğrenememişti. Müvekkillerinin neyle suçlandıkları netleşmemişti. Lokal, kendisini, içeri alınanları savunmakla yetkilendirmişti. Babası da şah rejimine karşı bir hekim olan Forouzan, öğrenciliğinden bu yana demokrasi savunuculuğu yapmış, Tahran’da tamamladığı hukuk eğitiminden sonra Tebriz’e dönmüştü. Olayların, süreçlerin, yaşananların farkında olan bir kadın olarak, bu davalarda kendi isteğiyle görev almıştı.

Mahir’le yaptıkları ilk görüşme, avukat-müvekkil ilişkisi çerçevesinde geçmiş gibi görünse de aradaki tül kaldırıldığında başka bir tablo çıkıyordu ortaya. Mahir yaşamında ilk kez, yüreğinin baskısını duyuyordu. Kendini tutamıyordu. Düşünmeden edemiyordu. Bunu dışa vurmamaya çalışsa da daha bir neşeli, mutlu, hatta uçarı olmuştu. Açık seçik belliydi bu. Her görüşmeden sonra gün saymaya başlıyordu. Duruşmadan bir ay önceki görüşmelerine daha bir hazırlanarak gitmişti. Pantolonunu ütüleyecek hali yoktu. Yeni bir gömlek alacak durumda da değildi. Ama olanları temizlemişti hiç olmazsa. Pantolonunu yatağının altına koymuştu birkaç gün. Gömleğini sıkmadan ıslak ıslak asmıştı.

Görüşmede savunmayı bir kez daha gözden geçirdiler. Mahir yaşamının hiçbir döneminde silahlı mücadele içinde olmamıştı. Bu konuda bir eylemde de yer almamıştı. Onun mücadelesi, haklar ve özgürlükler mücadelesiydi. Sendikal haklar mücadelesini gizlemeye gerek yoktu.

Bunları konuştuktan sonra, Mahir, kendisinden iki özel ricada bulundu. Kendisinin ziyaretine gelemeyen annesine-babasına özel olarak uğramasını ve iyi olduğunu söylemesini. İkincisi, daha zor bir görevdi. Öğretmenlik yaptığı köye gitmesini istiyordu. Kaç tanesini bulabilirse, öğrencilerine, yavrularına kendilerini terk etmediğini, onları bırakıp gitmediğini anlatmasını rica ediyordu.

Çıktıkları o duruşma on bir kez yinelendi. Hiçbir duruşmada hiçbirini serbest bırakmadılar. Kendilerini “yer altı faaliyetleri yürütmekle”, “şaha karşı silahlı mücadele örgütlemekle”, “gizli örgüt kurmakla” suçluyorlardı. Müebbet hapis cezası istiyordu savcı.

Her görüşmelerinde, Forouzan ve Mahir ilişkisi başka bir noktaya doğru evriliyordu. Bu, saklanamaz, gizlenemez bir gerçektir. Ama ikisi de bu konuya girmeye korkuyordu. Sanki girerlerse bu rüya bitecekmiş gibi geliyordu ikisine de. O nedenle adı konulmamış bu yangın, yüreklerini yakmayı sürdürmeliydi. Bunu bile bile kabullendiler. Zorlamadılar. Üzerine gitmediler. Nereye gidecekse oraya gidecekti. Var olan fiziksel gerçeklikte, nereye kadar gidebilirdi ki zaten?!

Mahir bu duygularını yalnızca bir tek yoldaşına açabilmişti. Daha doğrusu o Mahir'deki canlılığı fark edince kenara çekip sormuştu. Gizlememişti Mahir de. Hiç olmazsa onunla paylaşabiliyordu bazı duygularını. Tamamen kendi içinde yaşaması, taşınması kolay olmayan bir durumdu. O kadar Platonizm hapishane koşullarıyla nasıl da çelişiyordu. Yaşadıkları ortamlar, pembe rüyalar görmeyi ilişkilendirmek olası değildi. Gerçi Mahir'inki gösterişçi bir duygu değildi. Ama yaşamamıştı daha önce böyle bir şey. O nedenle yaşadıklarını yadığamasa da mucize olarak da görmüyordu.

Gardiyanlardan bir şeyler talep etme hakları çok sınırlıydı. Mahir bir saman defter ve kurşun kalem istedi. Bu duygularını yazmak istiyordu. Yazmazsa, bir türlü ifade etmezse, duygular kendini hep gergin ve tetikte tutacaktı. Adına şiir mi denir, ne denirse, yazıyordu. İyi gelmişti yazmak. Duygularını kâğıda dökmek, yaşamına başka bir anlam da katmıştı.

Forouzan, dışarıdaki gelişmeleri anlatıyordu her görüşmelerinde. Petrolün İran'ın elinde en büyük koz olduğu dönem, 1970 petrol krizinin patlak vermesinin ardından sona ermişti. İhracat yirmi kat düşmüştü. Ama büyük fabrikalarda çalışan işçi sayısı üç buçuk milyon dolayındaydı. Çarpık kentleşme almış başını gidiyordu. İnsanlar kentlere göç etse de yoksulluk temel sorundu. Çelişkiler derinleşiyordu. Açlık temel sorunlardan diğerydi.

Bugünlerin içinde, 1975 yılının son duruşmasına gittiler. Yine gidip geleceklerini düşünüyorlardı. Bu nedenle “gidip-gelsek” diye çıktılar koşullarından elleri kelepçeli olarak. Mahir için bu tam bir gidip-gelmek değildi. Hiç olmazsa Forouzan'ı, aralarında demir parmaklıklar olmaksızın görebiliyordu. Tesellisi buydu.

Ama duruşma sırasında savcı hiç beklenmedik bir anda, içinde Mahir'in de yer aldığı beş sanık hakkında “serbest bırakılma”, “yargılamanın

tutuksuz sürmesi” talebinde bulundu. Sanıklar da avukat da buna şaşırmış, birbirlerine bakmışlardı. Yargıç da bu talebe uymuş, beş kişinin serbest bırakılmasına karar vermişti.

Mahir ve dört kişi oturdukları yerde kaldılar. Yaklaşık altı yıldır içerdeydiler. Benimsemiş olmaları ki, bir tepki vermediler. Havaya zıplayacak halleri de yoktu. Bu, içeride kalacak olanlara saygısızlık olurdu. Önlerine bakıp göstermemeye çalışarak kırık bir tebessümle yetindiler. Hazırlıksız yakalanmışlardı. Şaka değilse bu, olabilecek en büyük sürprizdi.

Yargıç oturumu kapatmıştı.

Avukat, “Ben formaliteleri tamamlayacağım. Bitince size haber verirler zaten. Kapıda bekleyeceğim,” dedi.

Tutukluları, içlerinde biraz sonra serbest bırakılacaklarla birlikte götürdüler.

Avukat bir koşu formaliteleri tamamlamaya koyuldu. Akşama kadar uğraştı bu işler için.

İşlemler tamamlanınca da serbest bırakıldılar.

Hapishanenin kapısından dışarı çıktıklarında sudan çıkmış balığa dönmüşlerdi. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Çevrelerine, kışın “Geldim” dediği gökyüzüne şaşkın şaşkın bakıyor, sert ve soğuk havayı ciğerlerine çekiyorlardı. Sevindikleri yüzlerinden okunuyordu, ama akıllarının bırakılmayan arkadaşlarında kaldığı da bir gerçektir. Dört kişi, evlerine gideceklerini söylediler. Gelen bir toplu taşıma aracına binip oradan ayrıldılar.

Annesiyle babası kendisinin içeriye düşmesinden sonra köylerine dönmüşlerdi. Böyle biliyordu. Bu nedenle Forouzan, “Seni gitmek istediğin yere götüreyim,” dediğinde, şaşırmıştı. Nereye gidebileceğini bilmiyordu. Tebriz’de gideceği yer yoktu. Ancak dışarıdaki yoldaşlarından bazılarının evlerine gidebilirdi. Onların da eski evlerinde oturup oturmadıklarını bilmiyordu. Forouzan’ın gözlerinin içine baktı, “Bir şey öner,” dercesine.

Anlamıştı Forouzan. Mahir’i evlerine götürecekti. Ama gizli servisin kendilerini izleme olasılığına karşı önlem alması da gerekiyordu. O

nedenle onu alacağı yeri kendisine söyleyerek ayrıldı yanından. Mahir gelen ilk araca binerek Tebriz’e doğru yola çıktı. Kentte bir noktada indi. Ara sokaklarda gelişigüzel yürüdü, zaman zaman arkasına bakarak. İyi bilirdi ara sokakları. Bir saat sonra Forouzan’ın dediği yerde bekliyordu. Temkinli biçimde sağına-soluna bakıyordu. Sabit duran insanları özellikle inceliyordu. Bakınırken önünde araç durdu. Yine sağa sola bakınarak bindi araca.

Davetsiz konuğu güler yüzle karşıladı konuksever anne ve baba. Belli ki Forouzan haber vermişti. Annesi çay demlemişti. Yanına kek de koymuştu. Kek! Nasıl bir lükstü şu anda. Çayı içip keki yerken, birlikte bir değerlendirme de yaptılar. Sonra ömrünün en keyifli banyosunu yaptı Mahir. Ardından çoktan unuttuğu bir yemek masasında buldu kendisini. Utanmasa eliyle tüm yemeklere saldıracaktı. Tuttu kendisini. Ölçülü yedi. Ama yemek sonrası yatak ve uyku var ya! Son on yılın en keyifli uykusunu uyudu. Rastlantı Forouzan’ın babasının bedenine yakın bir bedeni olduğundan her giysisinden verdiler Mahir’e. Ertesi gün, kendisine bir valiz hazırladılar. Forouzan, Mahir’i evin arka kapısından çıkararak, kendisini nereden alacağını söyledi. Sonra ana kapıdan çıktı. Arabayı çalıştırdı. Söylediği yerde bekleyen Mahir’i aldı ve anneannesinden kalma kentin dışındaki çiftlik evine götürdü.

Kâhyaya ve karısına sıkı sıkı tembihledi. Bu evde kendilerinin dışında kimse kalmıyordu. Mahir’i besleyecekler ve koruyacaklardı. Sadık insanlardı. Bu uyarının ne anlama geldiğini biliyorlardı. Forouzan, Mahir’i kalacağı odaya götürdü. Anladığı kadarıyla burası Forouzan’ın odasıydı. Ama kâhyanın karısı Mahir için hazırlamıştı. Rafları kitaplarla dolu bir odaydı. Bir yatak, bir masa, sandalye vardı. Yerde eski bir Acem halısı. Ucu başı belli olmayan tarlalara bakan bir pencere. Daha ne olsundu?!

“Sen burada dinlen. Düşün. Gündüzleri dışarı çıkmamaya çalış. Yürüyeceksen hava karardıktan sonra yürü. Ben ara ara geleceğim.”

“Ne diyeceğimi bilemiyorum. Nasıl teşekkür edeceğimi...”

“Bunları teşekkür etmen için yapmıyorum. Kendini toparlaman için yapıyorum. Sağlıklı konuşacak zaman bir an önce gelsin diye...”

Ve ayrıldı Forouzan. Arabasına bindi ve gitti.

Koridor penceresinden izledi onu Mahir. Önce tuvalete gitti. Sonra odaya döndü. Sandalyeyi camın önüne çekti. Dirseklerini pervaza dayadı ve düşünmeye başladı. İlk kez bu kadar gerilimsiz, kaygısız biçimde aklında, duygularında dolanmaya başlamıştı. En temel soru, “Bundan sonra ne yapacaktı?”

Bu soruyu Forouzan’sız yanıtlamıyordu. Hangi çözümü düşünse içinde o vardı mutlaka.

Ne yapıyordu acaba? O da Mahir’i düşünüyor muydu?

Sonra yine tarlalara odaklanıyordu. Şimdi kıraç bir bozkır gibi görünen bu tarlalar, bahara çıkarken yem yeşil olacaktı, ekinlerle kaplı olarak.

Kendi ekinlerini ellerinden almışlardı. O da ekerdi, emek verirdi, başaklarını okşardı ekinlerinin. Her yıl yeniden yapardı bunu. Baharı onun için çok severdi. Ekinlerinin boy verdiğini gördüğü için dört elle çekerdi. Artık köye, okula dönme olasılığı yoktu.

Ama bildiği tek şey de öğretmenlikti. Başka ne iş yapabiliirdi ki? Bildiği başka bir şey de yoktu. Aldığı eğitim öğretmenlikti, tattığı mutluluk öğretmenlikteydi. Bu alana dönemediği sürece, boş boş oturacak durumu yoktu?

Radyodan haberleri dinliyordu. Dış dünyayla güncel tek bağlantısı radyoydu. Bir de kısa dalgası olsaydı da yurt dışından yayın yapan radyoyu dinleyebilseydi.

On gün gündüzleri evden hiç dışarı çıkmadı. Kâhya ve karısı, ona özenle bakıyorlardı. Yemeğini düzenli getiriyorlardı. Kadın odasını düzenli temizliyordu.

Akşam hava kararınca, bahçenin duvarlar tarafından gizlenen bir bölümünde yürüyüş yapıyor. Kısa kısa koşularla, hareketlerle terliyor, bedenini diriltmeye çalışıyordu.

Yeni yıla evde tek başına girmişti. Forouzan gündüz gelmiş, yeni yılını kutlamıştı. Akşam aile çevreleriyle bir kutlama yapacaklardı. Kendisini davet edemezdi.

Yeni yıl yeni bir başlangıç olmalıydı. Bu başlangıcı yapacak duruma gelmişti. Bedeni toparlandı. Ruhunu dinlendirdi. Aklının pencerelerini temizledi. Netleşmiş, basitleşmişti.

Yeni yılın ilk günlerinden birinde Forouzan'la net biçimde konuştular. Mücadeleyi kaldığı yerden sürdürecekti. Halkın örgütlenmesi için daha fazla zaman ayıracaktı. İşçilere daha fazla zaman ayıracaktı.

Ama her şeyden önce çalışması gerekiyordu. Bildiği tek iş öğretmenlikti. Ne yapabiliirdi? Örneğin kendi çevrelerinde, durumu iyi olan ailelerin çocuklarına ders verebilir miydi? Böyle bir organizasyonu yapabilir miydi? Olmazsa bir fabrikada işçi olarak da çalışabiliirdi.

“Düşünelim,” dedi Forouzan, “Babamla da konuşurum...”

Sonra İran'ı anlatmaya başladı. Toplumda korku olsa da bir hareketlenme de vardı. Şah kontrolü elde tutuyor gibi görünse de İran halkı kendi oylarıyla işbaşına getirdiği Mussadık'ın ABD tarafından darbeyle devrilmesini unutmadan muhalefeti yükseltmeye başlamıştı. Şah'ın ağır baskılarına karşı toplumun her kesiminden sesler yükseliyordu. Şahın baskıyı daha da artırması bekleniyordu. İran'da işçi hareketi güçleniyordu ve tepkileri hissedilir olmuştu.

Anlattıkları doğru çıktı. Yıl içinde yoksulların yaşadığı güney Tahran'da gecekondu yıkımına karşı direniş gerçekleşmişti. Gecekonduarda yaşayan binlerce insan direndi ve sonunda elli bin kişilik bir gösteri gerçekleşti. Gecekondu yıkımı durduruldu.

Ardından grevler başladı. İran üç yıl boyunca yüzlerce grev ve fabrika işgaliyle karşılaştı.

Mahir, bu koşullarda çocuklara ders vererek yaşamını sürdürmeye başlamıştı. Fazla para kazanmasına gerek yoktu. Yaşamını döndürse yeterdi. Ayrıca dersler, çocukların okuldan geldiği saatlerden sonra başlıyor, akşam yemeğinden önce bitiyordu. Bu, kendisine bol zaman kalması demekti. Cumartesi ve pazar günleri, özellikle öğleye kadar zaman ayırıyordu öğrencilerine. Sonrası Forouzan'a ve işçilere aitti.

Küçük bir ev kiralamıştı kendisine kentin merkezinde. Kendisini güvende hissediyordu. Ve hiç olmazsa Forouzan'la yalnız kalabiliyorlardı.

Yalnızlıklarını özlüyorlardı.

Ayrılıklarını kısaltmak için ne gerekiyorsa yapıyorlardı.

Baş başa kaldıklarında saatlerce birbirlerine bakıp konuşuyorlardı.

Mahir, Forouzan'ın ilk elini tuttuğu zaman bedeninde yükselen ateşle yaşıyordu.

O ateş hiç düşmedi. Hep kırk derecenin üstüydü.

Her fırsatta birlikteydiler artık.

Mahir düzenini kurmuş, yaşamını döndürecek duruma gelmişti. Sevdığı, bildiği işi yapıyordu. Bu da onu mutlu ediyordu. Yoldaşlarıyla birlikte Şaha karşı mücadele ediyorlardı. Bu da başka bir mutluluk nedeniydi.

Ama onu esas mutlu eden, Forouzan'la birlikteliği idi. Bunu mutluluk kavramıyla açıklayamıyordu. Başka bir kavramı olmalıydı anlatmak için. Onu henüz bulamamıştı.

1977 yılında her ay yaptıkları gibi, yine Samed Behrengi'yi ziyarete gelmişlerdi. Cumartesi günüydü. Başka mezarlarda da tek tek ziyaretçiler vardı. Onlar Samed'e karşı kendi ritüellerine göre saygılarını, sevgilerini, özlemlerini sundular.

Oradan Golestan Parkı'na gittiler.

Yürüdüler. Banklara oturdular. Sustular, konuştular.

Bir bankın üzerinde oturmuş gökyüzünü seyredelerken, aynı anda dönüp gözlerinin içine baktılar. Aynı anda “Evet” dediler ve sarıldılar birbirlerine.

Bu kararlarını Forouzan'ın annesi ve babası temkinli karşılarsalar da olumsuz tepki vermediler.

Altı ay sonra sade bir düğünle evlendiler. Küçük çaplı tören boyunca, ellerini hiç bırakmadılar. Aynı gözlerle baktılar konuklarına. Bu sadeliğin içinde herkesin fark ettiği ikisinin birbirlerine olan sevgisiydi. Heyecanlarından, birbirlerine dokunmalarından, bakışlarından okunuyordu sevgi.

Balayı falan yapmadan ertesi gün önceki günkü yaşamları sürdürdüler, bir günlük bir kesintiye uğrayarak.

Çünkü baskılar artıyordu. Mücadele sertleşiyordu. Onlar da üzerlerine düşeni yapmalıydılar.

Forouzan bir yandan gözaltına alınan, yargılanan yoldaşları için verilen hukuk mücadelesinin aktif kişilerinden biri olarak koşturuyor, ama öte yandan evini ihmal etmiyordu. Evlerinin içinde kelebek gibiydi ikisi de. Bazen biri çiçek olup öbürüne konuyor, bazen de tersi oluyordu.

İki ay sonra, Forouzan Mahir’e “gebe” olduğunu söylediğinde, Mahir az daha bayılıyordu. Düşmemek için duvara tutundu. Sonra oynamaya başladı. Nice sonra Forouzan’ı kucaklayıp kaldırdı. Sonra akli başına geldi ve onu özenle yere bıraktı.

Ne yapacağını şaşırmıştı. Konuşmuyordu. Yalnızca hareketler yapıyordu. Evi dilsiz bir mutluluk doldurmuştu.

Şimdi yaşamları hem sert, ama aynı zamanda dikkatli geçecekti. Yaşamlarını alt-üst edencesine değiştirmediler. Kenara çekilip doğumu bekleyemezlerdi. Ama Forouzan’ın daha az yorulmasını sağlayabilirlerdi. Gerekli miydi? Böyle yapmaları gerektiğini düşünüyorlardı.

Zaman zaman doktora kontrole gidiyorlardı. Forouzan’ın babasının bir arkadaşının kontrolü altındaydı süreç.

Hiç tartışmamışlardı. Çocuklarının adı, erkek olursa Samed, kız olursa Ulduz olacaktı. Bu, sanki zaten belirlenmiş, yazılmış, kabullenilmiş bir sonuçtu.

Samed 1978 yılının nisan ayında doğduğunda, özellikle Tahran’da işçi mücadelelerinin ardından bağımsız işçi örgütleri yeniden gündeme gelmişti. Ağustos’ta işçi hareketi Şah rejimini olduğu kadar, destekçilerini de telaşlandırmaya başladı. Hareketin geldiği boyut öyleydi ki, şah 4 Ağustos’ta halka demokrasi vaadinde bulunmak zorunda kalmıştı. Ama artık çok geçti. 8 Eylül’de sıkıyönetim ilan edildi. 9 Eylül’de petrol işçileri greve başladı. Ardından basın grevi geldi. On binden fazla petrol işçisi ve dört bin basın emekçisi greve çıktı.

Toprak, şahın ayaklarının altından kayıyordu. Şah, attığı her adımda sonunu hızlandırıyordu.

Yeni yıl yeni doğumlarla gelecekti. Toplum sancılanmıştı artık. Bu sancıdan bir umudun doğması bekleniyordu. İlk kıvılcım 14 Ocak 1979 tarihinde çıkmıştı, şah İran'ı terk etmişti. Ardından Tahran'da İran'ın görmüş olduğu en yığinsal yürüyüş yapılmıştı. Polis yoktu, yasak yoktu, saldırı yoktu, su sıkma yoktu... Katılanlar nasıl istiyorlarsa öyle haykırıyorlardı.

Mahir ve Forouzan, Samed'i anneannesine bırakıp sokağa çıkmışlardı.

19 Ocak mitingini mollalar, monarşinin kaldırılması ve İslam Cumhuriyetinin ilanı talebiyle yapmışlardı. Bu nedenle kim liberal Musaddık ya da solcu şehitlerin resimlerini taşısa dayak yiyordu. Şahın polisi gitmiş, o zamana kadar görmedikleri mollaların milisleri devreye girmişti.

Mitinge katılanlar bunlara "birkaç kendini bilmez tepkisi" diye bakıyordu.

Ertesi gün gazetede, bir hırsızın genç mollalar tarafından yakalanıp, adına "İslam Mahkemesi" denilen bir yerel heyet tarafından otuz beş kamçı cezasına çaptırıldığı haberini okuduklarında, yine "Üç-beş sapsızın işi" dediler, Mahir gibi yoldaşları da.

1 Şubat 1979'da Humeyni Tahran'a döndü. Artık kontrol mollaların elindeydi. Kalanlar mutluydu. Şah devrilmişti. Amaç da bu değil miydi zaten?!

Bu nedenle "bira-şarap fabrikalarının yakılması", "sinemaların tahrip edilip filmlerin sokaklara atılması" gibi olaylar önemsizdi, münferitti. Büyütmeye gerek yoktu. Amaç, demokrasiydi, gelecekti. Böyle vaat edilmişti. Amaç, cumhuriyetti. Kurulacaktı. Böyle söylenmişti.

Ama "Müslüman kadınların yanında orospuların yeri yoktur" denilerek kadınlara örtünme zorunluluğu getirilmesi, bardağı taşırdı. Kabullemenin de bazı sınırları vardı. Özellikle üniversitelerde bu yüzden çatışmalar çıktı. Fakat şaha karşı mücadele veren örgütlerin ve aydınların bazıları bu çatışmalardan bile rahatsız olmuştu. Kadın sorununun güncelleşip ön plana geçmesini istemiyorlardı. "Temel çelişki, emperyalizmle ve kapitalizmle olan çelişkiydi." Kadının örtünme sorunu tali çelişkiydi. Bunun temel çelişkinin önüne geçirilmemesi gerekiyordu.

Forouzan'la bu konuyu konuşturlarken, Mahir mollalarla çatışmayı doğru bulmadığını ısrarla söylüyordu. Oysa Forouzan bu tekil gibi görünen davranışların kendi özgürlük alanlarını giderek daralttığının farkındaydı ve tepkisizliği kabullenmiyordu.

Mahir, devrimi kesintiye uğratmamak gerektiğini, bu türden olayların her devrimin ilk dönemlerinde yaşanan sıkıntılar olduğunu tekrar edip duruyor, önemli olanın molalarla yapılan "ittifak" ve "eylem birliği" olduğunu vurguluyordu. Humeyni'nin ve gerici burjuvazinin kuyruğuna takıldıklarını göremiyor, ittifak yaptıklarını sanıyordu.

Sokaklarda yaşananlar hiç son bulmadı. Şiraz'da "İslam Mahkemesi" eşcinsel ve fahişe olduğu gerekçesiyle dört kişiyi idam ediyordu. Benzer olay Tahran'da da gerçekleşiyor, üç fahişe ve üç eşcinsel kurşuna diziliyordu. Sesleri ve görüntüleriyle erkekleri tahrik ettikleri için kadın spikerler televizyondan kovuluyor; uyuşturucu olarak görülen müzik yasaklanıyordu. Alkol içen, kırbaç cezasına çaptırılıyordu. Kızların evlenme yaşı on sekizden on üçe düşürüldü. Parfüm, ruj, saç boyası, mücevher gibi kadın malzemelerinin yurda girişi yasaklandı. Kadın çamaşırı satan mağazaların vitrinlerine sütyen, kombinezon vs. koymasına bile izin yoktu. Kamu dairelerinde kadın memurlara tesettüre girme emri çıkarıldı.

Aslında birçok aydın kadının üye olduğu kadın dernekleri vardı. Onlar kendi küçük çevrelerinde "hamilelik tatilinin uzatılması", "eşit işe eşit ücret" gibi talepleri tartışıyorlardı.

Aydınlar hep aynı düşüncedeydi: Demokrasi ve özgürlüğe geçiş sancılarıydı bu tür vakalar! Abartmaya gerek yoktu.

Onlar hep "ana çelişki" üzerinde duruyordu...

Üç ay önce Humeyni, Paris'te komünistler de dahil olmak üzere her görüşün rahatça örgütleneceği bir demokrasiden, özgürlükten söz ederken, şimdi tüm solcuları, milliyetçileri ve liberalleri İslam düşmanı ilan etmişti.

Bu sözler üzerine ilk protestolarını yaptılar. Mitinge bir milyonu aşkın insan geldi.

Mollaların en iyi siyasi stratejileriydi: İşlerine gelmediği zaman hemen gündemi değiştiriyorlardı.

Referandum meselesini gündeme getirdiler. 1 Nisan 1979’da halka soracaklardı: "İslam Cumhuriyeti’ni istiyor musunuz, istemiyor musunuz?" Kuşkusuz bu bir oyundu; halkın yüzde 65’inin okuryazar olmadığı bir ülkede kim ne anlardı cumhuriyetten? Yapılan propaganda belliydi. Dediler ki: "İslam’a evet mi, hayır mı diyorsunuz?"

Aydınlar, solcular yine ve körlemesine bu oyunu bildiklerini söyleyip, "Önemli olan cumhuriyettir; serbest seçimlerdir, demokratik haklardır, özgürlüklerdir. İslam Cumhuriyeti bunu sağlayacaksa neden karşı çıkalım?" düşüncesinde ısrar ediyorlardı. Ancak bazı küçük kesimler bu oyuna gelmemek için referandumu boykot ettiler. Sonuçta, "Evet" diyen yirmi milyon, "Hayır" diyen ise yalnızca yüz kırk bindi.

Artık dizginler, Humeyni’nin, mollaların, “Devrim Muhafızları (Pasdaran)”nın eline geçmişti.

Bundan sonra gizlenmek, yakalanmamak süreci başlamıştı.

Bütün diktatörlerin erke aynı yollardan geçerek geldiklerini bile bile bu oyuna gelmişlerdi. Umutla akli doğru yerde buluşturamamışlardı. Doğru söylemeyenlerin söylemlerinden doğru bir şeyler çıkarma çabalarının boşuna olduğunu görememişlerdi. Başta Mahir evdeki değerlendirmelerinde bunları söylüyordu. Ama artık anlamı yoktu. Bildiklerini unutmamış olsalar da onların akıllarına yön vermesini engellemişler, şimdi katlanılması kolay olmayan bir durumla yüz yüze gelmişlerdi.

Taa ki Devrim Muhafızları o gün evlerini basana kadar, ellerinden bir şey gelmeden yaşamışlardı.

Deniz kollarını göğsünde kavuşturmuş, sandalyeye yapışmış, hareketsiz biçimde bakıyordu Samed’e... Teyzesinin anlattıklarından ve sonraki okumalarından babası ve annesi için yazabildiği öykü buydu... Böyle canlı tutuyordu babasını içinde... Annesini ondan hiç ayırmadan...

Samed, sakın sakın, “Bir şey söylemeni istemiyorum. Sen babanın öyküsünü anlatma. Babalarımız aynı tarihlerde kayboldular. Babanın 12

Eylül dönemindeki kaybolma hikâyesini anlatmıştın. Biliyorum zaten. İkisini bir arada kaldıramam şimdi. Söz veriyorum. Sonra sen bir kere daha, ne kadar anlatmak istersen o kadar dinleyeceğim. Ama şimdi değil...”

Deniz sustu... Bir şey demedi...

Samed de sessizliğe büründü...

Sokağın köşesine baktı yine...

Sanki bağrışmalar... Sanki annesinin “*Samed! Samed!*” diye ortalığı yırtan sesi... Sanki ortamda ne varsa yırtmakla kalmayan, anne yüreğinin yalvaran sesi... Sanki onu kucaklamak için uzanan ellerini havada yakalayan kapkara eller... Sanki zorla götürülen bir insanın odanın tabanında sürüklenen, sürtünen, direnen parmak uçlarının sesleri... Sonra, sonra mutlak sessizlik... Sanki ağlama... Bağırmadan, iç çeke çeke... Sümükleri akarak... “*Mâdar, mâdar,*” diye inleyerek... Onun geri gelmesi için yalvarırcasına... Nice sonra kapıdan içeri soluk soluğa giren bir kadın... Onu kollarına sarışı... Ve götürüşü... Evlerinden son çıkışı... Geri dönmemesine... Ertesi gün geri dönülebilecek bir evin kalmayışı... Sanki geçmişi olmayan bir yaşamın başladığı an...

Şimdi sokağa değil, aslında yok-geçmişine bakıyordu... Şu yol, gidip gidip köşede tıkanıyordu. Teyzesinin kucağında kapıdan çıkıp komşularının korkak bakışları arasında onu evine götürürken döndükleri köşede...

Yazmaya Başlama Tarihi: 01 Ekim 2017

Yazmanın Bitiş Tarihi: 19.12.2018

kum böceği

Mayıs ayının sonları. Poyraz, kıskırttığı dalgalarla adanın kuzey kıyılarını dövüyor. Denizin üstü mavinin görülemediği bembeyaz dalga kırılmalarıyla kaplı. Serinlik damarlarında dolaşmaya başlıyor. Bir ürperti geçiriyor. Bu nedenle güneye gitmeye karar veriyor. İlle girecek denize. Dışarıda yeni patlayan poyrazın henüz kıramadığı bir sıcak var. Arabada klima çalışıyor. Cep telefonu otuz dereceyi gösteriyor. Anayolda batıya doğru bir süre gittikten sonra, daha önce haritada gördüğü plajın tabelası karşısına çıkınca, direksiyonu sola kırıyor. Bir süre bakir bir doğanın içinden, orta halli bir asfaltın üzerinden gittikten sonra, tam inişe geçeceği sırta duruyor. Uzun bir kumsal ayaklarının altında. Çevresine bakıyor, her şey, ama her şey o kadar doğal ki! İnsan elinin çok az değdiği yüz metre genişliğinde, birkaç kilometre uzunluğunda bir kumsal bu... Ama o tüm bu doğallığa, onun bir parçası olmak değil, ona egemen olmak edasıyla bakıyor. Bakışlarından edinme kibri fişkırıyor. Gördüğü kadarıyla koca kumsalda çok fazla insan yok. Ne de olsa sıcak sezon dedikleri sezon başlamamış durumda. Ama o kumsalda olanların da olmamasını istiyor. Güneyde deniz uzaktan çarşaf gibi görünüyor. Kıyıdan başlayarak ufuk çizgisine doğru bir renk cümbüşü birbirini izliyor. En lacivertinden tatlı su mavisine kadar bütün renkler barış içinde kaplamış denizin yüzeyini.

Yeniden biniyor arabaya. Dik ve kıvrımlı yokuşu ağır ağır, dikkatli biçimde iniyor. Kumların üzerine park ediyor arabayı. Bir çanta alıyor arabadan ve şemsiyelere doğru yürüyor. Bastığı, ezdiği, biçimini bozduğu kumlar, ayak izlerini tutamıyor. Ama bozuluyor kumların doğallığı. Eze eze bir şemsiyenin altına geliyor. Elindeki çantayı şezlongun üzerine koyuyor. Üzerindeki tişörtü çıkartıyor. Kıllı ve çirkin bedeni çıkıyor ortaya. Kara gözlüklerinin ardından çevresine bakınıyor.

Çevreye mi bakıyor, doğaya mı, yoksa insanlara mı? Sonra daha şezlonga oturmadan denize doğru yürüyor. Ağır ağır. Ellerini sallamadan. Terliksiz ayaklarını kum ısıtıyor, yakmıyor. Kalın derisini geçemiyor sıcaklık. Ayaklarını denize sokuyor. Bedeninde bir tepki yok. Demek soğuk gelmedi su. Ufuk çizgisine dikey bakışlarını. Hareketsiz bakıyor uzaklara. Denizin renklerini fark ediyor mu, belli değil.

Geriye dönüyor. Kumun kustuğu sıcaklığı duyumsamadan yürüyor. Sonbahar toprağına basar gibi. Şezlongun üstündeki çantasını açıyor. Bir havlu alıyor. Omzuna atıyor havluyu. Yeniden geriye, denize yöneliyor. Denizin karaya değdiği çizgide yürümeye başlıyor. Bazen ayakları ıslanıyor. Bazen ıslak kumlara basıyor. Bazen suyun içinde bazen dışında, yürüyor. Kafasını çok az çeviriyor. Çevre, doğa, doğallık diye bir derdi yok belli ki. Arada bir kumların üzerine uzanmış insanları görüyor. Kısa süreli de olsa bakıyor onlara. Çoğunluğu orta yaşın üzerindeki insanlar. Ne de olsa mayıs sonu. Okullar açık. Kadınlar genellikle üstlerini çıkarmışlar. Bazıları sırtüstü, bazıları yüzükoyun yatmış.

Kumsalın sessiz, hareketsiz, kim bilir hangi rüzgârın dalgalandığı yüzeyi, kıştan çıkmış, bahar boyunca güneşe doyamamış, sığağa susamış gibi emiyor güneş ışınlarını.

Yirmi-yirmi beş dakikalık bir yürüyüşten sonra, yeniden çantasının yanına geliyor. Havluyu şezlongun üzerine bırakıyor. Yine ağır adımlarla denize doğru yürüyor. Ayaklarını sokuyor suya. Suyun dizlerine geldiği yerde duruyor. Bedenine su serpiştirip alıştırmaya diye bir çabaya girmiyor. Kollarını yukarı kaldırıp, parmaklarını kenetleyip gerdirmeye hareketi yapıyor. Birkaç kez yineliyor bu hareketi, bedenine hiç yakışmasa da. Sonra ayakları üzerinde yaylanarak suya atlıyor. Çok fazla kalmıyor suyun altında. Hemen çıkıyor. Çıkar çıkmaz başını iki yana sallayıp, beyaz saçlarındaki suları saçıyor çevreye. Sakin sakin kulaç atıyor. Serbest sitilde. Kollarını uzatarak değil, kısa kulaçlarla yüzüyor. Ufuk çizgisine doğru, diklemesine.

Suyun serinliği diriltiyor onu. Ağzına aldığı suları fişkirtiyor dudaklarının arasından, karadaki görünüşünün tam tersi bir çocuksulukla. Zaman zaman sırtüstü dönüp gökyüzünü seyrediyor,

gözlerini kısıarak. Gökyüzünde parçalı bulutlar var. Güneşin arada bir bulutların arkasında kalması sevindiriyor onu.

Geriye dönüyor. Suyun boyuna geldiğini tahmin ettiği bir yerde denizin dibine basmak istiyor. Ama batıyor. Birkaç kulaç sonra bunu bir kez daha deniyor. Bu kez ayaklarının üzerinde durup, avuçlarıyla yüzündeki tuzlu suları siliyor. Sonra ağır ağır sudan çıkıyor. Biraz yorulmuş gibi. Ne de olsa hafiften göbeği var. Gerçi uzun boyunun, kalıplı yapısının içinde sırtıtmıyor göbeği. Ama biraz sporsuz kalmış bir beden sanki. Bu nedenle olmalı, nefes alışları dikkati çekecek kadar belirgin.

Havluyla önce saçlarını, sonra bedenini kuruyor. Sonra şezlongun üzerine oturuyor. Gözlüğünü takıyor gözlerine. Beyaz saçlı, kara gözlüklü adama dönüşüyor yine.

Deniz uzaktan çarşaf gibi görünse de yaklaşıncı minik çırpıntıların kıyıyla oynadığını görüyor. Gerçi bu oyun tek yanlı bir oyun. Kıyı hareketsiz bir uykucu gibi, kendisiyle oynayan dalgalara teslim olmuş durumda. Dalgalar kıyıya, uyanmamış duygularını uyandırmak istemiş gibi dokunuyor. Uzaktan, kayarak, hiç kırılmayacakmış gibi gelip, bir noktada üstten aşağı doğru kıvrılıyor, üst taraf kumların üzerine doğru yayılıyor ve o ses ulaşıyor kulaklara. Kırılmış dalgaların yayılması bazen kısa kalıyor, bazen tüm kumsalı kaplamak istemiş gibi zorluyor kendini. Ama asla kıyıyla kavga etmek isteyen değil, kıyıyı okşamak isteyen bir temas bu. Sesler, yayılmadan çok, dalgaların geri dönüşlerinde çıkıyor. Ses denilen de kırılıp, beyazlaşıp, maviden beyaza dönüşüp, yine özlerine, maviye dönerken çıkan bir keyif iniltisi sanki.

Biraz ötede küçük çakıllı bir bölüm var. Oradaki dalgalar, geri dönüşlerinde çakılları da yanlarında götürmek istiyor. Ama irili ufaklı çakılların gitmemek için birbirlerine sarılma çabaları, birbirlerinden kopma çaresizliği birbirine karışıyor. Onların iniltileri ya da dalgalarla dansları daha zengin bir koroya dönüşüyor. İçinde her türden ses tonunu barındıran bağırışlar, haykırışlar kaplıyor kumsalı.

Kara gözlüklerinin ardındaki kahverengi gözlerini kapatıyor. Belki kulaklarını da... Belki de bu seslerin duygularına değmesini engellemeye çalışıyor. Belki dalgaların ruhundaki kayalara ulaşmasını, o kayaları tokatlamasını istemiyor. Ne düşünüyorsa, gözleri kapalı? Hareketsiz oturuyor şezlongun üzerinde.

Bir süre hareketsiz kaldıktan sonra, kıpırdanıyor hafifçe. Kumun üzerinde tuttuğu kocaman ayaklarıyla kumun üzerine basıyor. Basıp ayaklarını sağa sola oynattıkça, kum şekilden şekle giriyor.

Ama o da ne? Kumu ezme sırasında siyah, küçük bir böcek çıkıyor kumun üzerine. Telaşsız yürümeye başlıyor. Gerçi yürüyor mu, sürünüyor mu pek belli değil. Ama bu küçüklükte sürünge hayvan pek bilindik bir şey değil. O nedenle yürüyor olmalı.

Güneşin altında pırıl pırıl parlayan, gümüş rengi, altın rengi, kahverengi kum tanelerinin üzerinde, küçük kara bir böcek. Çekirge olsa zıplardı, bilinirdi. Bu kumsal ortamda yaşayan kaplan böceği, patates böceği vardır da hangisi acaba? Karanlık böceği olabilir mi, bu pire kadar küçük yaratık?

Minnacık kara böcek yürüyor. Acelesiz biçimde hareket ediyor. Adamın iki ayağının arasındaki bölgede geziniyor. Milyonlarca kum tanesini, onların pırıltılarını bastırıp göze batmayı başarıyor.

Adam sağ ayağının parmaklarını kuma sokuyor. Ayağının üst tarafında kalan kumları, çok fazla çaba harcamadan, belki böceği ciddiye almadan böceğin üstüne serpiyor. Olmuyor. Kumlar böceğin üzerini örtemiyor. Böceğin bundan korktuğuna ilişkin bir belirti de yok. O yürüyor, umursamaz bir edayla. Adam bakışlarını geri alamıyor. Böcekte kalmış durumda kara bakışları. Dalgaların sesini de duymuyor artık. Dalga var mı yok mu onun da farkında değil. Ayağını biraz daha derine batırıyor. Bu kez daha sert bir hareketle daha fazla bir kum kütesini böceğin üzerine fırlatıyor. Bu kez başarıyor. Böcek, kumların altında kalıyor. Rahatlıyor adam. Kılı göğsünün hareketinden derin bir nefes aldığı anlaşılıyor. İlgilenmiyormuş gibi çevreye bakınsa da arada bir ayaklarının arasındaki alana bakıyor yine. Ama kum tanelerinde hiçbir hareket yok. Çok hafiften esen rüzgârın hareket ettirdiği sayılı kum tanelerinin dışında, kumlar hareket etmeyi unutmuş gibi duruyor.

Güneş kum tanelerini cilalamayı sürdürüyor, gözler de kamaşmayı. Ama ayaklarının arasındaki alanda hiçbir kıvılcık yok. “Başardım,” diye geçiriyor içinden, “Dikkatimi dağıtan, gözüme batan bu kara böceği, etkisizleştirdim.” Kafasını kaldırıp, kumsala bakıyor. “Kum taneleri gibi hareketsiz olmalıydı. Farklılaşmamalıydı. Farklılaşırsan, uysal kum taneleriyle kapatılırsın,” diye mırıldanıyor. Yüzünde pis bir tebessüm.

Sırtını dikleştiriyor ağır bir kibirle. Göğsündeki iğrenç kıllar neredeyse alkış tutacaklar.

Bu rahatlamayla kafasını sağa çeviriyor, oradan gelen seslere. Baba-oğul futbol oynuyorlar. Terlikleriyle kale yapmışlar. Güneşin altında koşturuyorlar. Bağırıyorlar. Her basışlarında, koşmalarında, topun düşüşünde kumlar şekilden şekle giriyor. Gol atan bağırıyor. Zamana karşı mı, sayıya karşı mı oynadıkları belli değıl. Adam, deniz, dalga, doğa umurlarında olmayan baba-oğlu büyük bir kıvançla izliyor. “Herkes futbol oynamalı. Oynamıyorsa da izlemeli,” diye haykırası geliyor.

Tam böyle düşünürken ve rahatlamışken, kumların bir bölümünde küçük bir hareket oluyor. Kum taneleri, altlarında oluşan bir boşluğu doldurmak istercesine kayıyor aşağıya doğru. Bir süre sonra aralarından küçük kara böcek boy gösteriyor. Kumların üzerine çıkıyor. Önce duruyor. O kadar küçük ki, fark edilemiyor ne yaptığı. O da olasılıkla çevreyi seyreliyordur. Belki yeniden güneşe çıktığı için gözlerini kırptırıyor. Varsa kollarını güneşe, gökyüzüne kaldırmıştır belki. Adam böceğin ne yaptığını bilemediğinden, “Kaçar herhalde,” diye geçiriyor içinden, “Uzaklaşır buradan, benden, bu çevreden.” Ama yanılıyor. Hiç acelesi yok böceğin. Kafa tarafı adama dönük, duruyor. Meydan okuyor olması, büyük olasılık. Belki ellerini beline dayamış, “Hadi gel,” diye bağırıyordur.

Sonra yine sakın sakın yürümeye başlıyor.

Merakı yükseliyor adamın, “Ne ayak bu?” diye geçiriyor içinden. Merakını gidermek istiyor. Eğiliyor, baş ve işaret parmağıyla böceğı yakalamaya çalışıyor. Böcek bir hamle yaparak koca parmaklarından arasından kurtuluyor. Bu arada yan taraftaki şezlongda yatan genç kız gözlüklerinin ardından, adamın yaptıklarını şaşkın biçimde izliyor. Bir hamle daha yapıyor adam ve bu kez yakalıyor böceğı.

Gözlüklerini çıkarıp, gözlerine yaklaştırıp bakıyor. Ama böcek o kadar küçük ki, ağzını, gözlerini, hatta bacaklarını ayırt edemiyor. Neresinden yakaladığı belli bile değıl. Ama orada da rahat durmuyor bu inatçı yaratık. Adam elini çantasına sokup, yakın gözlüklerini alıyor. Onu mercek gibi kullanıp büyötmeye çalışıyor görüntüyü. Olmuyor, anlamıyor. Bu yaratığı çözemiyor bir türlü. Bir çağrışım bile yapmıyor. O kadar çaresiz ki böcek karşısında.

Sinirleri bozuluyor. Sabırla bu ana kadar gelmişken, sabrının taşmaya başladığını hissediyor. İki parmağının arasında, neresinden kısırdığını bile bilemediği bu böceği, şu an ezip, yok etmek aklından geçmiyor değil. Ezse, eline bulaşacak bir şey bile yok. Olsa ne yazar, kuma sil gitsin.

İki parmağı arasında ezmekle, suya sokup boğmakla serbest bırakmak arasında karmaşık duygular içindeyken, böcek bir biçimde parmaklarının arasından kurtuluyor. Kumların üzerine düşüyor mu demeli, atlıyor mu... Fakat o kadar küçük olmasına karşın, kumların üzerine düşmesiyle birlikte epeyce kumun yukarı fırlamasına neden oluyor. Kısa süren hareketsiz bir andan sonra böcek yavaş yavaş yürümeye başlıyor.

Taşan sabrı adamı daha sert davranmaya yöneltiyor. Bu kez işi rastlantıya bırakmak istemiyor. İki avucuna doldurduğu kumları böceğin tam üstüne döküyor. Hatta eliyle kumları aşağıya doğru ittiriyor. Bütün gücünü kullanıyor bunun için. Bir ara dilini çıkarıp, onu bile ısıyor.

Artık kara böceğin yukarı çıkamayacağından emin olduktan sonra kalkıp denize gidiyor. Yüzüyor biraz. Ama ilk girdiği gibi rahat değil. Tedirginlik ve gerginlik kulaç atışlarına yansıyor. Nedense böceğin yarattığı gerilimin cüssesinden büyük olduğunu fark ediyor yüzerken. Bu nedenle birkaç kez dalıyor suya. Uzun kalmaya çalışıyor suyun altında. Gerilimini suyun altında boğmaya çalışıyor. Her çıkışında da kafasını sağa sola sallayıp, nefesini sesli sesli dışarı verip, kurtulmak istiyor böcek kâbusundan.

Epey rahatladığını hissettiği zaman acele etmeden sudan çıkıyor.

Oraya bakmadan havlusunu alıyor. Kurulanıyor. Birileri yürüse, ezse de hareket olsa diye bekleyen geniş ve uzun kumsala bakıyor.

Baba-oğul maçı bitirmişler, denize girmişler. Onları izliyor kısa süreliğine.

Yan komşusu genç kız yakındaki büfeden dondurma almış, yalaya yalaya geliyor.

Adam şezlongun üzerine oturup, içindeki dürtüyle kuma bakıyor.

İnanamıyor. O bit kadar gövdesinin yarısını kumların üzerine çıkarmış olan böcek orada. Küçük kara böcek, ona bakıyor. Belki arka bacaklarına

yaslanmış biçimde. Hareketsiz. Onu beklemiş gibi. Şaşıyor adam ne yapacağını. Kendisiyle bir kara kuru böceğin bu inatlaşması onuruna dokunuyor. Bu böcek kendisini tanımıyor belli ki, neler yapabileceğini düşünmüyor. O nedenle göstermek gerekiyor kendisine. Artık haddini bildirmek gerekiyor.

Adam bu kez iki avuç kumu üzerine boca ediyor. Sonra elleriyle değil, koca ayaklarıyla ezmeye başlıyor kumu. Koca kıllı gövdesini, kalçalarından başlayarak sağa sola hareket ettiriyor.

Basıyor, basıyor... Eziyor, eziyor... Ayak tabanlarını çevire çevire yükleniyor kumlara. Dişlerinin gıcirtısı yayılıyor çevreye...

Sonra apar topar havlusunu çantasının içine atıyor. Tişörtünü giyiyor. Terliklerini ayaklarına geçiriyor.

Hızla arabasına doğru gidiyor. Arkasına bakmadan, bakamadan.

Şemsiyenin altındaki genç kız, dondurmasının son kısımlarını yavaş yavaş yalarken, adamın arkasından şaşkın şaşkın bakıyor.

Kefalos (Kos), 29.05.2018

Yazmayı Bitirme Tarihi: 20.06.2018

küpeliler koğuşu

Baktığında basit bir söz. Nasıl söylendiyse? Hangi etkiyle? Sözün kendisi değil de ruhu mu yerleşti içine yoksa? O kadar etkili, o kadar yerleşik. Sanki doğum sırasında beynine yerleştirilen bir pencere gibi. Yaşama o pencereden bakacaksın! Stop, bitti! Tamam mı! Yan pencereden bakmak yok! Zaten yan pencereden bakma olasılığı sıfır. Kayıver bazen? Sözü söyleyen başında mı bekliyor her zaman? Belki yan pencereden farklı şeyler göreceksin. Ne bileyim ben. Bahar başka görünür belki gözüne. Kar yağışından başka esinlenirsin. Şu bahçede duran ağaçların göz kırpmalarını fark edersin. Onları da kendi pencerenden göreceksin. Yan pencereyi başkalarının kullandığını görse de kendisi için sonsuza kadar kapatılmış olduğunu söylüyordu içindeki ses.

“Dürüst insan olun!”

Söz bu kadar yalın. Hiçbir karmaşası yok. İçinde bir imge taşıyor. Düz, hatta dümdüz, basit bir tümce. İki yaşındaki çocuğun kurabileceği kadar basit. Oraya buraya çekeştirilecek durumu yok. “Hımmm, neden söylenmiş olabilir?” deyip, işaret parmağını favorilerinin üstüne koyup, baş parmağını çenenin altına bastırıp düşünmeye gerek yok. Tek tek sözcüklere anlam yükleyip, anlam dizileri oluşturmaya da gerek yok. Sözlükte “basit” için ne tanımı veriliyorsa, öyle yani.

“Dürüst insan olun!”

Olur, olalım. Yani sen, sözün söyleyeni, ne de olsa babamızsın. “Olacağım” sözümüzü tatalım. Ama eğer tutamazsam ne olacak? Ne yapacaksın? Akla gelse de bu soru o kadar anlamsız ki. Çünkü söz nasıl oturmuşsa yerine, sarsılmıyor. Piramitlerin taşlarından yapılmış bir anıt

gibi dimdik duruyor. Yedi hatta sekiz şiddetinde depremlerden bile etkilenmeyeceği kesin. Bu nedenle soru abes bir soru. “Tutamazsam.” Bunun olabilmesi için, sözün yerinin boşalması gerekiyor. O ise yerinde durduğu sürece açılacak tek pencere kalıyor geriye.

Bir mayıs akşamıydı. Bu güzelim Anadolu kasabasının bir akşamında babaları eve gelmişti. Balkonda oturmuşlardı. Anne hemen sade bir kahve yapmıştı. Hafif çiselemiş bahar yağmurunun ayağa kaldırdığı toprak ve çimen kokusu dolduruyordu birinci kattaki balkonlarını. Tek tük arabanın geçtiği anayoldan içeride olan evlerinde, gecenin fısıltılarından, ahırdaki ineklerin geviş getirmelerinden, bahçedeki köpeklerin arada bir havlamasından başka bir ses yoktu. Akşamda her zamanın, kendileri için sıradan dinginliklerinden biri vardı. Ufak tefek sohbetler ediyorlardı. İki kız kardeşiyle birlikte oturmuşlar, baba kokusunun mıknaşına kapılmışlardı. Baba da kahveyle öyle içiyordu ki Bafra sigarasını, nasıl bir şeyse meret, gözlerinin siyahı parlıyordu Karaelmas kömürü gibi. O küçük sohbetin bir yerinde, hiçbir dayatma duyumsanmadan, doğal ve sıradan biçimde söyleyivermişti o sözü kardeşlerin büyüğü olarak Erdem’in gözlerinin içine bakarak:

“Dürüst insan olun!”

Hiçbir sarsıcılığı olmadan söylenen bu söz, uçup gitmedi çoğu söz gibi. Öncelikle Erdem’in gözünden, kulağından, ağzından, derisinden, kendisine bir yol bulduğu her yerden girip oraya yerleşti. Bir yere, toprağa, koltuğa, çuvalın üstüne oturunca kıcın yerleştirilmesi gibi sağa sola biraz hareket etti ve yerleşti. Dama taşı gibi sağlam.

Ne olacak, sayılı saatler. Uykuları geldi. Yattılar. Annesiyle babası baş başa kaldılar. Ne konuştularsa? O akşam da diğer akşamlar gibi bitti.

Erdem, ilk olarak doğanın kendilerine armağan ettiği çim sahada top oynarlarken fark etti. Hakemsiz oynadıkları maçların hakemi oyuncularды. Bir pozisyonda mahalle arkadaşlarından kurulu karşı takım itiraz etmişti, faul konusunda. Uzlaştıkları zaman uygulanırdı. Uzlaşamadıkları zaman kavgaya dönüşmezdi. Bir taraf kabulleninceye kadar tartışılırdı. Bu olayda tartışma uzayacağı benzerken, Erdem gelmiş, geçmiş günlerdekinden farklı bir kararlılıkla “faul olduğunu” söylemişti. Onun bu kararlı tavrı karşısında da herkes kenara çekilmiş, top faul noktasına konulmuştu. Erdem bunu sonra düşündüğünde,

içindeki o sözün, yerleştiği yerden gördüğünü orta kulağına fısıldadığını, bunun üzerine olayı izleme noktasından müdahale konumuna geldiğini fark etmişti.

İlkokulda ne olacak... Sözün henüz söylenmediği, belki söylense de kavranamayacağı yıllar... Bu yıllarda, söz söylenmemiş olsa da çevresinde gördükleriyle, öğrendikleriyle davranacak çocuk. Dürüstlük çocukta nasıl ortaya çıkacak? Yalan söylemiyorsun o kadar... Hırsızlık yapmıyorsun, yapanın hırsızlığına ortak olmuyorsun. Ayrıca neden hırsızlık yapasın ki? İnsan sahip olamayacağını düşündüğü bir şey için yapar hırsızlığı. Onların çocukluğunda sahip olunamayacak şeyler neler olabilirdi ki? Öyleydi o yıllar. Masum ve tertemiz. İnsanlar hemen hemen eşittiler ve arkadaşlar arasında yeteneklerindeki farklılıklar dışında üstünlük dertleri yoktu. Toplumların yaşamlarında böyle dönemler olurdu bazen. Yaşayanlar keyfini bilirler. Kıyasıya mücadele ettikten sonra kol kola girmenin keyfini, yaşayanlar bilir. Bu dönemlerde sınavda kopya çekmeyi düşünemezsin. Öyle bir kavram yoktur içinde. Bayram seyranda giyilen giysiler de bayram için giyilir, arkadaşlarıyla arasındaki farkı yansıtmak için değil. O nedenle ilişkilerinin arasında gizmez böyle şeyler...

Vardır böyle dönemleri toplumların... Olmuştur...

Galiba sözün anlamı böyle dönemlerde parlamazdı, göze çarpamazdı. Prematüre bir söz gibi kalmaya mahkûmdu bu koşullarda. Sıradanlığı, bu koşullarda anlamının üstünü örtüyordu. Tersine insan sayısı o kadar azdı ki çevrelerinde. Göze çarpmak için, ahlaksız olmak, yalancı olmak, hırsız olmak gerekirdi. O zaman fark edilirdi o kişi. Oysa bunların tek tek olduğu ortamlarda, o söz kış uykusuna yatmış gibi hiç uyanmadan, yorulmadan, kıpırdamadan yerinde durdu.

Çünkü çevre bozulmamıştı henüz. Sular berraktı, temizdi. Her yerden denize, nehre girilebilir, kıyılarında yalınayak yürünebilirdi. Nehrin her noktasında suyu içilebilirdi. Pazarda kesekâğıdı ve file kullanılan yıllardı. Bozulma da yoktu, büzülme de. Bahçelerdekiler yetmiyormuş gibi margarin yağlarının tenekelerine de çiçekler dikilirdi. Herkesin birbirine benzer davrandığı yıllarda anlamı kendini gösteremedi sözün. Söz kendini ifade edecek fırsatları zor buluyordu. Zordu işi. Neden söylenmişti ki? Bir de yerleşmişti oraya.

Ne zaman sağda solda, parkta, kıyıda pet şişeler, naylon poşetler görülmeye başlandı, bozulma fark edildi. Çevre pet şişelerle işgal edilmeye başlanmıştı artık, naylon poşetlerle. İnsanoğlu dış dünyanın paylaşılan bir mekân olduğunu unutup ya da bu düşüncesinden vazgeçip ona bencil elini attığında, onu da kendi egemenlik alanına sokmaya karar verdiğinde, pencereyi değiştirmişti artık. Sözün anlamının büyümediği, çocuk kaldığı yıllardan, sözün anlamının büyümediği güdük kaldığı yıllara geçilmişti.

Ama Erdem'in içinde uzun süredir kıpırtısız duran söz, kış uykusundan uyanmışçasına silkindi ve ayaklandı. Durduğu yerden anıt yükselmişti, ağzı Erdem'in kulaklarında. O balkon sohbeti, o tablo bir Picasso eseri gibi gözlerinin önündeydi hep. Anne, elinde köpüğü delinmemiş, hiç dökülmemiş sıcak kahve fincanını kocasına ikram ediyor büyük bir hazla ve saygıyla; gözleri parlayan iki güzel kız çocuğu, sohbetin prensesleri olarak çiçekli entarileriyle oturmuşlar; ama orada başka türlü oturan, sohbetin başka kulaklarla dinleyeni olan bir delikanlı da var. Ve söz söyleniyor. Bu tablo her gözünün önüne gelişinde, söz ilk gün söylenmiş gibi taze ve diri.

“Dürüst insan olun!”

Nereden çağırırsanız, Murathan Mungan'ın sözleri düştü aklına, “Biz büyüdük ve kirlendi dünya...” Melodisi dudaklarına bulaştı... Mırıldanma, gözlerini kapatma, pet şişelerin ve naylonların ve yüksek duvarların işgalini düşünme... Kirlenmiş çevresine bakarken mırıldanıyordu bu dizeleri.

Sözün omuzlarına bir yük yüklediğini, tersine onun kanatlarına dönüştüğünü ilk o yıllar fark etti. Parkların, kıyıların, ormanların küçülmeye başladığı yıllarda. İnsanların onun penceresinin dışındaki pencerelerin önünde yığılmaya başladığı yıllarda. O yıllara kadar anlamını büyümediği o söz, daha bir melodik olarak fısıldanmaya başlıyordu kendisine. Başkaları için yabancı diller sözlüklerine kayan söz, kendisi için ana dilinin en pırlanta sözlerinden biri olarak, sözlüğünün sayfalarındaki yerini koruyordu.

“Dürüst insan olun!”

Değişim rüzgârları esiyordu. Her zaman bunaltıcı sıcaklarda insanı ferahlatan bir imbat gibi denizden esmez değişim rüzgârları. Bazen bir kara ikliminin donduruculuğuyla kuzey doğudan eserek titretir bütün toplumu. Toplumun bütün hücrelerine, en temel değerlerine saldırı başlamıştı. Öyle böyle değildi. Bu dondurucu rüzgârların saldırı şiddetindeki esintisi başladıysa ya kara insanı olacaksın ya da soğuğa karşı önlem alacaksın. Başka çare yoktur. Sert esiyordu rüzgâr, iliklerine işleyecek kadar sert. Estiriliyordu mu demeli? Değişim sarkacının iyilikten uzaklaşıp, kötü tarafta takılıp kaldığı dönem başlıyordu, farkında olunarak ya da olunamadan.

Mimar olmak isterken, şehir plancı olarak mezun olup belediyede çalışmaya başlayan Erdem, tam da bu yılların başında, insanlar için mekânlar yaratmanın heyecanıyla çabalıyordu. Paftaların üzerine eğilirken, eline kalemleri, boyaları alırken, kendi çocukluğunun el değmemiş mekânlarını düşünüyordu hep. Kendini mutlu bir çocukluğun mekânlarına özlem içinde buluyor ve öyle çekiyordu çizgilerini. Çizdikleri genelde kabul görüyor, övgü aldığı bile oluyordu. Kentin yollarında yürürken, hep çevresinde yürütenlerin daha mutlu olmaları için yapması gerekenleri düşünüyordu. Mutlulukla çıkıyordu iş yerinden ve özlemle dönüyordu oraya.

Uzun sürmedi bu dönem. O karasal soğuklar belediyenin kapısından da girdi ve bütün odaları kapladı. Başkanın değiştiği günlerden bir gün, Erdem müdür olarak görev yaptığı birimde açığa alınır ve ücra bir sürgün barakasında buldu kendini. Kışın zor ısınan, sürgün sayısı kadar sandalyesi olmayan, sabah 08.30 akşam 17.30 sıkı yoklama yapılan bir barakada. Telefonu olmayan, yemeği gelmeyen, çay ocağı bulunmayan, bir masaya beş çarpı iki dirseğin konulduğu bir prefabrik yapıda. Her şeylerini yitirdikleri, ama onurlarıyla ayakta kaldıkları bir dönem başladı. Bir tek dayanakları vardı, sürgünlerin dayanışması. Hepsinin canı sıkındı ve bu doğaldı. Ama burada kalacaklardı bir süre ve o süre belirsizdi. O nedenle el attığı kentte yaratmayı düşlediği insanlar için mekânları neden burada yaratamamışlardı? Öyle de oldu. El attı ortama, barakaya, çevreye... Öyle bir ortam yaratıldı ki elbirliğiyle, bir süre sonra ziyaretlerine gelen herkes sürgün olmak istedi.

Picasso benzeri tablo oluşurken kulağına takılan küpe, omuzlarına takılan kanatlar hafifletiyordu yaşamın ağırlıklarını taşımasını. Sürgün yıllarında daha fazla gereksinmesi oldu onlara. Taşınması kolay olmayan yıllardı. Katlanılması insana acı veren ortamlar. Bunca birikimi burada tüketmek için okumamışlardı. Öğrencilik yıllarının sıkıntılarını bunun için çekmemişlerdi. Birbirlerine dayanmak, dertleşmek, paylaşmak iyi olsa da yine de ruhu daralıyordu zaman zaman. Böyle anlarda keyif deyince babasının kahvesini ve sigarasının dumanını getiriyordu gözlerine. Annesinin sıcaklığına sığınıyor, kardeşlerinin saflıklarıyla arınıyordu. Okuduklarından ve yaşamdan öğrendiği kadarıyla, hiçbir toplumsal karanlık yıllarca süremiyordu. Bir güneş çıkıp ille de dağıtıyordu o karanlığı. O güneş dağların ardından değil, yüreklerinden doğmalıydı. Ya da yüreklerinde zaten taşıdıkları güneşi asla karartmamalıydılar.

1990'lı yılların ortalarından başlayıp biraz uzunca süren bu yıllarda, içine yerleşivermiş olan sözün, çevresinde iyice erozyona uğradığını görüyordu. Dönem esen rüzgârdan yelkenini şişirme dönemi olarak nitelendiriliyordu bazı yakın arkadaşlarınca da. Ama onun şişirecek yelkeni hiç olmamıştı ki. Yaşam dediğin, mutlu olmaktı, onurlu olmaktı, tutarlı olmaktı. Ama bunları söylediğinizde dinleyeniniz azalıyordu günden güne.

O yıllarda küpe erkeklerde de moda olmuştu. Bir gün bir arkadaşının küpe takan oğluna, “Küpen güzelmiş. Ben de yıllardır kulağıma küpe takıyorum,” dediğinde, delikanlı şaşkın biçimde bakmış, “Erdem Amca, senin kulağında hiç küpe görmedim,” demişti. Erdem de tebessüm ederek, “Ben kulağımdaki küpeyi hiç çıkarmam,” deyince, delikanlı ne diyeceğini bilemeyen bakışlarla bakmış, sonra kafasını çevirip uzaklaşmıştı yanından.

Kulağına takılıveren küpeyi çıkarıp takması gerekmiyordu. O artık kulağının bütünleyici parçası olmuştu zaten. Aynaya baktığı zaman yakıştığını da düşünmez değildi hani.

Sürgün yılları sineye çekilecek yıllar değildi. Kendilerine bir haksızlık yapılmış, memuriyetten kaynaklı haklarına saldırılmıştı. Boş duramazlardı. Sonuçlarını göze alan arkadaşlarıyla, sendikalarının da katkılarıyla mücadele etmeye karar vermişlerdi. Mahkemelerdi,

yargıydı, hukuktu, verilen mücadelelerdi, kabullenmemelerdi, insan olmaktı... Biraz uzun sürse de bir sonuç almışlardı. Yıllar sonra yeniden belediyeden içeri girdiklerinde kendilerine sempatiyle bakanların sayısının azaldığını, bakışların çoğunun kendilerini enayi yerine koyduğunu duyumsadı. “Mesleğinin değerini bil. Oynat kalemini. Rahat et,” bakışlarıydı. Midesi bulandı. Bir bulantı geçirdi ilk gün. O bakışların üzerine bulaşmaması için onlarla asla göz göze gelmedi.

Durum ciddiye. Çünkü geri döndükleri rüzgârın müdürlüklerini kutba döndürmüş olduğunu hemen fark etti. Bu nedenle gösterdikleri masaya yerleşir yerleşmez, çocukluğunda balkonda oluşan tabloyu tam karşısındaki duvara astı. Mutluluk tablosunu. Sözün söylendiği tabloyu.

Bu yıllarda daha yorgun döndü akşamları eve. Kendisine verilen, kendisinden istenen iş olmayınca bitmiyordu gün. Aslında kendisinden beklentiler yok değildi. Eşiğin öbür tarafına geçmesi isteniyordu. Söylenmese de hissettiriliyordu bu. O ise, bu tarafa takılıp kalmıştı. “Hadi atlayıver canım, ne var bunda,” diyen bakışlar eksilmiyordu üzerinden. Bunu söylerken bir de utanmadan göz kırpyorlardı. Atlamak kolay bir şeymiş de o beceremiyormuş gibi. Ama her daim, her göz kırpışlarında, her “canım” değişlerinde evlerinin balkonundaki o görüntü önünde beliriyor ve tablo canlanıp filme dönüşüyor, söz canlanıyordu.

“Dürüst insan olun!”

İçindeki yeri asla sarsılmayan bu tablo, kulağında taşıdığı bu söz, onun yaşam yolculuğunda yere hep sağlam basmasını sağlamıştı. Onu ayakta dimdik tutan omurgası değil, bu sözdü. Sözün gereği. Dört yanına da güvenle bakabilmesini sağlayan, kendisini her tür olumsuz sıçramanın kirlenmesinden koruyan bir zırhtı. Giysileri hep temiz kaldı. Gömlekleri hep beyaz. Bakışlarından çıkan ışıklar, temiz kalmış bir ruhun yansımalarıydı. O nedenle ömrü boyunca insanların gözlerinin içine bakarak konuşabilmiş, omuzlarına el atabilmişti.

Ama değişim öyle sallıyordu ki toplumu, bundan pay alma yarışları başlamıştı. Reel siyaset dedikleri de pay alma arenasına dönüşmüştü. Emek vermiyordun, kalem oynatıyordun yalnızca. Ya da parmak kaldırıyordun. Bu kadardı. Ter dökmeye, çaba harcamaya, gecelerini gündüzlerine katmaya gerek yoktu. Düşüncelerin, ilişkilerin, paylaşımların dönüştüğü bir süreçti bu.

Büyük deprem sonrası yeni yüzyılla birlikte dönüştürme hastalığı kentleri de dönüştürmeye yönelmişti. Yönelmişti, ama yaşamak için, yaşamı sürdürmek, kendini geliştirmek, uygarlaşmak için kurulan kentlerin mekânları, zenginleşmenin arenasına dönüşmüştü. Rüzgâr hep soğuyarak esiyordu kuzey doğudan... Öylesine sertti ki, evleri yerle bir ediyor, sonra yeniden yapılmaları için ara veriyordu.

Erdem bunu eşiyle dostlarıyla konuşmuyor değildi. Hatta bazı toplantılara sunduğu bildirilerde de dile getiriyordu bu dönüşümün anlamını. Dönüşüme karşı değildi, ama yapılanlara karşıydı. Özellikle belediyede içindeki doğruları dillendirmesi, çevresindekiler üzerinde “dinozor” söylentilerine neden oluyordu. O bu söylentilerden asla gocunmuyordu. Onun bilincinin süzgeçlerinden geçirerek söyledikleri, onlara göre dinozorca olabilirdi. Ama Erdem esas, söylediklerine kimin nasıl tepki verdiği bakıyordu. Herkesin değer vermeyeceğini zaten biliyordu. Onların yolculuklarının mecrası çoktan oluşmuş, başka yöne akıyordu artık. Buluşur muydu yatakları? Kim bilir? Buluştuklarında kimin suyu kimin suyu içinde kaybolurdu acaba?

Bu dönüşüm modası, kooperatif yoluyla, büyük emeklerle yaptıkları, o zamanlar kentin dışında olan, ama artık kentin merkezlerinden birinde kalan alana kadar ulaşmıştı. Bazı adı sanı bilinen firmalar posta yoluyla yazılar gönderiyor, bazı tipler daire daire dolaşıyordu. Geçmişte bu evleri yaptıkları on yıl boyunca birbirine kenetlenen, dayanışan, birbirine tutunan komşularından bazıları, sıcak bakıyordu bu girişimlere. Firmaların vaatlerinin oranları sarıp sarmalamıştı site sakinlerini. Bire karşı kaç veriyorlardı? Önemli olan buydu. Erdem ise, eşi ve iki çocuğuyla, bu çok büyük olmayan, on yılda tamamlanan, yirmi yıldır yaşadıkları, artık ağaçların altında kalmış evlerinde yaşamaktan mutluydular. Daha fazlasında gözleri yoktu.

Belediyeden sonra, burada da bakışların rengi değişmeye başlamıştı. Geçmişin bembeyaz, güneşten kopmuş bakışları, siyaha çalıyordu artık. Düşüncelerini söylediği komşularından bazıları Erdem’e kızıyor, bazıları dinlemiyor, bazıları sert tartışmalara giriyordu. “Anlamalıydı o da gerçekleri. Yaşam değişmişti. Koşullar değişmişti. O da değişmeliydi. Fırsat ayaklarına gelmişti. Kaçırılmamalıydı. İşte şunca yaşına kadar ancak bu dört duvar evin sahibi olabilmişlerdi. Şimdi ceplerinden beş

kuruş çıkmadan, fıstık gibi, depreme karşı güvenli bir evin sahibi olacaklardı. Daha ne istiyordu...” Erdem de, “Kazın ayağı öyle değil...” sözünü tamamlayamadan tepkiyle karşılaşılıyor, dün evlerine ziyarete gittikleri, birlikte tatil yaptıkları, kerelerce pikniklerde, düğünlerde göbek attıkları komşularıyla kanlı bıçaklı olmaya doğru gidiyordu.

Site yönetimi, gelişmeler karşısında bir karar vermek için kat maliklerini toplamaya karar verdi. Erdem bu çağrı kendisine gelir gelmez hazırlıklara başladı. İşyerinde, evde imar planlarını gözden geçiriyor, mevzuatı inceliyor, soruyor, öğreniyor, yazıyordu.

O gün geldi çattı. Bir ameliyatta olmayan, zorunlu kent dışında bulunmayan, cenazesi olmayan herkes toplantıdaydı. Erdem, kendisi gibi düşünen bir avuç site sakiniyle yan yana oturmuştu. Söz üyelere verildiğinde o da el kaldırmıştı konuşmak için. Daha o aşamada neredeyse salonun bütün düşman bakışları üzerinde odaklanmıştı.

Kürsüye çıktığında sakindi. Her türlü tepkiye ve sataşmaya hazırды. Anlatmaya başladı. Kentsel dönüşümden ne anladığını ne anlamak gerektiğini, mesleğinin de verdiği uzmanlık bilgileriyle anlatıyordu. Hamaset yapmıyordu. Yaşamı boyunca hiç yapmamıştı. Genel doğruları söyledikten sonra, sitelerinde yapılmak istenenleri eleştirmeye başladı. Gördüğü yanlışları tek tek sıralıyordu. Daha ortada fol yok, yumurta yokken adı geçen firmaların bire iki, bire üç verme vaatlerini eleştiriyordu. Yürürlükteki imar planlarına göre bu vaatler olanaklı değildi. Gönderilen sözleşmeler bubi tuzaklarıyla doluydu. Ellerini verirlerse ileride kollarını alamazlardı. Sözleşme taslaklarından yaptığı alıntılarla somutluyordu tehlikeleri. Söylemeye, anlatmaya, açıklamaya başladıkları salonda tepkileri büyüttü. Dünün komşuları, ahbabları “Yuuuhhh!” çekmeye başladılar. Protestolar başladı. Site yöneticisi müdahale etti ve kürsüden inmek zorunda kaldı.

Sonrasında toplantıda alınan kararlara karşı yasal yollara başvurma mücadeleleri başladı. İptal davaları açtılar bir avuç site sakiniyle.

Sonra mı?

Bir gün evine bir mahkeme celbi geldi. Komşuları, hakkında dava açmışlardı. Gerekçe, “Komşularının zenginleşmesine engel oluyordu.” Güldü geçti. Ama mahkemeydi yine de. Ciddiye alması gerekiyordu.

Tanıdığı, dostu bir avukata gitti. O da mahkeme celbini inceledi. Tebessüm etti. Ama “Belli olmazdı. Ortam değişmişti. Yargı değişmişti. Yasal yolları çalıştırmak eskisi kadar kolay değildi. Hazırlık yapacak, bir savunma hazırlayacaktı. Bir zarar görmemesini sağlamaya çalışacaktı.”

Arkadaşının yanından ayrıldığında, keyfi kaçmıştı biraz. Avukatın uyarıları üzerine gerçeklere döndüğünde, artık hukuk adına her tür hukuksuzluğun yaşandığı bir dönemin içindeydi. Bu nedenle gülüp geçilecek bir durum yoktu ortada. Eve gelinceye kadar, ülkede yaşanan olaylar bir bir aklına düştükçe, sanki karamsarlaşmıştı biraz. Eve geldiğinde durumu anlattı. Eşinin de canı sıkılmıştı.

Savunma mahkemeye verildi. Mahkeme olmayacak olan kararı verdi ve Erdem’i tazminata mahkûm etti. Erdem’in bırak tazminatı ödemeyi, mahkeme masraflarını ödeyecek parası yoktu. İtirazdı, temyiz, şuydu, buydu...

Her günün akşamı eve geldiğinde, evinin salonunda da asılı olan tabloya bakıyordu. Bir sitemi asla olmazdı. Ama bu tabloyu artık müzeler bile almazdı. Kendi salonunun en değerli tablosu olsa da sokakta alıcı bulacak bir tablo değildi artık. Onun için değerli olması ona yetiyordu, ama yaşadıklarının tersi olmasına yetmiyordu.

Bir gün bir polis aracı siteye girdi. Erdem’lerin bloğunun önünde durdu. Kapıları çalındı. Karar kesinleşmişti ve infaz edilmesi gerekiyordu. Yapacak bir şey yoktu. Tazminatı ödemiyorsan cezayı çekecektin. Eşi acele küçük bir poşete bazı giysiler falan koydu. Öpüşüp, koklaşıp vedalaştılar.

Komşuları kapıya çıkmasalar da pencerelerinden, elleriyle göğüslerini okşayarak, “Oohh oldu. Adalet yerini buldu,” diyerek Erdem’in polis aracına binmesini seyrediyorlardı, mutlulukla.

Erdem, anlamsızlığın yükünün ağırlığıyla, öğleden sonra getirildiği Silivri cezaevinde, işlemler, formaliteler derken akşamüzeri koğuşuna geldi. Ranzaya yerleşti. Balkon tablosunu karşıdaki duvara astı...

Herkes sırayla geçmiş olsun dileklerini ilettiler.

Akşam yemeği için topluca bir araya geldiklerinde tanıştı koğuş arkadaşlarıyla. Biri bir haber yüzünden içerde olan gazeteciydi. Öbürü

bir bildiriye imza atan bir akademisyendi. Diğeri elinden alınan işinden başka bir şey istemeyen bir öğretmendi. Kendisi, yaşama yalnızca dürüstlük penceresinden bakan bir plancıydı. Bir başkası...

Erdem kendini tutamadı ve gülmeye başladı. Herkes şaşırmıştı. Daha iki saat ya olmuştu ya da olmamıştı, kafayı mı yemişti ne?

Erdem, koğuş arkadaşlarının içlerinden geçirdiklerini fark etmişti.

“Yok, yok kafayı falan yemedim,” dedi. “Aklıma bir öneri geldi de.”

Herkes sustu ve öneriyi beklemeye başladı.

“Koğuşumuzun adının Küpeliler Koğuşu olmasını öneriyorum.”

Koğuşta buz gibi bir hava esti... Ne alaka? Böyle abuk ve arabesk bir ad kendilerine yakışır mıydı?

Fark etti esen soğukluğu. Hemen açıklamaya girişti. “Senin kulağında bilim, seninkinde adalet, benimkinde dürüstlük, seninkinde özgürlük, seninkinde barış küpeleri var. Taktığımızdan bu yana hiç çıkarmamışız. Ve buraya gelinceye kadar onurla taşıdığımız bu küpeler nedeniyle buradayız.”

Herkes susmuşken, Erdem sürdürdü açıklamalarını.

“Küpeliler Koğuşu! Güzel değil mi?”

Öyle bir kahkaha koptu ki, Silivri’nin bütün koğuşları, hücreleri, zindanları, o gün bu gündür bu kahkahayla çınılıyor.

Başlama Tarihi: 27.12.2017

Kontrol Tarihi: 10.01.2018

kutulardaki paralar

17-25 Aralık'ın üzerinden az bir zaman geçmişti. Bürosunu toparlıyordu. Ortalıkta olanları, göze çarpanları kutulara koyup kaldıracaktı. Bin bir türlü kalem biriktirmişti. Onlar için kutusu yoktu. Bürosuna yakın bir esnafa gitti.

“Amca bir kutun var mı?” Elleriyle gösterip sürdürdü sorusunu, “Şu büyüklükte...”

“Bir bakayım yiğenim...”

Amca herhalde depo olarak kullandığı bir odaya girdi. Elinde bir kutuyla döndü. Uzattı, verdi.

“Zahmet oldu amca, sağ ol!”

“Ne demek yiğenim!”

“Bir şey diyeyim. İçine para falan koymayacağım haaa!”

Hani giderayak bir espri yapmak istemişti. Amca uğraştığı işini bıraktı. Gözlüklerinin üzerinden bakarak, ciddileşen suratıyla,

“Bak yiğenim, o iş senin bildiğin gibi değil!!” dedi.

“Öyle öyle!!!” diye vurguladı kapının eşiğinde.

“Öyle değil!!!! Gel anlatayım sana, gel!!!!!!”

Dükkândan çıktı. Esnaf arkasından bağıırıyordu.

“Kutulardaki para işini yanlış biliyorsun sen!!!!!!”

Yazılış Tarihi: 27.05.2017

mahallenin çaresizliği

Mahalle kahvesinde oturmuş, çay içiyorlardı. Masada taş veya kâğıt olmaması, sohbet için buluştukları izlenimi veriyordu. Anlaşılan bugün taşlar şakırdamayacaktı. Bazıları sandalyede geriye kaykılmış, bazıları dirseklerini masaya dayamış altı yedi kişiydiler. Tahta sandalyelerle, tahta masalarla tipik bir kahveydi. Oradan buradan konuşuyorlardı.

“Bu köpeği öldürmeli,” dedi Ahmet, “Başka çare yok. Kesin çözüm bu.”

Masada buz gibi bir rüzgâr esti. “Bayram değil, seyran değilken” bu muhabbet. “Bu da nerden çıktı?” dercesine baktılar, ama kimseden bir ses çıkmadı. Yüzlerine bakarsan hayret de etmediler. Kayıtsız kaldılar, denebilir. Bazıları onun yüzüne baktı, çok azı ona doğru eğildi. Oturanların içinde tepki dağılımları böyleydi. Tepkisizler ya da tepkisini belli etmeyenler de belki içlerinden “öldürmeyi” geçiriyordu. Ama yerin kulağı vardı ne de olsa. Şimdi durduk yerde ağızlarından bir şey kaçırırsalar, hayvan severler, hayvan hakları grupları, yetkililer...

“Arkadaşlar inanın başka çare yok. Beni tanımıyor musunuz siz? Yahu ben ki karıncayı incitmemiş adamım. Biliyorsunuz bunu. Eğer benim gibi bir adam öldürmeyi düşünüyorsa, bunu ciddiye almalısınız. Ben kafayı falan yemedim daha. Akli dengem yerinde. Ama bu köpekten kurtulmazsak, evlerimize tıkılıp kalacağız. Görmüyor musunuz bunu? Bazı insanlar sokağa çıkamaz oldu.”

Dumanlar daha bir derin çekilmeye başlanmıştı ciğerlere. Sigaralar kısalmıştı. Bazıları eklemeler yaptı, kibritten tasarruf etmek için. Ama suskunluk da derinleşiyordu. “Bir kare kursak da şu muhabbetten kurtulsak,” diye düşünenler yok değildi olasılıkla.

“Bakın neler yaptık ondan kurtulmak için. Belediyeye haber verdik, barınağa götürsün diye. Ne yaptılar? Barınak doluymuş. Neresiyse yetkili makam oraya şikâyet mi etmedik. Muhtara kaç kere bildirmedik mi? Ne oldu sonuç? Biliyor musunuz bilmem, onu mahallenin dışına da götürdük bazı arkadaşlarla. Ama köpek buraya, mahallemize geri döndü. Hayvan, ‘Bu mahalle benden sorulur,’ havasına girdi. Nasıl ondan sorulur? Ben geldim, sokaklara el koydum diyor yahu!”

İlk görüldüğünde, bir deri bir kemikti, bir kemik torbasıydı. Mahallenin bir sokağında ortaya çıkmıştı ve sünepe sünepe dolanıyordu. İlk durumunu görenler acıma duygusuyla bir şeyler verdiler. Önce o sokağı mekân edindi kendine. İnsanlara kuyruğunu sallayarak yaklaştı. Sempatik ve zavallı görünüyordu. Sonra egemenlik alanını gün be gün tüm mahalleye yaydı. Her gün bir sokağı işgal etti... Yardımların çeşidi ve kalitesi artmaya başlayınca da hayvan semirdi. Ruhunda mı varmış nedir, yürüyüşü değişti. Sonra başka köpekler de çevresinde kümелendi. Şimdi çete oldular resmen. Karabaş da, adını böyle koydu mahalleli, köpekler çetesinin reisi.

Bazıları bu çeteyle iyi geçiniyor. Anlıyorlar belli ki köpek dilinden. Seviyorlar hayvanları. Köpeklerin çoğu da kendileriyle anlaşılanlarla karşılaştıklarında kuyruklarını sallıyor. Ama çetenin bazı üyeleri insanlara yaklaşıyor, uzakta ve temkinli duruyorlar. Bazı mahalle sakinleri bu köpeklere dönüp bakmıyor bile. Yanından köpek geçiyormuş geçmiyormuş, umurunda değil. Sanki yok sayıyorlar onları. Korkanların bir kısmı ise sıktıkları dişleriyle tebessüm edip sevecen olmaya çalışıyor, ama yer mi bunu köpekler. Eeee ne de olsa köpeklerin en önemli duyusu, koku alma. Korkanların korkuyla salgıladıkları kokuyu alıyor bunlar.

Köpekleri sevenlerin başında yan sokakta oturan Mahmut Bey geliyor. Hayvan üstadı adam. Ama çetenin bazı üyeleri ona bile yanaşmıyor. Onca çaba harcıyor, eğiliyor, elini uzatıyor, yiyecek veriyor. Ama olmuyor bir türlü. Hayvan iki metre ötede, yaklaşmak isteyip de yaklaşamama arasında bir gerilimde bekliyor. Mahmut Bey yaklaşmak istese, arkasını dönüp kaçıyor. Daha önce ne gördüyse insanlardan? Uzak duruyor.

Bazı mahalle sakinlerine kuyruk bile sallamıyor köpekler. Gizli bir kontrol var aralarında. Buna rahatlık mı demeli, yoksa olumsuzluk mu?

Bu gruba giren mahalle sakinleri köpeklerin kendilerine ne yapacağını kestiremedikleri için aslında hep istim üzerindeler.

Mahallede durum adım adım ciddileştiği gibi, vahimleşiyordu da. Komşulardan Avni Bey anlatıyordu geçen gün. Sabahları sağlıklı yaşam yürüyüşlerini ihmal etmez. Yakındaki parklarda, yollarda yürür sabah erkenden kalkıp. Yürürken dikkatini çekmiş. Mahallenin yeni egemenleri sabah erkenden mahallenin çevresindeki girişlere gidip işiyorlarmış. Her sabah egemenlik alanlarını yeniden tanımlıyorlarmış. Arka bacaklarından birini kaldırıp diğer bacaklarını yüz seksen derece durumuna getirip dik buldukları yerlere egemenlik işaretlerini çıkıyorlarmış. Nasıl yetiriyorsa sidikleri?

Komşusu dikkatini Avni Beyin sesine vermiş, bir şey kaçırmak istemezmiş gibi dinliyordu. Bir fırsatını bulunca merakından sordu. O da korkuyordu köpeklerden çünkü.

“Sabahın köründe nasıl çıkabiliyorsun yürüyüşe?”

“Önem aldım,” dedi Avni Bey.

“Nasıl yani? Bu işin önlemi de mi var?” diye öğrenmeye çalıştı.

“Eminönü’ne gittim. Hatta Yeni Cami’nin önünden geçerken bir adam bağıra bağıra cep telefonu ile konuşuyordu: ‘Yok abi yok, evin önünde değilim, Eminönü’nde yim,’ diye. Bir gülme tuttu beni. Neyse... Orda bir dükkândan bir alet aldım. Üstelik Amerikan malı. Çin malı da vardı. Ama ben sağlam olsun diye Amerikan malı bir cihazı tercih ettim. Bir köpek kovucu. Ultrasonik ses mi yayıyormuş nedir. Basıyorum düğmeye. Kuyruklarını arka bacaklarının arasına sıkıştırıp kaçıyorlar.”

Sonra yine tebessüm etti. Yutkundu, anlatacağı şeye konsantre olmak için.

“Ben önce bir pet shopa gittim. Bu aleti sordum. Sahibi, ‘Sen ne istediğinin farkında mısın?’ dercesine baktı yüzüme. Meğer hayvanın orta kulağına zarar verdiğinden sıcak bakmıyorlarmış bu cihazlara.”

Neler oluyordu da evlerine kapananların haberi yoktu. Oysa eve kapanmak sokaktaki gerçeği ortadan kaldırmıyordu. Sokakta başlayan küçük sorun kartopu gibi büyüyor ve sokakları aşarak evlere girmeye

başlıyordu. Çünkü bu işin sonunun evlere kapanmaya varması hiç de olasılık dışı değildi.

Sonra Avni Bey diğer sokaklardan yardım edenleri anlatmaya başladı. Sanki herkes tüm vicdani sorunlarını bu köpekler üzerinden çözmeye başlamıştı. Hayvan sever olmasa da artıkları çöpe atmaya köpekler üzerinden işe yarar kılmak bile vicdanlarının üzerindeki yükü hafifletmek içindi. Allah bilir, yaptıkları bu işi nasıl ballandıra ballandıra anlatıyorlardır. Öyle çok insan yardım etmeye başlamıştı ki bu çeteye. Evlerinin önündeki kaplara evdeki artıklarını koyuyorlardı. Her türden artığı. İnanılır gibi değildi, ama yürürken görüyordu, sebzesinden pilavına, makarnasından kemiklere kadar her şeyi koyduklarını. Bazıları plastik kaplara koyarken, bazılarının özel kaplar aldığını da görüyordu.

Sohbet sona erdiğinde evlerine gittiler. Ama sohbetin yankıları yayıldı hemen. Çünkü mahalle sakinleri örtük bir anlaşma yapmış gibi, köpeklerle ilgili ne duysalar ne öğrenseler yayıyorlardı.

İşin bu boyutlara vardığını gören tedirginler grubu üyelerinin bazıları, Ahmet'in kahvede söylediklerine hak vermeye başlamıştı. Bir buluşmalarında, daha önceki önerisini yadığayanlar, "Haklısın" demeseler de, "Haksız değilmişsin Ahmet," demişlerdi alçak sesle. Bir tanesi "Muhtar'a gittiğini, onun bu işe kayıtsız kaldığını," anlatmaya başlamıştı. Muhtar, sözün arasında, "Seçimler yaklaşıyor. Şimdi bazı hemşerilerimi karşıma alamam. Bu köpeklere bayağı sahip çıkan var," demişti. Ne de olsa bir makamı, bir unvanı, bir havası vardı. Bunu yitirmek istemiyordu anlaşılan. Yitirmemek için yanlışları görmezden gelmesi gerekiyorsa, görmezden geliyordu işte. Muhtarın bu tavrını duyanların umutları çatırdamıştı açıkçası.

Genellikle sessiz duran komşulardan biri, "Ben size bir şey anlatayım mı?" diye başladığı sözünü yüzü hep gerilerek sürdürmüştü. Sanki anlattığı şey onu dehşete düşürmüş gibiydi. Anlattığına göre, sorun mahalle sınırlarını aşmış, komşu mahallelere de yansımıştı. Üç sokak ötedeki diğer mahallede oturan bir akrabaları, bir akşam kendilerine çay içmeye geleceklermiş. Çoluk çocuk düşmüşler yola. Üç sokak, ne olacak, yürüyorlarmış. Ama köpekler çetesi tam mahalle sınırında yerlere uzanmış yatıyormuş. Çocuklar tedirgin olmuş. Babaları, "Bir şey yapmazlar," dese de çocukların tedirginliği sürmüştü. Anneleri de korku

kervanına katılınca, köpekler ayağa kalkmış. Hırlamalar, havlamalar derken, aile evlerine geri dönmüş. Telefon edip, mahalleye giremediklerini bildirmişler.

Sonra da konuşmasını sürdürdü sakın sakın.

“Yani bir de yıllardır bir sorunumuz olmayan mahallelerle aramız bozulacak bu hayvanlar yüzünden. Birbirimize gidip geliyorduk. İlişkilerimizde hiçbir sorun yoktu. Korkusuzca sokağa çıkıp yürüyorduk, sabah akşam. Ben bunu duyunca açıkçası tedirgin oldum. Ben de başta Ahmet’e tepki duydum, ama bu meseleyi konuşmak lazım.”

Salim bile bunları söylemeye başladıysa, sorun bayağı boyutlanmış demektir.

O, sözünü bitirince, bir başka mahalle sakini höpürdeterek içtiği çay bardağını masaya koyarken, “Ben de duydum buna benzer bir olay. Sanki bu sokak çeteleri resmen bir çocuğa saldırmış. Muhtara şikâyet etmişler. O mahallenin muhtarı belediye başkanına gitmiş. Yüz bulamamış. Kaymakama gidecekmiş galiba.”

“Ne yapabiliriz?” diye sordu Ramazan, çözüm arama niyetindeymiş gibi. “Bu böyle gidemeyeceğine göre bir şeyler yapmalıyız...”

İhsan Bey, “Mahallelinin desteğini almak lazım. Herkes kendi kafasına göre hareket ederse, çözemeyiz bu sorunu. Birlik olmak lazım,” dedi. Hangi konuda birlik olabilmişlerdi ki, köpekler konusunda olsunlar. Konuşmaya gelince konuşuyordu herkes, fikrini söylüyordu. Hatta diğerlerini gaza getirecek ateşli şeyler de söylüyordu. Ama “Hadi!” denildiğinde ortada bir-iki kişi kalıyordu genellikle.

Nasıl birlik olunacağı konusu, bu nedenlerle belirsizdi. Bir bildiri yayınlayıp dağıtsalar mıydı acaba? Posta kutularına bir mektup mu bıraksalardı? Aslında sesini çıkarmayan mahalle sakinlerine ulaşmak önemliydi. Çünkü zaten bu köpekleri sevenleri, onları besleyenleri ikna etmek olanaklı olmazdı. Onlardan korkanları da köpekleri sevme noktasına getirmek olanaklı değildi ya da çok zordu. Sessiz olan komşuları ne düşünüyordu acaba?

Ahmet o görüşmelerin yapıldığı akşam başını yastığa koymuş düşünürken, sokakta bir cayırtı koptu. Hemen yataktan fırladı ve balkona

çıktı. Karabaş'ın başını çektiği çete bir arabanın çevresini sarmış havlıyordu. Hatta tırnaklarıyla kaportasını çiziyorlardı. Sürücü de köpeklere zarar vermemek için yavaş gidiyordu. Ama dursa, yanlışlıkla inse, var ya, bir parçası kalmaz, araba sürücüsüz ortada kalırdı. Bazen korkutmak için kornaya basıyor, bazen sert fren yapıyordu, ama kuşatmayı kıramıyordu. Böyle gidecekti belli ki mahalle sınırına kadar.

Ahmet'in yaktığı sigara bitmeden köpekler geri dönmüşlerdi. Önlerinde Karabaş, ağır ağır yürüyorlardı. Karabaş iyice toparlamış bedeniyle, emin ve mağrur bir edayla yürüyordu. Apartmanlara da bakıyor muydu ne? Müritleri asla önüne geçmiyor, arkasından geliyorlardı. Karabaş'ın yürüyüşünde, bir kendini beğenmişlik sezilmiyor değildi.

Bunu da görünce, Ahmet biten sigarasını tazeledi, çakmak kullanmadan. Başta abarttığını düşünüyordu. Ama şimdi daha bir emin olmuştu. Biraz tedirgin, biraz içinde büyüyen karmaşanın baskısıyla, gecenin bu saatinde daha bir efkârlı çekiyordu sigarayı. Kafasını çevirince yolun karşısındaki apartmanın ikinci katındaki Fehmi Beyi gördü. Adını bilirdi. Göz göze geldiklerinde merhabalaşırlardı, o kadar. Daha bakışları kesişmeden, adam yüksek sesle konuşmaya başladı.

“Ne olacak halimiz? Uyumadılar beni bu akşam da. Sürekli havlıyorlar. Ben de kafayı takınca uykuyu tutamıyorum. Kaçıyor, gidiyor. Bir şey şeyler yapmalı kardeşim!”

Gecenin saat biri, uykusu kaçmış bir adam, sinirleri tepesinde. Ne denir buna?

“Haklısınız valla!”

Uzatmak istemiyordu Ahmet. Malumun ilanıydı Fehmi Beyin yaptığı.

“Her gece havlayacak bir şeyler buluyor bunlar. Gidin bir yerde yatın uyuyun kardeşim! Böyle gitmez bu!”

“Bence de böyle gitmemesi lazım da yalnızca şikâyet etmemek, bir şeyler yapmak gerekiyor!”

Bunun bir destek mi yoksa bir eleştiri mi olduğunu anlayamayan Fehmi Bey sustu. Elini kolunu sallaya sallaya içeri girdi. “İyi geceler” demiş miydi? Duymamıştı Ahmet.

Ne yapacağını düşünürken, aklına yan sokaktaki yeşil alanın konut alanı yapılmasına karşı mücadele sürecinde oluşan e-posta grupları geldi. Aradan iki yıl geçmişti, ama herhalde bazı mahalle sakinleri kullanıyordur e-postalarını. Bir denemekte yarar vardı.

Onun köpeğin öldürülmesini önerdiğini en azından kahvedekiler biliyordu. Olasıdır ki bu düşüncesi, mahalle sakinleri tarafından da duyulmuştu. Hepsî tarafından olmasa bile, meraklıları tarafından. Bu durumda onun böyle bir çağrı yapması uygun olmazdı. Toparlayıcı olmazdı. Bazı kişilerin karşılaşmalarında ona biraz kısılmış gözlerle bakmalarından, daha önce selamlaştıkları bazılarının yüz çevirmelerinden çıkarıyordu bunu. O nedenle çok sivrilmemiş bir komşunun bunu yapması iyi olurdu. Balkondan yatağa giderken, “Fehmi Bey olur mu acaba?” diye soruyordu kendi kendine.

Bu konuyu ertesi gün kafasında etraflıca evirdi çevirdi. Sonra Fehmi Beyin telefonunu bularak aradı. Görüşmek, dün gece rahatsızlığını dile getirdiği köpekler sorunu konusunda görüşlerini almak istiyordu. Yakında bir yerde bir çay içseler ne iyi olurdu. Hatta bir sakıncası yoksa kendilerine de gelebilirdi. Ne gerek vardı dışarıya gitmeye. Ahmet Beylerde görüşmek daha doğrudu. Dün gece karşı karşı oldukları konumdan Ahmet beylerin balkonunda karşı karşıya gelmişler oturuyorlardı. Ahmet’in eşi hemen kahve ikram etmişti. Höpürdetmeden içiyorlardı.

Ahmet tüm gelişmeleri aktardı. Dinliyordu Fehmi Bey. Tepki vermeden dinliyordu. Ahmet’in konuşması bitince,

“Ne istiyorsunuz benden?” diye sordu.

“Tüm mahalle sakinlerine, yazılmasına benim de yardımcı olacağım bir davet yapmak...”

“Neden ben, bir başkası değil?”

“Hani dün gece ‘Bir şey şeyler yapmalı kardeşim’ dediniz ya, onun için siz. Hadi bir şeyler yapalım.”

Sustu kaldı Fehmi Bey.

“Ben onu uykusuzluğun tepkisiyle söyledim. Böyle işlerde ön plana çıkmayı sevmem. Kusura bakma,” dedi.

Ahmet ne yaptıysa, Fehmi Bey ikna olmadı ve ayrıldılar.

Bu arayışlar sürerken, bir gün dört-beş mahalle sakini Ahmet'in kapısına dayandılar. Dün akşam sokaklarda köpeklere yiyecek konulan bütün kaplar toplanmış ve yok edilmişti. Baştan beri bu hayvanlara karşı olan Ahmet'in bundan mutlaka haberi olmalıydı. Öfkeliydiler. Ahmet'in bu işi organize ettiğini düşündükleri ve bu nedenle hesap sormaya geldikleri anlaşılıyordu. Ya da duruşlarından, sözlerinin sertliğinden, bakışlarından bu amaçla geldikleri sonucu çıkarılabilirdi.

Ahmet onları içeri davet etmedi. Merdiven boşluğunda konuşmaya başladılar. Ahmet'e yönelik saldırgan suçlamaların dozu artınca, içeriden eşi geldi ve tartışmaya dahil oldu.

"Yeter!" diye sert bir çıkış yaptı. "Bir olay olunca herkesin aklına Ahmet geliyor. İyi ki o sözü etti. Dün akşam Ahmet evdeydi ve hiçbir yere çıkmadı. Anlıyor musunuz?"

Hışımınla içeri girdi.

Gelenler bir suskunluk geçirdiler. Sonra da "Bunun peşini bırakmayacağız," diye söylene söylene kapının önünden ayrıldılar.

Bu olay bile mahallenin huzurlu havasının artık bozulduğunu somut biçimde gösteriyordu. Mahalle sakinleri üçe ayrılmıştı: Hayvan severler, en azından sokak hayvanlarını sevmeyenler, sessiz kalıp ortalıkta görünmeyenler.

Ahmet kapıyı kapatıp içeri girdikten sonra bir koltuğa oturdu. Henüz öfkesi yatışmamış olan eşine,

"Teşekkür ederim. İyi tepki gösterdin. Bunlar hep haklı, biz hep haksız... Sus pus olup gittiler," dedi.

Karısı bir şey söylemedi. Ama Ahmet bir şeyler demek istiyordu.

"Ben olayların buralara kadar geleceğini asla düşünememiştim. Bakıyorum da gelinen noktada mahalleli bölünmüş oldu. Böyle giderse insanlar selamı sabahı kesecekler. Bu hiç de iyi bir durum değil," dedi. Eşinin getirdiği çayı içerken sürdürdü konuşmasını.

"Bu beyler, bu köpekler çetesinin yaptıklarını izlemiyorlar. Geçen gün yan mahallenin sokaklarına girmişler. Bir evin önündeki köpeğe

saldırmışlar. Bayağı hırpalamışlar köpeği. Apartmandan insanlar inip uzaklaştırmışlar. Durum hiç onların görmek istediği gibi değil. Çok da masum bir tablo yok karşımızda. Bizim mahalle dar gelmeye başladı çeteye. Komşu mahallelere doğru yaygınlaştırıyorlar alanlarını.”

Eşi dinliyordu yalnızca. Çayını içiyordu ve dinliyordu.

“Ne yapmalı acaba?”

Bu muhabbete bulaşmaya niyeti olmayan eşinden yüz bulamayan Ahmet muhabbeti kesti. Başka konuya geçti.

Ertesi günü e-postasına bir ileti düştü Ahmet’in de... Hukukçu bir mahalle sakininden geliyordu. “Değerli Mahalle Sakinleri” diye başlıyordu. Uzun olmayan bir e-postaydı.

“Değerli Mahalle Sakinleri,

Mahallemizde son zamanlarda ortaya çıkan bazı sokak köpeklerinin varlığının mahalle sakinleri arasında farklı biçimlerde değerlendirildiği görülmektedir.

İçinde yaşadığımız eko-sistem içinde tüm canlıların varlığı ve birlikte yaşamaları önemlidir. Bu dengenin korunması geleceğimiz açısından da önemlidir. Yaşama hakkına saygı duyarken, bunun bütün canlıların yaşama hakkını da kapsamı gerektiği bir gerçektir.

Ancak doğumlarını kontrol edemediğimiz sokak canlılarının, çoğalmaları ve kontrol edilemez biçimde çevremizde yaşamaları da bazı sorunları beraberinde getirebilmektedir.

Bu canlıların varlığını benimseyenler olduğu gibi, benimsemeyenler de vardır.

Sokaklarımızda yaşayan, bazı komşularımız tarafından yalnızca beslenen sokak köpeklerinin varlıklarını sürdürmeleri konusunda yüzde yüz uzlaşının oluşmadığı da bir gerçektir.

Bu durumda bu köpeklerin durumuyla ilgili olarak, hiç kimseyi mutsuz etmeyecek bir çözümün bulunmasında yarar vardır.

Mahallemizde gözlenen huzursuzluğun giderilmesi, gecesiyle-gündüzüyle güven içinde yaşanan bir mahalleye dönüşmesi için birlikte bir ortak akıl bulma gereği doğmuştur.

Bu konuyla ilgili önerilerinizi tarafıma iletmeniz durumunda, ortak bir çözümde buluşmak için elimden geleni yapmaya çalışacağım.

Hayvan haklarını da gözeten, onların varlıklarını sürdürmelerine olanak verecek bir çözüm, kanımca hepimizin arzuladığı bir çözümdür.

Önerilerinizi bekliyorum.

Saygılarımla

Av. Zülfikar KAYASIZ'

Zülfikar Bey, “cc” yaparak, bu e-postayı belediye başkanına, kaymakama, ilçe emniyet amirine, ilçedeki hayvan sever derneklere de göndermişti.

Belediye başkanı, “Barınağın ağzına kadar dolu olduğunu, genişletme çalışmalarına en kısa zamanda başlanacağını,” bildirdi.

İlçe emniyet amiri, “Bu sorunun yalnızca köpeklerin yaşadığı mahallede değil, komşu mahallelerde de bazı sorunlara neden olduğunu, kendilerine bazı şikayetlerin ulaştığını, bir çözümün yararlı olacağını, güvenliğin güvenlik güçlerince yirmi dört saat sağlandığını,” belirtti. Özellikle son kısmının neden yazma gereği duyduğunu kimse anlayamadı.

Bu önemli sorunun çözülmesi çağrısına kaymakamdan bir geri dönüş olmadı. Bunu başta Zülfikar Bey olmak üzere bilgisi olan bazı mahalle sakinleri yadırgadı. Önlemleri asıl eşgüdümlemesi gereken amir, mülki amirdi. Olaylara müdahale etmeliydi. Neden geri dönmemişti? Onun seçilme derdi de yoktu. Bunu söyleyince, başka bir komşu, “Seçilme derdi yok. Ama yükselme derdi var. Sen biliyor musun valinin bir hayvan sever olduğunu? Ya burada tatsız bir durum çıkar da engelleyemezse? Bu işler ince işler...” deyince, sitemkâr komşu sesini kesmişti. O, bu boyutunu hiç düşünmemiştii açıkçası.

Bu e-postadan Zülfikar Beye yapılan geri dönüşler, mahallenin bu konuda sert ve geri dönülmez biçimde bölündüğünü ortaya koyuyordu.

Gelen e-postaları dikkatli biçimde inceleyen, bunu bir hukukçu şapkasıyla da yapan deneyimli hukukçu Zülfikar Bey, bir geri dönüş e-postasında,

“Bir uzlaşmanın oluşma olasılığının çok zayıf olduğunu, bu nedenle sürece aracılık etmekten çekildiğini,”

bildirdi.

Mahalle, köpeklerle belirsiz bir geleceğe doğru gidecekti anlaşılan. Bütün çabaların sonuçsuz kalması, bir uzlaşma sağlamak için kimsenin bulunduğu yerdeki çakılı konumunu gözden geçirme gereği duymaması, bütün umutları suya düşürmüştü. Kimse kimseyle konuşmaz olmuştu.

Ama işler böyle gitmedi. Bir gün Karabaş ortadan kayboldu. O ortadan kaybolunca, diğer çete üyeleri de ne yapacaklarını bilemez durumda birkaç gün göründüler sokaklarda. Belki de Karabaş'ın dönmesini beklediler. Sonra onlar da kayboldular ortadan bir bir.

Kimse kimseyle konuşmuyordu. Geceler kendi sessizliklerine bürünmüştü. Sokaklardaki besleme kapları boş kalmıştı.

Sokağa inip bayram yapmak isteyenler, köpekleri sevenlerin tepkisinden korkuyordu. Hatta bir sokak kavgasının çıkmasından. Hayvan severler, başta Ahmet üzere, bu konuda ne dediği belli olanlara hoş olmayan bakışlarla bakıyorlardı.

Karabaş geri gelmedi.

Mahalle eski sakin günlere dönmüştü.

Öyle, kendiliğinden.

Bitiş Tarihi: 17.10.2018

satılık yazlık

Sabah erkenden yola çıkmış, Muğla'ya gelmişti. Oradaki işlemlerden sonra da, bir çilingire haber vermişti, yazlıkta buluşmak için. Yol, bürokrasi, yorucu işlemlerdi. Sonunda yazlığın önüne geldi ve arabasını park etti. Paslanmış demirden bahçe kapısını açıp içeri girdi. Bahçe darmadağınktı. Gözlerini kapattı, dağınık olmayan durumunu hayal etmeye çalıştı. Açtı gözlerini, bu durumu kötüydü. Ortada bir fıskiye, susuz, fişkırmayan. Fıskiye'nin merkezinde çakıl taşlarıyla ve deniz kabuklarıyla kaplanmış, üzerinden suyun fişkırdığı bir göbek. Bazı taşlar ve deniz kabukları zemine düşmüş... Çiçeklerin bir kısmı açmış, bir kısmı açamamış, bir kısmı ise çoktan kurumuş. Evin duvarını saran begonvil yaşamaya direniyor.

Çevresini bir kolaçan etti evin. Komşularıyla arasında insan boyunu aşan batı mazıları düzensiz, yer yer sararmış. Tamamen ölmemeleri olasılıkla komşu bahçeden yaptıkları su çalmalarıyla gerçekleşmiş. Bütün pencerelerin ahşap kepenkleri kapalıydı. Bir tanesi azıcık açılmış gibi duruyordu. Duvarların dış kaplamasında hasarlar, dökülmüş bölümler göze çarpıyordu.

Olasılıkla bostan yapılan arka bölümde, çimen dışında her tür ot büyümüştü. Eski fasulye çalıları devrilmiş, kırılmıştı.

Belli ki zamanında güzel olan, ahşaptan, güzel bir işçilikle yapılmış bir çardak. Bazı bölümlerini saran sarmaşıklar sararmış artık. Altında üzeri cam, kaidesi demirden bir masa. Kaide, kendisine harcanan emeğin güzelliğini yansıtsa da onu perdeleyen ve kahverengiye dönüştüren pas keyif kaçırıcı. Çevresinde demirden sandalyelerin bazıları devrilmiş, oturma minderleri çürümüş, parçalanmış...

İçini sıktı bu tablo. Gerçi ne bekliyordu ki? Bir buçuk yıldır kullanılmayan bir yazlık olduğunu söylemişlerdi zaten. Bu kötücül duygularla evin önüne çıkınca, can sıkıntısı gidiverdi. Daha doğrusu deniz, sıkıntılarını çekip yuttu gitti...

Denize bakan sınırdaki bahçe duvarının bitiği kumsaldı. Yol, yeşil alan, başka bir doğal eşik yoktu. Güzel kapının kelebeğini kaldırdı ve kumsala çıktı. Henüz sezon başlamadığından, kıyıda, kumsalda çok az insan vardı. Denize girenler de parmakla sayılacak kadar azdı. Ama deniz... O deniz yok mu o deniz... Burada yaşasan, bu atmosferin bir parçası olsan, insan neden ihtiyarlasın ki? Yaptığı işin doğruluğunu düşündü. İyi ki onca yolu tepmiş, gelmiş ve bu evi almıştı. Kumsalın üzerine oturdu. Kumu avuçlarına alıp, parmaklarının arasından akıttı. Deniz kabuklularıyla oynadı. Kumun avucunda yarattığı duygu, yorgunluğunu dağıttı. Dizlerini kırdı. Dirseklerini dizlerine dayalı. Yanaklarını avuçlarının içine aldı. Ufuk çizgisine baktı. En iyi dinlenme yöntemlerinden birisi... Hiçbir deniz aracı yoktu. Ufuk çizgisiyle arası masmavi bir çarşaftı. Yat uyu.

Dalmış gitmişti ki, “Kimse yok mu?” diye bağırان bir ses duydu. Hemen kalktı. Çilingir gelmiş olmalıydı.

Bahçeye, oradan sokak kapısına yöneldi. Çilingir, elinde çantası, çoktan girmişti bahçeye. İşini biliyordu. Hemen de kapıya yönelmişti.

Alet kutusunu açtı. Değişik değişik maymuncuklar, pense, kerpeten, tornavida, başka aletler. Kapının iki kilidini biraz zorlanarak da olsa açtı. Açınca havası değişti. “Bazen zorlanıyoruz böyle. Bu kilitler farklıymış. Buralarda bulunmaz bunlar. Ama açtık işte. Ne de olsa işimiz bu,” diyerek böbürlenmesini gizlememişti.

Sonra birkaç çeşit kilit göbeği gösterdi. “En iyisi bunlar. Herkes yabancı ister, ama biz de iyiyiz kilitte. Bu yerliler çok güvenilir. Ama biraz pahalı. Şunlar Çin malı, daha ucuz,” dedi. Orçun pahalıları işaret etti. İki kilidin de göbekleri yenilendi. Çilingir anahtarların çalışıp çalışmadıklarını test etti, içeriden ve dışarıdan. Sorun yoktu, anahtarları verdi.

Orçun çilingirin istediği parayı pazarlık etmeden ödedi. Sonra bir elektrik düğmesine bastı. Yanan bir ampul yoktu. Başka bir düğmeye bastı. Yine bir ampul yanmadı. “Abi, belki sigorta atmıştır. Bir bakalım,”

dedi çilingir. Sigorta kutusunu açtı. “Elektrik kesik. Kesmişler elektriği. Bu saatten sonra kasabada bir şey yaptırılmazsın. Ancak yarın açtırabilirsin,” dedi çilingir, “İstersen bu konularda da yardımcı oluruz,” diye de ekledi ve kartını verdi. Sonra da izin istedi, motosikletine bindi ve gitti.

Orçun öncelikle pencerelerin bütün kepenklerini açtı. Camları açtı. Ev hem aydınlandı hem de hava tazelenmeye başladı. Mutfağın musluğunu açtı. Sular da akıyordu. Olasılıkla o da kesilmişti.

Zemin katta bir kenarında Amerikan mutfak olan salonun sürgülü kapısı bahçeye açılıyordu. Onu da açtı. Deniz tarafından bir yosun kokusu aldı. Ya da ona öyle geldi.

Salondaki bir koltuğa oturdu. Sehpanın üzerinde eski tarihli birkaç dergi, iki deste iskambil kâğıdı vardı. Yerler tozluysa da Ama o kadar da kötü değildi. Mutfak kısmında tezgâh üzerinde bir şey yoktu. Düzenli durumdaydı salon ve mutfak.

Kalktı, bahçeye gitti. Yine dolaştı bu düzensizliğin arasında. Saat beş buçuk olmuştu. Kasabaya gidip bir şeyler alsa iyi olacaktı. Her şeyden önce de mum, el feneri gibi aydınlatıcılar. Bu akşam karanlıkla birlikte olacaktı, anlaşılmıştı.

Saat altıya doğru kasabaya gitti. Sağlam alışveriş yapmadı. Çünkü daha buzdolabı çalışmıyordu. Almak istediği şeylerin çoğu dolaba konmayacak kuru şeylerdi. Özellikle aydınlatma malzemelerini unutmadı. Aldıklarını arabanın bagajına koydu. Sonra kasabanın kıyısına indi. Bu küçük kasabanın kalbinin attığı yerdı burası. Balıkçı restoranları, incik-boncuk, giysi satıcıları... Deniz malzemesi satan dükkânlar... Bir aşağı, bir yukarı yürüdü. Sonra gözüne kestirdiği bir restorana oturdu. Acıkmıştı bayağı.

Salata, kalamar, karides söyledi. Şimdi denizin kıyısında et yemek denize karşı ayıp olurdu. Bu ayıbı işlemek istemedi. Ardından ızgara çipura siparişi verdi. Biraz da boğazını ıslattı. Hava kararmaya başlamıştı. Kalktığında sokak lambaları yanmıştı. Eve geldiğinde de karanlık doldurmuştu bahçeyi.

Hemen el fenerini çıkardı. Mutfağa, tuvalete, merdivenlere mumlar koyup yaktı.

Sonra restorandan aldığı buz gibi birayı açtı. Bahçeye açılan kapının eşiğine oturdu. İçmeye başladı.

Birden fark etti. Gökyüzü sanki bahçeye inmişti. Yıldız gibi parlıyordu ateşböcekleri. Hiç bu kadar çok ateşböceğiyle yüz yüze olmamıştı. Bahçenin her köşesinde yanıp yanıp sönüyorlardı. Birini yakalamaya çalıştı. Avucuna aldı. Bedeninde küçücük bir nokta, el feneri gibi yanıp sönüyordu. Şu doğanın işine bak! Birasını bitirmişti. Ama ikincisini almak için kalkmaya üşeniyor, bir de ateşböceklerinin bahçeden ayrılıp gitmelerinden korkuyordu.

Ateşböcekleriyle sevişmenin doyumunu yaşadıktan sonra üst kata çıktı. Balkona oturdu. Denizi gören balkona. Bacaklarını öbür koltuğa uzattı. Kafasını arkaya yasladı. Üçüncü birayı buraya ayırmıştı. Denize baka baka, aradaki uzaklık da yok oldu. Ortamda bir o bir de deniz kaldı. Baş başa kalmışlardı. Bunu çekti durdu içine. Hiç bu duyguları yaşamamıştı bugüne kadar.

Enerji sektörüne girip kazandığı paralarla aldığı bu ev, iş yorgunluğunu unutturmuştu ona.

Günün koşuşturmaları da bastırınca dalıp gitmişti balkonda. Gece hafif bir serinlikle uyandı ve yatağa geçti.

Sabah erken kalkmadı. Kalksa ne yapacaktı ki? Mesai başlamadan kasabaya inip, kahvaltı etmeyi düşündü. Dün aldığı beş litrelik damacana suyuyla yüzünü yıkadı. Kendine geldi biraz. Denize mi girseydi yoksa? Sahi bunu neden düşünmedi ki? Hemen mayosunu çıkardı. Bir havlu aldı. Denize koştu. Hiç dalga yoktu. Deniz akşamdan kalmış gibi karaya gidip geliyordu. Ayaklarını sokunca önce ürperdi. Ama biliyordu, bu iş milim milim olmazdı. Kendini attı suya. Önce uzun bir “Bııırrrr” çekti. Hızlı hızlı kulaç attı. Sonra bitti gitti serinlik. O araya çişini de sıkıştırıverdi.

Denizden çıktığında dirilmişti. Eve geldi. Üstünü giyindi ve kasabaya gitti.

Deniz kenarında bir pastanede klasik bir kahvaltı yaptı. Çay doyumluğundan sonra bir de kahve içti. Saat dokuz olmuştu. Önce elektrik kurumuna gitti. Gerçekten kesilmişti elektrik, ödenmeyen borçlar vardı. Borçları sıfırladı, sözleşmeyi kendi üzerine yaptı. Öğleye

doğru açılacağını söylediler elektriğin. Aynı şeyleri su için yaptı. Onlar da aynı şeyi söylediler.

Bu işleri yoluna koyunca yemek yediği restorana gitti. Dün akşam bir temizlikçi kadın nasıl bulacağını sormuştu. Sevimli bir işletmeciydi, “Yardımcı olacağını,” söylemişti. Bunu öğrenmek için uğrayacaktı. Sorun yoktu, öğleden sonra bir kadın gelecekti.

Sevindi. Markete gidip alışveriş yapmaya başladı. Ev öğleden sonra oturulabilir duruma gelecekti nasıl olsa.

Öğleye doğru eve döndü. Kısa bir süre sonra da elektrik de verildi, su da... Bir süre sonra da kadın geldi. Kadın eve, o bahçeye giriştiler.

Akşama doğru ev toparlanmıştı. Zemin kat, mutfak kullanılır duruma gelmişti. Aldıklarını buzdolabına yerleştirdi. Banyo, tuvalet yatak odaları tamamdı. Tozlu ve kirli çarşafları ve bazı örtüleri yıkamıştı kadın, asmıştı.

Bahçedeki dağınıklık giderilmiş, kuruyan çiçekler sökülmüş atılmıştı. Yenileri dikilebilirdi artık. Yarın ilk işlerinden biri bu olacaktı.

Bahçede fiskiye çalışmaya başladı. Bir de ışıklandırılmış meğer. Hava kararınca çok güzel bir atmosfer oluşacağı kesindi.

“Ne yerim akşama?” diye düşünürken, dış kapıdan bir bey seslendi, “Merhaba!”

“Merhaba, buyurun,” dedi Orçun.

“Orçun Bey, değil mi?”

“Evet. Siz?”

“Benim adım Fethi. Girebilir miyim?”

“Buyurun,” dedi Orçun.

Adam bahçeye girdi.

“Çardağın altında oturabilir miyiz?”

“Neden olmasın?”

Silinmiş, temizlenmiş, ama pasların güzelliklerini örttüğü sandalyelere oturdular.

“Hayırdır?” dedi Orçun bu davetsiz konuğa.

“Hayır canım, dedi,” o da.

“Bir şey içer misiniz?” diye sordu, Orçun.

“Soğuk biranız var mı?”

“Sanırım var,” dedi. Mutfağa giderken de “İyi ki rakı istemedi adam. Kim olduğunu bilmiyorum. Oturacağı yeri seçiyor. Bira istiyor... İyi iş valla...”

Kendisine de bir bira aldı. Masaya döndü.

“Güzel bir yazlık,” dedi adam, “Kumsalın dibi olması ayrı bir güzellik.”

“Evet,” dedi, adamı anlamaya çalışarak.

“İcradan aldığınızı biliyorum,” dedi adam.

“Nasıl biliyorsunuz?”

“Ben adımı söyledim, ama soyadımı söylemedim. Kendimi tanıtmamı tamamlayayım o zaman; ben, Fethi Küçükköylü...”

“Fethi Küçükköylü m?” dedi Orçun, hayretini, şaşkınlığını gizleyemeden. Elindeki bira şişesi düşecekti az daha. Ağzı açık kaldı. Denizden iki yüz metre uzakta, kendini boğuluyormuş gibi hissetti. Ne diyeceğini şaşırdı. Ne denirdi ki? “Geçmiş olsun” mu diyecekti. Hareketsiz, adamın yüzüne bakıyordu. Ne işti bu şimdi? Kuruyan bedenine biraz soğuk bira desteği iyi gelebilirdi.

“Yani bu ev dne kadar benim evimdi... Hayırlı olsun,” diye sürdürdü adam. İçtiği sigaradan bir nefes alarak, “Bugün İcra Müdürlüğü’ne uğradım. Satışı durdurabilir miyim, diye geldim. Ama çok geç kalmışım zaten. Gle gle oturun.”

“Durdurabilecek miydiniz peki?”

“Bilmem. Belki bir şansım kalmıştır, diye düşündüm. Uzun zamandır ilgilenememiştim.”

“Neden zaman ayırmadınız ki?”

“Ayıramazdım. İerdeydim...”

Aha! Bu adam nasıl bir adamdı böyle? Kendisinden biraz daha büyük olan bu adam, her şeyi dan dan söylüyordu.

“Dokuz aydır içerdeydim. On beş gün önce salıverdiler beni. Daha doğrusu dava dışarıdan görülecek...”

“Geçmiş olsun,” dedi bu kez. Ama ev için değil, hapislik için...

“Varlığım la da sorularınıza vereceğim yanıtlarla da canınızı sıkmak istemem. Bir yazlık almışsınız. Daha ikinci günü... Keyfini süremeden...”

“Gelişiniz de bahçeye girişiniz de normal olmadı benim için. Sizce normal mi?”

“Ama benim burada neler yaşadığımı bilmiyorsunuz ki. Bilseniz, o zaman anormal olmadığına karar verirdiniz belki.”

“Kimsiniz o zaman?”

“Biraz sonra hava kararacak. Benim de karnım acıktı. Eğer sizce de bir sakıncası yoksa, bu çardağın altında bir akşam yemeği yiyebilir miyiz?”

Kısa bir tereddüt geçirdi Orçun. Sonra, “Bu akşam bir konuk ağırlamaya hazır değildim,” dedi.

“Siz ağırlamayacaksınız ki! İzin verirsiniz ben sizi ağırlayacağım.”

Evet, evet bu adam kesinlikle anormaldi. Ne desem, nerden girsem, şaşıracağım şeyler söylüyordu. Ne yapmalıydım? Akşamı zorlamaya gerek yoktu. Önündeki engelleri kaldırıp akşamı kendi seyrine bırakmak en güzeliydi.”

“Valla bu yaklaşımınız da enteresan. 1 gündür maliki olduğum bahçemde kendimi ağırlatmak pek yapacağım bir iş değil...”

“Canım hele bir yerleşin. Ondan sonra başlarsınız ağırlamalara...”

“Peki öyle olsun...”

“Eşimle buraya geldiğimizde, canımızın bir şeyler yapmak istemediği akşamlarda hazır şeyler ısmarlardık. İzin verirsiniz öyle yapacağım.”

“...” Başıyla onaylamıştı Orçun.

Adam telefonunu çıkardı cebinden. Bir numara tuşladı.

“Şevket n’aber? Evet yoktum ortalarda bir süredir. Anlatırım sonra. Senden bir istediğim var. Eşimle birlikteyken sana sipariş verdiğimiz akşamlardaki gibi bir masa donatır mısın yazlıkta, çardağın altına? Çok açız ona göre. Yazlığın yeni sahibi Orçun Beyle birlikteyiz. Hem açız hem de boğazlarımız çok kuru, anlatabildim mi? Bekliyoruz! Uğrarım sana bir ara. Eyvallah!”

Telefonunu kapattı. Yeniden cebine koydu.

“Sanırım kırk beş dakika sürer hazırlıkları, deneyimlerime göre. Benim biram bitti. Bu kadar süre boğazımızı kuru tutamayız öyle değil mi?” Yine rahat rahat bir talep... Gel de yerine getirme.

Sürekli sigara içiyordu Fethi Küçükköylü. Şimdi yüzünü denize dönmüştü.

“Çok güzel günlerimiz oldu bu yazlıkta,” diye girdi söze, “Beş yıl önce almıştık bu yazlığı. Eşimle evlenir evlenmez hemen hemen... Bize İstanbul’da biraz daral gelse kaçardık buraya. Ama hep baharları daha çok sevdik. Kışları ondan sonra, yazları en son. Her iki baharın güzelliği de başkaydı. Birinde doğanın uyanışı, öbüründe sararışı... Ama deniz her zaman mavi olsa da ruhu değişken bir varlık... İstedğin gibi bulamazsın onu. O istediği gibi olur genellikle... Kendine bağlı kılar sizi...”

Birasından hatırı sayılır bir yudum aldı. Sigarasıyla destekledi onu.

“İyi midir aranız denizle?”

“Evet,” dedi Orçun, “Fena değildir.”

“Anladığım kadarıyla evli değilsiniz.”

“Ben evlendim. Ama uzun sürdüremedim. İkinci yılın sonunda dostça ayrıldık, yürütemedik.”

“Enerji sektörü önemli bir sektör. Bütün yollar oraya açılıyor. Ama ben inşaat sektöründeydim.”

Nereden öğrendi ki bu adam bunları? Öylesine mi söyledi, yoksa onun çalıştığı sektörü öğrenmiş miydi? En çabuk bu sabah öğrenmiştir bu yazlığı benim aldığımı, öğrendiyse... İşimi gücümü ne zaman öğrendi bu?

“Aslında Aylin’le nişanlanıncaya kadar mütevazı bir yükleniciydim. Projecilikle başladım bu işlere. Sonra ufak tefek işler yapmaya başladım. Sonra parsel bazında yık yap işleri... Aslında bana yetiyordu. Ama...”

Durdu. Hiç Orçun’a bakmıyordu. Hep deniz yönüne bakarak konuşuyordu. Bir ukalalığı yoktu. Duruşunda, oturuşunda, konuşmalarında. Ama Orçun işin nereye varacağını merak eden bir dinleyici gibi, adamın yürüncesine girmişti çoktan.

“Sahi siz nasıl buldunuz da aldınız burayı?”

“Bir arkadaşım görmüş ilan. Onunla bir sohbetimizde söz etmişim, yazlık almak istediğimden. İcra müdürlüğünün ilanının resmini de çekip göndermiş cep telefonundan. Bir şansımı denememi söyledi. Bazen denk düşebildiğini, uygun fiyatlarla sonuçlanabileceğini de belirtti. Öylesine geldim. Arkadaşımın dediği gibi satışa başka katılan da olmadı. Bende kaldı...”

“Şanslıymışsınız gerçekten. Bazen inatçı tipler girer bu satışlara. Artar da artar fiyat...”

“Az önce ‘ama’ demiştiniz arkasını getirmediniz.”

Fethi saatine baktı. Sonra, “Durun bakalım. Aceleniz ne? Şu açlığımızı giderelim önce...”

Fethi bunları söyler söylemez bahçe kapısının zili çaldı. Fethi ev sahibi gibi kalktı. Kapıyı açtı.

“Gelin bakalım çocuklar,” dedi. Tanışıyorlardı, belli ki.

İki delikanlı, elleri dolu, çardağın altındaki masayı özenle donattılar. İki kişilik de servis açtılar. Buz kovalarını bile getirmişlerdi. Fethi peşlerinden gidip, kapıda ödemeleri yaptı. Orçun izliyordu. “Şevket’e selam söyleyin. Uğrayacağım,” dediğini duydu Orçun.

Geri geldi. “Hadi soğumaması gerekenlerden başlayalım. Afiyet olsun,” dedi.

Ama sonra durdu. Yetmişlik şişeyi açtı. Kadehlere koydu. “Buz ister misiniz?” dedi. İkişer de buz attı kadehlere.

“Önce boğazlarımızı ıslatalım. Yazlığınız hayırlı uğurlu olsun. Şerefe,” dedi ve kaldırdı kadehini. Kadehler orta yerde buluştular. Özenle vurdular kıçlarını birbirine. Çıkan ses, akşamın yeni başladığını gösteriyordu.

Hiç konuşmadan atıştırdılar bir süre. Şakası yokmuş, meğer gerçekten acıkmışlardı. Nice sonra kafalarını kaldırıp göz göze geldiklerinde elleri kadehlerine gitti ve bir kez daha tıngırdattılar beyaz mayiyle yüklü camların kalçalarını.

Fethi sandalyede arkaya doğru yaslandı. Hemen bir sigara yaktı. Üst üste iki kez çekti, derin derin.

“Çok özenerek yaptırdık bu yazlığı biz,” dedi, “Her şeyine özendik...”

Sustu. Dirseklerini masaya yasladı. Orçun’a doğru eğildi.

“Aylin her yönden benim yaşamımı allak bullak etti,” dedi.

Sustu. Orçun’un gözlerinin içine baktı.

“Anlayabiliyor musun?”

Yine sustu. Sanki Orçun’un anlaması için süre veriyordu.

“O nedenle deliler gibi yaşadık, ne yaşadıysak... Normal bir şey yaşamadık biz...”

Sonra yan döndü. Deniz yönüne dikti bakışlarını.

“Ama bir de madalyonun öbür tarafı var...”

Yine yudum, bu kez biraz daha sert. Yine sigarayı tüketircesine çekiş...

“O babası yok mu, o babası... Hepimizi yaktı...”

“Nasıl?” diyebildi Orçun.

“Babası dindar bir insandı. Ama bu ölçüyü aşan ilişkileri vardı. Bunlar beni ilgilendirmiyordu. Benim ailem de dindardır. Annem de babam da dini vecibelerini yerine getirirler. Ailem her zaman cumhuriyet değerlerine bağlı olmuştur. Bugün de bağlıdır. Ama Aylin’le nişanlanmamızdan sonra bazı şeyler değişmeye başladı. Evlenmemizden sonra beni bir gün TOKİ Başkanı aradı, düşünebiliyor musun?

“Niye arıyor ki?”

“Kendilerinin müteahhidi olmamı istedi. Sen olsan ne yapardın?”

Düşünmek için ara.

“Ticaretle uğraşan buna öyle kolay kolay hayır demez.”

ve

“Ben de demedim. Ama keşke demiş olsaydım. Önce her şey çok iyi gitti. Öyle bir büyüme içine girdim ki? Türkiye’nin dört bir tarafında konut inşaatları bana verilmeye başlandı. Tabii ki kazancın hepsi bana kalmıyordu. Bazı havuzlar vardı. Oralara akıtma yapman gerekiyordu.”

“Dönem böyle bir dönem. Ne iş yapsan akıtıyorsun...”

“Bak beni konuşturursan, kadehimi boş bırakmayacaksın...”

Orçun yeniden doldurdu kadehleri. Su, buz...

“O zaman kazandığımız paralarla, istediği her şeyi yapabilen bir adama dönüştüm. Düşün, altımdaki arabadan, yaşadığımız eve, her şey sınıf değiştirdi. Bazı arkadaşlarım beni önce uyardılar, sonra ilişkilerini kestiler. Normal değildi olanlar...”

“Sonra?”

“Sonra mı? Sonrası buradayım işte. Beni nasıl görüyorsan. Sıfırım yani. Elimde avucumda hiçbir şey kalmadı.”

“Neden?”

“Olum, sen bu ülkede yaşamıyor musun? KHK diye bir şeyler çıkmaya başladı biliyor musun? Çıkınca neler olduğunu izlemedin mi yoksa?”

“İzledim. İzledim de sana ne bunlardan?”

“Bana ne tabii ki... Bende bir şey yok gerçekten. Ama kayınpederde... İlk KHK ile bütün malvarlığına el kondu ve içeri tıkıldı. Sonra sıra bana geldi. Aynı şey bana yapıldı.”

“Sen ne yaptın ki? Sen de mi o ilişkilerin içine girmiştin?”

“Yaşamımın hiçbir döneminde cumhuriyet değerlerine sırt çevirmedim ben. Ama bu önemli değildi. Kayınpederin yanında damadın da yanması olayıydı.”

“Ne geldi ki başına?”

“Ne olacak? Bir akşam yatağına yatıp, sabaha karşı karının koynundan alınıp, hücreye atılmak nedir bilmiyorsun ki!”

“Nerden bileyim?”

“Daha bilmediğin o kadar çok şey var ki... Ve bir süre sonra Aylin’in olayları kaldıramayıp psikolojik bunalıma girmesi... O zamandır bu zamandır ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde eve bırakılamayacak kadar ağır bir çöküntüyle yaşaması... Artık beni tanımaması, vs. vs.”

Gözünden yaşlar süzüldü... Hiç ses çıkarmadan. Sıkıntılarının tümünü gözyaşlarına yükleyerek. Onları serbest bırakıp sustu. Akşam ilerlemiş, geceye evrilmişti. Galiba koca şişenin dibinde çok az şey kalmıştı.

“Neyse... Dokundun anlattım. Ben buraya bunları anlatmaya gelmedim. Dinlediğin, hatta katlandığın için teşekkür ederim. Ama esas ikinci bir talebim var. Birincisi oldu. Bu çardağın altında yemek yemekti. Teşekkür ediyorum.”

“Estağfurullah! Ne demek! Bir şey takıldı kafama. Hukuk yollarına başvurduğun değil mi?”

“Ne yolu dedin? Olmayan bir şeyin yoluna nasıl başvuracaksın? Saf olma...”

Orçun saf mıydı, anlamamış mıydı, anlamak mı istemiyordu. Ama bu soru abes olmuştu gerçekten. O da fark etmiş olmalı ki, sustu hemen.

“Senden ikinci ricam da şu, bu akşamı bu yazlıkta geçirmek... Biliyorum uygun olmayan bir talep bu. Ama birkaç gün sonra, sen tümüyle yerleşince zaten olanaklı olmazdı. Hazır şimdi tam yerleşmemişken... Ne dersin? Ömrümün en mutlu günlerini geçirdiğim bu evde son kez kalmak... Yaşadığım o günlere geri dönmek... Olur mu?”

Orçun bir kez daha şaşırıp kaldı. Ama öyle bir tablo vardı ki karşısında. Buna hayır demek, insani duygularına ters düşerdi.

“Tabii, tabii... Ne demek... Neden olmasın... Yukarıdaki yatak odasının çarşafı bugün değişti. Orada kalabilirsin. Üstüne bir şeyler veririm.”

“Hayır, hayır,” dedi Fethi, “Ben salonda, koltukların üzerinde oturacağım, biraz da kestiririm.”

“Sabah kaçta kalkarsın? Kahvaltı...”

“Bakarız,” dedi...

İyi geceler deyip yattılar.

Sabah ona doğru kalkabildi Orçun. Bir telaşla aşağıya indi. Fethi yoktu ortada. Taburenin üzerinde iskambil kağıtları. Bakınca fal açmaya çalıştığı, ama falın açılmayıp, tıkanıp anlaşıyordu. Bahçeye çıktı yoktu. Belki bir not bırakmıştır, diye sağa sola baktı. Onu da yapmamıştı.

Başı çatlıyordu. Ama daha kötüsü, üzerinden kamyon geçmiş, duyguları o arada uçup gitmiş, kendisi yamyassı olmuş, boyutsuz bir varlık gibiydi.

Denize girse belki yükü azalırdı. Kafası düzelir, ruhu yine bedenini kaplardı, doldururdu belki. Kim bilir?

Mayosunu giydi. Havlusunu aldı. Kıyıya indi. Canı hemen denize girmek istemedi. Biraz yürüdü. Ayakları ıslana ıslana... Dün akşamdan bazı kareler geldi gitti aklına.

Bir deniz yıldızı nasıl olduysa kıyıya vurmuştu. Ne güzeldi rengi. Elinde kıvrır kıvrır ettiğine göre henüz yaşıyordu. Burada kalsa, herkese can veren güneş, onun canını alacaktı. Olabildiğince uzağa fırlattı onu. Bazı kabukları topladı avucunda. Sonra hepsini denize saçtı. Öylesine durgundu ki deniz, en küçük kabuklar bile halkalar çizdirdi suyun üzerinde. Zaman zaman durup denize baktı.

Sonra yazlığın karşısına geri döndü. Hiç teklemeyen atladı suya. Suyun serinliği akşamdan bu yana içinde adım adım alevlenen, sabah küllenmiş ateşin varlığını sürdürdüğü sıcaklığı söndürür gibi olmuştu. Yarım saat kadar yüzdü. Geri geldi. Bir kahve yaptı kendine. İçti. Ortalığı topladı. Kafası bomboştu. Ne yapacağını bilmiyor gibiydi. Giysilerini giydi.

Sonra arabaya atladı ve kasabaya gitti.

Bir zücciyeciden iki metre beyaz patiska aldı.

Nalbura uğradı. İki kilo kırmızı yağlı boya ve bir fırça aldı. Eve döndü.

Bezi çardağın altına serdi. Boyayı açtı. Fırçayla çalışmaya başladı.

İŖi bitince, yaptığını kurumaya bıraktı.

Sonra evi toparladı. Kepenkleri kapattı. Sigorta Ŗalterini indirdi, su saatini kapattı. Kapının iki kilidini de kilitledi.

Sonra bezi giriŖ kapısının üzerine özenle astı.

ÇıkıŖ yolu üzerinde duran çantasını aldı. Arabasına koydu.

Son kez baktı eve ve beze:

“Sahibinden Satılık Yazlık... Cep Telefonu...”

Motoru çalıştırdı ve İstanbul’a yola çıktı.

BitiŖ Tarihi: 29.11.2017

seçim propagandaları

“Bakın Tamer Bey, sizin anlamadığınız bir şey var; biz oy almak zorundayız. Çünkü biz bir siyasi partiyiz, dernek değiliz.”

Dinliyordu. Konuşan partinin il başkanıydı. Seçim gezileri yapıyorlardı. Halkın karşısında konuşmalar yapıyordu. Kahvehanelerde, köylerde, mahallelerde... Sahada çalışıyorlardı. Sonunda bir gün il başkanı patladı ve bu uyarıyı yaptı kendisine.

Uzun yıllar kamu sektöründe çalışmış, bilgi teknolojileriyle uğraşmıştı. Çalıştığı kurumun işlerinin ve işlemlerinin bilgisayar ortamında çözümlenmesi için altyapı kurmuştu. Algoritmalar, kodlamalar, geceler, gündüzler. Doğal olarak yatağına kadar girmişti bu işler. Gecenin münasebetsiz saatlerinde uyanır, o günkü sorun karşısına dikilirdi. Uyku gider, hanım unutulur, soruna çözüm aranırdı. Sorunlar bu nedenle yatağı paylaştığı üçüncü objelerdi. Onlarsız gece geçmez, sabah olmazdı. Bu nedenle yatakları üç kişilikti artık. Her sabah erkenden işinin başına giderdi. Bazen cumartesi günleri de çalışırdı. Kendisine kalsa pazar günleri de çalışırdı ya, eşi çok sert tepki göstererek daha fazla ileri gitmesine engel olmuştu.

Hep teknokrat bir kişilik olarak bilinmişti. Düzgün, işini iyi yapan, kamucu bir yapısı vardı. Bir Cumhuriyet aydınydı Tamer Bey. Yalnızca bilgisi yoktu, fikirleri de vardı. Açıkladığı zaman, çevresindeki insanlar değer vererek, dikkatle dinlerlerdi. Ama bu açıklamaları bir siyaset adamı edasıyla yapmazdı. Kimse de bunları söylediği zaman, siyasetçi gibi davrandığını düşünmezdi.

Dünyada neo-liberal rüzgârların sert estiği yıllardı. Türkiye’de de bir parti lideri, esen neo-liberal rüzgârı Türkiye’ye yönlendirmeye

çalışıyordu. Küçük boyuyla büyük işlere girişecek izlenimi veriyordu. Bu dönemde, günlerden bir gün, bu popüler parti tarafından nasıl olduysa milletvekilliği önerisi almıştı Tamer Bey. Öneri, sanki kendisini yıllardır belirlemiş olan bu yaşama biçimine yeter demek için bir fırsattı. Kendisine seçilebileceği bir sıra da öneriliyordu. Gerçi öneren partinin fikirlerini tam benimsemiyordu. Ama öneren, “Tamer Bey, birçok konuda bizim gibi düşünmediğini biliyoruz. Fakat bizim partimiz bir Türkiye koalisyonu. Onun için tereddüde gerek yok,” diye açıklamıştı. İnadırıcı gelmişti kendisine. Ayrıca işin içinde bilgi teknolojileri olduğundan, mecliste bir şeyler söyleyebileceğini düşünüyordu. Eğri oturup doğru konuşmak gerekirse, bu öneri onu mutlu etmişti. Köşesinde debelenip durduğunu, hatta çoğu kez kendisini yinediğini düşünürken, bu önerinin yapılmış olması, onurunu okşadı. Aslında hayret de etmişti. Bu pek alışıldık bir durum değildi. Bu noktaya gelmek için yıllar boyunca maddi, manevi çabalar harcayan çok sayıda insan varken, kendisi gibi bir kamu görevlisinin, hiçbir talebi yokken siyasete davet edilmesi... Ayrıca varlığından kamu kurumunun önündeki sokaktan geçen kimsenin haberi yokken, şimdi seçilirse herkesin kendisini tanıyacağı bir yeni dönem... Kabul emişti öneriyi ve çalışmalara başlamışlardı.

O gün eve erken geldiğinde, konuyu eşiyle de konuşmak istiyordu. Bilgi işlemci bir beyne sahip olduğundan, hemen siyaset algoritması yapmış, tüm olasılıkları göz önüne alarak modeli kurmuştu. Hiçbir durumda bir şey yitirmiyordu. Parti, cebinden beş kuruşun çıkmayacağını söylemişti. Tüm masraflar örgüt tarafından karşılanacaktı. O zaman yitirse ne olurdu ki! Zaten aday olur olmaz, kamudaki işinden izinli sayılacak. Kazanamazsa işine geri dönecekti. Ya kazanırsa? İşte onu asıl heyecanlandıran bu sonuçtu. Yaşadığı bu orta ölçekli kentte sıkışmış kalmış, tatil bile yapmadığı yıllarda üç yüz altmış beş gün dışına çıkmadığı bu kent geride kalacak, Ankara’da bulacaktı kendini. O andan başlayarak her geri dönüşünde vekil Tamer Bey’di artık. Bütün kapılar açıldı...

Eşi, dinledikten sonra, “Şunca ömründe kedi olalı bir fare yakalama fırsatı geçmiş eline. Kaçırma bari, sünepelik yapıp da...” dedi. Sohbetlerinin özü ve özeti buydu.

İlk kez parti teşkilatında adayların tanıtıldığı bir toplantıda konuşmuştu. Bilgi toplumundan, geleceğin toplumunun bilgi teknolojilerinin etkisine gireceğinden, bunlara hazırlıklı olmaktan söz etmişti. 21. yüzyılda ülkemizi ve vatandaşları bekleyen günleri anlatıyordu. Bilgisayarın hikmetleri üzerine konuşuyordu. Allah için düzgün insan etkisi bırakmıştı, partililerin üstünde. Onu ilk kez gören parti üyelerinden bir kısmı çok tutmuş, “meclise böyle adamlar lazım,” demişler; bir kısmı “memur” diye mırıldanmışlardı. Akşam eve döndüğünde, uzun zamandır ilk kez işyerini düşünmemiş, teşkilatın önünde yaptığı konuşmayı kafasında evirip çevirmişti. Bir-iki kez aldığı alkış öncesi neler konuştuğunu düşündü. Beklentileri okumaya çalıştı. Onları geliştirmeliydi günden güne. Hoşuna gitmişti bu iş.

Ve yapılan plan doğrultusunda her gün kendilerini yollara atıyorlardı. Köyler önemliydi. Buralardaki seçmenler, ilk kez gördükleri bu adamı çözmeye çalışıyordu. Arabalardan iniliyor, köy kahvesine gidiliyor, herkesin eli sıkılıyordu. Bazı vatandaşlar özellikle öpmek de istiyordu. O el sıkmak için elini uzattığında, onu yakalayan bazıları, aniden kendilerine çekip iki yanağından cork cork öpüyordu. İlk keresinde beklemediği bu hamle sonucu az kalsın yere düşüyordu. Temas önemliydi. Bir günde bu kadar el sıkmaya alışkın olmayan Tamer Bey, başlarda şaşkındı. Ama daha sonra o da hızlı el sıkmaya ve vatandaşları öpmeye alıştı. Onları bekleyen ve sıraya girmiş vatandaşlarla kahvenin dışında tokalaştıktan sonra içeri giriliyordu. Bu seçimler kasım ayının sonunda yapıldığından, hava serindi. “Merhaba” faslı bittikten sonra, birlikte çaylar içiliyor, hasbıhal ediliyordu. Köylülerin bazıları çok ilginç sorular sorabiliyordu. Tarımı, hayvancılığı, işsizliği soranların yanı sıra, “Reagan’ın televizyon programında yaşlılığından söz etmesini nasıl karşıladığını?” soranlar da oluyordu. Sonra ortaya bir sandalye konuluyor, aday üstüne çıkıp konuşma yapıyordu. İlk kez sandalyeye çıktığında düşme tehlikesi geçirdiğinden, sonrakilerde de birkaç kez sendelediğinden, artık yanında bir partili beklerdi genellikle, dengesini kaybedip düşerse, tutmak için.

Sandalyeye çıkıp, “Sevgili Hemşerileriiiiim” diyen bir siyasetçi tiplemesi değildi. Sakindi. Siyasetin kamçılacağı heyecanları yoktu henüz. İleride olur muydu? Kim bilir? Ama Tamer Bey şimdilik, sanki iş yerinde, altında çalışan memurlara sorunların çözümlerini anlatır gibi

konusuyordu, tane tane. “Bilgisayar,” diyor başka bir şey demiyordu. Köyde bir evde bile bilgisayar yokken, bir adayın gelip, olmayan bir şey üzerine konuşmalar yapması, dinleyenlerin çoğunu uyuklatıyordu. Tamer Bey ise, söyleyeceklerinin tamamını söylemesi gereken bir panelist edasıyla konuşmasını sürdürüyordu. Yaptıkları tarımı gözden geçirmeleri gerekiyordu. Toprağı daha verimli işletmeleri, kullandıkları tohumları gözden geçirmeleri kaçınılmazdı. Tarım, bilgi toplumunda bilgiyle yapılacaktı, alışkanlıklarla değil... Hele hele hayvancılık. Öyle her evde iki-üç hayvan beslemekle hayvancılık yaptıkları söylenemezdi. Hayvanların beslenmesinden tut da sütlerinin değerlendirilmesine, etlerinden yararlanılmasına kadar, daha başka türlü yapılmalıydı bu iş. Hele hele dışkılarını biraz bekletip toprağa gübre diye atmanın bilgi toplumunda yeri olamazdı. Toprak öldürülüyordu böylece. Verimi azaltılıyordu. Oysa bilgi toplumunda tarım ve sanayi alanında otomasyona gidilecek, üretilen ürünlerin kalitesi değişecekti. Daha çok kazanacaklardı.

İl Başkanı’nın derdi, köylülerdi. O onların hepsini görebileceği bir masada oturuyordu. Tamer Beyin söylediklerinden çok, dinleyenlerin tepkileri onu ilgilendiriyordu. Tamer Bey kendini kaptırmış konuşuyordu. Ama dinlemiyordu muhterem köylüler. “Daha çok kazanacaklarını” söylediğinde bazıları daha bir dikkatli bakmış olsa da nasıl daha fazla kazanacaklarını anlamadıklarından, Tamer Beyin anlattıkları, onların hayal dünyalarına yaklaşmıyordu bile. Sanki uzaydan gelmiş gibiydi Tamer Bey. Televizyonlarda gösterilen bazı filmlerdeki gibi konuşuyordu. O filmlerdeki artistlere benzeyen insan yoktu ki çevrelerinde, sorsalardı. Bu nedenle bazıları dışarı bakıyordu, bazıları uyukluyordu. Dışarı çıkanlar bile oluyordu. Bunların oyu garanti denemezdi.

Birkaç köy sabrettikten sonra, il başkanı artık dayanamadı. Köylülere veda edip, diğer köye gitmek için hareket ettiklerinde, yanında oturan Tamer Beye patladı.

“Tamer Bey, bakın sizin anlamadığınız bir şey var; biz oy almak zorundayız. Çünkü biz bir siyasi partiyiz, dernek değiliz.”

“Hayrola” dedi Tamer Bey, il başkanının ne demek istediğini anlamamış bir şekilde.

“Yani kahvelerde yaptığınız konuşmalar, diyorum. Köylüler bir şey anlamıyor o anlattıklarınızdan.”

“Ama dikkatle dinliyorlar beni.”

“Bizim köylümüz saygılıdır. Sizi anlamasa da bakar yüzünüze. Kalkıp gitmez. Katlanır. Siz kendinizi dinlediklerini sanırsınız. Ayrıca da bırakın dikkatle dinlemelerini. Siz anlayamazsınız onları. Siz konuşurken, ben gözlerinin içine bakıyorum. Boş bakıyorlar, boş. O gözler bize oy vermez!”

“Neden vermesinler? Geleceklerini gösteriyorum onlara. Bizi bekleyen toplum, bilgi toplumu... Siyasetçinin bir görevi de onu, yani geleceklerini göstermek değil mi?”

“Onların derdi bugün Tamer Bey! Biz bugünü kurtaralım da sonra geleceği gösteririz. Öncelikli işimiz bugünü kurtarmak.”

“Ama ben bugünleri için de bir şeyler söylüyorum. Tarım, hayvancılık...”

“Tamer Bey, onlar tarımı da hayvancılığı da bildiklerini düşünüyor. Onu değiştirmeyi düşündüklerini de hiç sanmıyorum. Onların derdi başka.”

“Ne onların derdi peki?”

“İş, güç... Çocukları işsiz. Köylerde işsiz bir genç kitle var.”

“Ne dememi istiyorsunuz?”

“İşe şu kadar adam alacağız, deyin!”

“Ama o kadar adam alacak yer yok ki!”

“Yahu siz deyin!”

“Ama doğru olmaz bu!”

“Siyaset yalnızca doğrularla yapılmıyor Tamer Bey!”

“...”

“Uyutmayacak, umut vereceksin... Siz, söylenmesi gerekeni söyleyin. Biz gerçekleştirmeye çalışırız. Yapamazsak, onu da açıklayacak bir şey buluruz.”

“Ama ben, olmayacak bir şeyin sözünü nasıl vereceğim?”

“Sizi dinleyen kişileri ayağa kaldıracak vaatlerde bulunacaksınız. Kendinizi alkışlatacaksınız. Köylüleri uyutmayacaksınız. Oy için bunlar önemli.”

“Arada bir beni de alkışlayanlar oluyor. Anladıkça daha çok alkışlayan olur elbet.”

“Bakın diğer adayımız Osman Bey. Bir daha onunla birlikte gidelim başka bir köye. Köylü onu nasıl can kulağıyla dinliyor.”

Bir sonraki köye kadar sürdü sohbetleri. Daha doğrusu Tamer Beyin yediği fırçalar. Ama o sandalyenin üstüne çıkınca yine bilgi toplumundan söz etti. Toplantı bitip diğer köye gitmek için arabaya bindiklerinde, ilk söze Tamer Bey girdi.

“Osman Bey’i bana örnek göstermeniz doğru değil. Biz çok farklı insanlarız çünkü. Onun söylediklerinin gerçekte karşılığı yok. Söylediklerinin çok büyük bölümü de doğru değil. Ben partinin programını okumuş bir insanın. Bölgemizle ilgili düşüncelerini de inceledim.”

“Doğru söylüyorsunuz. Ama oy böyle alınıyor Tamer Bey, böyle alınıyor.”

“Ama yalanla nasıl alınıyor?”

“Bu dönem Osman Bey’in ikinci dönemi. Bugün geldiği noktada, bu adayımızın hangi söylediğinin gerçek, hangisinin gerçek dışı olduğunu artık o da bilmiyor, biz de. Beş yıl önceki Osman Bey yok artık. Bu, yeni Osman Bey. Ama yeni Osman Bey konuşunca yer gök yıkılıyor. Köylüler onu görmek istiyor.

Ama size de bir kerecik de olsa yanlışı söyletemiyoruz. Hep bunları, böyle hayalleri ve doğruları söyleyerek seçimi kazanamayız Tamer Bey!

“İl başkanı olarak ben de ne yapacağımı şaşırdım valla!”

Tamer Bey, kampanyasını, kendi bildiği gibi sürdürüyordu. Başka türlüşünü bilmediğinden böyle yapıyordu. Öğrendiği, yaşamı boyunca uyguladığı şeyleri söylüyordu. Onun bildikleri bunlardı. Ama bunları yalnızca söyleyecek başka bir şeyi olmadığından değil, gerçekten dünya

oraya gittiğinden anlatıyordu. İnanarak anlatıyordu. Yön tanımlı yapıyordu. Bir gelecek hayali kurmaya çalışıyordu. Onun kafasında vardı da vatandaşta yaratabilir miydi aynı imajı? Günübirlik yaşamaya alışılmış bir ülkede biraz uzak geleceğin hayali üzerinden siyaset yapmak... Kuşkusuz alışıldık değildi bu. Ama yeni bir şey yapacaksan, öncelikle alışkanlıklardan kurtulmak gerekiyordu. Bu nedenlerle hem bilgileriyle hem hayalleriyle tutarlı biçimde kampanyasını sürdürecekti.

Bilgilerini karşısındaki seçmenlerin sorunlarıyla ilişkilendirmeye de çalışıyordu. Bazen yerel ağız kullanarak köylülerin kalbini kazanmaya çalışıyordu. Tertemiz bir insandı Tamer Bey. Bunda en küçük bir tereddüt yoktu. Hatta başta insanlara uzak gibi görünse de çelebi bir yanı vardı. İnce esprileriyle insanları tebessüm ettirebiliyordu yani.

İl Başkanı, Tamer Beyi değiştiremeyeceğini görünce, kampanyalara onunla çıkmaktan vazgeçmişti. Tamer Beyi öneren kendisi değildi. Genel Merkez kendisiyle bağlantı kurmuş, aday önerisi yapmıştı. Bu nedenle anlaşmazlığı çatışma boyutuna taşıyarak genel merkezle karşı karşıya gelmek istemiyordu. Çözümü ondan uzaklaşmakta buldu. Tamer Beyi, hangi ilçenin sınırları içinde sahaya çıkacaksa, o ilçenin ilçe başkanına devretmişti. Yoksa kafayı yemesi, işten bile değildi.

Kampanyanın sonlarına doğru günlük çalışma süreleri on altı-on yedi saatlere ulaşmıştı. Ne kadar çok seçmenle temas edilirse, o kadar iyiydi. Bu nedenle tam bir koşturmaca durumuyla çalışılıyordu. Tamer Bey açısından sıkıcı olan, artık kendisini yinelemesiydi. Ne yapsındı? Söyleyeceği şeyler belliydi, o da bunlara bir iki yeni bir şey katarak anlatıyordu. Tamer Bey propaganda mı yapıyor, ders mi anlatıyor, kampanyanın başından bu yana bu netleşmemişti. Ama işte işin sonuna gelmişlerdi.

Cumartesi günü seçim yasaklarına kadar çalışmalar sürdü. Seçim yasakları başlayınca, önce il merkezine uğradı. Çay içti. Sigara kullanmazdı. Partililerle sohbet etti. İl başkanıyla görüşemedi. Sonra da ayrılıp eve gitti. İki aydır ilk kez bu kadar erken saatte eve gelmişti. Eşinin hazırladığı yemekleri yediler. Sonra biraz televizyonlara baktı. Sonra da erkenden yattı.

Sabah erkenden kalktı. Duşunu aldı. Kahvaltısını yaptı. Takım elbiselerini giydi. Kravatını taktı. Eşiyle birlikte oyunu kullanmaya gitti.

Sabahın erken saatinde yaşlılar vardı sandıkta. Bazıları Tamer Beyi tanıdı, bazıları tanımadı.

Günü il merkezinde geçirdi. Edilgen sohbetler... İl başkanı daha hareketliydi. Sürekli ilçelerle görüşüyor, “Sandıklara sahip çıkın,” talimatları veriyordu.

Oylama bitti... Sandıklar açıldı... Sayım başladı... Hem ilçelerden gelen haberler hem de televizyondan izledikleri sonuçların iyi olduğunu gösteriyordu. Kendi illerinde dört milletvekilinden ikisi garanti görünüyordu. Tamer Beye Ankara yolları görünmüştü.

Akşam dokuza doğru yasaklar da kalkınca, il merkezinin önü canlandı. Partililer gelmeye başladılar. Davul zurna da getirilmişti. Büyük bir eğlence başlamıştı. Kazanan iki aday, Osman Bey ve Tamer Bey cama çıkıp partilileri selamlıyorlardı. O zamanlar balkon konuşmaları henüz keşfedilmemiş, pencere konuşmaları yapılan dönemdi. Sonra kurulan ses düzeninden önce il başkanı bir konuşma yaptı. Ardından Osman Bey mikrofonu aldı. Kalabalık Karadeniz gibi dalgalandı. Alkışlar, ısıklar, “Bravo” sesleri arasında ne “ne dediği” anlaşıldı, ne de “ne demek istediği.” Sonra Tamer Bey aldı mikrofonu. Bilindik sözlerden sonra, “parlamentoda sizlerin ve bilgi toplumunun sözcüsü olacağım,” diyerek konuşmasını tamamladı. İl başkanı, son sözleri üzerine yüzünü ekşitmişti, otomatige bağlanmış bir tepki gibi. Topluca aşağı indiler...

Herkes seçilen milletvekillerini kucaklamak, öpmek istiyordu. Milletvekilleri de partililerle veya partiye oy verenlerle kucaklaşıyor, öpüşüyorlardı. Sevinmeye hakları vardı, çünkü aylardır süren emeklerinin karşılığını almışlardı. Davul zurna yöresel havalara çılmaya başladı. Pistleri pek sevmeyen Tamer Bey partililerle biraz oynadı. Daha doğrusu, elleri havada, ayakları sabit, bedenini sağa-sola salladı. Oysa Osman Bey döktürüyordu. Bütün eklem yerleri oynuyordu. Hele o iri bedenini bir titretmesi vardı, görülmeye değerdi. Değil iki yüz yirmi volt, beş yüz yirmi volt elektrik yemiş gibiydi. O, bu hünerlerini gösterdikçe, daha çok partili onunla ikili oynamaya çalışıyordu. Osman Bey de kırmıyordu. Ne enerji vardı bu vekilde öyle, helal olsun. Derken bir grup partili Osman Bey’in altına girip onu omuzlara aldılar. Osman Bey bu kez omuzlarda oynamasını sürdürdü. Taşıyanların işi zordu. Üstlerinde koca bir kütle, kıpır kıpır ediyordu. Bunu gören bir diğer grup

da Tamer Beyi omuzlara almak istedi. O, “İstemem” anlamında tepkiler verse de olmazdı, kaldırılacaktı. Kaldırdılar. Alttakilerin omuzlarında kazık gibi duruyordu. Onu kaldıranlar Osman Bey’in karşısına götürmek istediler. Öyle niyetleri yoktu belki ama, hani deve güreşi yaptırmak istiyorlar gibiydi. Türkler özellikle denizde, omuzlara kaldırılanları güreştirmeyi severlerdi çünkü. Fakat ne olduysa, Tamer Beyi taşıyanlardan birinin ayağı bir şeye takıldı ve sendeleyerek düştü. Taşıma dengesi bozulunca Tamer Bey de yukarıda sallantı geçirdi. Ne olduğu, nasıl olduğu anlaşılamadan, “Hoppp, Dur, Dikkat” sesleri arasında yere düştü. Önce herkes üzerine çullandı. Sonra açıldılar. Tamer Bey’in alnını yere vurduğu anlaşılıyordu. Morardığı gibi, yarılmıştı ve kanıyordu. Baygındı. Gözleri kapalıydı. Hareketsizdi.

Hemen devlet hastanesine götürdüler. Beyin filmleri, MR’lar, incelemeler...

Üç aydır hastanede... Komada...

Beyin ölümü gerçekleşmedi... Ama bitkisel yaşamda...

Eşi yanından hiç ayrılmıyor...

Her gün kerelerce, “kedi burada, komada; fare gitti” diye söyleniyor.

Bitiş Tarihi: 10.08.2017

seçim toto

“Yine başladık seçim toto oynamaya. Katılmak ister misiniz?” diye sordu genç akademisyen ahababım.

Onun uzmanlık alanıyla ilgili kafama takılan bir konu vardı. “Buluşur, konuşuruz,” demişti.

Boğaz’a nazır bir kafede buluştuk bir gün öğleden önce.

Kahvelerimizi yudumlarken, benim sorunumu konuştuk. Tatmin edici şeyler söyledi ve ikna olarak rahatladım.

Sonra genel konulara kaydı sohbet.

Zaten bir sohbette azıcık bir boşluk oluşsa, hemen genel konulara kayma konusunda beceriliyizdir.

Oradan buradan konuşurken söyledi, “Yine başladık seçim toto oynamaya. Katılmak ister misiniz?” diye.

“Bilmem,” dedim. Daha doğrusu amacının ne olduğunu bilemiyordum. Sordum “Nesine?” diye.

“Yemeğine,” dedi, “Belli bir aralıkta kalamayanlar kalanlara yemek ısmarlayacak...”

“İyiymiş,” dedim, “Ben de katılıyorum.”

“Sizi de gruba ekleyeceğim,” dedi, “Nasıl katılacağınızı da oradan izleyebileceksiniz.”

Sonra birden durdu. Gözlerini Boğaz’a dikti. Kirpiklerinde sıfır hareket. Boğaz akıyor, ama o hareketsiz.

Melankolik biri olmadığını biliyordum. Ama birden bu dalıp gidiş...

Bekledim bir süre geri dönmesini.

Nitekim döndü.

“Özür dilerim,” dedi, “Bir arkadaşımı düşündüm de...”

Halen zorlanıyordum, ilişki kurmakta.

“Çemberin daraldığından söz ediyordu hep. Gergindi ve tedirgindi. KHK’larla pasaportuna el konulmadan yurt dışına çıktı...”

Ne alaka?

“Biz uzun zamandır alışkanlık durumuna getirmiştik seçim toto oynamayı...”

Bunları, benim yazdığım gibi anlatamıyordu tabii ki. Kesikli kesikli... Durarak, duralayarak... Gözleri dolarak, boşalamayarak...

“Bugüne kadar yemek parasına hiç katılmadı. Çünkü en iyi tahminleri hep o yapıyordu.”

Yine durdu. Başını salladı.

“Şimdi yine katılıyor. Ya bu kere de en iyi tahmini yaparsa?”

Boğazına bir şeyler düğümlendi. Yutkunmak için zorladı kendini.

“Bu kere de en iyi tahmini yaparsa, biz yine buluşacağız. Ama o katılamayacak...”

Bakışları ve sesi Boğaz’a düştü...

Boğuldular...

Yazılış Tarihi: 20.05.2018

sessizlik şimdi bir ıgık

Balıkçı Bedri, hava kararmadan motoru alıştırmıştı. Ağ bırakmaya gidecekti. Barınaktan ayrıldı ve batıya, güneşin gözüne doğru yol almaya başladı. Güneşin henüz serinleyememiş ışınlarından korunmak için şapkasının siperini indirdi. Tek ses, motorundan çıkan pat pat sesi değildi. Ona, sandalın baş tarafının denizi yararken çıkardığı ses ile arada bir alçaktan uçan martıların çığlıkları eşlik ediyordu. Yapay bütün seslerin kuşatmasından kurtulmuş olarak bu üç ses ruhunu inceltmeye yetiyordu. Gökyüzünde bulutun zerresi yoktu. Sol tarafındaki Midilli tepelerini de sağ tarafındaki Kaz Dağları'nın doruklarını da maviliğin sonsuzluğu sarmalamıştı.

Hedefi her zaman ağlarını doldurup döndüğu koyun ucundaki kayalardı. Yatıya bırakacaktı elli metrelik ağını. Sandalın dümeni elinde, kı tarafına oturmuş, acelesi olmadan yol alıyordu. Acele edemezdi. Deniz öğretmişti bunu ona. Deniz, bütün hırınlıkları törpüleyen bir eğe gibi, törpülemişti ruhunu. Bu nedenle sakin bir orta yaşlı olmuştu. Çocukluğunda babasıyla başladığı, ortaokula gitmeyip, “Ben balıkçı olacağım” diye tutturduğu yıllardan bu yana kazandığı paralarla bundan daha büyük sandalı olmamıştı. Yaşamının en büyük hedeflerinden biri, böyle bir sandala sahip olmaktı. Yirmi beş yaşında bu hedefine erişmişti. şimdi onu büyüteyim, daha fazla kazanayım diye bir derdi de yoktu, hedefi de. Bununla kazandıkları yetiyordu ona, karısına ve iki kızına. Bu sandalın hızı da yetiyordu. Bu hızla işine gitmişti hep, bu hızla da dönmüş, kazandığı paralarla da yaşamını döndürmüştü. Bu nedenle onun hızı buydu işte. Gaza verme diye bir derdi yoktu.

Akşamüstünün karanlığı denizin mavisine karışarak suyu grileştiriyordu, an be an. Siyahla mavinin bütün tonları, bir de ay beyazı onun aşkının

renkleri idi, denize olan aşkının. Güneşin dağların ardında kaybolup, gündüzden elini eteğini çekmesinden bu yana epey zaman geçmiş, artık karanlık, mekânı olmuştu. Onu yara yara yol alıyordu. İşte kayalıklar da uzaktan seçiliyordu artık. Oraya yaklaşırken hep geriye geriye bakıyordu, “Doğdu mu acaba?” diye. Bugün dolunay vardı. Onun ufuk çizgisinden kızılıklarla başlayıp sütbeyazına dönüşen doğuşunu izlemek, çocukluğundan bu yana en büyük zevklerinden birisiydi. Bir akşam babasıyla ağ bırakmaya gittiklerinde eve dönmemişlerdi. O akşam da dolunay vardı. Ve hiç kamaraya girmemiş, uyumamıştı. Boynuna neredeyse kramp girecekti ay’ı seyretmekten. O kadar mı bütünleşilirdi bir atmosferle! Kendi sandalı olduğundan bu yana dolunayın çıktığı akşamı mutlaka dolunaya ayırırdı. Evlenmesi de bu ilişkiyi sonlandırmamıştı.

Kayalıkların oraya gelip gaz kesince, sandal yavaş yavaş durdu. Motoru tamamen kapattı. Sandal, baş tarafı batıda, kıcı doğuda olmak üzere sallanıyordu. Kendisini denizin kucağına bırakmıştı. Nasıl ki beşikte yattığı dönemler anacığı sallardı onu. Şimdi de deniz analık ediyordu. Güven ilişkisi vardı denizle. O, denizi tanırırdı. O nedenle onunla zıtlaşmaz, onun gönlüne göre hareket ederdi. Bu yüzden bugüne kadar büyük bir sorun yaşamamıştı. Şimdi bir beşikteki gibi uykuya dalmak yerine, eşsiz bir melodinin salınmaları gibi sallıyordu onu deniz. Dolunayın sessiz güzelliğini doyasıya yaşadığı bu atmosferin bir parçasıydı iskele-sancak yönündeki salınmalar. Kıç üstünde bağdaş kurmuş doğuya ufuk çizgisine bakıyordu. Ve ufuk çizgisinde karartı kızılığa dönüşmeye başladı. Önce deniz payını aldı ayın ışıklarından, sonra da Bedri. Dirseklerini dizlerine, çenesini avuçlarına dayamış, gözlerini kırıştırmadan bakıyordu. Hiçbir şeyi kaçırmak istemiyordu, hiçbir ânı. Her keresinde başka bir doyum veriyordu dolunayın bu doğuşu. İçindeki umutları, içindeki güzellikleri besleyen bir doğuştu bu. Dolunay, bu güzelliğini milyonlarla paylaşıp da Bedri bu akşamın kendisine ait olduğunu düşünürdü hep, yalnızca kendisine...

Gözlerini bir saniye bile kapatmak istemiyordu. Denizin yüzü yakamoz pırıltılarıyla beyaza dönmüş, parlıyordu. Yakamozların oluşturduğu ay yolu döşenmişti sandalına kadar. O yoldan yürümek, sonra ufuk çizgisinden onun peşi sıra yükselmek gelirdi içinden. Dolunay gibi, acelesi olmadan. Basamak basamak değil, gökte kayan bir yıldız gibi.

“Dolunayda kahveye gidecen, denize değil,” diyen balıkçı arkadaşlarına hiç katılmamıştı. O, hep ikili mutlulukla dönmüşü barınağa, dolunay gecelerinin sabahında. Hem ay’ı içine doldurmuştu sabaha kadar hem de balıkları livara. Gece yarısına doğru dolunayla sevişmesine ara verip ağını bırakmak için hazırlıklara başladı. Balıkların geceleyin bu koya gireceklerini düşündüğü yere ağı bırakmak için önce, ağın bulunduğu yeri işaretlemek amacıyla kullandığı ağın ucundaki beş litrelik pet şişeyi kontrol etti. Sağlamdı. Motoru çalıştırdı. Çok az gaz verdi. Ve ağı, ağır ağır denize döşemeye başladı. Ağın son metrelerine yaklaşınca motoru boşa aldı. Son işaret bidonunu da kontrol etti. Dönüp baktı ağa. İstedici gibi duruyordu iki işaret de. Hafif gaz verip, koyun güvenli bir noktasına doğru yol almaya başladı. Bu akşam fırtına yoktu. Alargada durabilirdi.

Yine kış üstüne yerleşti. Bu koyu seviyordu. Biraz açık bir koy olsa da kendini güvende hissedirdi burada. Önce biraz kara tarafına baktı. Hiçbir ışığın, hiçbir beton yığınının olmadığı kıyı tarafına. Zeytin ağaçları, dolunayın altında neredeyse parlayacaklardı. Ağustos böceklerinin cırlamaları ulaşuyordu kendisine. Bu da ayrı bir keyifti. Bacaklarını motor kutusunun üzerine uzattı. Yeniden dolunaya çevirdi yüzünü. Ve dolunayla bütünleşti yeniden. Bir ara dolunayın içine girdiğini duyumsadı. Madde olmaktan çıktı. Duygu oldu, duyumsama oldu. Dalıp gitti. Dolunayla aşkı derinleşiyordu.

Bir tıkırtıyla gözlerini açtı. Dolunay gözlerine girecekti neredeyse. Tam tepesine dikilmişti. Sanki güneşe bakar gibi gözlerini bile kıstı. Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu. Rüya mıydı, gerçek miydi? Sesi dinledi yeniden. Sancak kış omuzluktan geliyordu. Toparlandı hemen. Oturma durumuna geçti. Sancak tarafına bakınca inanamadı. İki el, sekiz parmak omuzluğa tutunmuştu. Kafasını yaklaştırdı, gerçek olup olmadıklarını anlamak için. Gerçektiler. İrkildi. İnanamadı. Önce ne yapacağını şaşırdı. Sağa baktı, sola baktı, sanki bir gören, bir gözetleyen varmış gibi. Yoktu. Koyda yalnızdı. Sonra yerinden fırladı. Aşağıya, denize baktı. Gördüğü durum karşısında dengesini kaybedip denize düşecekti. Elleri sandala yapışmış iki omuz, bir can yeleğinin su üzerinde tuttuğu bir kafa, gövde su içinde... Ve gözler... Yüz yok, yalnızca gözler... Kaşlar kalkmıştı. Dudaklar mosmordu... Ama gözler... Dolunayı kıskançlıktan çatlatacak güzellikte gözler... Kalın kaşlarının altındaki kömür karası bakışlarını Bedri’nin gözlerine dikmişti, hiç ayırmıyordu. Hareketsiz, dolunayın bile

aydınlatamadığı bir karanlıkla bakıyordu. Nefes alıp verdiği kuşkuluydu. Eller, tutunacak bir yer bulmanın güveniyle sandala yapışmıştı, bırakmaları olanaksızdı, kaynak olmuştu.

Bedri kendisini toplardı hemen. Çocuğun ellerine hamle yaptı. Saçlarının uzunluğundan kız mı, erkek mi olduğunu anlayamadığı bu genç, ellerini sandaldan bırakmaya hiç yeltenmedi. Bedri'nin elleri gencin ellerine değince, içi üşüdü. Buz gibiydiler. Bu duygu aklını başına getirmiş gibi, geri çekilmesine neden oldu. Bu, bu çocuk, bir göçmen çocuk olmalıydı. Belki de dün haberlerde duyduğu olaydan geri kalan bir mucizeydi. Midilli'ye giderken botlarının devrildiği olaydan... Demek ki bu kurtulmuştu. Bu son duyduğu olaydan olmasa da bilmediği, duymadığı bir olaydan kurtulmuş olmalıydı. Olayın ne önemi vardı ki? O gözler Bedri'yi çoktan çekip içine tutsak almıştı.

Genci koltuk altlarından kavrayıp sandala aldı. Sandal sırlıslıkla oldu. Hemen kamaraya girdi ve havlu, giyecek ne varsa işe yarayacak, koltuk altına sıkıştırdı. Ama havluya öncelik vererek dışarı çıktı. Hızlıca genci soydu. Erkekti. On üç-on dört yaşlarındaydı. Genç titremeye başladı. Ya üşüdü ya da kavuştuğu güvenle, kasılmış bedenini serbest bıraktı. Belki korku çözülmüştü. Titriyordu, hatta dişleri de vuruyordu birbirine, ses çıkarak. Bedri gencin bütün bedenini havluyla kuruları. Onu soğuk havalarda giydiğı montuna sardı ve kamaraya götürdü. Giydirebileceğı şeyler kendisininindi ve hepsi çocuğa göre çok büyüktü. Ama yapacak da bir şey yoktu. Bedri nereye gitse ne yapsa gencin gözleri üzerindeydi. Onu izliyorlardı. Bereket gencin titremesi geçmişti. Hemen aklına su kaynatmak geldi. Tüpü yaktı ve çaydanlıkla su koydu üzerine. Hızlı hareket ediyordu. Hemen gence bir pantolonunu giydirdi. Kemerini epeyce sıkmak, paçalarını kıvrırmak zorunda kaldı. Üzerine bir gömlek giydirdi, onun da kollarını epeyce katladı. Sonra da bir kazak geçirdi üzerine. Bembeyaz olmuş, buruşmuş ayaklarını elleriyle ovaladı epeyce ve çorap giydirdi. Sonra da kapalı akşamlarda yarım kıvrıldığı yere uzattı genci. İki elini kaldırıp, avuç içlerini ona gösterip, ileri-geri hareketlerle sakın olmasını söylemeye çalışıyordu. Gencin yüzünde sıfır ifade değışikliği, bakıyordu kocaman gözleriyle. Konuşmaya hiç yeltenmiyordu. Ana dili neyse, o dilde ya da bir başka dilde bir şey söylemeye çalışmıyordu. Kaynayan suyla bir sallama çay yaptı. Yanına aldığı ekmekten bir parça koparıp, içine peynir koydu ve gence verdi.

Hep Bedri'nin gözlerine bakarak, verdiklerini aldı. Bedri beş parmağını birleştirip, uçlarıyla ağzını göstererek, yemesini söylemeye çalıştı. Ekmeği çabucak yedi. Çayı üfleyerek içti. Bedri ona bir çay daha verdi. Onu da içti. Sanki rahatlamıştı. Bedri ona hem sakın olması için el işaretleri yapıyor, hem de yatmasını işaret ediyordu. Genç uzanınca üzerine bir de battaniye örttü.

Kamaradan dışarı çıktığında, ay epey batıya kaymıştı. Kendisine de bir çay yaptı. Bu sefer demleme. Oturdu ve içmeye başladı. Ne yapacaktı şimdi? Nasıl bir açmaza düşmüştü birden, hiç beklemediği bir anda. Midilli'ye geçmek isteyenlerle ilgili çok haber duyuyordu. Ama şimdi bir haber değil, bir gerçeklik vardı karşısında. Medet umar gibi dolunaya baktı. Ama o da yol göstermiyordu ona. En iyisi götürüp jandarmaya teslim etmektir. Onlar da resmî yoldan gereğini yapardı. Ya bir kampa gönderirler ya memleketine... Ama bottaki ailesi ne durumdaydı acaba? Annesi babası yaşıyor muydu? Bu genç tek başına kaldıysa? Ya hepsi ölmüş, bir tek bu kurtulmuşsa? O zaman jandarmaya versen ne olacaktı ki? Ne yapacaktı bu çocuk tek başına? İçtiği çaydan bir şey anlamadan bardağını bir kez daha doldurdu. Arada bir de kamaraya gidip çocuğa bakıyordu. Uyumuştur çocuk. Yüzüne kan gelmişti. Kalın kaşlarının altında kapanmış göz kapakları, gencin bütün kaygılarını, korkularını örter gibiydi... Masum bir yüzü vardı gencin, gökteki dolunay gibi ışıltılı bir yüzü.

Nasıl geçtiyse zaman, güneşin ufuk çizgisini zorlayan ilk ışınları görünmüştü. Ağı toplamalıydı. Kalktı. Motoru çalıştırdı. Ağır ağır, hiç acelesi olmadan ağı bıraktığı kayalara doğru yol almaya başladı. Kamaranın kapısı açıktı. Gençte hiçbir hareket yoktu. Uyuyor olmalıydı. İlk işaret olan beş litrelik pet şişeye geldi. Motoru durdurdu ve ağı çekmeye başladı. Aklı, bedeni, ruhu bütün olup ağa takılan balıklara odaklanırdı genellikle. Şimdi ruhu parçalıydı, balıklar ve genç arasında... İlk olarak orta büyüklükte bir çipura geldi. Çıkardı ağdan ve livara attı. Sonra fangri, mercan, karagöz... Livara atıyordu yakalananları. Birden arkasında bir ses oldu. Genç kalkmış, kamaradan çıkmış, yanına gelmişti. Giysileriyle çok komik görünüyordu. Bedri aslında gülmek istedi bu durumuna. Ama tebessüm etmekle yetindi. Bunun üzerine kara gözler yanıt verdiler bu tebessüme. İlk temasları böyle kurulmuş oldu. Genç, livardaki balıklara baktı önce. Elini

değdirmek istedi. Balıklar zıplayınca bir korkuyla çekti elini. Sonra Bedri'ye baktı, yardım etmek ister gibi ağı tuttu bir yerinden. Bedri ona, ağı çekmesini değil, temizlemesini istediğini belirtir bir işaret yaptı. Ağa balıklar dışında takılanlardan birini çıkardı. Nasıl çıkardığını gösterdi. İşaret parmağını önce ona, sonra ağa yönelterek yapması talimatını vermiş oldu. Anladı çocuk, yapmaya başladı.

Ağ toplama bitince, Bedri yine su kaynattı. Bu kez hem kendisi hem de çocuk için ekmek koparıp içine peynir koydu. Sonra zeytini de çıkardı ve motor kutusunun üzerine serdi. Sallama çayları yaptı. Karşılıklı yemeye başladılar. Bu kez Bedri bakıyordu çocuğa. Üzülerek dinlediği haberlerden biri şimdi televizyonlarda, radyolarda veriliyordur. O ise, haber konusu olaydan kurtulmuş birisiyle oturuyordu karşı karşıya. Çok anlamazdı siyasetten. Ama bu çocukcağızın, hangi ülkedense, ne işi vardı bu denizde? Neresi olduğunu bilmediği bu sularda? Kendi doğduğu, büyüdüğü topraklardan koparılıp aklının belki de ermediği bir kaçış serüveninde? Hangi zorunluluk onu buralara kadar sürüklemişti? Onu değil de belki, ailesini? Bedri'nin kafasından bunlar geçerken, onun kendi köyünü bırakıp komşu köye gitmesini bile kaldıramayacağını düşündü. Yapamazdı orda. Kendi köyünün kokusunu bırakamazdı.

Kahvaltı bitmiş, geri dönüş zamanı gelmişti. Güneşin sabah serinliğini dağıtan ilk ışınları tenlerini ısıtmıştı. Bedri motoru çalıştırdı çalıştırmasına da bu genci ne yapacağı konusunda kafası karma-karışık. Daha bir saat vardı barınağa. Bir şeye karar verirdi o ara. Kış üstünde oturmuş, elinde dümen yol alırken, düşünürken, kendisine bakan çocuğu yanına çağırdı. Çocuk kalktı, dengesini tutturmaya çalışarak yanına geldi. Oturdu. Bedri elinde tuttuğu dümeni eline verdi. Bir kerterizi işaret ederek gitmesi gereken yönü parmağını sallayarak gösterdi. Kafasını aşağı yukarı sallayıp, tamam olup olmadığını sordu. Çocuk anladığını belirten işareti yapınca yerinden kalktı ve ağı temizlemeye, düzenlemeye koyuldu. Arada bir çocuğa, yöne bakıp kontrol ediyordu. Çocuk dikkatli biçimde gözlerini kendisine işaret edilen yöne dikmiş, kıpırdamadan oturuyordu.

Şu ilerdeki burnu dönünce kendi barınakları görünecekti. Oraya yaklaşınca, Bedri çocuğun yanına geldi. Elinden tuttu. Onu kamaraya götürdü. Orada kalmasını belirten işaretler yaptı. Dışarıyı göstererek, üst

üste duran ellerini ters yöne aynı anda, sert biçimde hareket ettirip, çıkmamasını işaret etmeye çalıştı. Çocuk dikkatli biçimde bakıyor, anladığı zaman kafasını sallıyordu. Bedri, barınağa yaklaşırken kamaranın kapısını kapattı. Barınağa girdi. Şöyle bir baktı. Sandalı her zaman bağladığı yere değil de daha ıssız bir yere bağladı. Livardaki balıkları kovaya koydu. Bir şey almak için girmiş gibi kamaraya girip çocuğa son kez orada kalmasını işaret etti, kapısını kapattı. Kovayı alıp iskeleye çıktı. Hemen yakındaki kooperatife yöneldi. Kooperatife bitişik kahvede arkadaşları, tanıdıkları oturuyordu. “Var mı bir şey Bedri?” diye laf attı Ali. “Bilirsin ben dolunaylarda da boş dönmem” dedi o da. Balıkları kooperatifteki görevliye verdi. O da önce balıkları ayrıştırdı. Her grubu ayrı ayrı tarttı. Tartarken, “Evvvelsi akşam batan tekneden iz var mı Bedri abi?” diye sordu. Bedri, “Yok” dercesine kafasını yukarı kaldırdı. Görevli, teslim aldığı balıkları ve tartı sonuçlarını deftere işledi. Her zaman kahvede bir çay içer öyle eve giderdi. Bu kez doğrudan eve yöneldi.

Evine doğru yürürken duyguları karıştı. Karısına ne diyecek, çocuklarına bir açıklama yapacak mıydı? Yapacaksa nasıl yapacaktı? Başı önde, dalgın yürüyordu. Ayakları neredeyse toprağa sürte sürte yürüyordu, sağa sola bakmadan. Elindeki poşette birkaç balık, evine yaklaşıyordu, ama kafası netleşmiyordu bir türlü. Bir kahvaltı yapsa, doğru düzgün çay içse belki daha iyi düşünürdü. Aslında önünde iki seçenek olduğu konusunda kuşkusu yoktu; ya çocuğu jandarmaya teslim edecekti ya da... Ya da bakacaktı duruma. Teknede kaç kişi ölmüş, kaç kişi kurtulmuştu? Bu çocuğun anası babası öldüyse ne olacaktı durumu? Bir kampa gönderilse veya kimsesizler yurduna... Sanki çocuğun gözleri “Beni bırakma!” diyordu. Şimdi önüne dikildiklerinde fark etti bunu. Duygularında yanılmazdı Bedri. Tamı tamına böyle demeye çalışıyordu çocuk. Bu nedenle ikiye çıkıyordu seçenek. O bakışlardaki derin yakarış bütün duyularını bir kez daha etkisi altına aldı. Yoksa yapması gereken, başına da iş çıkarmadan teslim etmektir genci. Ama o gözler yok mu, bu seçeneği itiyordu ellerinin tersiyle. Bu duygularla girdi bahçe kapısından.

Kızlar bahçede oynuyorlardı. Oyunlarını bırakıp, babalarına koştular. O her zaman büyük olan Selma’nın kendisini kucaklayabilmesi, küçük olan Sema’yı da kucağına alabilmesi için dizlerinin üzerine çökerdi. Bu kez

yapmadı. Daha doğrusu kafasında taşıdığı karmaşa nedeniyle ne yaptığının farkında değildi. Kızların başlarını okşamakla yetindi. Yetindi ama onların suratlarının asıldığını görünce bir şeyleri eksik yaptığını fark etti. Ellerinden tuttu, telafi etmek için. Böyle yürüdüler eve doğru. Kapıda karısı karşıladı, her zamanki güleç yüzüyle, “Hoş geldin Bedri,” dedi, “Kahvaltı hazır, seni bekliyorduk.” Durgunluğu bedeninden akan Bedri önce elini yüzünü yıkadı, sonra masaya geldi. Kızlar kahvaltılarını hızla yapıp bahçeye koştular, ara verdikleri oyunlarını sürdürmek için. Bedri çay üstüne çay içiyordu, karısının gözünden kaçmayan gerilimiyle. Dayanamadı, “N’oldu Bedri, bir şey mi var?” diye sordu. “Yok,” dedi Bedri, “Bir şey yok.” Karısı ısrar etti. “Var var... Hadi n’oldu?” Bedri dalgın gözleri, karışık duygularıyla karısının gözlerine baktı. Ona hiç yalan söylememişti. Şimdi de söyleyemezdi. Anlattı akşamdan bu yana yaşadıklarını.

Karısı Seda, velvelecı bir kadın değildi. O da sakindi, sabırlıydı. “Ne düşünüyorsun?” diye sordu. Bedri, her şeyden önce, batan tekmeden kurtulanlar olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Eğer anasından babasından kurtulan varsa, ölenler arasında çocukları da yoksa, herhalde arayacaklardı. Böyle bir durum söz konusu değilse, ana baba öldüyse bu çocuk ne olacaktı? Kafasını karıştıran buydu. “Ama önce ona yiyecek bir şeyler götürmem gerek. Evde erkek giysisi yok. Fakat Selma’nın bazı şeylerini giydirelim şimdilik. Sen bir şeyler hazırla da götüreyim ben.” Karısı bir şeyler hazırlarken pencereden dışarı bakıp düşünüyordu. Akşam yarım yamalak uyumasına karşın, uyku yoktu gözlerinde. Öğle ezanı okunurken halen pencerenin önündeydi. Ezan sesini duyunca yerinden sıçradı. Gözleri canlandı, aklına düşen fikirle. Bunu karısıyla paylaştı. Onun da gözleri güldü.

Namazın bitme saatine yakın evden çıktı. Cemaat dağılıyordu. İmam belli ki camideydi. Camiye girdi. Kendisinden büyük olan imam, ramazan, cuma ve cenazeler dışında camiye gelmemesine kızıyordu. Ama sevecenlikle söylüyordu bunu. Bunları söyledikten sonra, “Hayırdır?” diye ziyaret nedenini sordu. Bedri olayı anlattı. İmam dikkatlice dinliyordu. Bedri susunca, “Benden ne istiyorsun?” dedi. Bedri, “İmam Efendi, sen Arapça biliyorsun. Seninle benim sandala gitsek. Sen çocukla konuşsan. Adını, anasının-babasının adını, geldiği ülkeyi, şehri öğrenmeye çalışsak...” İmam sustu. Bedri’ye bakıyordu,

ama konuşmuyordu. İşte dünya bir kez daha durmuştu. Ne diyecekti İmam? Ya olumsuz bir şey derse, Bedri ne yapacaktı? İmam ifadesiz bir suratın içine yerleşmiş gözlerini Bedri'den ayırmadan bakıyordu. Sanki kal gelmişti kendisine. Hadi İmam Efendi, iyi bir şey de ki, akşamdan bu yana taşıdığı yükü azalsın Bedri'nin. Sonunda hareketlendi İmam, "Ne zaman gidiyoruz?" dedi. Bedri İmamın üstüne atladı. Kucakladı onu. Sarıldı. "Sağ ol, İmam Efendi," dedi, "Sağ ol!" Oturdıkları yerden kalktılar. Dışarıya yönelirlerken, içindeki kaygıyı aşmak için, "Kimseye söz etmezsin bundan değil mi?" diye sorma gafletinde bulundu Bedri. İmam ona öyle bir ters bakış fırlattı ki, yüzü kızardı. Bu nedenle biraz konuşamadı utancından. Sonra, "Ben biraz sonra kendisine yiyecek götüreceğim. Beraber gidersek dikkat çeker. İstersen, yarın sabah namazından sonra, balığa çıkacakmışız gibi gidelim. Ne dersin?" İmam onayladı bu düşünceyi.

Bedri mutluluktan uçarcasına eve gitti. Yüzündeki tebessümü karısı yakaladı hemen. O da güldü. Mutluluktan bir kahve yaptı kocasına. Karşılıklı içtiler. Sonra karısının hazırladığı elbiseleri, yiyecekleri bir çuvala koydu ve evden ayrıldı. Kızlarının "Biz de gelelim baba," ısrarlarını geri çevirdi. Bu karşılaşmaya kimse hazır değildi. Kızlarını öptü ve sandala yöneldi. Olabildiğince kimseyle karşılaşamayacağı yerlerden geçerek gidiyordu. Ama olası mıydı? Çocukluk arkadaşı Ahmet'le karşılaştı. Klasik soru, "Hayırdır, gündüz gündüz nereye?" Ne dersin şimdi? Sandal'ın motorunda bir tekleme vardı. Ona bakmaya gidiyordu. Neyse ısrar etmedi. Başkaca kimseyle karşılaşmamaya, evlerin pencerelerine bakmamaya, kapı önleriyle ilgilenmemeye çalışarak hızlı adımlarla barınağa doğru yürüdü.

Barınağa geldi. Ağlarıyla uğraşan, yırtıkları diken, akşama hazırlık yapan birkaç balıkçıyla selamlaşıp sandalına vardı. Acele etmiyor, telaşını dışarıya vurmuyordu. Her adımında sağa sola bakıyor, izleyip gözleyen olup olmadığını kontrol ediyordu. Çocuk, geldiğini görmüş, hareketsiz biçimde onu beklemeye başlamıştı. Bedri, ortalığın sakin olduğuna inandıktan sonra kamaraya girdi. Çocuk hareketlendi. Kara gözleri güldü. Bedri yine sakin olması işareti yaptı. Sonra çuvalın içinden önce giysileri çıkardı. Kızının giydiği slip türü bir külotu verdi önce. Çocuğun kalçalarını biraz sıktı, ama oldu. Sonra kızının okula giderken giydiği siyah pantolonu verdi. O da belinden sıksa da fena olmadı. Sonra

kızının iç çamaşır niyetine giydiği bir fanilasını ve bir gömleğini giydi. Ayağına da spor ayakkabıları giyince ortaya çıktı çocuk. Çok sevindiği belli oluyordu. Kim bilir kaç zamandır süren bir gerginlikten kurtulmuşçasına rahatlamıştı. Elleriyle üzerindeki giysileri okşuyordu. Bedri daha fazla beklemeden getirdiği yiyecekleri çıkardı. Eşi özenle hazırlamıştı. Çocuk uzun zamandır ağzına böyle yiyecekler koymadığını ele veren bakışlarıyla uzun uzun baktı yiyeceklerle. Ama bu çocukta başka bir şey vardı. Saldırmadı yemeklere. Bedri'den işaret bekledi. İşaret gelince de özlenmiş bir iştahla yemeye koyuldu. O yemek yerken Bedri dışarı çıktı. Sanki motoru kontrol ediyordu. Kapağını kaldırıp çalıştırmaya, stop ettirmeye başladı. Sonra anahtar çantasını açtı. Sanki motordan bir şeyler sökecekmiş gibi. Kıç tarafına oturup başını motorun üzerine eğmiş, çalışıyormuş gibi yaparken, öte yandan da açık kapıdan kamaradaki çocuğa bakıyordu. Masumiyetini ve çaresizliğini boyutlandıramıyordu. Yine koydaki sorgulamalar depreşti içinde. Siyasetle oy vermenin dışında pek ilgilenmezdi. Ama bu çocuğu buralara kadar getiren her neyse, lanet etti ona. Bu zavallı çocuk hangi kavganın sonunda evinin bahçesinden, köyünün futbol sahasından koparılmıştı da bu kamaraya sıkışmak zorunda kalmıştı? Şansı iyi gitmişti de buradaydı. Hiçbir yerde de olabilirdi. “Yapanların Allah belalarını versin,” diye homurdandı. Ama kimdi onlar, siyasetleri neydi? Bilmiyordu. Çocuk yemeğini yedikten sonra kamara yine kapatıldı. İşaretlerle, keskin el hareketleriyle tembihler yapıldı. Bedri sonra kahveye uğradı.

Son derece olağan ve sıradan bir uğrayış havasındaydı. Bugün rol yapıyordu açıkçası. Önce taş oynayanları izledi bir süre. Çay içti. Sonra yan masadaki iddialı tavla maçını izledi. “Almışın yine üç-beş kilo” diye söz atan balıkçıyla akşamın bereketi üzerine sohbetle daldı. Ve fırsatı yakalayınca da söyledi söylemek istediğini; “Sabah namazından sonra imamla çıkacaktı balığa. Çok istemişti. O saatten sonra olta olurdu ancak. Nereye gitseydi acaba? İmamı eli boş döndürmek de olmazdı. Kırk yılın başı böyle bir şey istemişti.” Bunları söyleyince iyice rahatladı. Artık kahvede oturmasının bir amacı kalmamıştı. Çıktı, evine gitti.

Akşam yemeği yerken küçük sohbetler edildi. Son derece doğal biçimde küçük kızına ilk kez okulda İngilizce öğrenip öğrenmediğini sordu. Selma “Öğrendiğini,” söyleyince, “Ne kadar biliyorsun?” diye sordu. Birazcık öğrenmişti. “Hadi konuş bakalım,” dedi Bedri. “Böyle olmaz ki

baba. Karşında bilen biri olur, konuşursun.” Bedri ısrarlıydı. Sonunda kızı, kendi kendine bir şeyler söyledi. Yeterdi bu kadar. O sırada haberler başlamıştı. Önceki akşam batan botun haberi verilirken pür dikkat dinlemeye başladı. Yetkililerin açıklamalarına göre, Midilli’ye gitmek için yolan çıkan bir bot fazla yolcuyu çekemediği için patlamış, çok sayıda kaçak Suriyeliden kurtulan olmamıştı. Şu ana kadar boğularak ölenlerden on beş kişinin cesedi bulunmuştu. Masadan kalktı, bahçeye çıktı. Biraz dolandı. Eve döndüğünde karısı o akşamın dizisini açmıştı. Hiç bakmadan, yatak odasına gitti. Soyunmadan kendini yatağa attı.

Sabah ezanıyla uyandığında, karısına sarılmış durumdaydı. Hemen toparlandı. Tualete gitti. Yüzünü yıkadı. Giyindi. Çocukları uyandırmadı. Karısının hazırladığı nevaleyi aldı, onu dürtüp, “Ben gidiyorum,” dedi ve çıktı. İmamla barınakta buluşacaklardı. Bir süre sonra imam da sandala geldi. Bedri camdan içeri baktı. Çocuk uyuyordu. Ruhundaki masumiyetin kendini açığa vurduğu yüzü uykuda da güzeldi. Bedri motoru çalıştırdı ve barınaktan çıktılar. Motorun sesine uyanan çocuk, kamaranın camına yüzünü dayamış, bakıyordu. Sandalda bir başkasının varlığının neden olduğu tedirginlik tuzlu sulardan kalmış izlerin kirli bir görünüm verdiği camın ardındaki bakışlarında yansıyor. Rahat değildi belli ki. İmam sandalın kış tarafına oturmuş, iki elinin avuçlarını kış üstüne yapıştırmış, bütün gücünü kollarına vererek arkaya yaslanmış biçimde çevreyi seyrediyordu. Bedri ayakta dimdik duruyor, önüne bakıyordu. Bakışları boştu. Daha çok içine dönüktü ve içindeki dalgalarla mücadele ettiği, ama bunu dışarı vermediği anlaşıyordu. Dolunay epeyce batıya kaymıştı. İzlerini yine de denizin üzerine serpe serpe, güneşin aydınlığı kendisini tutsak almadan yoluna devam ediyordu. Dolunay hastası olan Bedri, bunların pek de farkında değildi. Ama imamın dolunaydan keyif aldığı anlaşıyordu. Kafasını kaldırıp dolunaya bakışları, sonra yakamozlara dalıp gitmesi. Neler düşünüyordu acaba?

Barınaktan iyice uzaklaşınca kadar hiçbir şey yapmadılar. Bedri yüzünü cama dayayan çocuğa tebessüm ediyordu arada bir. Barınağın olduğu koydan çıkıp, batıdaki burnu döndükten sonra Bedri rahatlamış biçimde, kamaranın kapısını açtı. Çocuk ürkek bir güvercin gibi, kontrollü, tedirgin dışarı çıktı. Bedri ona oturmasını işaret etti. Motor kapağının üstüne oturdu. Biraz ileride karadan gelmesi olanaklı

olmayan küçük bir koy vardı, Akvaryum Koyu. Oraya yaklaşınca gaz kesti. Motoru durdurdu. Bedri, “Hadi İmam Efendi. Bir dene bakalım,” dedi. İmam oturduğu yerden kalktı. Çocuğun yanına geldi. Çocuk, kaşlarını kaldırmış, göz bebeklerini dışarı çıkarmış Bedri’ye bakıyordu. Elinden tuttu Bedri ilk kez. Bu kez sıcacıktı elleri. Çocuk, Bedri’nin elini sıkmadı, elini eline yapıştırdı adeta. Bunun üzerine Bedri eğildi, çocuğun gözlerinin ta içine baktı. Ana sütü gibi ak, tertemiz içine... Sonra kenara çekildi.

İmam Efendi eliyle çocuğun başını okşadı. Kendince bazı dualar okuduktan sonra ellerini yüzüne sürdü. Çocuğu tam karşısına alarak ona Arapça bir şeyler söylemeye başladı. Çocuk Bedri’nin bıraktığı gibi duruyordu. Sabahın henüz çözülmemiş olan serinliğinde, anlayamadığı anlaşılan bir sorgu daydı sanki. İmam Efendi, adını, memleketini, anasının, babasının adını vb. soruları soruyordu, tane tane. Yeni Arapça öğrenmiş birinin bile anlayacağı yalınlıkta sorduktan sonra susuyor, çocuktan bir tepki vermesini bekliyordu. Bedri çocuğun gözlerinin içine bakıyordu umutla. Onunla ilgili bir şey öğrenecek olmasının heyecanıyla yerinde duramıyordu. İmam Efendi sorusunu sorduktan sonra Bedri anlamış gibi başını sallıyor, sonra yanıt vermesi için o da susuyordu. İmam Efendi sorularına hiçbir tepki alamayınca, sanki inada bindirmiş gibi, kafasını çocuğa daha bir yaklaştırp sormayı sürdürüyordu. Bedri Arapça bilmece bile, kuran dinlemelerinden, imamın sözcükleri tane tane söylediğini anlayabiliyordu. İmam çocuğa güven vermek için arada bir başını, yanaklarını okşuyor, sırtını sıvazlıyordu. Ama nafile. Karşısında kurşuna dönmüş bir varlık duruyor ve yalnızca bakıyordu. İmam son bir umut olarak cebinden küçük bir defter çıkardı. Bir sayfasına Arapça sözcükler yazdı. Önüne uzattı. Çocuk yalnızca göz bebeklerini hareket ettirip, meraktanmış gibi baktı. O kadar. Bedeninin hiçbir yerinden bir tepki işareti gelmedi.

Bu çaba yarım saate doğru yaklaşınca İmam Efendi Bedri’ye dönüp, “Herhalde Arapça bilmiyor bu yavrucağız. Her şeyi sordum. Sayı bile saydırmak istedim. Ama anlamadı beni. Benim yapabileceğim bir şey yok, Bedri Bey kardeşim,” dedi. Bedri hiçbir şey demedi. Kaşlarını kaldırıp, kafasını yana eğip sağ omzunu yukarı kaldırarak çaresizliğini ve kabullenmesini ilettili imama. Bu çocukla birlikteliğinden bu yana beden dili de gelişir olmuştu. “Ne yapalım,” dedi, “O zaman işimize

bakalım. Ben çocuğa yiyecek bir şeyler vereyim. Sonra da oltaları sallandırırım. Balıklar uyanıp açığa gitmeden, belki birkaç tane takılır oltalarımıza...” Karısının verdiği çıkını açtı. Sonra imamın çocuğu konuşturma çabaları sırasında demlediği çaydan bardağa döktü. Ekmek, peynir, zeytin, domates, yeşilbiberi çocuğun önüne serdi. Yemesini işaret etti. Sonra yanaklarını okşadı çocuğun. Ardından oltaları çıkarıp sallandırmak için hazırlamaya başladı. Bu aralıkta imam hiç konuşmadı. Hep çocuğu izledi.

Bedri imamın sallandıracağı oltaya yemleri de takınca, “Hadi İmam Efendi. Al bakalım. Rastgele,” dedi. Sonra kendisininkini hazırlamaya koyulmadan, imama da bir bardak çay verdi. Ardından oltaları sallandırıp misinaları parmak uçlarından geçirdiler ve başladılar yukarı çekmeye, aşağıya bırakmaya... Buraya gelmekteki esas amaçlarına ulaşamamışlardı. Ya da ulaşmışlar, en azından çocuğun Arapça bilmediğini öğrenmişlerdi.

Tuttukları iki çipura ve iki karagözü bir poşete koyup, kamaranın çoktan kapatılmış kapısının ardındaki çocuğa son kez bakıp, sandaldan indiler. Kahveye uğrayıp birer çay içtiler. İmam soranlara tuttukları balıkları gösterdi. Mutlu görünüyordu. Sonra izin isteyip evlerine gittiler.

Karısının her zaman olduğu gibi özenle hazırladığı, hepsi kendi bahçelerinin, emek verilerek yetiştirilen ürünlerinden oluşan kahvaltıya oturdular ailece. Kızlar yine acele acele bir şeyler yiyip kalkmak istiyorlardı. Bunu bilen Bedri, onlar kalkmadan, “Bugün hava güzel olacak. Sizi Akvaryum Koyu’na götüreceğim,” der demez, kızların ikisi de yerlerinden fırlayıp, babalarını kucaklama yarışına girdiler. Bedri de bir eliyle Selma’yı, öbür eliyle Sema’yı sarıp, bir onu bir diğerini öptü kerelerce. Onlar gidince, karısına dönüp, “Arapça bilmiyor çocuk,” dedi, “Belki bugün Selma onunla İngilizce konuşur. Ben biraz uzanacağım. Öğle yemeğinde onunla karşılaşacaklarını kızlara açıklarım. Sonra gideriz.” Karısı “Tamam,” dedi. Bedri kalktı ve uzanmaya gitti.

Babaları onca açıklamış olsa da sandala yaklaşırken özellikle Selma, “Nasıl bir çocuk? Ne yapıyor tek başına? Korkmuyor mu?” gibi sorularla Bedri’yi bayılttı. Barınakta karşılaştığı balıkçılar, onları ailece görünce anladılar. Bedri, fırsat buldukça ailesini gezdirirdi. Herkes bilirdi bunu.

Tutkundu karısına ve çocuklarına. Onlarla birlikte olmanın onu mutlu ettiğini bilirlerdi.

Bedri kızlara öğrettiği için, kızlar sandala binince hemen kamaraya koşmadılar. Kendilerine söylediği gibi annelerinin yanında oturdular. Bedri hiç oyalanmadan motoru çalıştırdı ve iskeleden ayrıldılar. Yine ayakta idi. Biraz yol aldıktan sonra dümeni karısına verdi. Ortalığı toparlamaya koyuldu. Ağları ayağa takılmayacak yere iteledi. Üstünü örttü. Az da olsa sandalın içindeki suları denize boşalttı. Akvaryum Koyu'na yaklaşırken, çevrede başka sandal olup olmadığına son kez baktıktan sonra, kamaraya yöneldi. Kapısını açtı. Çocuk orada, eşikte bekliyordu zaten. Bir kadın iki çocuk korkulacak birileri değildi ki, meraklı ama korkunun perdelemediği gözlerle bakıyordu onlara. Bedri elinden tuttu. “Bu kızım Selma, bu da Sema,” dedi. Sonra da “Bu da karım, Seda...” Adları yineleyerek, üstlerine basa basa, ağzında yuvarlamadan söylüyordu. Bedri kimin adını parmağıyla işaret ettiyse, o da ona bakıyordu. Onlar güldükleri için o da tebessüm ediyordu. Selma bir ara kendi giysilerine bakıp gülmek istedi, ama yapmadı, yalnızca giysilere dokunup “Yakışmış valla,” dedi. Gülüştüler. Çocuk da gülümsedi.

Seda anne duygusuyla önce çocuğun karnını doyurmak istedi. Kıç üstüne bir bez serdi. Üstüne getirdiği yiyecekleri koymaya başladı. Ona masa hazırlıyordu. Bu arada kızlar çocuğun yanında, ona dokunmadan, kah kikirdeyerek kah işaretlerle diyalog kurmaya çalışıyorlardı. Selma arada bir İngilizce bir şeyler söylüyordu. Ama o da geri dönüş alamıyordu. Masa hazırlanınca Seda, eliyle “Gel” işareti yaparak masaya çocuğu çağırdı. Çocuk geldi. Oturdu. Yine büyük bir olgunlukla yemeye başladı. Kızlar da yanına oturmuşlar, şaşkın şaşkın onu izliyorlardı. Bedri, “O kadar sık boğaz etmeyin çocuğu. Bırakın yemeğini yesin. Sonra oynarsınız,” diyordu. Yemek bitti. Kızlar üzerlerindeki giysilerini çıkardılar. Mayolarını evde giymişlerdi.

Çocuğa “Gel” deyip, onu baş tarafına götürdüler. Selma arada bir İngilizce bir şeyler söylemeyi, sormayı sürdürüyordu. Kardeşi, annesi, babası anlamayacaklardı. Zaten derdi onların anlaması değil, yaşıtı gibi duran bu yabancı çocuğun anlamasıydı. Ama çocuk ona da bir karşılık vermiyordu. Bedri sandalla ilgileniyordu. Karısı, kamarayı toparlamaya

girişmişti. Çocuklar baş üstündeydiler. Ayaktaydılar. Sema, “Ben denize atlayacağım,” gibi işaretler yapıyordu. Kendini ve denizi gösterip, iki kolunu birleştiriyor, denize doğru hareket ettiriyordu. Selma da onu destekleyici işaretler yapıyordu. Derken baş tarafından “Bir, iki, üç,” diyen Selda’nın sesi, sonra da iki tane “Cuuup” sesi duyuldu. Sandalda deniz kadar derin bir sessizlik oldu. Bedri ve karısı kendi işlerindeydiler. Çocuk baş üstünden denize atlayan kızların ardından bakıyordu. On saniye sonra çocuk, “Be Be, Be Be!” diye bağırmaya başlayınca Bedri kafasını kaldırdı. Çocuk denizi işaret ediyor ve kendisini parçalıyordu. Belli ki kızların dalıp çıkmamalarından korkmuş, onu bildirmek için bağırıyordu, “Be Be, Be Be!”

Kızlar yirmi beş saniye suyun altında kaldıktan sonra suyun üstüne çıkmışlardı. Selda hem bir eliyle işaret ediyor hem de bağırıyordu: “Hadi, sen de atla!” Çocuk gözleri fal taşı gibi açılmış onlara bakıyordu. Bu arada Bedri işini bırakmış, baş üstüne gelmişti. Karısı kamaradan çıkmıştı. Kızlar babalarını görünce, “Hadi baba, sen de gel,” diye bağırıyorlar ve birbirleriyle oynuyorlardı. Bedri çocuğun yüzüne bakıyordu. Bakıyordu. Çocuk şoktan çıkamamıştı.

Neredeyse kanlarını kaynatacak kadar yeryüzüne saldıran güneş ışınlarının tümüyle baskın çıkıp perdeleyemediği ay, gökyüzünde sönmüş bir ampul gibi dururken, kızlar bağırış çağırış yüzüyorlardı. Denizde en küçük bir çırpıntı yoktu. Ağustos böcekleri, kara dar gelmiş gibi, sesleriyle sanki denize hücum emri almışlardı. Bir martı, Balıkçı Bedri’yi tanıyormuş gibi sandalın üzerinden hiç ayrılmıyor, hak edişini bekliyordu. Sandaldaki üç insandan ikisi birbirine bakarken, diğeri başka dünyaların duygularıyla, kızlar ve onların anası-babası arasında kalakalmıştı.

Bedri durduğu yerden hareketlendi, çocuğun yanına geldi, onu omuzlarından yakaladı. Kendine çekti. İki kocaman kolunu çocuğa sardı. Göğsünde sıkıttı onu. Başını öpmeye başladı. Ağlıyordu. Hem ağlıyor hem de çocuğun başını öpüyordu.

Karısı kamaranın orada durmuş, kocasının çocuğa sarılmasını seyrediyordu. Bağırmasından ve çıkardığı seslerden o da anlamıştı, çocuğun sağır ve dilsiz olduğunu. Onun gözlerinden akan yaşlar da çenesinden aşağıya damlıyordu.

Denizdeki çocuklar yüzüyor, avuçlarının içiyle birbirleri su fırlatıyor, sandala bakıyor, bağıırıyor, ama olanı anlayamıyorlardı.

Çocuk, artık adı olamayacak olan çocuk, artık ülkesi olamayacak olan çocuk, artık anası babası olamayacak olan çocuk, daha iki gündür gördüğü bir yetişkinin kolları arasında, Bedri'nin neden ağladığını anlayamadan, çıkamadığı şokun etkisiyle hareketsiz duruyordu.

Yazmaya Başlama Tarihi: 04.09.2017

Yazmayı Bitirme Tarihi: 04.10.2017

sırasını beklerken

“Sıra bana geldi hocam... Sıra bende ve iki arkadaşımızda... Bu üniversitede sivrilen üç kişiyiz... İlk kararnameyle biz de atılırız...”

Yüzüne bunları söylediğinde, yılların hocası, hocalarının hocası susuyordu. Kendi bölümlerinden de sorumlu olan dekanlarıydı. Bu koşullarda yapabileceği bir şey yok gibi görünebilirdi. Ama kendisine ve diğer meslektaşlarına bu kadar yıl emek vermiş insanların, yetiştirdikleri kişilerin emeklerini değil, kendi emeklerini yok saymalarını anlayamıyordu. Üniversitenin suskun kalmasını kabullenemiyordu. “Bir şeyler söylemeli, bir ses vermeli” diye düşünüyordu. Ne yapmıştı ki? Atılma sırasına sokulmasını gerektiren ne yapmıştı? Ülkede barış için bir bildiriye imza atmıştı. Ne vardı bunda? Tamam o da bazı bölümlerine katılmamıştı. Ama ruhu ve özü doğruydu. Ülkede yaşananlara bir itiraz dilekçesiydi sonuç olarak. Bin yüz yirmi sekiz kişinin sözcüğü sözcüğüne olur verdiği bir metin yazmak kolay mıydı?

Bilim insanı olarak varlık koşulunun gerektiğinde “itiraz etmek” olduğunu düşünüyordu. Kendi doğru bildiklerine bile. O bildiklerinin bir bölümü, doğru bildiğini sandıkları olsa bile... Kuşku duymalıydı... Ya benim doğru sandığım doğru değilse, diye? Yanlış çıkarsa, bu içini acıtabilirdi, üzebilirdi... Ama bilim duygularla yapılmazdı ki, akılla yapılırdı. Ölçülü bir kuşkuculukla yapılırdı.

Sesini çıkarmıyordu hoca. Arada bir, “Seni severim, biliyorsun,” diyordu. O da “Hocam beni sevmeniz gerekmez. Benim yaptıklarımı sevmeniz daha önemli. Bizlere doğru davranmayı, bilimin doğru davranmayı gerektirdiğini öğreten sizlersiniz. Yaptıklarım üniversitemiz adına yanlışsa veya yetersizse, siz bana onu söyleyin. Sevgiyle bilim

yapılmaz ki!” Hoca susuyordu. Yani “Bunun ötesinde yapabileceğim bir şey yok,” diyordu bakışları.

Ayrıldı yanından. Ona “Bir de dekan hocamızla konuş,” diyen arkadaşlarının yanına döndü. Yıllardır aynı odayı paylaştığı bilim yoldaşlarının yanına. Hepsi ağız birliği etmişçesine, “Ne oldu?” diye sordu. Ne olacaktı ki? Ne bekliyorlardı acaba? Yani dekan kararnameler sürecini mi durduracaktı? Yetkililere, “Yeni bir kararname istemiyoruz” mu diyecekti? Hükümete mi gidecekti? Ne yapabilecekti? Gitmeyecekti, gidemezdi. Ama bu süreçle ilgili, ne bilmeyim ben, bir tepki koyamaz mıydı, bir ses veremez miydi? Tık yoktu üniversitelerde.

Yılların yokluklarını, sıkıntılarını paylaştığı arkadaşları moral vermeye çalışıyorlardı. Moralini yüksek tutmalıydı. Ne de olsa daha verilen bir karar yoktu. Yoktu da görünen köy de kılavuz istemezdi. Tamam duygularıyla moral üretmeliydi, ama aklıyla da olası bir atılma durumu için önlemler almalıydı.

Sırasını bekleme duygusu dama taşı gibi içine yerleşmişti. Arkadaşları derslerine dağıldıktan sonra odadan ayrılıp koridorlarda, üniversitenin bahçesinde dolaştı bir süre. Dolaştığı yerlerde bugüne kadar kaç kilometre kat ettiğini düşündü. Koridor zeminlerinin, dersliklerin tabanlarının eskimesindeki paylarını. Coşkuyla uçtuğu zamanlar daha az zarar vermişti olasılıkla. Ama sorunların depreştiği dönemlerdeki ağırlıkları daha fazla çökertmişti bastığı yerleri. Duvarlara bakıyordu. Tavanlara. Öğrencileri geçiyorlardı yanından. Asla onlarla sohbet etmeden geçmeyen o, dalgın ve suskun yürüyordu ve öğrencileri buna anlam veremiyorlardı.

Akşama daha önceki kararnamelerle atılan öğretim üyelerinin toplantısı vardı. Oraya gitmek üzere ayrılıyordu üniversiteden. Ama belki yarın bir daha burada olamayacak olmanın sızısıyla. Bu olasılık onun çakılı duruma dönüştürdü. Ayakları kilitlendi. Dış kapının önünde, geriye dönüp baktı üniversiteye. Gözleri doluyordu. Aklı “Yapma, sakın ağlama!” diyordu. Aklına uyup başını çevirdi ve hızlı adımlarla toplantı yerine gitmek için durağa yöneldi.

Toplantı onun için tam bir düş kırıklığı oldu açıkçası. Her kafadan bir ses çıkmıştı. Bazıları da fena çatlak sesler... Rol modeli olmuş öğretim üyelerinin bazıları bile teslim olmuşlardı sürece. “Ben emekliliğimi

isteyecektim zaten. Bu ortamda yapılabilecek bir şey yok,” diyordu biri. Kendisini tanımasa, yadırgamayacaktı. Ama tanıdığı, kendisinin bilinen bir geçmişi olduğu için bunları söylemesine açıkça kırılıyordu. Ne hakla söylüyordu ki bunları? Hiç söz almasa, konuşmasa daha iyi değil miydi? Moral bozmamış olurdu hiç olmazsa... Sanki “Her koyun kendi bacağından asılır,” sözünün somutlanmasıydı aslında. Yine bir rol modeli çıktı kürsüye. O da başka bir havada. Sanki geçmişte o yazıları yazan değilmiş gibi. Bir şeyler diyor da kimse ne demek istediğini anlamıyor. Konuşmak zorunda mı hissetmiş kendini acaba? Uzatıyor. Ne yapacak bu insanlar, oraya gelsene. Gelemiyor bir türlü. Top çeviriyor orta sahada. Ortak akılsa, ne üretmeli o akıl? Onu duymaya gelmiş bu insanlar oraya. Yani artık dersliklerdeki kürsüyle, odasındaki koltuğuyla, masasıyla bağı koparılmış bu bilim insanları için ne yapılmalı? Ya da onlar ne yapmalı? Bundan sonra bağı kopacaklara ne söylemeli? Yok ki söyleyecek bir şeyi, uzatıyor. “Konuşurken aklıma gelir” diye mi düşünüyor, kim bilir. Benim de arkadaşım olan bir akademisyen çıkıyor kürsüye. “Net olalım,” diyor, “İmzamızın onurunu taşıyalım hiç olmazsa. O imzayı attık biz. Başkası bizim yerimize imza atmadı. Atmamış gibi davranmaya ve düşünmeye gerek yok. Bizler boş kâğıtlara veya okumadığı metinlere imza atan kişiler değiliz. O zaman bu imzaların sonuçlarını da onurla taşımalıyız.” Hiç olmazsa dik duranlar da var grubun içinde.

Bir sonuç çıkaramadan ayrıldılar toplantıdan. Birlikte çıktığı dostu, “Çember daralıyor. Kısıtlanıyoruz. Konuşmamız gerek bunları. Ne yapacağımızı,” dedi. Yürüdüler.

“Direnecek gücün var mı?” diye sordu arkadaşı.

“Ne anlamda?”

“Maddi olarak.”

“Nerdeee,” dedi, “Aylık yaşıyoruz biz. Eşimle benim kazancımız ay sonunu getirmeye ancak yetiyor.”

Sustular yine. Suskun yürümeyi sürdürdüler.

“Ama bir yol bulmalıyız,” dedi dostu, “Bir kaynak yaratmalıyız.”

Sahi nasıl bir yol bulacaklardı? Para kazanmayı bilen tipler olsalardı, serbest çalışırlardı. Kafaları yaptıkları işe, akademisyenliğe çalışıyordu ancak. Bundan da mutluydular. Ya da o alandan mutluluk çıkarmaya çalışıyorlardı, öğrencilerinin başarılarından, makalelerinin yayımlanmasından, bir panele çağrıdan... Yaşamın diğer alanlarını merak etmemişlerdi. Sanki akademik yaşamdan emekli olmaya koşullamışlardı kendilerini. Yirmi yıldır emek verdiği alanı bugün terk etse, sudan çıkmış balığa dönecekti. Ne anlardı diğer işlerden?

Eve geldi. Eşi kızları Doğa'yı okuldan almış, yemek yediriyordu. İkisini de öptü. "N'aber?" diye sordu eşi, sıradan bir sesle. "İyilik," dedi sözün gelişi. Gitti elini yüzünü yıkadı. Rahat bir şeyler giydi. Yemeğini bitirmiş olan kızına ödevlerinde yardım etmeye başladı. Başladı da aklı gidip geliyordu. "Bu yavrunun geleceğini nasıl kurtaracağız?" diye düşünüyordu. "Atıldığımda bizi boş ver de onun yaşamını nasıl döndüreceğiz? Yurt dışından getirmek zorunda olduğumuz ilacını nasıl alabileceğiz? Okul masraflarını, okul dışı bale kursunu, keman kursunu nereden ödeyeceğiz? Elde avuçta biriken bir şey de yok. Ben okula gitmeyip evde oturduğumda, bunu ona nasıl açıklayacağım?"

"Hadi baba! Neden sustun?"

Toparladı kendini. Kızları biraz oyun oynamak istiyordu. "Hadi farklı bir kent kuralım bugün," dedi. Bilgisayarı açılar. Kenti kurmaya başladılar. Kızları, hayalini sesli olarak anlatıyor, anlattıklarını uygulamaya çalışıyordu. Mutlu... Cıvıl cıvıl... Heyecanlı... O ise? Kızları kadar doğal olamadan, tebessümle yetiniyordu. Kahkaha atamıyordu. Gelmiyordu içinden. Mutluluk tepkileri veremiyordu. İçinde kalmamıştı mutluluk kırıntıları. İçindeki dama taşı bastırıyordu hepsinin üstüne.

Doğa uyuyunca karı koca karşılıklı oturdular. Eşi çay demlemişti. Çay içiyorlardı. Eşi ancak sorabildi sorması gerekeni.

"Var mı bir gelişme?"

"Yok!"

Günü özetledi. Yaptığı görüşmeleri, izlenimlerini...

"Sen haberlere baktın mı?"

"Hayır, bakamadım."

“Bugün yeni bir kararname yayınlandı mı acaba?”

“Bozma moralini,” dedi eşi, genel yaşamındaki iyimserliğini sürdürerek. O yanını severdi. Eşi, onun içine yerleşen dama taşının kendi içine yerleşmesine izin vermezdi. “Ben niye verdim ki?” diye geçirdi içinden. “Benim zayıflığım mı acaba? Ben de işi olurlarına bırakabilsem... Bu kadar gerilmesem...” diye sürdürdü iç konuşmalarını. Bu olayda sonucu değiştirme olanağı var mıydı? Yoktu. Yok muydu gerçekten? Yani hangi yolları denedi de bu sonuca vardı? Kendini hapsettiği çevrimin içinde düşündüğünde yoktu bir çıkış yolu. O çevrimin dışına çıkabilse, kendini çıkarabilse... Daha yere düşmeden, çoktan düşmüş ve sürünen insanlar gibi düşünmeyi yakıştıramadı kendine. Ama taşıdığı sorumluluklar da bunları düşünmesini gerektiriyordu. Geniş olsa, o sorumlulukların gereği kendiliğinden gerçekleşecek miydi? Onların gerekleri yerine getirilemezse yaşam nasıl dönecekti?

“Ben sana söyleyeyim düşüncemi. Sahip olduğumuz, ama bize mutlaka gerekli olmayan şeyleri satacağız, eğer atılırsan. Elimize geçen parayla yaşamı döndüreceğiz. O arada da bir çözüm bulacağız. Çevremize o gözle bakacağız...”

“Nasıl yani?”

“Örneğin araba. Sen zaten az kullanıyorsun. Ben Doğa’yı götür-getir işlerinde kullanıyorum. Bunu çözdüğümüz zaman, araba mutlaka gerekli bir şey olmaktan çıkıyor. Satarız onu. Bize üç-beş ay kazandırır.”

“Hiç düşünmedim. Daha doğrusu senin istemeyeceğini sanıyordum. Bu fikir fena gelmedi bana...”

“Aşkım, biz bugünler için de beraberiz seninle...”

Elini uzatıp, eşinin elinden tuttu. Okşadı. Bırakmadı bir süre.

“Ailelerimizin bizim için yapabilecekleri bir şey de yok. Onların kazançları kendilerine yetiyor ancak. Ama şimdi bir de onlar takacaklar kafaya...”

“Ne yapalım canım! Biz ayıp bir şey yapmıyoruz ki. Bunu yapacak olanlar utansın. Biz de ailelerimize anlatırız. Bunda bir şey yok.”

“Yarın Ahmet’le görüşmek istiyorum. Bu konularla ilgileniyor. Sendikanın hukuk danışmanı. Bakalım hukuksal olarak yapılacak neler var?”

“Görüyor musun, daha neler yapabileceğimizi bile bilmiyoruz. Neleri yitireceğiz, elimizde neler var, neler kalacak? İyi edersin Ahmet’le görüşmeyle.”

“Sonra,” demeye kalktı.

“Hadi gel, başka şeyler konuşalım,” dedi eşi.

Onu o kısır döngünün içinden çekip aldı. Gevşedi sanki biraz. Sanki içindeki kara sıkıntı küçüldü, konuştukça. Evhama dönüştürdüğü bu durum, şu an bir olasılık alt tarafı. Tamam büyükçe bir olasılık, ama henüz gerçekleşmedi. Gerçekleşmeden gerçekleşmiş gibi yaşamak doğru değildi. Eşi onu anımsatmaya çalışıyordu. Farklı konularda sohbet edip, birkaç bardak çay içtiler birlikte. Epey rahatlamıştı. “Sınav kâğıtlarını okumam gerekiyor,” diyerek, çalışma masasına geçti.

Sabah kalkar kalmaz bilgisayarını açıp internete girdi. *Resmî Gazete*’nin kararname bölümüne baktı. Yayınlanan yeni bir kararname yoktu. Sanki sevindi. Bu yarım sevinçle tıraş oldu. Kahvaltısını yaptı. Okula gidebilecek olması sevincini büyüttü. Yapması gereken işleri düşündü ve evden çıktı. Okuldaki işlerini de düzenlemeliydi. Olasılığın gerçekleşmesi durumunda, dersleri, doktora öğrencileri, yürüttükleri projeler ne olacaktı? Özellikle de doktora öğrencilerinin geleceği. Üçü de gelecek vaat eden, istekli, akıllı gençlerdi. Bölüm başkanıyla da görüşmeliydi bu konuları. Sonra Ahmet’le sözleşmişlerdi öğleden sonrası için.

Okula gittiğinde ilk işi Bölüm başkanıyla görüşmek oldu. Bugün dersi de olmadığından rahattı. Hoca birer sabah kahvesi söyledi, sade.

“Hayırdır, böyle sabah sabah görüşme isteği? Acil bir şey mi var?”

“Biliyorsunuz,” dedi, “Topun ağzındayız birkaç kişi.”

Sustular. Kahvelerinden birer yudum aldılar.

“Ne yapabiliriz? Ne yapılabilir? diye sizinle de konuşmak istedim.”

“Daha olan bir şey yok Cemil. Genel sekreterlikle ilişki içindeyim. Senin gibi bildiriği imzalayan öğretim üyeleri için YÖK’ten gelen bir soruşturma talebi henüz yok. Böyle bir süreç başlarsa, işimiz, durumun zorlaşır tabii ki.”

Hocanın durumuyla ilgilenmesi sevindirdi onu. Bu ilgilenme işi bile moral işte. Ya “Bana ne? Niye rektörlükle karşı karşıya geleyim” deseydi.

“Diyelim ki YÖK’ten soruşturma talebi geldi. Ne yapacağız?”

Dışarıya baktı hoca. Yumruk yaptığı elinin başparmağıyla işaret parmağı bölümüne dayadı çenesini.

“Böyle bir durum hiç yaşamadık ki! Sahi ne yapılır böyle bir durumda?”

Burada da çözümsüzlük. Nereye el atsa elinde kalıyordu. “Belki çözüm buluruz” diye geldiği hocada da bir çözüm önerisi yoktu anlaşılan.

“Düşünelim,” dedi hoca. “Elimizde hangi seçenekler var ki?”

Önüne bir kâğıt çekti. Bir kalem aldı. Merakla bakıyordu ne yazacağına. Büyük harflerle “KAMU” yazdı. Sonra üstünü çizdi.

“Böyle bir durumda kamusal haklarından yoksun bırakıldığından, orayı unutacaksın,” dedi. Kamunun üzerine çarpı işareti attı.

“Geriye ne kaldı?” Düşündü azıcık. “Geriye özel sektör kalıyor. Ama nasıl kalıyor? Sahi sen anlar mısın özel sektörden? Ben anlamam da... Ya birinin yanına maaşlı olarak gireceksin. Ya da kendi işini kuracaksın. Seni danışman olarak değerlendirirler mi acaba?”

“Yirmi yıllık akademik yaşamdan sonra, özel sektörde ne yaparım ben? Ben ne anlarım özel sektörden? Ayrıca biz mimlenmiş olacağımızdan, kim yanına almaya cesaret eder bizi?”

Hocanın gözlerinin içine baktı. Soruyu susarak yinedi.

“En iyisi limon satmak! Herhalde ona karışan olmaz,” dedi.

Bölüm başkanının buna sinir olduğunu yüz ifadelerinden anlıyordu.

“Benim başka önerilerim de var,” dedi bölüm başkanı, gözlerinin içine dik dik bakarak ve sert biçimde, “Taksi şoförlüğü, pazarcılık, işportacılık, pazarlama...”

Sonra elini ona uzatarak, salladı ve bağırdı:

“Sen ne diyorsun? Şakası bile kötü... Sen çok iyi bir akademisyensin. Kitap yazmayı düşünmeyip, limon satmayı mı düşünüyorsun? Yuh sana!”

Ve sustu Cemil, utandı. Ne diyeceğini bilemedi.

“Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim,” dedi, “Doktora öğrencilerim beni bekliyorlar.”

Hocanın yanından ayrıldı ve odasına yöneldi. Giderken, “Haklı hoca,” diye geçirdi içinden, “Bu dama taşı kapasitelerimi daralttı benim.” Kızdı kendine. Tuvalet'e gidip yüzünü yıkadı. Bir sade kahve söyledi. Bölümde araştırma görevlisi olan iki doktora öğrencisi onu bekliyordu. Açık açık, “İşler iyi gitmiyor,” dedi. “Sizlerle epey yol kat ettik. Ama bu ilişkimiz kırılabilir her an.”

Adaylar hocalarının sözü nereye getireceğini bekliyorlardı. Biri,

“Biz çalışmamızı sizinle sonuçlandırmayı arzuluyoruz. Zaten bu işe de siz varsınız diye girdik...”

“Ben istemez miyim bu emeklerin vardıgı yeri görmeyi,” dedi, “Ama bizim dışımızdaki olaylar... Kontrol edemediğimiz, etkili olamadığımız... Ne yapabiliriz bilmiyorum. Bunu konuşmalıyız.”

Birlikte düşünüyorlardı. Tatsız bir hava vardı ortada. Hocalarının bu karamsarlığına alışkın olmayan doktora öğrencilerinin tadı kaçmış görünüyordu.

“Sıra bana gelirse, doktora yürütücülüğünüzü bir başka hocanın üstlenmesi gerekecek. Kiminle çalışmak istersiniz? Düşünün, bildirin, ben de onlarla konuşayım.”

“Tamam” dedi ikisi de. İkinci doktora öğrencisi,

“Buraya kadar sizinle birlikte geldik. Sonrasını da birlikte tamamlamak isteriz,” dedi.

“İyi güzel de benim üniversiteyle bağlarım kopunca nasıl olacak o?”

“Olsun,” dedi, “Dışarıdan... Yasal olarak bir hocamız üstlenir yürütücülüğü, ama fiilen sizinle çalışırız.”

Tebessüm etti hoca. Aslında bu ısrar mutlu da ediyordu kendini. Hem sevilme hem de güvenilme duygusu içini ısıtıyordu.

“Dışarıdan haaa... Ben kendi dertlerimleyken, nasıl olur acaba? Belki bana da bu atmosferden kopmama fırsatı verir. Kim bilir? Düşünelim bunu...”

Doktora öğrencileri gidince, evden getirdiği bir çantanın içine masanın üzerindeki kitaplarının bir bölümünü koydu. Ne de olsa hepsini bir kerede taşıyamazdı. Yarın “İşin bitti,” deseler, hepsini nasıl götürecekti eve? En iyisi o güne kadar parça parça götürmekti. Çekmecelerindeki bazı dosyaları da bu ilk etapta aldı yanına.

Sonra Ahmet’in ofisine gitmek üzere okuldan ayrıldı. Ahmet liseye kadar birlikte okuduğu bir çocukluk arkadaşıydı. O nedenle her şeyi konuşmak üzere gidiyordu yanına. Baş başaydılar. Duruşmaları öğleden önce tamamladığından, zaman açısından bir sıkıntıları yoktu.

“Biliyorsun,” dedi Cemil.

“Biliyorum,” dedi Ahmet hemen.

“Ne oluyor adım kararnamede çıkınca?”

Ahmet anlatmaya başladı.

“Sevgili Cemil, açık açık konuşalım. Sen sor aklına takılanları, ben de bildiğim kadar açıklayayım. Bu arada yemek yedin mi?”

Sustuğunu görünce, “Ben yemedim. Bir şeyler söyleyeceğim. Sen de yememişsin anlaşılan. Ne yemek istersin?”

Yemekler de soylandı.

“Şu ana kadar yüz bin dolayında kişi kamudan ihraç edildi. Biz de sendikamız üyesi olanlar için ne yapabileceğimizi düşünüyoruz. Öncelikle itirazlarımızı yapıyoruz. Kime? Valiliğe. Muhatap bulmakta zorlanıyoruz. Bizlere bir gerekçe bildirilmemiş oluyor genellikle. İşin idari tarafı nedeniyle yürütme organlarına itiraz yolunu tüketmemiz gerekiyor. İnan o kadar karışık bir sürecin içindeyiz ki. Diyelim ki itirazlarımız reddedildi. Nerede dava açacağız? Danıştay’da mı? Anayasa Mahkemesi’ne de herkes başvurusunu yaptı, bireysel başvuru hakkı olarak. Aslında amaç AİHM’ne gitmek. Kimse iç hukuktan bir şey

beklemiyor. Böyle bir inanç da yok. O nedenle bu yolları bir an önce tüketip AİHM'ne gitmeye çalışıyor herkes. Biliyorsun bir öğretmen başvuru yaptı, “Durumumuzu öncelikle görüşün,” diye. AİHM iki gün önce karar verdi, “İç hukuk açısından OHAL Komisyonu aşamasının tüketilmesi gerekir,” diye. Yıkıldık. Çok umutluyduk, çok şey bekliyorduk. Ama bu karar yolumuzu yine belirsizleştirdi. Yani uğraşıyoruz da ne yapabileceğimizi bilmiyoruz açıkçası...”

Sustu. Anlatırken yorulmuştu. Yani bilmemesinden değil, gerginliğinden. Çaresizlikten. Elinden bir şey gelmemesinden. Çevresinin mağdurlar ordusuyla kuşatıldığı bir dönemde adaletin bir an önce gerçekleşmesi için bir yol açamamasından.

“Yani hukuktan umut yok mu?” dedi.

“Umutsuz olamayız da hangi yolu yürüyeceğimiz, açık söylemek gerekirse belli değil.”

O arada yemekleri servis yaptılar. Yerken konu değişti. Başka konularda sohbet ederek ana konudan uzaklaşmak iyi geliyordu insana, geçici de olsa... Kahveleri de içtikten sonra Ahmet'in yanından ayrıldı.

Akşam eve gelir gelmez ana haber bültenini açtı bir kanalda. Sonuna kadar izledi. Yeni bir şey yoktu. Sonra ailece yemek yediler. Yemekten sonra, dün akşamki gibi eşiyle bir kez daha durum değerlendirmesi yaptılar.

“Yurt dışını düşündüm,” dedi. “Aslında yurt dışında doktora yapmış olanların çoğu çıkıyor yurt dışına. Ya da yabancı dilde eğitim yapılan okullardakiler de zaten var olan ilişkileri üzerinden fırsatlar yakalıyorlar.”

“Sen ne yapabilirsin?”

“Bu konuda da dezavantajlıyız. Geldiğimiz yer belli. Akademisyenliğe başladığımız koşullar da. Nereye geldiysek, yetersiz altyapılarımızı zorlayarak, dirsek zoruyla geldik. Birkaç kez yurt dışına çıkmakla kalıcı ilişkiler kurulmuyor. İlişkim olan okullara yazsam, bizi havaalanında beklemiyorlar ya...”

“Aslında bir yıllık bursla çıktığında değerlendirecektin o fırsatı.”

“O zamandır söylüyorsun da geçmiş ola. Bir akademisyen olarak bir yer yaratabilir miyiz kendimize, ben onu düşünüyorum. Şimdi başvursam birkaç okula, ne zaman netleşir acaba?”

“Umut kalacağına, emek kalsın mı demeli yoksa?”

“Bu konuda kararsızım. Ama başka bir konuyu konuşmalıyız seninle. Hem kendimiz hem de kızımız için.”

“Neymiş o? Hepimizi ilgilendiren konu?”

“Akademisyen olarak çıkmamız zor görünüyor bana. Zaten yasaklanınca pasaportuna da el koyacaklar. Bu topraklara tabi olacağız. Bundan yana bir sıkıntım yok. Tabi olmasam, o zamanlar kalırdım gittiğim yerlerde.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Demem o ki, en uygunu ve hızlısı hangisi ise, vatandaşlık mı talep etmek? Bakarsın sıra bana gelinceye kadar bir kabul alırız. Bir başvuru yapmaya ne dersin?”

“Hiç düşünmediğim bir konu.”

“Düşün o zaman.”

“Düşüneyim.”

O akşam ciddi ciddi düşündü bunları. Sabah kalktığında yine ilk iş olarak *Resmi Gazete*'ye baktı. O gün de yeni bir kararname yoktu. Yine okula gidebilirdi.

Kahvaltıdan sonra okula gitti. Öğleye kadar tatsız tuzsuz oturdu okulda. Meslektaşlarıyla sohbet etti.

Öğleye doğru yine bazı kitaplarını ve dosyalarını çantasına koyarak okuldan ayrıldı. Başka bir üniversitedeki bir arkadaşını ziyaret etti önce. O da Bildiri'yi imzalayanlar arasındaydı. Sırayla herkese bir bedel ödetiyorlardı. O da sırasını bekliyordu. Onların okulda durum neydi acaba? Odasına girdiğinde, zorlanmış bir tebessümle karşıladı kendisini. Öpüştüler. İlk soru arkadaşından geldi.

“Ne var ne yok sizin oralarda?”

“Henüz bir şey yok,” dedi, “YÖK'ten soruşturma bile talep etmemişler.”

“Bizde sular ısındı,” dedi arkadaşı, “Biz ilk savunmaları yaptık bile.”

“Bizim sorunumuz yönetici hocaların suskunlukları...”

“Yani sen yöneticilerle konuşuyor musun?”

“Evet! Hem dekanla hem de bölüm başkanıyla konuştum. Yapabilecekleri bir şey yok da konuştum işte.”

“Bizde yöneticiler bizi muhatap almıyorlar. Bir an önce kurtulmak istedikleri kesin. O nedenle süreci hızlandırmaya çalışıyorlar.”

Başka konulara da girdiler, ama tatsız, keyifsiz, zorla... İkisi de susmak istiyordu aslında.

Üniversiteden ayrılıp durağa doğru yürürken, kendisinin durumunun bu arkadaşınıninkine göre daha iyi olduğunu düşündü açıkçası. Bu bir teselli mi olmalıydı? Buna karar veremedi. Ne de olsa o da sıraya girmişti ve o sıra önünde sonunda kendisine gelecekti.

Üniversiteden çıkınca bir sınıf arkadaşının bürosuna gitti. Serbest çalışıyordu mezun olduğundan bu yana. Hâl hatır sorulduktan sonra konuya girdi hemen, gelişmeleri biliyordu. Sıra kendisine geldiğinde, yani üniversiteyle bağı koparıldığında bir seçenek de serbest çalışmaktı.

Arkadaşı Cemil’in “serbest çalışmak” diye bir terim kullandığını görünce gözleri açıldı. Hani onu tanımasa... Onun bir ayağı üniversitede, öbür ayağı piyasada olan hocalardan olmadığını bilmese...

“Sen serbest çalışmayı mı düşünüyorsun yoksa?”

“Canım bu da bir seçenek.”

“Sen ciddi misin?”

“Buraya seninle dalga geçmeye gelmedim. Senden bazı şeyleri duymaya geldim. Lütfen sen de dalga geçme ve ciddiye al.”

“Son söyleyeceğimi baştan söyleyecek olursam, bu iş sana göre değil. Ben yirmi yıldır bu işin içindeyim. Son yıllarda ben bile zor döndürüyorum burayı. Mezun olduğumuzda daha saftı ortam, kurumlar... Şimdi iş almak sorun. İş yapmak sorun değil, yapıyoruz. Ama para almak çok daha büyük bir sorun.”

“Yani?”

“İnsanlar işi seni sevdikleri için vermiyorlar. Herkes alacağı payı düşünüyor artık. İş yaptıktan sonra da paranın peşine düşeceksin. İsteyeceksin yani. Yapabilir misin?”

“Ben bugüne kadar kimseden para istemedim. Zor mu gerçekten?”

“Dalga geçmediğimizi sen söyledin.”

“O zaman bir yere ücretli girsem?”

“Yapma Cemil. Sen bir akademisyensin. Yeni mezun biri değil. Olur mu öyle şey?”

“Kendi şirketimi kursam o zaman...”

“Şirket kurmanın bir sürü masrafları var. Belki en kolayı şahıs şirketi. Evini adres gösterebilirsin. Ama oraya iş nasıl gelecek?”

“Sağa sola haber versem...”

“Cemil Hoca şirket kurmuş. İş yağdırmalıyız, demezler Cemil...”

Olmuyordu. Bir türlü istediği yanıtı vermiyordu arkadaşı. Birkaç saat konuşmalarını sürdürdüler. Ama bu da olacak gibi görünmüyordu.

Denklemin bütün parametreleri belirsizdi. Nasıl çözülecekti bu? Artık akşamları haberleri izliyor, sabahları ilk işi *Resmî Gazete*’ye bakıyordu. Yeni bir liste yayınlanmamışsa veya yayınlanmış listede adı yoksa evden çıkıp okula gidiyordu. Okuldaki masasında ve raflarda eve taşınacak kitap da kalmamıştı. İyice durgunlaşmış, kendi kabuğuna çekilmişti. Yaşlanmıştı sanki.

Günlerden bir gün odasına araştırma görevlisinin girdiğinin farkında olmamıştı. Oysa hiçbir zaman kapıyı tıklatmadan girmezlerdi. Üstü tümüyle boşaltılmış masasında oturuyordu. Araştırma görevlisi, “Cemil Hocam,” deyince kafasını çevirdi.

“Hayrola, n’oldu?”

Şaşkın biçimde bakıyordu araştırma görevlisi.

“Öğrenciler sizi bekliyor Hocam. Dersiniz var ya bu saatte.”

“Sahi mi? Benim bu saatte dersim mi vardı?”

size iyi yıllar

Bu yılbaşı yalnızım. Yalnız girilir mi yeni yıla? İnsan yalnızsa neden girilmesin? Aslında yalnız kalacağımı bilen dostlarım, yakınlarım ısrar etmedi değiller. Sağ olsunlar, var olsunlar. Ben de “Yalnız kalmak istediğimi”, söyledim, kırmadan, dökmeden. Isrardan anlaşılan, birlikte olma arzusu. Ama bu yeni yıla yaklaşırken içime dokunan bir şeyler var. Aslında boşuna yaşanmış bir yıl psikolojisinde değilim. “Aaaa hiçbir şey anlamadan geçti,” psikolojisinde de... Zaman, dünyanın adımlarının sözcüsü olarak benim de yanımdaydı, bileğimdeydi, cep telefonumun ekranındaydı, metrodaydı, lokantadaydı, otobüsteydi, taksideydi. Baktım, gördüm, gözüme çarptı, başımı çevirdim, telaşlandım.

Kafamda dolanan şey, “yaşadıklarımı zamanla mı ölçeceğim?” sorusu. Biten bir zamanın anlamlarını mı arayacağım, yoksa zaten yaşadığım anlamları gözden mi geçireceğim?

Kafamı geriye çevirip bakınca, yıllar yıllara eklendi, aylar aylara, saniyeler saniyelere... Saliseleri neden önemsemeyiz ki yaşamımızda? Hiç bitmesin dediğimiz saniyeler, hatta saliseler de bir an önce geçip gitmesini istediğimiz saatler de aynı doğallıkta geçip gitmiyor mu? Nitekim geçip gittiler...

Yılları, ayları, günleri, saatleri bir yana bıraktım. Saliselerin değerini bilebildik mi? Zamanın düzensiz gibi algılanan geçişleri, yalnızca bizim, insanoğlunun bir yanılsamasıydı... Zaman, düzen demekti oysa... Ya da bizi düzen sarmalına sokan etkenlerden biri zamandı. Yaşamımızı formatlayan bir öge, onun içinde kalmak zorundaymış gibi bizi baskılayan, onun dışına çıkmayı göze alamadığımız bir olgu...

Zamanla birlikte yürümeye çalışırken, gerideki birikim büyüdü her gecenin sonrasında. Yaşadıklarının oluşturduğu yığın, karışık yapılıydı. Tekdüze değildi. Kocaman bir yığındı... Şimdi boynunu kırma pahasına o yığına bakıyorsun dönüp dönüp. Bakışların, o yığını mıncıklıyor...

Bu yığını oluşturan, içinde barındırdığı yaşamın anlamı, karelerin değeri anlaşılamadı zaman zaman... Akıp giden bir ırmak denize karıştığında dağılıp gider ya... Irmaklığı yok olur... Suyu acılaşır, rengi laciverte döner, çamurları kuma... Sazan balıkları tam sınırdan geri kaçmaya çalışırlar... Beceremeyip, denize karışsalar ne olur acaba? Başkalaşır somona, levreğe mi dönüşürler?

“Değer mi”lerle, “değmez mi”lerle geçen hesaplaşmalar, suskunluklar ve gevezelikler gerilerde kaldı... Bazıları hatta çok gerilerde... Kulak algılayamıyor artık o sesleri... Bazı sesler kulaklarında, bazı görüntüler ise göz bebeklerinde bugün gibi taze ve canlı...

Sözlerle görüntülerin örtüşemediği anlar da çok yaşamımızda...

Neydi yaşananların anlamı? Bir regresyon doğrusunun sağına soluna dağılmış yaşam kesitleri ya da bir grafikteki inişler çıkışlar mı?

Kahkahaları salonlara sığdıramadığımız anlardan gözyaşlarının ekvator yağmurlarına taş çıkarttığı anlara geçişler yaşandı... Hızlıydı... Beklenmeyenleri vardı... Sarstılar.

Köşe-bucak umut arayışları, caddeler boyu karamsarlıklara eklendi... Sokak lambaları yetersizdi yol göstermeye... Ay ise bulutların arkasına gizlenmişti. Sinsi bir kurda esin vermek istermiş gibi...

Ne kaldı geride? Geride kalanın anlamı ne? O yığın ya da o tortunun içindekilerin değeri ne şimdi? Zaman ilerledikçe yorumlar değişiyor. Bakana göre değişen değerler çıkıyor yığın içinden...

Aslında bir dirsek zoru tanımıyor yaşamı... Bitmez-tükenmez zorluklar dizisi... Kızmadığın, kızmadığın gerçekler değil mi onlar? Ucuz ya da pahalı servetlere gıptayla bakmamış olsan da zora koşulmuş yaşam mücadelesi seninki... Şimdi ellerinin arasında duran kafanın içindekilerden bir ışık parlamıyor...

Kötüsün bugün...

Patlayan sinirler, tepkisiz sinirler oldu yerine göre... Boş bakışlar deldi geçti duvarları... Yerine göre en tanımsız manzaralar paylarını aldı bu bakışlardan. Gözlerin manzara, manzara gözlerin oldu bazen...

Arakesit oluşmayan, hatta teğete bile gelemeyen tartışmalar, geceleri dolduran rüyaları sardı sarmaladı. Buz gibi uyanışlar, bir bardak çayın sıcaklığında eridi gitti yerine göre. Kötü başlayan günün iyi biten akşamlara evrilebildiğini de yaşadın. Buna şaşırmamak gerekirken, şaşırdın çoğu kez...

Bir merhabanın seni götürdüğü uzaklıklardan geri dönüşü kolay olmayan anları da yaşadın. An geldi köprüler uzadıkça uzadı... O yürüyüş, o tanımı zor yürüyüş, ardında bıraktığın adımları saymadığın yürüyüş, şimdi sana durmamamı söylüyor aslında... Duyuyor musun? Kötü de olsan bugün, bu sesi duymalısın...

Sense çakılıp kaldığın bu noktada, saniyelere, o bile fazla, saliselere sığdırdığın kısa olmayan geçmişinle baş başasın. O geçmişe ne kadar olacağını bilmediğin eklerin yapılacağı gelecek çekiyor eteklerinden.

Sen verilen kararların doğurduğu sonuçları sorgularken, “Neden?” sorusunu neden daha iyi sormadığını düşünerek kızıyorsun kendine. Ama o günlerin tarihi yazıldı o günden. Şimdiden olasıcı bakmanın bir yararı kalmadı. “Öyle değil de, böyle olsaydı,” demenin hiçbir yararı yok bugün... Çünkü tarih yaşanıyor, yapılıyor, donuyor ve kalıyor... Bir canlı kareler dizisi değil mi tarih dediğin? O karelere oluşan andaki canından başka bir can verme çabasının anlamı var mı ki?

Yıllar, ahh arkamda kalan yıllar... Bazı şeyleri yanlış öğretmiş olsanız da ne hakla sitem edebilirim ki size? Birlikteyken sitem etmediğim anlar gerilerde kalınca, vur abalıya yapamam şimdi...

Yaşadım her ânınızı... Saliseleri yaşadım. Yaşamadım diyemem... Yaşadığım her şeye eyvallah!.. “Keşke” yok! Çünkü yaptığım hataları ben yaptım. Verdiğim kararlar hatalıysa eğer, bundan karşı taraf neden sorumlu olsun ki? Ben buradaysam eğer, niye yılların başını vurayım duvara? Kendi başımı vurmalyım. Doğrusu bu...

Ayrıca kafa vurmak da gerekmez. Ama işe yaramıyor düşünceler her zaman. İşte umutların kırıldığı an, anlar... Bu anların sayıları çoğaldıkça geleceğe yürüyüş yavaşlıyor, ayaklar yorulmuş çünkü...

Hayretler... Seni hayrete düşüren sözler, davranışlar, sahneler... Hayretler... Ağzının açık kaldığı anlar... Sustuğun... Bağırдыңın, ama

sesini duyuramadığın anlar... Ya da bağırdığın, ama ağzı açık insanlara bakılır gibi yüzüne bakılan anlar... Az mı onlar yaşamında?

Yerlerde süründüğün anları unutmayacaksın değil mi? Onları da yaşadın çünkü... Yaşamadım demen etiğe sırt çevirmen olur. Kendi iç barışına sakın ola ki yapma bunu... Bu durumlarda Lombardi gelirdi aklına. “Önemli olan yere düşüp düşmemen değil, ayağa kalkıp kalkmaman,” diyen Lombardi... Ama Lombardi aklına düşmüşken ayağa hızlıca kalkamadığın anlar da oldu... Hem de çok.

Öyle anlar da oldu ki yaşamında, kanatlanıp yere-göğe sığamadın... Ne evrenin boşluğu yetti sana ne de sınırsızlığı... İçinde kıpırdayan şeyin ne olduğunu anlayamadın çoğu kez. Ama yerinde de duramadın. Kuşlar, senin uçuşuna hayret edip yere çakıldılar...

Ve yalnızlığının içinde eriyip gitmediği anlarda, kendini kalabalıklara attın. Ne ki, yine de yalnızdın. Bu kez tek başına yalnız değil, kalabalık içinde yalnız... Değişen buydu. Kendini aradın yüzlerde, burunlarda, gözlerde, bakışlarda... Arkası karanlık, yani sırlı gibi olan vitrin camlarında kendine baktın, “Sen kimsin?” diye sordun... Sordun bunu... Bunlara da yer var o yığının içinde... Camlar (aynalar) dilini yutmuş gibi yüzüne baktı. Renksiz suratları ve değişmeyen bakışlarıyla bakıp durdular sana.

An geldi, anlar geldi, geleceğini keyfince kuramadın bir türlü. Senden mi kaynaklanıyordu bu? Yoksa içinde bulunduğun toplumun yapısından mı? Ya da senin koşulları doğru algılayamamandan mı? Ama hani sen değişimi savunuyordun? O zaman değişen koşullar içinde değişmez mi kaldın acaba? Sahi değişemediğini fark ettiğinde soğuk terler boşalmadı mı sırtından, saçlarının diplerinden? Onlar kulaklarının arkasından, kaşlarının kenarından okyanuslar gibi akıp durmadılar mı? O terler kutup buzulları gibi donup kalmadı mı sahi? Soğuyan terinle fanilan kurşundan bir gömlek gibi yapışmadı mı sırtına, bedenine?

Sahi neydi o sersefil, aylak, amaçsız dolanışların? Yerine göre deniz kıyısında, yerine göre parklarda... Meydanlarda, sokaklarda, karanlıklarda, aydınlıklarda... Sefillik de insani bir görünümdü... Aylaklık da insani duygulardı... Asıl olan bunların kalıcı görüntülere ve davranışlara dönüşmemesiydi. Bu sınırdı yaptın bunu da... Ama öyle yaşadığın anlar da keyifleri değil miydi yaşamının?

Ve köşe bucak dost kokusuna özlem duyduğun zaman dilimleri... İçinde dayanılması olanaksız, doğal arayış güdülerini... Saldırmalar telefonlara, kapılara, mekânlara... Bulma ve sarılma isteği... Sonrasında planlamadığın konuşmaların ya da suskunlukların içinde eriyip gittiğin zamanlar... Başını dayayıp ağlamak için aradığın dost göğüsleri... Bir sığınma gereksinmesi, kendin olmaktan çıkıp içine gireceğin dost sığınakları... Onlarsız ne anlamı vardı ki yaşadıklarının? “Yaşadığını sanmakla, yaşadım demek,” arasındaki ince sınır belirler mutluluklarını... O sınırdaki dostların vardır yanında... Karşılaşmaları el, öpüşmeleri dudak, sohbetleri yürek yakan dostluklar...

“Disiplin ve düzen eşittir başarı,” diye düşünürken, düzensizlikte yok olduğun günlerinin sayısı kaç acaba? İstemediğin, ama içine düştüğün, hatta kabullenmek zorunda kaldığın düzensizlik günleri... Canı istemez insanın zaman zaman düzen yaratmayı, düzeni üretmeyi. Ama sürekli düzensizliğin seni boğduğunu biliyordun. Sen düzensizlikten beslenen yapıda bir insan değildin. Beslenenlerle birlikte oldun. Ama sürdüremedin. Çatıştın düzensizliklerle, onu yaratanlarla. Bu konuda uzlaşmadın bir türlü.

Kendinde ısrar ettiğini söyleyenler oldu. Ne ki insan egosu bu, kendine tutkun olacak doğallıkla. Fakat o uyarılardan sonra da kendine baktın aynalarda. “İnsanın düşüncelerinin aynası olan başka insanlar bu uyarıları yapıyorsa gözden geçirmeli düşünceleri,” diye düşündün. Bu düşüncelerini aynalarla paylaştın. Onlar “sükût ikrardan gelir,” dercesine destek verdiler sana. Daha doğrusu sen öyle olmasını istiyordun. Zorladın kendini. Değiştirmenin ne kadar zor olduğunu o zaman fark ettin. Bazı düşüncelerini değiştirirken hesaplaşmaların çatışmalara dönüştü. Meydan savaşları yaşadın belleğinde. “Sen, sen olmaktan çıkacaksın,” diye korktun. Direndin uyarılara. Ama değiştiğini gözlediğinde de üzerinden tanımsız yükler kalktı. Yer çekimi dağıldı ve bulutların üzerine doğru yolculuğa başladın, yüzünde derin bir tebessümle...

Zordu değişmek. “İnsanoğlu yanıtlarına âşıktır,” sözünü söyleyen konferansçıyı dinlerken onu kıskandın, “Ne güzel söyledi,” diye. Sen biraz daha abarttın bu sözü, “İnsanoğlu yanıtlarına kara sevdalıdır,” dedin. Sen de zaman zaman vazgeçemedin o kara sevdadan.

Geçmemekte direndiğin anlar, uzlaşının zora bindiği anlar oldu. Bunu göre göre, bile bile inadını sürdürdün. Oysa yaşınl ilerledikçe yaşamı kolaylaştırmak gerektiğini düşünmeye başlamıştın. Ama bunu düşünürken tersini yapmayı sürdürdüğün anlar da oldu...

Bu, yalnızca sendemi böyleydi ki? Çevrene bir baksana... Neden yalnız insanlar? Ağız dolusu paylaşımlar neden azalıyor gün be gün? Ellerinde cep telefonuyla yan yana dizilmiş yalnızlar ordusu. O ordunun askerleri dolduruyor sokakları, metroları, otobüsleri...

Yaşamın bir ânından sonra, “Söylediklerim, mücadelelerim, yazdıklarım ne işe yaradı ki?” diye düşünmeye başladın. Değişen ne olmuştu ki? Etkili olamıyorsan, neden söylüyorsun? Epey sürdü bu hesaplaşma da... Rahatsız oldun bundan. Gerçekten işe yaramayan işler mi yapmıştın? Hani geçmişine ihanet etmeyecektin? Hayır, bunu düşünmek geçmişe ihanet değildi. Ama enerji doğru mu kullanılmıştı? Bunun hesaplaşmasıydı o... Fakat yazdıklarının ve söylediklerinin o mekânlarda kaldığını düşünmeyi sürdürüyorsun bugün de. Susan insan olmamıştın hiçbir zaman... Fakat her şeyi söyleyen insan olmak da doğru muydu? Bu da içini yakan bir gök cismi gibi düştü ve yitirmedi sıcaklığını...

Bunları şimdi de düşünüyorsun, o sıcaklıkları da duyarak... Ancak senin için yazmaktan ve söylemekten vazgeçmenin olanağı da yok. Vazgeçtiğin an, sen, sen olmaktan çıkacaksın. Bunu biliyorsun... Bugün için Anadolu gelinleri gibi hem ağlayıp hem de gideceksin... Gidebildiğin kadar. Ya da ağlamaktan vazgeçtiğin âna kadar...

Karın doyurmayan işler, fena becermediğin işler oldu geçmişinde. Mutluydun onlara zaman ayırırken. Karnını doyurmanı güvencelediğin andan sonra, ayın sonuna kadar daha fazla kendini verdin o işlere... Ama cebinde paranın olmadığı anlar, yaşamdan ürttüğün anlar oldu. Hele aile kurduktan sonra boş cepler daha da korkuttu seni. Yine de karın doyurmayan işlerden vazgeçmedin. Hep keyifle ve büyük bir zevkle zaman ayırdın o işlere...

Ne ki senin için toplum ve toplumculuk önemliydi. O yüzleşmede insan olduğunu duyumsadın. İnsan olmanın varlık koşulu olan toplum içindeki varlık, senin toplum için bir şeyler yapmanın gerekçesiydi. Ait olduğun yer için bir şeyler yapmalıydın. Bunu bir beklentiyle yapmadın hiçbir zaman. Beklentiyle yapılması gerektiğini söyleyenler, sana “salak” diye

baktılar... Salaklık mı, saflık mı, doğruluk mu? Senin içinde bir kuşku olmadı bu konularda. Sen o yaptıklarını yaptığın her zaman mutluydun çünkü...

Herkes yeni yıl heyecanındayken, herkes akşamın koşuşturmasında, telaşında, hazırlığındayken, yıldönümüne yalnız yaklaştığın şu saatlerde senin geçmişini düşündüğün bu an zor bir an...

Geri dönüşler, geri çekilmeler yaşamının önemli anlarıydı. Bir yayın gerilişi gibi germeli aslında insanı zaman zaman... Ama sen takıldın oraya şimdi... Başka zamanlar da boşalamadan takıldıkların oldu. O gerilimde yaşadığın zamanlar... Hedefler netleşmeden menziline koyulamadın. İlişkilerin sertleşti o zamanlarda. Vurmadın kırmadın, ama yoruldun. İnsanları kırmayayım derken tekmelediğin çok duvar ve taş oldu. Onlara dağıttın büyüyen öfkeni... Gıkları çıkmadı.

Neler yok ki daha anımsanacak... Ama yeni bir yıldönümü yaklaşıyor adım adım. Artık bir saatten az kaldı. Saatleri saymak, bir çetele tutar gibi, doğru değilse de bundan sonra da dört kolluya bininceye kadar tüm saliselerini yaşayacaksın yaşamın. Geçmiştekiler için olduğu gibi, yaşanacak olan önündekiler için de “Yaşadım” demelisin. İyisiyle-kötüsüyle, güzeliyle-çirkiniyle, yanlışıyla-doğrusuyla, siyahıyla-beyazıyla...

Nazım’ın dediği gibi;

*Bu dünya soğuyacak günün birinde,
hatta bir buz yığını
yahut ölü bir bulut gibi de değil,
boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
zifiri karanlıkta uçsuz bucaksız.*

*Şimdiden çekilecek acısı bunun,
duyulacak mahzunluğu şimdiden.
Böylesine sevinecek bu dünya*

"Yaşadım" diyebilmen için...

Sen de "Yaşadım" diyebilmelisin... Zamanın saliseleri, yaşarken senin olacak çünkü. "Benim saliselerim" diyerek değerini bilmelisin ve yaşamalısın...

Bak evren sürpriz yapıyor sana. Sen oturmadan, ayakta, gezinerek bunları düşünürken, lapa lapa kar yağmaya başlıyor. Yılbaşlarında unuttuğumuz kar, sokak lambasının altında çok gerilere götürüyor seni.

"Keşke daha büyük ve yoğun yağsa da yeryüzündeki pislikleri örtse hiç olmazsa bu gecelik," diye geçiriyorsun içinden.

Bunca yaşadıklarından sonra bir kar tanesi olup son bir yılda yaşananlara bakıyorsun da...

Nasıl yana yana gelecek yaşamın İstanbul'da, Van'da, Sur'da yatağın altında uyuyan, uyumak zorunda olan çocuğun yaşamıyla? Nasıl eşitlenecek yaşamlarımız, hâlâ unutamadığımız, o gündür bu gündür sayıları artan Aclan bebeğin kumsaldaki sıırıslıkam cesediyle?

Nasıl, nasıl?

Ankara'da yitirdiğimiz yüz iki canın ailelerine anma izninin bile verilmediği bir ülkede güneş nasıl eşit aydınlatabilecek sabahlarımızı artık?

İşini istemekten öte istemleri olmayan o güzel insanları zindanlarda çürüten, yerlerde süründüren bir ülkenin yurttaş olmanın utancı karartmışken gözlerini, aydınlığı nasıl görebileceksin?

Kalemi yoksa var olamayacak gazetecilerden korkan bir ülkede korkunun üzerine bulaşmamasını nasıl sağlayacaksın?

Senin belki de bir akşamılık yaşadığın karın dayanamadığın soğuşunu aylarca yaşayan Hakkari'deki insanların yaşam beklentilerinin donmasına nasıl uzak kalabileceksin?

Kırılmış yaşamlar, her biri ayrı bir darbeyle yaralanmışken nasıl kenetlenecekler?

En basiti yüz yüze nasıl bakacağız, yüzümüz kızarmadan?

Balkonun kapısını açıyorum. Dışarıdaki soğuk yüreğimi soğutamıyor...
Ateşler içinde yaklaşıyorum yeni yıla... Bir duygu çaresiz debeleniyor...

Bariş demek istiyorum, olmuyor.

Güvercin diyorum, çevremde çırpınan kanat yok.

İnsan demek istiyorum, insan, Diyojen'in iki bin beş yüz yıl önce yaptığı şeyi yapıyorum.

İnsan arıyorum ülkemin sokaklarında, kendim dahil.

Onun, onların, yüzlerin acısını kendi acıma dönüştürememenin utancı içinde kıvraniyorum.

"Nasıl yan yana geleceğim onlarla?" diye düşünüyorum, gözlerinin derinliklerine nasıl bakacağım, utancımı nasıl yeneceğim?

Ben kaloriferli evimin balkonunda soğuğa dayanamazken, yeni yıla girmeye hazırlanırken, evinde elektrik, mutfağında ekmek olmayanlarla aynı ülkenin yurttaşı olmakla nasıl övünebileceğim?

Övünemiyorum ve geçiyorum ...

Giremiyorum yeni yıla...

Takılıp kaldım iki bin yirmilere yaklaşan bu yılbaşına...

Yeni yıl arkamda bırakacağım yıldan daha iyi olmayacaksa eğer, istemiyorum girmek...

Eşikte, çaresiz duruyorum.

Gerçekler beni bu döngünün içine çekiyor. Eteklerimden çeken geleceğe, "düş önüme" diyerek, "kırmalısın şu an girdiğin bu döngüyü," diyemiyorum. Ok yayından boşalamıyor bir türlü.

Saatimi çıkarıp fırlatıyorum sokağa, 00'a 1 dakika kala... Yeni yeni tutmaya başlayan karın içinde yuvarlanıp kayboluyor. Duruyor mu, çalışıyor mu bilemiyorum...

Yeni yıla girebilenlere iyi yıllar olsun. Ama ben, 00'a 1 dakika kala, evimin balkonunda, eski yılda kalıyorum, saliseleri uzatarak.

Ortaköy, 31.12.1999 + Levent, 31.12.2017